

Ina Ferbežar, Mihaela Knez, Andreja Markovič,
Nataša Pirih Svetina, Mojca Schlamberger Brezar, Marko Stabej,
Hotimir Tivadar, Jana Zemljarič Miklavčič

Sporazumevalni prag za slovenščino

COUNCIL
OF EUROPE   CONSEIL
DE L'EUROPE

Sporazumevalni prag za slovenščino

Avtorji:

mag. Ina Ferbežar, Mihaela Knez, Andreja Markovič, dr. Nataša Pirih Svetina,
dr. Mojca Schlamberger Brezar, dr. Marko Stabej, mag. Hotimir Tivadar,
mag. Jana Zemljarič Miklavčič

Recenzenta:

dr. Vojko Gorjanc
Mladen Pavičić

Oblikanje in prelom:

Metka Žerovnik

Tisk: Birografika BORI d. o. o.

Naklada:

700 izvodov

Prvi natis:

Ljubljana, junij 2004

Založila:

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko
Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani
in Ministrstvo RS za šolstvo, znanost in šport

© Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik
pri Oddelku za slovenistiko FF UL

Fotokopiranje, preslikovanje, objavljanje in drugo reproduciranje delov
ali celotnega priročnika je brez vnaprejšnjega dovoljenja založnika
prepovedano.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6'24

SPORAZUMEVALNI prag za slovenščino / [avtorji Ina Ferbežar ...
et al.]. - 1. natis. - Ljubljana : Center za slovenščino kot
drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete :
Ministrstvo RS za šolstvo, znanost in šport, 2004

ISBN 961-237-085-0 (Center za slovenščino FF)
1. Ferbežar, Ina
214196224

Kazalo

	<i>Predgovor Sporazumevalnemu pragu za slovenščino (J. L. M. Trim)</i>	5
	<i>Preface to the Threshold Level for the Slovene Language by J.L.M. Trim</i>	6
	<i>Predgovor avtorjev Sporazumevalnega praga za slovenščino</i>	7
	Krajšave, simboli, izrazi, oznake	8
1	Uvod	9
2	Sestavni deli priročnika Sporazumevalni prag	10
3	Naslovnik Sporazumevalnega praga	13
4	Sporazumevalni cilji	15
5	Jezikovne funkcije	23
6	Splošni pojmi	59
7	Posebni pojmi	83
8	Sporazumevalne dejavnosti	135
9	Sporazumevalni vzorci	141
10	Kompenzacijске strategije	161
11	Sociokulturna zmožnost	162
12	Učenje jezika	168
13	Raven tolerance pri odstopanjih od norme	175

Dodatki

A	Izgovor in intonacija	179
B	Slovница	185
C	Seznam besed	243
D1	Stvarno kazalo jezikovnih funkcij, pojmov in sporazumevalnih vzorcev	271
D2	Abecedno kazalo splošnih in posebnih pojmov	277

Predgovor Sporazumevalnemu pragu za slovenščino

J. L. M. Trim

Z velikim veseljem pozdravljam izid Sporazumevalnega praga za slovenščino. Zasnova sporazumevalnega praga se je zadnjih trideset let razvijala kot skupni model opisa učenja jezika po Evropi. Razvija se še naprej, z delom različnih državnih in regionalih skupin, ki se ukvarja jo z mislijo, kako kar najbolje prirediti temeljno zasnova in odgovorno poskrbeti za to, da se njihovega jezika lahko naučijo govorci drugih jezikov. Število evropskih jezikov, velikih in malih, obravnavanih na ta način, se s slovensko in romunsko verzijo povečuje na 24 in pokriva vse jezikovne družine v Evropi. Ne le germanske, romanske, balto-slovanske, keltske in grške veje indoevropske družine; tudi za ugro-finske, semitske in baskovske jezike se je izkazalo, da so primerni za opis po istem modelu. Model namreč izhaja iz splošne potrebe po sporazumevanju v različnih opravljenih vsakdanjega življenja in šele nato pojasnjuje, kako se to doseže na različne načine z različnimi jezikovnimi izrazili, ki jih za ta namen uporabljamo. Vsaka ekipa se je dela lotila s kritičnostjo. Nikoli ne gre za dobesedni prevod že obstoječe verzije. Vsaka verzija je sicer priredba istega temeljnega modela, prilagojena pa je posebnostim posameznega jezika in kulture. Vpeljane so bile že številne novosti, vključno s temeljito prenovo modela v izdaji *Threshold Level 1990*. Delo se je nadaljevalo, in nove ekipe so imele na voljo vse že izdelane verzije, kar jim je ponujalo rastočo zalogo izkušenj, na katero so se lahko navezovali pri svojem premisleku.

Čestitke gredo ekipi Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani z vodjem dr. Markom Stabejem za način, kako so sledili tem načelom. Po skrbni dolожitvi ciljne publike (študentje, ljudje nekaterih poklicnih dejavnosti, obiskovalci in Slovenci, živeči v tujini), njenih sporazumevalnih potreb in sporazumevalnih situacij, se v ekipi niso lotili le običajnih funkcij ter splošnih in posebnih pojmov, temveč so se še posebej posvetili sporazumevalnim vzorcem, procesu učenja, pa tudi slovničnim, slovarskim in glasovnim lastnostim slovenščine.

Verjamemo, da se bo Sporazumevalni prag za slovenščino izkazal kot dragocen vir za učenje, poučevanje in usvajanje slovenščine in njene rabe v vsakdanjem življenju za vrsto let. Zahvala gre tudi Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport Republike Slovenije za moralno in finančno podporo projektu, še posebej pa gospe Zdravki Godunc za njeni predanost in zavzetost pri pobudi in koordiniraju projektu.

Preface to the Threshold Level for the Slovene Language

by J.L.M. Trim

It is a great pleasure to welcome the publication of *Sporazumevalni prag za slovenščino*, the specification of the threshold level objective for the Slovene language. The threshold level concept has been developing as a common model of description of language-learning across Europe for the last thirty years. It is still developing as national and regional teams consider how best to apply the basic concepts to the language which they are themselves responsible for teaching to speakers of other languages. The Slovenian and Romanian versions bring the number of European languages, large and small, to have been treated in this way to 24, covering all the language families represented in Europe. Not only the Germanic, Romance, Balto-Slav, Celtic and Greek branches of the Indo-European family, but also Finno-Ugrian, Semitic and Basque languages have proved amenable to description according to the same model. This is because it starts from the universal need to communicate for the many purposes of daily life and only then shows how this is achieved in different ways by the diverse forms of language we use for the purpose. As the work proceeds, each team has approached its task in a critical spirit. It is not a question of literally translating an existing version. Each version is an adaptation of the same basic model to the specifics of the language and culture concerned and many innovations have been introduced, including a major revision of the model in *Threshold Level 1990*. As the work has progressed, all previous versions have been at the disposal of each successive team, which then has an ever-widening pool of experience to draw upon in its own reflections.

Our congratulations are due to the team from the Centre for Slovene as a Second/Foreign Language of the Faculty of Philosophy of the University of Ljubljana under the leadership of Dr. Marko Stabej for the way in which they have followed these principles. After carefully defining the target audience (students, business people, visitors and Slovenes living abroad), its communicative needs and situations of use, they have not only specified the functions and general and specific notions required, but have given special attention to patterns of communicative interaction and to the processes of learning as well as to the specifics of Slovene grammar, vocabulary and phonetics.

We trust that *Sporazumevalni prag za slovenščino* will prove a valuable resource for the learning, teaching and assessment of proficiency in the Slovene language and its use in daily life for many years to come. Our thanks are also due to the Ministry of Science, Education and Sport of the Republic of Slovenia for its firm moral and financial support for the project and in particular to Ms. Zdravka Godunc for her commitment and enthusiasm in initiating and co-ordinating the project.

Predgovor avtorjev

Sporazumevalnega praga za slovenščino

Dokument *Sporazumevalni prag za slovenščino* je začel nastajati leta 1999. Pobuda zanj se je stekla iz dveh virov: na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik (<http://www.ff.uni-lj.si/center-slo/>) takratnega Oddelka za slovanske jezike in književnosti (danes Oddelka za slovenistiko) Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani so strokovni delavci že dlje časa načrtovali podrobnejšo opredelitev ravnih jezikovnih znanja, ki bi izhajala iz sodobnih strokovnih predpostavk in bi dopolnjevala javno veljavni izobraževalni program za odrasle Slovenščina za tujce. Po drugi strani pa je z Ministrstva za šolstvo republike Slovenije prišla – v okviru že sicer tesnih delovnih stikov med ministrstvom in Centrom – pobuda, da bi tudi za slovenščino nastal dokument tipa *Threshold Level*, za kar se je zelo zanimal tudi Odsek za moderne jezike pri Svetu Evrope.

V pripravljalnem obdobju se je tako skupina osmih sodelavcev Centra sestala z gospo Zdravko Godunc, ki je projekt koordinirala s strani Ministrstva za šolstvo republike Slovenije, in z gospodom Johnom L. M. Trimom, soavtorjem angleškega izvirnika *Sporazumevalnega praga*. Okvirno so bile določene štiri etape priprave *Sporazumevalnega praga za slovenščino*. Leta 1999 se je del skupine sestavljalcev srečal tudi z vodjo češkega projekta *Sporazumevalni prag*. Naslednje leto se je ekipa najprej lotila priprave osrednjih poglavij priročnika. Celotno delo je potekalo timsko, kar pomeni, da smo v letih 2000 in 2001 na rednih tedenskih srečanjih usklajevali predloge posameznih poglavij ali točk obširnejših poglavij, ki sta jih ponavadi na podlagi medsebojnega usklajevanja pripravila po dva sodelavca projekta. Vse rešitve so posledica konsenza celotne skupine sestavljalcev. Tako smo želeli objektivizirati izbor primerov, ki ponazarjajo uresničitve posameznih jezikovnih funkcij ali posebnih pojmov, saj izbor temelji na kolektivni odločitvi skupine sestavljalcev, rojenih govorcev slovenščine, ki imajo vsi izkušnje pri načrtovanju in poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika. Pri naboru primerov smo si avtorji pomagali tudi z vzorci v korpusu slovenskega jezika FIDA. V prvi polovici leta 2003 so potekale zadnje redakcije celote.

Sestavljalci *Sporazumevalnega praga za slovenščino* smo se srečali na več kot stotih delovnih sestankih. Med triinpolletnim rednim sestajanjem smo zavzeto in včasih ognjevito razpravljali o jeziku, saj so se pogledi na to, kaj je v jeziku nevtralno, kaj narobe in kaj še sprejemljivo, pogosto razlikovali, obstoječi priročniki pa nam ponavadi niso nudili zadostne podpore pri odločitvah. Ko smo usklajevali svoje poglede na besedišče, jezikovne funkcije, sporazumevalne vzorce in slovnične strukture, se nismo učili samo o jeziku, ampak tudi o medsebojnih odnosih, saj smo morali za vsako zapisano izjavo doseči soglasje.

Projekt *Sporazumevalni prag za slovenščino* sta sofinancirala Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport Republike Slovenije (dvotretjinsko) in Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (tretjinsko).

Krajšave, simboli, izrazi, oznake

SPS	sporazumevalni prag za slovenščino
SPS-govorec	govorec, ki si prizadeva doseči oz. je že dosegel raven SPS
JF	jezikovne funkcije
SP	splošni pojmi
PP	posebni pojmi
❶	pogovorno
❷	od SPS-govorca se pričakuje samo razumevanje besede ali besedne zveze
SBZ (4)	samostalniška besedna zveza (v tožilniku)
PB	pridevniška beseda
PD	prislovno določilo
KČZ vprašanja	vprašalnice kdo, kaj, kakšen, kateri, kje, kam, kdaj, koliko ... čigav, zakaj
besede in zveze v oklepaju	neobvezne sestavine
poševnica	ločuje različne (enakovredne) možnosti

JF se običajno uresničujejo v dialoški obliki, zato smo v poglavju Jezikovne funkcije izhodiščne replike za posamezne JF barvali sivo.

Oznake za izgovor in intonacijo v besedilih

- a) *Ležeče* so označena tista mesta, ki so izgovorjena nefonetično:
  - a. polglasnik (prišel, smrdí, kášelj [prišeu, smerdí, kášel'])
  - b. variante nezvočnikov – premene po zvenečnosti (podpis [potpis] in še druge (oddati [odati]; vas skrbí – [vas:kərbí])
  - c. variante zvočnikov (vsák; odvzéti; nòv [usák, oduzéti, nòu]; délal, bralca, je odpéljal; popoldne; kášelj [délau, braúca, jeotpéljaú; popoúdne; kášel'])
- b) Naglasna znamenja:

‘ – kratic	označuje mesto naglasa, kratkost, pri e in o tudi širokost	obràz, sít, kùp, mordà, kàj (nedol.); mèt, prihòd
‘ – ostrivec	označuje mesto naglasa, dolžino, pri e in o tudi ozkost	obráza, míza, júha, smít; Slovénija, dóber;
^ – strešica	označuje mesto naglasa, dolžino, pri e in o tudi širokost	dôbra júha, rôke, prôšnja; žêlja, rêči; tvôje mnêne
- c) Intonacija
  - a. nekončna intonacija
    - i. ↗ : rastoča polkadanca
    - ii. ↘ : padajoča polkadanca
  - b. končna intonacija
    - i. ↑ : antikadanca (rastoče)
    - ii. ↓ : kadanca (padajoče)
- d) Poudarjeno označuje poudarek – (nepredvidljiva) izrazitost besede v stavku:
Já, prósim, ↘ káj pa jè? ↓ Šèl je.

---

1 Uvod

Priročniki *Sporazumevalni prag*, ki danes obstajajo za več kot dvajset jezikov, so začeli nastajati sredi 70. let prejšnjega stoletja, ko je v veljavo stopil komunikacijski pristop k učenju jezika. Tako kot avtorji drugih priročnikov te vrste smo se tudi sestavljalci slovenske različice dokumenta pri nastanku svojega besedila naslonili na angleški izvirnik *Threshold Level* avtorjev J. Trima in J. A. van Eka. Kot referenčno gradivo so bile uporabljene tudi nemška (*Kontaktschwelle Deutsch als Fremdsprache*), francoska (*Niveau seuil*), italijanska (*Livello soglia*) in ruska (*Porogovij uroven*) različica Sporazumevalnega praga.

Komunikacijski pristop k učenju jezika govorce usposablja, da uporablja tuji jezik za uresničevanje svojih namenov in zadovoljevanje potreb. Potrebe govorcev so odvisne od njihovih osebnostnih lastnosti in interesov ter okoliščin sporazumevanja. Nikdar se jih ne da popolnoma predvideti, vseeno pa lahko za posamezno ciljno skupino, tudi heterogeno, določimo bistvene sporazumevalne potrebe in cilje. Zato moramo določiti in opisati situacije, v katerih bodo uporabniki najverjetneje rabili tuji jezik, vloge, ki jih bodo v teh situacijah opravljali, in področja ter teme, ki jih bodo najverjetneje morali obvladati v tujem jeziku. To je v precejšnji meri stvar ugibanja, še posebej, če bi radi naredili zelo podrobni opis. Vsekakor pa je ugibanje zanesljivejše, če se sklicujemo na kolektivno izkušnjo poučevanja in poznavanja sveta.

Pojem sporazumevalni prag označuje stopnjo sporazumevalne zmožnosti. To je meja, ki jo tuji govorec prestopi, ko se zna samostojno sporazumevati v ciljnem jeziku. Sporazumevalni prag je splošni cilj, ki nikakor ni zaprt in končna množica, ampak nabor izraznih možnosti, ki se rabi prožno in ustvarjalno. Projekt sporazumevalni prag je bil oblikovan dinamično, kot celota, ki teži k ustvarjanju in uresničevanju sistema dopolnjujočih se enot za učenje in poučevanje živih jezikov in s katero se da določiti splošno in učinkovito sporazumevalno zmožnost v tujejezični skupnosti, hkrati pa ne predstavlja cilja, ki bi se ga dalo doseči le po dolgem in težkem učenju.

Sporazumevalni prag ne predstavlja koda, v katerem bi posamezne jezikovne oblike morale ustrezati natančno določenim sporazumevalnim namenom in semantičnim vsebinam, ampak naj bi izražal rabo naravnega jezika, kjer govorec v skladu s svojimi sporazumevalnimi nameni, sogovorci in tipom situacije, v kateri se je znašel, izbira med več možnostmi jezikovnega izraza. Sporazumevalni prag ni lista besed niti repertoar koristnih povedi. Tudi izbire primerov, ki ilustrirajo rabo funkcij, splošnih in posebnih pojmov, so arbitrarne; ker so izbrane timsko, jih lahko upravičimo predvsem z jezikovnim čutom rojenih govorcev slovenskega jezika, ki so priročnik sestavljeni, in izkušnjami, ki jih imajo pri poučevanju slovenščine kot drugega/tujega jezika. Načrtovalcem programov in tečajev za učenje slovenščine kot drugega/tujega jezika, pisem učbenikov, sestavljalcem didaktičnih gradiv in učiteljem naj omenjeni primeri ne služijo kot model poučevanja, ampak kot koristna referenca in izhodišče za prožno načrtovanje jezikovnega pouka.

2 Sestavni deli priročnika Sporazumevalni prag

V skladu s komunikacijskim pristopom k učenju jezika, ki govorce usposablja, da uporabljajo tuji jezik za uresničevanje svojih namenov in zadovoljevanje potreb, smo v dokumentu *Sporazumevalni prag za slovenščino* poskušali predvideti bistvene sporazumevalne cilje in potrebe, ki naj bi jih imel njegov naslovnik. Ta je opredeljen v drugem poglavju. Avtorji smo poskušali določiti in opisati situacije, v katerih bodo govorci, naslovniki *Sporazumevalnega praga za slovenščino*, najverjetneje rabilo slovenščino, vloge, katerih nosilci bodo v teh situacijah, in področja ter teme, ki jih bodo najverjetneje morali obvladati v slovenščini.

Cilji *Sporazumevalnega praga* so opisani v četrtem poglavju. Postavlja se vprašanje, kako lahko na najuporabnejši način določimo cilje, kako jih razdelimo v konkretnе množice elementov, ki bi bile kar najbolj uporabne za tiste, ki jim je opis namenjen. Izhodišče predstavljajo situacije, v katerih se bodo najverjetneje znašli uporabniki *Sporazumevalnega praga* (SPS-govorci), in vloge, katerih nosilci bodo v opisanih situacijah. Zajete so situacije od stikov s slovenskimi uradniki že pred prihodom v državo ali po njem, situacije v zvezi z nastanitvijo in vsakodnevнимi dejavnostmi: prehranjevanje, nakupovanje, uporaba javnih prevoznih sredstev in različnih storitev. Nadalje so zajete situacije, ki se nanašajo na izobraževanje in poklicno delovanje ter na družabne stike. Med cilji pa so opisani tudi tisti, ki naj bi jih SPS-govorci dosegli pri različnih sporazumevalnih dejavnostih: poslušanju, branju, govorjenju in pisanju. Prav tako je v tem poglavju nakazana tudi stopnja sociokulturne in strateške zmožnosti, ki naj bi ju dosegli SPS-govorci. V vsaki situaciji bo imel govorec specifične potrebe in zahteve v zvezi z rabo določenih jezikovnih sredstev.

V komunikacijskem pristopu znanje o jeziku ni končni cilj. Glavni cilj je sposobnost rabe jezika v konkretni situaciji. Zato so v 5. poglavju Jezikovne funkcije podani osnovni nameni, ki se lahko uresničijo z jezikovnimi sredstvi. To so npr. opisovanje, poizvedovanje, odklanjanje, zahvaljevanje, opravičevanje, izražanje čustev ipd. Pri uresničevanju jezikovnih funkcij ločujemo splošne pojme (6. poglavje) in posebne pojme (7. poglavje). Splošni pojmi so tisti, ki jih lahko izražamo v katerikoli situaciji, posebni pojmi pa tisti, ki so običajno rabljeni le v specifičnih situacijah. V večini situacij se bo najbrž pokazala potreba po omenjanju časa, prostora, količine, kakovosti, odnosov med pojmi ipd. Nasprotno pa bo pojem »vozni red« najverjetneje izražen v zvezi s situacijami, kjer se govorí o potovanju, medtem ko bo pojem »krompir« precej verjetno rabljen v povezavi s hrano ali kmetijstvom. V poglavju Posebni pojmi so kazalci, ki povezujejo posebne pojme s splošnimi pojmi in funkcijami ter jih umeščajo v konkretno temo. Ti kazalci poenostavljajo in upravičujejo selekcijo pojmov, ki so se nam zdeli posebno relevantni za predstavnike določene ciljne skupine.

Med funkcijami in pojmi na eni strani in med splošnimi in posebnimi pojmi na drugi strani ne moremo potegniti natančne ločnice. Nekatere jezikovne funkcije bi lahko interpretirali tudi kot izražanje pojmov, pa tudi izbira med splošnim in posebnim je zgolj arbitarna. Ločevanje jezikovnih vzorcev na izpolnjevanje določenih funkcij v povezavi z določenimi pojmi lahko zamogli dejstvo, da se v dejanskih sporazumevalnih situacijah funkcije le redko pojavljajo v izolaciji. Navadno bo sporazumevalna situacija zahtevala izpolnjevanje večjega števila funkcij v različnih kombinacijah in sosledjih. Na splošno je predvidljivost teh kombinacij in sosledij omejena. Obstajajo sicer določene poteze in vzorci, ki se bolj ali manj redno pojavljajo, in za

uspešno sporazumevanje se je treba z njimi seznaniti. Te poteze so vključene v poglavje o jezikovnih funkcijah – peta točka tega poglavja nosi naslov Oblikovanje diskurza – njihova splošna obravnava pa je podana v 9. poglavju – Sporazumevalni vzorci. To poglavje je v primerjavi z drugimi redakcijami *Sporazumevalnega praga* zelo razširjeno, saj vključuje vzorce govornega in pisnega sporazumevanja. Sporazumevalni vzorci, sestavljeni iz dvo- ali večdelnih izmenjav, so razdeljeni v pet sklopov: družbene konvencije (navezovanje stika, pozdravljanje in ogovor, pozivanje, poslavljanje, sklepanje pogovora, predstavljanje, vabilo, izražanje zahvale, opravičevanje, izražanje obljube, čestitanje, voščila, laskanje, izrekanje sožalja), izmenjava informacij, uresničevanje interesov, izražanje počutja in čustvenih stanj ter izražanje mnenja. Na koncu tega poglavja so dodani še vzorci pisnih in govornih besedil.

V 8. poglavju slovenske verzije priročnika *Sporazumevalni prag* so opisane sporazumevalne dejavnosti. Poglavlje je razdeljeno na tri podpoglavlja. Prvi dve obravnavata partnerje v sporazumevanju in okoliščine sporazumevanja, v tretjem pa so opisane posamezne dejavnosti: poslušanje, branje, govorjenje in pisanje ter pričakovana stopnja besedilne zmožnosti v zvezi z njimi. Partnerje v sporazumevanju določa njihova identiteta, spremenljiva družbena vloga, hierarhično razmerje med njimi, odnos do sogovorcev in stopnja poznanstva med njimi.

Uspešnost pri sporazumevanju bo v primeru nezadostne stopnje jezikovnega znanja odvisna tudi od uporabe različnih strategij za premoščanje neznanja. O teh strategijah govorimo v 10. poglavju Kompenzacijске strategije.

Do neke mere bodo na uresničevanje jezikovnih funkcij in njihovo sosledje vplivale tudi socialne konvencije, ki jih upoštevajo določene jezikovne skupnosti. Te konvencije so del socio-kulturnega konteksta, v katerem se dani jezik rabi kot sredstvo sporazumevanja. Sam kontekst lahko močno vpliva na to, kar ljudje izražajo in kako to izražajo. Celo na ravni *Sporazumevalnega praga* je seznanjanje s sociokulturnim kontekstom ali vsaj zavedanje možnega pomena slednjega nujno za uspešno sporazumevanje. O tem govorí 11. poglavje z naslovom Socio-kulturna zmožnost. Vanj je vključenih tudi nekaj osnovnih podatkov o Sloveniji in njenih prebivalcih (zgodovina, geografija, državna ureditev, izobraževalni sistem, prazniki ipd.), uporabnike dokumenta pa smo napotili tudi na ustrezne povezave na svetovnem spletu.

Nenazadnje se bomo ukvarjali tudi z načini, kako izkušnje učenja tujega jezika lahko pomagajo govorcu, da se nauči učiti se. Lahko sklepamo, da bodo govorci, ki se zavedajo, kako se je treba učiti, hitreje napredovali, zato smo v priročnik *Sporazumevalni prag* vključili tudi 12. poglavje z naslovom Vpogled v proces učenja. Temu poglavju je dodana obsežna bibliografija priročnikov in gradiv, namenjenih učenju slovenščine kot drugega/tujega jezika.

Ker pretežni del priročnika *Sporazumevalni prag* opisuje pričakovano stopnjo jezikovne zmožnosti, ki pa ni dokončno določena in nespremenljiva in dopušča različne uresničitve, v skladu z različnimi sporazumevalnimi nameni in potrebami različnih govorcev, pri čemer igrajo jezikovne oblike sekundarno vlogo, je v 13. poglavju z naslovom Toleranca odstopanja opisana tudi pričakovana raven tolerance pri odstopanju od predvidene uresničitve jezikovne zmožnosti. Za raven sporazumevalnega praga je dovolj, da so govorci sposobni »narediti« določene stvari v tujem jeziku, ni pa najvažnejše, kako to naredijo. Razen tega se nam tudi zdi upravljeno, da govorce vodimo v tem smislu, da se v *Sporazumevalnem pragu* določene snovi naučijo ne le učinkovito, ampak čim bolj ekonomično. V ta namen različne jezikovne funkcije in pojme ilustriramo s primeri. Ti primeri so, kot je že bilo omenjeno, arbitrarji, zato ne morejo nadomestiti slovnice in slovarja. Lahko pa vodijo in usmerjajo, dajejo podatke o ravni formalnosti oz. neformalnosti in drugače pomagajo kot orientacija pri poučevanju.

Priročniku smo dodali tudi poglavje o fonetiki in intonaciji (dodatek A), slovnico (B), stvarno kazalo funkcij, pojmov in sporazumevalnih vzorcev (D1), abecedno kazalo splošnih in posebnih pojmov (D2) in seznam besed, uporabljenih v gradivu (C). V poglavju o fonetiki in intonaciji so razloženi principi naglaševanja in izgovora v *Sporazumevalnem pragu za slovenščino*: fonetične in fonološke informacije vsebujejo vsi primeri, ki ilustrirajo funkcije in pojme, naglašeni pa so tudi dialogi v 9. poglavju. V slovničnem dodatku smo izhajali iz perspektive govorca slovenščine kot neprvega jezika in smo opis jezikovnega sistema gradili na jezikovnih funkcijah, zato se pristop ponekod razlikuje od dosedaj znanih ali od trenutno uveljavljenih opisov slovenščine. Slovnični dodatek k *Sporazumevalnemu pragu za slovenščino* ni popoln slovnični opis, ampak je opis jezika na ravni, ki ustrezava jezikovni zmožnosti govorcev na ravni sporazumevalnega praga.

Kot kažejo primeri, je stopnja formalno/neformalno (oznaka pogovorno), ki jo priporočamo za *Sporazumevalni prag*, nevtralna. Navajamo nekaj pogovornih vzorcev, ki so rabljeni v primerinem sociokulturnem kontekstu, v splošnem pa govorcem svetujemo, naj se izogibajo elementov tako v smeri prevelike formalnosti kot tudi neformalnosti. Nekatera jezikovna izrazila so po našem mnenju taka, da jih bo govorec večkrat srečal v sporazumevalnih situacijah, a se od njega ne bo pričakovalo, da jih uporablja (označeni z ®). Jezik, ki naj bi ga obvladal SPS-govorec, naj bi odseval rabo jezika, kjer govorec v skladu s svojimi sporazumevalnimi nameni, sogovorci in s tipom situacije, v kateri se je znašel, izbira med več možnostmi jezikovnega izraza. Osnowo pri oblikovanju tega priročnika je predstavljal govorjeni knjižni jezik, za orientacijo pa smo dodali (in ustrezno označili; z oznako ℗) tudi sestavine pogovornega jezika, s katerimi se bo govorec najverjetneje srečeval v običajnih, vsakodnevnih sporazumevalnih položajih.

3 Naslovnik Sporazumevalnega praga

Sporazumevalni prag je neposredno namenjen predvsem načrtovalcem tečajev in učiteljem slovenščine kot drugega/tujega jezika. Njegova vsebina obsegata tisti repertoar jezikovne zmožnosti v slovenščini, ki ga potrebuje posamezni govorec slovenščine kot neprvega jezika, če si želi v slovenskem jezikovnem okolju opravljati določene družbene in sporazumevalne vloge, ki so podrobnejše opisane v 3. poglavju.

Ciljnega naslovnika sporazumevalnega praga za slovenščino določamo glede na sedanji in pričakovani status slovenščine v Republiki Sloveniji, v sosednjih državah Italiji, Avstriji in Madžarski, kjer prebiva avtohtona slovenska jezikovna skupnost, ter v Evropski Uniji, le deloma tudi glede na status slovenščine v tistih državah in okoljih, kjer živi strnjena izseljenska slovenska skupnost.

Stopnja jezikovne zmožnosti v slovenščini, opredeljena v *Sporazumevalnem pragu*, je namenjena ljudem, ki bodo krajsi ali daljši čas živel v okolju slovenske jezikovne skupnosti, predvsem v Republiki Sloveniji. Sama dolžina njihovega bivanja je manj pomembna; bolj bistvena sta njegov namen in oblika. Ciljni naslovnik *Sporazumevalnega praga* gotovo ni turist, ki bi bodisi za daljši bodisi za krajsi čas bival v Sloveniji samo za svoj užitek, čeprav lahko seveda tudi njemu znanje določenih sestavin sporazumevalnega praga bistveno olajša in obogati bivanje v slovenski jezikovni skupnosti. Naš naslovnik je tisti posameznik, ki se namerava v slovenski jezikovni skupnosti polno socializirati in vsaj v manjšem obsegu tudi poklicno delovati, pa mu slovenščina ni prvi jezik. Sporazumevalni prag je pri tem uporaben tako za tiste, ki se v slovenskem okolju zadržujejo le določen čas, kot tudi za one, ki so se v slovensko okolje priselili za nedoločen čas. S hitrim razvojem telekomunikacijskih sredstev, informacijske tehnologije in z izboljšavo prometne infrastrukture se meje med stalnim in občasnim bivanjem zbrisujejo; marsikdo redno uporablja slovenščino za poklicne ali osebne potrebe, čeprav ima stalno bivališče izven slovenske jezikovne skupnosti.

Govorec z jezikovno zmožnostjo na ravni sporazumevalnega praga se bo najpogosteje sporazumeval z govorci slovenščine kot prvega jezika, kar pri didaktičnem uveljavljanju načel sporazumevalnega praga pomeni, da je treba posebno pozornost nameniti razvijanju receptivne jezikovne zmožnosti. Še posebej zato, ker se govorci slovenščine kot prvega jezika pri sporazumevanju s tujci marsikdaj še ne znajo dovolj hitro in učinkovito prilagoditi njihovi omejeni jezikovni zmožnosti. Sporazumevalni prag pa zajema tudi potrebno stopnjo jezikovne zmožnosti za tiste situacije, v katerih je slovenščina skupni sporazumevalni jezik ljudem z različnimi prvimi jeziki. To vlogo v času redakcije *Sporazumevalnega praga* slovenščina opravlja predvsem v stikih med pripadniki posameznih priseljenskih skupnosti s področij držav nekdanje Jugoslavije.

Slovenski *Sporazumevalni prag* torej zajema jezikovno znanje, ki ga potrebujejo odrasli – ki za krajsi ali daljši čas bivajo v Sloveniji ali na slovensko govorečih področjih drugih držav in se želijo sporazumeti s slovenskimi govorci v nespecializiranih govornih položajih, – ki se želijo v svoji ali kateri drugi državi sporazumeti s slovensko govorečimi v nespecializiranih govornih položajih, – ki hočejo razumeti nespecializirana pisna ali govorjena besedila v slovenščini.

Slovenski jezik so sposobni uporabljati tako, da so kos jezikovnim zahtevam v situacijah, kadar je jezikovna raba zelo predvidljiva:

- v vsakdanjem praktičnem sporazumevanju,
- pri osebnih stikih, vzpostavljanju in ohranjanju družbenih vezi, tudi pri poslovnih stikih,
- pri posrednem sporazumevanju, kjer je treba razumeti glavni smisel in/ali relevantne podrobnosti pisnega ali govornega besedila.

4 Sporazumevalni cilji

1 SPS-govorci obvladajo večinoma predvidljive sporazumevalne vzorce v opisanih sporazumevalnih situacijah.

1.1 Stiki z uradniki

V vseh stikih z uradniki so govorci sposobni prositi za ponovitev povedanega, pojasnilo ali dodatno razlago, in sicer nerazumljenih informacij, vprašanj ipd. Sposobni so povprašati za svoje pravice. Prav tako so sposobni prositi za pomoč prevajalca in/ali pravnega svetovalca, če se znajdejo v težavah (gl. tudi Kompenzacijске strategije).

1.1.1 Prihod v državo

Gоворци razumejo potrebne obrazce in jih znajo izpolniti.

Razumejo vprašanja v zvezi z:

- osebno identiteto (gl. tudi Posebni pojmi 1.1–1.12),
- trajanjem in namenom svojega obiska
in nanje odgovarjajo.

1.1.2 Carinska služba

Gоворци razumejo potrebne obrazce in jih znajo izpolniti.

Sposobni so razumeti vprašanja in odgovarjati:

- v zvezi s prijavljanjem stvari, ki jih je potrebno cariniti,
- v zvezi z vsebinou in vrednostjo svoje prtljage,
- v zvezi s tem, od kod prihajajo in kje so dobili stvari, ki jih imajo s sabo,
- v zvezi s tem, ali gre za stvari, namenjene osebni rabi, ali jih nameravajo podariti ali prodati.

1.1.3 Varnostna služba

Gоворци so sposobni razumeti vprašanja in odgovarjati:

- glede vsebine osebne prtljage,
- ali prtljaga vsebuje določene predmete (npr. elektronsko opremo, pravo ali lažno orožje itd.).

1.1.4 Policia

Gоворци so sposobni razumeti vprašanja in odgovarjati v zvezi z:

- osebno identiteto (gl. tudi Posebni pojmi 1.1–1.12),
- podatki o vozilu, ki ga vozijo,
- podatki o izgubljeni ali ukradeni lastnini,
- svojimi predhodnimi dejavnostmi,
- razlogi in nameni svojega delovanja.

Sposobni so se opravičiti in prositi za razumevanje nastalega položaja, predvsem v primeru manjših kršitev pravil.

Sposobni so postavljati vprašanja in razumeti dane odgovore, ki se nanašajo na pravila o parkiranju, javnem dostopu do zgradb itd. (gl. tudi Sporazumevalni cilji 1.11).

Znajo poklicati policijsko pomoč v nujnih primerih (npr. pri nesreči, kraji, vlomu, izgubi ...).

1.2 Urejanje nastanitve

1.2.1 Nastanitev pri krajšem bivanju

Govorci so sposobni:

- rezervirati ustrezeno nastanitev pisno (po pošti, telefaksu ali elektronski pošti), po telefonu ali osebno in rezervacijo preklicati,
- poizvedovati o možnostih, ceni in lastnostih nastanitve v turističnih agencijah ali ob prihodu v hotel, gostišče, kamp itd.,
- izpolniti ustrezne obrazce ob prijavi,
- pritožiti se zaradi nekakovostnih uslug, nezadovoljive opreme ipd. in si zagotoviti izboljšanje pogojev,
- zagotoviti si dodatne usluge (npr. bujenje),
- se odjaviti ob odhodu, poravnati račune,
- napisati pripombe v knjigo pohval in pritožb in se zahvaliti osebju.

1.2.2 Nastanitev pri daljšem bivanju

Govorci so sposobni:

- dobiti informacije, pisno ali ustno, o možnostih najema, npr. o velikosti bivališča, o številu, vrsti in velikosti sob,
- o ceni (na mesec ali leto) in najemnih pogojih,
- o stroških bivanja (plačevanje računov za plin, vodo, elektriko itd.), zagotovljenih storitvah (vzdrževanje) in drugih lastnostih (opremljenost, lega, infrastruktura),
- o tem, kako poskrbeti za potrebna popravila in vzdrževanje prostorov,
- dogоворiti se za selitev in jo nadzorovati,
- dogоворiti se za storitve, popravila in vzdrževanje,
- pritožiti se, ustno in pisno, lastniku oz. najemodajalcu.

1.3 Prehranjevanje v gostinskih lokalih

Govorci so sposobni:

- prebrati in razumeti oglase/obvestila restavracij, jedilne liste ipd.,
- pogovarjati se o značilnostih lokalov (o urejenosti, hrani, cenah, postrežbi),
- rezervirati/prositi za (določeno) mizo,
- naročiti hrano in pičačo,
- postaviti vprašanja v zvezi z vrsto in načinom pripravljanja jedi in razumeti dane odgovore,
- prositi za račun, poizvedeti, kaj cena vključuje, in se pozanimati o način plačila,
- pritožiti se zaradi slabe postrežbe, hrane, napake v računu ali pa izreči pohvalo.

1.4 Kupovanje izdelkov široke potrošnje

Govorci so sposobni:

- razumeti reklame v časopisih, revijah itd. za trgovine in izdelke,
- razbrati bistvene informacije o izdelku iz razpoložljivih opisov (o značilnostih in rabi izdelkov ter o plačilnih oz. garancijskih pogojih pri nakupu),
- prebrati označbe v samopostrežnih trgovinah, vleblagovnicah itd.,
- vprašati, ali so izdelki na voljo in kje se jih lahko najde,
- pogovarjati se o lastnostih in prednostih stvari, med katerimi se izbira,
- pozanimati se o ceni in plačilnih pogojih,
- plačati in, če je potrebno, preveriti ustreznost cene, seštevek na računu,
- opraviti reklamacijo, vrniti reklamirano blago in se dogovoriti za zamenjavo blaga, vračilo denarja ali dobropis.

1.5 Uporaba javnih prevoznih sredstev

Govorci so sposobni:

- razumeti objavljene informacije o uporabi javnih prevoznih sredstev (npr. vozni red, cene vozovnic in pogoji pri nakupu vozovnic),
- poizvedeti glede stroškov, časa prihodov in/ali odhodov, poti/smeri potovanja,
- pogovarjati se o prednostih in pomanjkljivostih različnih prevoznih sredstev ali prevoznih družb (npr. glede na trajanje potovanja, cene, potovalne pogoje),
- naročiti in rezervirati ustrezne vozovnice (glede na cilj potovanja, potovalni razred, enosmerno ali povratno vožnjo, smer potovanja, datum in čas), plačati vozovnice ter rezervirati sedeže,
- poizvedeti, kje so vhodi/izhodi/peroni/tiri letališč, avtobusnih in železniških postaj itd.,
- oddati prtljago, uporabiti garderobo, prijaviti izgubljenno ali poškodovano prtljago ali lastnino,
- dobiti informacije o ugodnih ponudbah in popustih, njihovih terminih in pogojih.

1.6 Uporaba drugih prevoznih sredstev

Govorci so sposobni:

- prebrati, razumeti in izpolniti obrazce za najem avta in dobiti vse potrebne informacije v zvezi z najemom,
- razumeti cestno prometne oznake in radijske informacije o voznih razmerah na cestah,
- uporabljati storitve na bencinskih črpalkah (dobiti gorivo, motorno olje, vodo, zrak),
- poročati o okvari avta in si zagotoviti popravilo,
- v primeru nesreče podati potrebne informacije in dokumentacijo v zvezi z avtom in zavarovanjem,
- (gl. tudi Sporazumevalni cilji 1.11 in 1.1.4).

1.7 Pridobivanje informacij

Govorci so sposobni:

- poiskati informacije osebno, po telefonu ali v elektronskih medijih.

1.8 Obiskovanje javnih ustanov (muzejev, gledališč, športnih, kulturnih in drugih prireditev)

Govorci so sposobni:

- razumeti besedila v turističnih vodičih (opise turističnih znamenitosti), obvestila o prireditvah v časopisih, brošure posameznih ustanov, plakate, letake ipd.,
- vprašati glede odpiralnega časa, cen vstopnic, časa predstav, kategorije sedežev,
- kupiti in rezervirati vstopnice,
- vprašati za popuste (za skupine, študente),
- poizvedeti, kje so toaletni prostori, kdaj so odmori, kje je prostor za kajenje itd.

1.9 Uporaba javnih storitev

1.9.1 Pošta

Govorci so sposobni:

- razumeti navodila, napise o storitvah pri posameznih poštnih okencih,
- poizvedeti glede cen poštnih storitev (npr. poštnina za pisma in razglednice, poštnina za posamezne dežele, priporočene, ekspresne, letalske pošiljke, pošiljke s povratnico, pospešena in hitra pošta, telegrami in možnost faksiranja),
- kupiti znamke, poštne in denarne nakaznice, plačati poštnino in poslati pošiljko,
- izpolniti različne obrazce (za carinsko pošto ipd.).

1.9.2 Telefon

Govorci so sposobni:

- dati, poizvedeti in si zapisati telefonsko številko,
- razumeti navodila o uporabi javnih telefonov,
- uporabljati telefonski imenik (vključno z rumenimi stranmi),
- uporabljati informacije o telefonskih naročnikih (1188),
- (gl. tudi Jezikovne funkcije 5.20–5.23).

1.9.3 Banka in menjalnica

Govorci so sposobni:

- razumeti navodila in napise o storitvah pri posameznih bančnih okencih,
- poiskati informacije o menjalniškem tečaju in razumeti tečajno listo (glede gotovinskega poslovanja, potovalnih čekov),
- poiskati informacije o možnosti uporabe čekov, kreditnih kartic itd. (za začasno bivajoče),
- poizvedeti, kako se odpre bančni račun, ga odpreti in uporabljati,
- unovčiti ček, dvigniti ali položiti vsoto denarja, zamenjati denar, nakazati denar, zvedeti za provizijo pri dvigu ali menjavi.

1.9.4 Zdravstvene storitve

Govorci so sposobni:

- naročiti se na splošni ali specialistični pregled (osebno ali po telefonu),
- poizvedeti in dati informacije glede kritja stroškov zdravljenja (osnovni podatki o obliku zdravstvenega zavarovanja),

- dogоворiti se za samoplačniško zdravljenje,
- razumeti napise in obvestila (npr. ordinacijski čas, vrsta specialistične ambulante, razpored oddelkov, navodila pacientom),
- razložiti, zakaj potrebujejo zdravniško pomoč, in odgovoriti na vprašanja, ki se nanašajo na bolezen, bolečino, poškodbo in druge boleznske znake,
- razumeti zdravnikove napotke glede zdravljenja in okrevanja,
- dobiti zdravila v lekarni in razumeti farmacevtova navodila.

1.9.5 Druge osebne storitve

Govorci so sposobni:

- naročiti se po telefonu ali osebno pri frizerju, kozmetičarki,
- povedati, kakšno vrsto storitve želijo,
- se dogovoriti za čiščenje obleke v čistilnici,
- (gl. tudi Posebni pojmi 11.9–11.12).

1.10 Izobraževanje

Govorci so sposobni:

- dobiti informacije o možnostih šolanja v javnih oz. zasebnih šolah (npr. o vrsti šole, vpisnih pogojih, šolninah, šolskem koledarju in programu, zahtevanih učnih pripomočkih/učbenikih/opremi),
- razumeti objave izbrane izobraževalne ustanove in ustrezno urediti vse administrativne postopke (prijaviti se/vpisati se, plačati šolnino, dobiti potrdilo o vpisu),
- razumeti navodila pri pouku,
- poročati in pogovarjati se o učenju, poučevanju, učnih pogojih, napredovanju,
- dogovoriti se za izpit in se prijaviti nanj,
- razumeti pravila o preverjanju in ocenjevanju znanja, navodila, vprašanja in naloge pri testih,
- razumeti opisne ocene in poročila o napredovanju,
- poizvedeti, kakšno veljavo imajo spričevala oz. potrdila o opravljenem izobraževanju.

1.11 Iskanje poti

Govorci so sposobni:

- razumeti navodila v zvezi s potjo (ob avtokartah, shemah železniških in avtobusnih linij) in druge znake ter kažipote,
- dobiti informacije, kako priti do določenega cilja, kam vodi določena cesta ali proga, kam pelje avtobus ali vlak itd.,
- posredovati podobne informacije drugim.

1.12 Sporazumevanje na delovnem mestu

Govorci so sposobni:

- pridobiti delovna dovoljenja ipd.,
- dobiti informacije (npr. na zavodu za zaposlovanje) o možnostih, lastnostih in pogojih zaposlitve (npr. opis delovnega mesta, plačilo, delovni čas, odmor in dopust, trajanje razpisa),

- razumeti objavljene razpise,
- napisati prošnjo za zaposlitev in sodelovati na razgovorih za sprejem v službo (pri tem so sposobni pisno ali ustno odgovarjati na vprašanja o osebnih podatkih, izobrazbi/usposobljenosti za delo in o izkušnjah),
- razumeti in postavljati vprašanja, ki se nanašajo na opis del in nalog ob začetku nove zaposlitve,
- razumeti opozorila v zvezi z varstvom pri delu,
- prijaviti nesrečo pri delu in uveljavljati zavarovanje,
- uveljavljati pravice, določene s pogodbo o zaposlitvi (možnost bolniškega ali porodniškega dopusta, možnost dopusta za nego družinskega člana, regres, potni nalogi),
- se ustrezzo sporazumevati s sodelavci, nadrejenimi in podrejenimi.

1.13 Družabni stiki

Govorci so sposobni:

- pisno ali ustno povabiti goste,
- ustrezzo odgovoriti na pisno ali ustno vabilo (ga sprejeti ali odkloniti, se opravičiti),
- pozdraviti (kot gostitelji ali kot gostje),
- med seboj predstaviti ljudi, ki se še ne poznajo,
- sprejeti goste in jim ponuditi hrano in pijačo,
- pogovarjati se o različnih temah,
- zahvaliti se za izkazano gostoljubje,
- posloviti se,
- (gl. tudi Jezikovne funkcije 4).

2 Pri sporazumevanju so govorci sposobni:

- izmenjati informacije,
- izraziti svoje mnenje, poglede, stališča, čustva, želje, naklonjenost, nenaklonjenost, strinjanje in nestrinjanje, prošnje, razpoloženja,
- poročati,
- opisovati in razumeti druge pri izražanju tega,
- dogovoriti se za skupne dejavnosti in jih opraviti.

Vse navedeno velja za teme osebnega in splošnega zanimanja:

- osebna identiteta,
- stanovanje in bivanje,
- osebna razmerja,
- izobraževanje,
- delo in poklic,
- kultura, mediji, šport in zabava,
- promet in potovanja,
- zdravje in higiena,
- nakupovanje,
- hrana in pijača,
- storitve,

- družba, politika, gospodarstvo,
- okolje in vreme,
- jezik,
- (gl. tudi Posebni pojmi).

3 Govorci so sposobni razumeti smisel (in relevantne podrobnosti) zapisanih ali govorjenih besedil, ki imajo naslednje značilnosti:

- so v zvezi situacijami, navedenimi v 1. točki ali s temami v 2. točki tega poglavja,
- imajo jasno vsebinsko in oblikovno zgradbo,
- informacije v besedilu so podane večinoma neposredno,
- razumevanje večinoma ni povezano s podrobnim poznavanjem slovenske kulture in tradicije (govorci naj poznajo evropski civilizacijski okvir),
- (zapisana besedila) so natisnjena, če je potrebno, opremljena in oblikovana z naslovi, odstavki, ilustrativnim gradivom,
- (govorjena besedila) so govorjena/predvajana z minimalnimi akustičnimi motnjami, jasno in v hitrosti, ki je manjša kot normalna.

4 V zvezi s 1. in 2. točko tega poglavja so govorci seznanjeni z ustrezнимi vedenjskimi vzorci, npr.:

- z nejezikovnimi: telesni stik (rokovanje, poljubljanje, dotikanje ...), pomeni najpogostejših kretenj in mimike,
- z jezikovnimi: izrazi, s katerimi pritegnemo pozornost, naslavljanje ljudi (nazivi, vlijudnostni izrazi), prilagajanje glede na formalni ali neformalni govorni položaj (tikanje in vikanje), menjava vlog (začeti pogovor, nagovoriti sogovorca oz. pritegniti sogovorčevu pozornost, prositi za besedo, vzdrževati pogovor, prekiniti ali končati pogovor, dati besedo),
- (gl. tudi Sporazumevalni vzorci in Sociokulturna zmožnost).

5 V zvezi s 3. točko znajo govorci kot bralci in poslušalci uporabljati ustrezne strategije, npr.:

- razločevati bistveno od manj bistvenega,
- razločevati med dejstvi in komentarji,
- prepoznavati relevantne informacije (to lahko vključuje tudi prepoznavanje naslovnika, avtorjevih stališč in njegovega namena in na podlagi neposredno podanih informacij sklepanje o vsebini),
- v zapisanem besedilu izkoristiti kot ključne naslove, ilustracije, tiskarske označbe (kot krepki, poševni, podčrtani tisk, delitev na odstavke); v govorjenem besedilu pa glasovne lastnosti, npr. mesto stavčnega poudarka, smiselne premore, višino in jakost glasu.

6 Govorci so do neke mere seznanjeni z značilnostmi slovenske kulture, predvsem s tistimi značilnostmi, ki so povezane:

- z vsakdanjim življenjem,
- z medosebnimi odnosi,
- s poglavitnimi vrednotami in navadami,
- (gl. tudi Sociokulturna zmožnost).

7 Govorci znajo uporabljati tehnike in strategije, s katerimi se lahko znajdejo v situacijah, ki presegajo njihovo jezikovno in/ali nejezikovno znanje, kot so:

- vključevanje sogovorca, da pomaga zapolniti vrzeli, ki nastajajo v komunikaciji zaradi pomanjkanja znanja,
- prošnja za razumevanje zaradi težav pri izražanju,
- strategije, kako prepoznati pomen kljub neznamim elementom,
- uporabljati ustrezne pripomočke, kot so slovarji, slovnice, pravopis in druga referenčna gradiva,
- (gl. tudi Kompenzacijске strategije).

5 Jezikovne funkcije

1 Dajanje in iskanje informacij

1.1 identifikacija in poimenovanje

1.1.1	(s primerno kretnjo) to(le), tisto(le), ono(le)	
1.1.2	to, tisto, ono + biti + osebni zaimek/SBZ 1	Tó sem jàz. Tó je spálnica.
1.1.3	ta, tisti, oni + samostalnik + biti + SBZ 1	Tísti otròk je mój sín.
1.1.4	jaz, ti, on ... + biti (poudarjeno)	Òn je lastník restavrácije, jàz délam pa v kúhinji.
1.1.5	biti (brez osebnega zaimka)	Sem študént na filozófski fakultéti.
1.1.6	SBZ 1 + biti + SBZ 1	Péter je študént.

1.2 poročanje (opisovanje in priovedovanje)

1.2.1	priovedne povedi	Vlák je odpêljal.
1.2.2	praviti/reči/dejati R, da + odvisnik	Právi, da je trgovína žé zapŕta.

1.3 popravljanje izjave

1.3.1	s poudarjanjem (gl. tudi JF 1.1 in 1.2)	Tó je spálnica. Vlák jè odpêljal.
1.3.2	popravljanje trdilne povedi ne + poved	Cánkarjev dóm je v Máriboru. Nè, ní (v Máriboru).
1.3.3	z zanikanjem	Cánkarjev dóm ní v Máriboru.
1.3.4	popravljanje nikalne povedi ja + poved	Ní šèl v Máribor. Já, (pa) jè . Já, šèl je (v Máribor).
1.3.5	trdilna poved s poudarjanjem	Šèl je.
1.3.6	trdilna poved + seveda	Sevéda je šèl.

1.4 spraševanje

1.4.1	<i>po potrditvi</i> odločevalna vprašanja	
1.4.1.1	vprašalna poved	(Ali) si ga vídel? ↑
1.4.1.2	priovedna poved z vprašalno intonacijo	Vídel si ga? ↑
1.4.1.3	priovedna poved + kajne/a ne/ne	Zgubíli so tékmo, kajnè?

1.4.2 *po informaciji*
dopolnjevalna vprašanja

1.4.2.1 KČZ vprašanja

čas: kdaj	Kdáj bodo prišli gôstje?
kraj: kje	Kjé je môja denárnicá?
način: kako	Kakó naredíš potíco?
vzrok: zakaj	Zakáj si slábe vólje?
namen: čemu ®	Čemú si kúpil tó knjígo?
količina: koliko	Kóliko si zapráví?
stopnja: kako + prislov	Kakó dáleč je Béla krájina?

1.4.2.2 prosim, (ali/a) mi lahko poveste/
razložite/opišete + odvisnik

Prósim, mi lahkó povéste, kjé je postája?
Mi lahkó opíšete, kakó se príde do tjá?

1.4.2.3 prosim, (ali/a) mi lahko poveste + SBZ 4

Prósim, mi lahkó povéste telefónsko
štěvílko želézniške postáje?

1.4.3 *po identifikaciji in poimenovanju*

1.4.3.1 odločevalna vprašanja

A je tó Péter? ↑

1.4.3.2 dopolnjevalna vprašanja

oseba: kdo	Kdó je tó?
stvar: kaj	Káj je tó?
lastnina: čigav + samostalník	Čigáve rokavíce so tó?
vrsta: kateri + samostalník	Katéro obléko boš oblékla zvečér?

dogodek: kaj se dogaja

Káj se je zgodilo?

1.5 odgovarjanje

1.5.1 na odločevalna vprašanja

da/ja¹ (+ poved)
ne (+ poved)

Dá, (jè). Já, (jè).
Nè, (ní).

1.5.2 na dopolnjevalna vprašanja

pripovedne povedi
eno- ali večstavčne povedi oz. kratki
(tudi enobesedni) odgovori

čas

Kdáj bo koncér? Ob 20^h (dvásetih).

kraj

Kjé bo koncér? V Háli Tívoli.

1 Pritrdilna členka »da« in »ja« sta skoraj v vseh primerih zamenljiva, vendor se »da« v govorjenem besedilu skorajda ne pojavlja, zato v nadaljevanju v primerih uporabljam »ja«.

način	Kakó vóziš? Ne prehítro.
vzrok	Zakáj si tù? Ker si me klícal.
namen	Čemú ®/Zakáj si prišel? Da ti čestítam.
količina	Kóliko si jih kúpil? Pét.
stopnja	Kakó dáleč je Béla krájina? Ní zeló dáleč.

2 Izražanje in prepoznavanje stališč

DEJSTVENO (VEZANO NA STVARNE INFORMACIJE)

2.1 trditev

2.1.1 *trdilna poved* Predstáva jè uspéla.

2.2 zanikana trditev

2.2.1 *nikalna poved* Predstáva ní uspéla.
Tó ní dôbro.

2.2.2 *nikalna poved - dvojna negacija* Nikóli/Níkdar nísem bíl tükaj.
(nikoli/nikdar, nihče, nič, nikjer,
nikamor, nikoder, nikakor) Nič/Ničesar nísem vídel.
Nihče ní prišel.

2.3 strinjanje s trditvijo

2.3.1 *s trdilno ali z nikalno povedjo* Predstáva jè uspéla./Predstáva ní uspéla.

vzorci:

2.3.2 *s trdilno povedjo* Velíko délaš.

2.3.2.1. ja, (res) + nadaljevanje povedi Jà, ↗ (rés) velíko délam. ↓

2.3.2.2 vzorci:

Strínjam se.
Tó je rés./Rés je.
Pràv imáš.
Drží.

Velíko délaš.

Jà, ↗ (rés) velíko délam. ↓

Sevéda.
Gotôvo (da).
Tóčno (takó).
Sigúrno. ♀

Já, ↗ míslim, da rés. ↓
Já, ↗ tudi jàz takó míslim. ↓
Po môje túdi.

Zdàj ne mórete odnéhati.

Nè, ↗ (rés) ne móremo. ↓

Jà, ↗ ne móremo. ↓

2.3.3 *z nikalno povedjo*

2.3.3.1 ne, (res) + nadaljevanje povedi

ja, (res) + nadaljevanje povedi

2.3.3.2 vzorci:

Seváda./Seváda ne./Seváda ne móremo.
Míslim, da rés nè.
Po môje túdi nè.

2.4 nestrinjanje s trditvijo

2.4.1 *s trdilno ali z nikalno povedjo*

vzorci:

Predstáva je uspela./Predstáva ní uspela.
Ní rés.
Ne strínjam se.
Tó (splòh) ní rés.
Nikákor.
Mótiš se.
Nímaš pràv.
(Rávno) nasprótno. ®

2.4.2 *s trdilno povedjo*

Tá hrána je pokvárjena.

2.4.2.1 ne, (pa) + nadaljevanje povedi

Nè, ↴ ní. ↓
Nè, ↴ pa ní (pokvárjena). ↓

2.4.2.2 vzorci:

Tó pa rés ne./Ní takó.
Splòh ne.
Míslim, da nè.

2.4.3 *z nikalno povedjo*

Dánes ní sestánka.

2.4.3.1 ja, (pa) + nadaljevanje povedi

Já, ↴ (pa) jè. ↓

2.4.3.2 mislim, da + trdilna poved

Predsédnik pa dánes ne bó prišel na
sestánek.
Míslim, da bó (prišel).

2.4.3.3 vzorec:

Po môje pa bó.

2.5 omejeno strinjanje

2.5.1 *s trdilno povedjo*

Jéd je preslána.

vzorci:

Niti nè.
Mogóče./Mordà.

2.5.2 *z nikalno povedjo*

Hrána ní okúsna.

vzorci:

Nò, já.
Po svôje imáš pràv.

2.6 dopuščanje oz. vlijudno nasprotovanje

2.6.1 ja + protivni vezník + nadaljevanje povedi

Z njím so védno težáve.
Já, ↴ ampak včásih je dôbro délal. ↓

2.7 poizvedovanie po strinjanju oz. nestrinjanju

2.7.1	vzorci odločevalnih vprašanj:	Se (ne) strínjaš?↑ Ali ví túdi takó míslite? Se těbi túdi takó zdí?↑
2.7.2	trditev + členek	Ána je Némka, ↗ a nè?↑
2.7.3	ali + (ne) strinjati se, da + odvisnik ali + (ne) misliti, da + odvisnik ali + (ne) zdeti se, da + odvisnik	A se (ne) strínjaš, ↗ da je Ána zeló simpatična?↑ Ali túdi ôna míсли, da je takó pràv? Se ti ne zdí, da je tá ávto predrág?↑
2.7.4	saj + strinjati se, da + odvisnik saj tudi + misliti, da + odvisnik saj + zdeti se, da + odvisnik	Saj se strínjate, da se dobímo ob devětih?↑ Saj tudi tí míslíš, da je té dôbra rešítev?↑ Saj se mu zdí, da je takó pràv?
2.7.5	ali ni + ... + členek	A ní lepo, ↗ nò?↑

**DEJSTVENO (VEZANO NA POZNAVANJE/ZNANJE/VEDENJE
O OSEBAH, STVAREH, DEJSTVIH)**

2.8 izražanje poznavanja oseb, stvari, dejstev

2.8.1	poznati ... + SBZ 4 ne poznati + SBZ 2 (ne) vedeti za + SBZ 4 (ne) vedeti o + SBZ 5	Poznám gospó Novák. Ne poznám gospé Kováč. (Ne) vé za njegòv odhòd. Nič ne vém o téma.
2.8.2	(ne) vedeti + odvisnik	Vém, da je odšèl. Ne vêjo, ali je odšèl./Ne vêjo, če je odšèl. (Ne) vé, zakáj je odšèl.
2.8.3	vzorci:	Jútri odpáde poúk. Já, ↗ vém. A bô jútri poúk? Ne vém./Nímam pojma. ⓘ

2.9 poizvedovanje po poznavanju oseb, stvari, dejstev

2.9.1	odločevalna vprašanja z glagoloma poznati/vedeti/slišati	Poznáte gospó Novák?↑ Ali véste za njéno bolézen?↑
2.9.1.1	(ali/a) + vedeti + odvisnik	Véste, da je bôlna?↑ A véste, kakó se počúti?↑

2.9.1.2 (ali/a) + slišati + odvisnik

Ali ste že slíšali, da grémo na svetôvno prvénstvo?/Ali ste že slíšali, káj se je zgodílo?

2.9.1.3 ali + slišati + za + SBZ 4

A ste že slíšali za nášo zmágo?↑

2.10 izražanje spominjanja

2.10.1 spomniti se, spominjati se

A se spômniš, kdaj si jo nazádne videl?↑

(Ne) spômnim se./*(Ne)* spomínjam se./

Ne mórem se spômniti.

Máma se te ne spômni več.

2.10.1.1 spomniti se + odvisnik

Ne mórem se spômniti, ↗ kám sem dála dežník. ↓

Spômnim se, ↗ da mi ga je vŕnil. ↓

Môji študéntje se rádi spomínajo počítanic v Španíji.

Tá prédmet me spômni na potovánje.

2.10.1.2 spomniti se/spominjati se + SBZ 2

A si šel v báanko?

Pozábil sem.

Pozábil sem, ↗ kakó se vklópi alárm.↓

Pozábil sem, ↗ da móram vklópiti alárm.↓

Pozábil sem kljúč./Nísem pozábil kljúča.

Pozábil sem na njén rôjstni dán.

Pozábil sem zakleníti vráta.

2.11 poizvedovanje po spominjanju

2.11.1 odločevalna vprašanja, ki ustrezajo točki 2.10

Ali se (ne) spômnite téga?↑

A se téga (ne) spomínjaš?↑

Se ne spômniš, ↗ kakó si prišel domòv?↑

A se ne spômniš, ↗ da je bíl Jáka túkaj?↑

A nísi pozábil íti na póšto?↑

Ali si se spômnil na njén rôjstni dán?↑

Ali nísi pozábil na njén rôjstni dán?↑

2.12 izražanje stopnje verjetnosti

(od 2.12.1 do 2.12.5: izražanje od najvišje do najnižje stopnje verjetnosti s prislovi in členki)

2.12.1	gotôvo sevéda brez dvóma/nedvómno ⑧ zanesljivo ⑧ sigúrno ⑨ na vsák načín	Gotôvo bo prišel.
2.12.2	verjétno/nàjbrž	Verjétno je bolán.
2.12.3	mogóče/mordà	Mogóče je bolán.
2.12.4	nikákor	Nikákor ne mórejo zmágati.
2.12.5	verjetno/mogoče/možno je, da + odvisnik	Móžno je, ↗ da mu bo uspélo.↓
2.12.6	komaj/malo verjetno/mogoče je, da + odvisnik	Málo verjétno je, ↗ da bo narédił izpít.↓
2.12.7	nemogoče je/ni možno, da + odvisnik	Nèmogóče je, ↗ da bi zmágali.↓
2.12.8	drugi vzorci izražanja stopenj verjetnosti:	Tó je lahkó samó Jánez. (= gotovo je on) Tó móra bíti Picássova slíka. (= gotovo je, da je to Picasso's painting) Tó je lahkó òn. (= možno je, da je on) Náše móšťvo bi lahkó zmágalo. Prišel naj bi ob tréh. (= verjetno je, da prišel ob 3 ^h)

2.13 poizvedovanje po stopnjah verjetnosti

2.13.1	vzorci:	Ali je té rés? Ali je té mogóče/móžno? Ali je gotôvo takó?
2.13.2	(ali/a) je gotovo/verjetno/mogoče/nemogoče, da + odvisnik	Je mogóče, ↗ da bo deževálo?↑
2.13.3	odločevalna vprašanja ob primerih iz točke 2.12	Bo gotôvo/sigurno prišel?↑ Ali nikákor ne mórejo zmágati? Ali lahkó náše móšťvo zmágalo? Bi náše móšťvo lahkó zmágalo?↑

2.14 izražanje stopnje gotovosti

2.14.1	zanesljiva trditev (trdilna ali nikalna)	Tríglav je nàjvíšja góra v Slovéniji.
2.14.1.1	gotovo (v trdilih povedih) + 2.12.1	Gotôvo bo prišel.

2.14.1.2	vem/prepričan sem, da + odvisnik	Prepričan sem, da je Jánez starjši od Pétra. Vém, da je Cánkarjev dom <i>v Ljubljáni</i> .
2.14.1.3	trditev s poudarjeno osebno glagolsko obliko.	Písmo sem poslál.
2.14.1.4	trdilne povedi + vprašalni členek	Cánkarjev dom je <i>v Ljubljáni</i> , ↗ a nè?↑
2.14.1.5	mislim, da + odvisnik	Míslim, da je Cánkarjev dom <i>v Ljubljáni</i> .
2.14.2	<i>oklevanje</i>	
2.14.2.1	SBZ 1 + zdeti se + PB zdeti se, da + odvisnik	Prevòd se (mi) zdí pravílen. Zdí se ji, da je prevòd pravílen.
2.14.2.2	morda/mogoče	Mogóče imáš pràv.
2.14.2.3	mislim/mením, da + odvisnik (v nikalni obliku)	Míslim, da še ní bíl tükaj.
	ne verjamem, da + odvisnik	Ne verjámem, da je žé bíl tükaj.
	občutek imam, da + odvisnik	Občútek imám, da me ni pràv razúmel.
	rekel bi, da + odvisnik	Rékel bi, da imá pràv.
2.14.2.4	nisem (popolnoma/čisto) prepričan, ampak/toda/a + izjave iz točk 2.14.1 in 2.14.3	Nísem popôlnoma prepríčan, ampak míslim, da je žé odšèl.
2.14.3	<i>popolna negotovost</i>	
2.14.3.1	ne vem + odvisnik nimam pojma ↗ + odvisnik	Ne vém, ali bo prišèl. Nímam pojma, če bo prišèl.
2.14.3.2	(sploh/res) ne vem + odvisnik	Splòh ne vém, káj hóče.
2.14.3.3	sprašujem se/zanima me + odvisnik	Sprašújem se, ali so šlì na mórtle z vlákrom.
2.15	poizvedovanje po stopnjah gotovosti	
2.15.1	odločevalna vprašanja ob primerih iz točke 2.14	Ali si prepričan, da známka za písmo stáne 13 (trínajst) tólarjev? Mísiš, da je té čista svíla? ↑ Ali se ti zdí, ↗ da je prevòd pravílen? ↑
2.16	izražanje nujnosti	
2.16.1	SBZ 1 + morati/ne smeti + nedoločnik	Otrôci mórajo hoditi <i>v šólo</i> . Ljudjé ne smêjo prevèč délati.
2.16.2	treba je + nedoločnik ni treba + nedoločnik	Na zájtrk je tréba príti do devêtih. Dánes mi ní tréba kúhati.

2.16.3	nujno/obvezno je + nedoločnik nujno/obvezno je, da + odvisnik nujno je treba + nedoločnik ni nujno/ni obvezno, da + odvisnik	Nújno je cépiti otrôke. Obvédzno je plačáti dávke. Nújno je, da otrôke cépimo. Nújno je tréba cépiti otrôke. Ni nújno, da otrôke cépimo.
2.16.4	SBZ 1 + biti obvezen	Srédna šóla pri nas ní obvédzna.
2.17	poizvedovanje po nujnosti	
2.17.1	odločevalna vprašanja ob primerih iz točke 2.16	Ali je tréba príti na zájtrk do devêtih? Ali je nújno (tréba) cépiti otrôke? Ali je tó nújno takó?
2.18	izražanje sposobnosti, zmožnosti, znanja	
2.18.1	pripovedna poved v sedanjiku	100 (stó) métrov pretêče v 10 (desêtih) sekündah. Razúme špánsko.
2.18.2	lahko + osebna glagolska oblika ne moči + nedoločnik	Lahkó vam napíšem tó besedílo, ↗ ne mórem pa vam ga poslati po elektrónski pôsti.
2.18.3	(ne) (z)moči	Zmôgel bom odpláčati posojílo. Téga ne bóm zmôgel.
2.18.4	biti sposoben/zmožen nesposoben/nezmožen	Jánez je zeló sposóben. Sposóben je za tó délo. On je zmóžen vsèga. Zmóžen je priplézati na vrh drevésa. Do márca je nèzmóžen za délo.
2.18.5	znati	Odlíčno zná némško.
2.19	poizvedovanje po sposobnosti, zmožnosti, znanju	
2.19.1	odločevalna in dopolnjevalna vprašanja ob primerih iz točke 2.18	Ali razúme špánsko? ↑ Ali je sposóben za vójsko? ↑ Káj zná?
2.20	izražanje dovoljenja	
2.20.1	SBZ 1 + biti + dovoljen	Parkíranje dovóljeno od 9. (devêtih) do 16. (šéstnajstih).
2.20.2	dopusčanje, dovoljenje (kot odziv) vzorci:	A grém lahkó v kíno? ↑ Já./Sevéda.

Lahkó.

Gotôvo.

Já, v rédu.

Dàj! Pójdi!

Prósim, kár dájte.

2.20.2.1 (prosim) + velelník

2.21.1 SBZ 1 + ne biti + dovoljen

Parkíranje ní dovoljeno od 9.00 (devêtih) do 16.00 (šestnajstih).

2.21.2 SBZ 1 + biti + prepovedan

Fotografiáranie v muzéju je prepovédano.

2.21.3 ne moči/lahko/(ne) smeti

Tù ne mórete parkírati.

Ne sméte vozíti pod vplívom alkohóla.

Lahkó gréste, če se vam mudí.

2.21.4 naj + pripovedna poved v pogojniku

Otrôci naj nê bi píli alkohóla.

2.21.5 posredno izražanje prepovedi
(z nikalno povedjo)

Prósimo, da ne kadíte.

V tém prostóru ne kadímo.

2.21.6 ne pustiti + nedoločník

Ne pustím ti glédati grozljívke.

2.21.7 ne dovoliti + nedoločník

Ne dovólím mu jésti sladkaríj.

2.21.8 prepovedati + nedoločník

Prepovedújem vama vstopíti.

prepovedati + SBZ 4

Prepovedújem vám vstòp na
gradbišče./Slovénija je prepovédala uvòz
mesá.

2.21.9 nedopuščanje, prepoved (kot odziv)

2.21.9.1 vzorci:

A lahkó túkaj kadím? ↑

Nè.

Ráje/rájši nè.

Niti slučajno.

Se lahkó prijávím na izpít? ↑

Na žálost nè./Žàl nè.

Bojím se, da nè.

Tó pa ne bó šló./Tó žàl ne bó šló.

To žàl ní mogóče.

Grém lahkó dánes zvečér v kíno? ↑

Ne móreš./Ne sméš.

Se lahkó prijávím na izpít? ↑

Žàl mi je, ↘ ampak je žé prepôzno. ↓

Ali lahkó vózim 70 km/h (sédemdeset
kilometrov na uro) v nasélju? ↑

V Slovéniji nè./V tèj držávi nè./Túkaj nè.

2.21.9.2 PD (zdaj/zvečer/tukaj/v tej državi itn.)
+ ne

Ali lahkó tükaj parkíram? ↑
Do štírih popôldne nè.

2.22 poizvedovanje po dovoljenju in prošnja za dovoljenje

2.22.1	odločevalna vprašanja, ki ustrezajo točkama 2.20 in 2.21	Ali lahkó kadím? ↑ A smém kadítí? ↑ Ali se smé kadítí? Ali tükaj lahkó parkíram? ↑ Se lahkó hódi po trávi? ↑
2.22.2	ali imate kaj proti, če + odvisnik ali vas moti, če + odvisnik	Imáte kàj proti, če kadím? ↑

HOTENJSKO

2.23 izražanje želje in volje

2.23.1	SBZ 4 + prosim	Kávo, prósim.
2.23.2	rad bi + glagol + SBZ 4 rad bi + glagol	Ràd bi si umíl rôke. Ràd bi sladoléd. Ràd bi smúčal.
2.23.3	želel bi/želim + SBZ 4 želel bi/želim + glagol	Žélel bi skodélico čája, ↗ (prósim). ↓ Želím telefónsko števílko Cêntra za slovénščino.
2.23.4	hočem + glagol hočem + SBZ 4	Hóčem dobíti potrdílo. Hóčem potrdílo!
2.23.5	(želja se nanaša na drugo osebo) rad bi, da + odvisnik želel bi, da/želim, da + odvisnik hočem, da + odvisnik	Ràd bi, da gréš v trgovíno. Želéla bi, da mi pomágaš. Hóčem, da ostáneš domá.
2.23.6	velelnik	Pomíj posódo!
2.23.7	ali lahko + glagol + (prosim) bi lahko + glagol	A lahkó naročím, ↗ prósim? ↑ Bi lahkó nékaj popíl, ↗ prósim? ↑
2.23.8	ali smem + nedoločnik + (prosim)	Smém pláčati, ↗ prósim? ↑
2.24 poizvedovanje po želji		
2.24.1	vzorci:	Káj želíte (jésti/píti)? Káj boste jédli, ↘ káj boste píli?

Kákšen sók boš?
 Káj bi rádi dělali/píli/jédli/naročili?
 Kakó vam lahkó pomágam?
 Káj lahkó storím za vás?

2.24.2 odločevalna vprašanja, ki ustrezano točki 2.23

Ali bi (rádi) poskúsili tórtu? ↑
 Bi kávo? ↑
 Boste kós tórte? ↑
 Hóčeš pívo? ↑
 A želite pomériti obléko? ↑

2.25 izražanje namena

glagol premikanja + namenilník

Prišel sem ti čestítat.

glagol + da bi + nadaljevanje povedi

Poklícala jo je, da bi ji čestítala.

2.25.1 prihodnjik

Kúpil bom nov ávto.

2.25.2 misliti/nameravati + nedoločnik

Kupíti mísliim stanovánje.
 Namerávam kupíti stanovánje. ®

2.25.3 imeti namen/ne imeti namena

Nímam naména íti tjá.

2.25.4 premišljevati o tem, da + odvisnik

Premišljújem o tému, da bi kúpil ávto.

premišljevati o + SBZ 5

Premišljújem o nakúpu nôvega
 automobíla.

2.26 poizvedovanje po namenu

2.26.1 odločevalna in dopolnjevalna vprašanja, ki ustrezano točki 2.25

A rés namerávaš zaménjati stanovánje?
 Káj namerávaš početi?
 Kjé namerávaš preživéti počítnice?
 Káj mísliš býti za pústa?

2.27 izražanje preferenc

2.27.1 rad + glagol

Ràda potújem. Nísem ràda domá.

rajši/raje + glagol (+ kot/kakor)

Rájši potújem z vlákom./Ráje nê bi letél.
 Ráje bi spál kot dělal.

Ráje potújem z vlákom (kot z letálom).

najrajši/najraje + glagol

Nàjráje potújem sám.

2.27.2 rajši/raje imeti + SBZ 4 + kot + SBZ 4

Rájši imám víno kot pívo.

rajši/raje imeti + SBZ 4 + od + SBZ 2

Tomáža imám ráje od Andreja.

2.27.3 raje/rajši + kot/kakor + odvisnik

Ráje bi šlá na sprehòd, kot pa da se
 múčim s témi tésti.

2.28 poizvedovanje po preferencah

- 2.28.1 odločevalna in dopolnjevalna vprašanja, ki ustrezano točki 2.27
- Ali imáš ráje kávo ali čáj? ↑
 Káj ti je bólj všeč, ✈ káva ali čáj? ↑
 Katéro pijáčo imáš nàjrájší?
 Kám bi ráje šél, ✈ v Pirán ali
 v Portoróž? ↑
 Bi kávo ali čáj? ↑
 (Katéro kávo,) ✈ bélo ali črno? ↑
 (Katéri krùh,) ✈ črnega ali bélega? ↑

IZRAŽANJE ČUSTEV IN POČUTJA

2.29 izražanje ugodja, sreče

- 2.29.1 pripovedne povedi
- Na sóncu je prijétno sedéti.
- 2.29.2 vzorci:
- Tó je odlíčno/sijájno/čudovítio/krásno/
 súper/príma.
 Dôbro!
 Ní slabó!
 V rédu!
 Kakó lepó!
 Takó sem vesél/sréchen.
 Zeló sem zadovóljna.
- 2.29.3 (zelo) sem srečen/vesel/zadovoljen,
 da + odvisnik
- Zeló sem vesél, da te vídim túkaj.

2.30 izražanje neugodja, nesreče

- 2.30.1 z vzkliki in medmeti
- (O) jój! Ôh!
 Gróza! Grozljivo!
 Sránje! ♪
- 2.30.2 vzorci:
- Zeló sem nesréčen/žálosten/
 nèzadovóljen.
- 2.30.3 (sploh) nisem srečen/vesel/zadovoljen/
 dobre volje (+ odvisnik)
- Splòh nísem zadovóljen (ker sem spét
 zbôlel).

2.31 poizvedovanje po počutju in občutkih

- 2.31.1 vzorci:
- Kakó si?
 Kakó se imáš?
 Kakó se počutiš?
 (A) si/nísi sréčen/vesél/dôbre vólje? ↑
 (A) si slábe vólje? ↑
 (A) si zadovóljen? ↑
 (A) si v rédu? ↑
 (A) je kàj naróbe? ↑

2.32 izražanje naklonjenosti do oseb in stvari

- 2.32.1 SBZ 1 + biti (zelo)
dober/prijeten/prijazen (za *Ijudi*)
okusen/dober (za *stvari*)
Soséda je prijázna.
Tá večérja je zeló dôbra.
- 2.32.2 rad + osebna glagolska oblika
Zeló ràd jáham.
- 2.32.3 uživam, kadar + odvisnik
Užívam, kàdar jáham.
- 2.32.4 uživam v + SBZ 5
Užívam *v* jáhanju.
- 2.32.5 všeč mi je + SBZ 1
Obléka mi je všeč.
- 2.32.6 rad imam/ljubim/obožujem/+ SBZ 4
Ràd imám poezíjo.
Ljúbim Iréno.
Obožújem počítnice.
- nor sem na + SBZ 4 ⑧
Nòr sem na góbe.

2.33 izražanje nenaklonjenosti do oseb in stvari

- 2.33.1 SBZ 1 + (sploh) + ne biti lep/prijeten/
dober/v redu
Tó splòh ní lepó.
Tá zadéva ní prijétна.
- 2.33.2 SBZ 1 + biti zanič/slab/grozen
Kíslo mléko je zanìč.
- 2.33.3 (sploh) ne maram/nimam rad +
SBZ 2/nedoločnik
(sploh) ne maram/nimam rad +
odvisnik
Ne máram sládkega čája.
Ne máram pomívati posóde.
- 2.33.4 SBZ 1 + ne biti všeč + SBZ 3
Ne máram, da zamújaš.
Ní mi všeč, da zamújaš.
- 2.33.5 ne uživam v/ob + SBZ 5
ne uživam, kadar + odvisnik
Sládek čaj mi ní všeč.
- 2.33.6 ne uživam v/ob + SBZ 5
ne uživam, kadar + odvisnik
Ne užívam *v* hítri vôžnji.
- 2.33.7 sovražim + SBZ 4
Sovrážim líkanje.
- 2.33.8 nerad + osebna glagolska oblika
Neràd zamújam.
- 2.33.9 ne bi rad + deležnik na -l
ne bi hotel + deležnik na -l
Nê bi ràd zamúdił.
Nê bi hôtel zamudíti.

2.34 poizvedovanje po všečnosti

- 2.34.1 odločevalna vprašanja, ki ustrezajo
točki 2.32
Ali ti je všeč ópera? ↑
Ali ti je všeč smúčanje? ↑
Ali imáš ràd ópero? ↑
Ali užívaš *v* óperi? ↑
Ali užívaš, ↗ kàdar poslúšaš ópero? ↑
Ali ràd smúčaš? ↑

Kakó ti je *všéč* smúčanje?
 Káj ti je *všéč*?
 Káj imáš ràd? Česa ne máraš?
 Kákšno se ti zdí tó víno?

2.35 izražanje zadovoljstva

2.35.1 zadovoljen sem z/s + SBZ 6

Zadovóljen sem z nôvím stanovánjem.

2.35.2 vesel sem, da + odvisnik

Vesél sem, da sem zdràv.

vesel sem, ker + odvisnik

Veséla sem, ker grém v Berlín.

2.35.3 vzorci:

Na kosílo bomo šlí v zeló dôbro
restavrácijo.

Dôbro.

V rédu.

Krásno.

Súper. ⓘ

Fíno. ⓘ

Perféktno. ⓘ

Lepó.

Čudovítō.

Sijájno.

Odlíčno

2.35.4 kazalni zaimek + biti + (zelo)
+ dobro/lepo

Tó je dôbro.

2.35.5 vzorci:

Tó smo hotéli/želéli/míslili/naročíli.
Pràv tó sem si žélel.

2.35.6 (sledí predhodnemu nezadovoljstvu)

S prêjšno nalógo nísem bíl zadovóljen.

2.35.6.1 SBZ 1 + biti + boljši

Tá nalóga je bóljsa.

kazalni zaimek + biti + bolje/boljše

Tó je (žé) bólje/boljše.

2.35.6.2 vzorec:

V rédu bo.

2.36 izražanje nezadovoljstva

2.36.1 pripovedne povedi

Tá júha je hládna.
Televízor ne déla.

2.36.2 nisem zadovoljen z/s + SBZ 6

Nísem zadovóljen s tó océno.

2.36.3 slabe volje sem, ker + odvisnik

Slábe vólje sém, ker ne mórem na
počítnice.

2.36.4 na žívce mi gre + SBZ 1 P

Na žívce mi gré hrúp.

2.36.5 vzorci:

Predstáva dánes odpáde.
Škóda.
Tó ní v rédu.

Pripeljáli smo vam pošílanko.
Téga nísem hôtel/žêlel/mísli/l/naróčil.

2.36.6 (sledi predhodnemu nezadovoljstvu)

Káj míslite, a bo zdàj tó v rédu? ↑

2.36.6.1 vzorci:

Nè še.

Tó (še) ní v rédu.

2.37 poizvedovanje po zadovoljstvu

2.37.1 odločevalna in dopoljevalna vprašanja, ki ustrezano točkama 2.35 in 2.36	Ali ste zadovoljni z nôvím stanovánjem? ↑ Ali ste pràv tó želéli? ↑ A níste zadovoljni z océno? ↑ Ali je (zdàj) v rédu/dôbro? ↑ Káj je naróbe? Káj tó poméni? S čím nísi zadovoljna?

2.38 izražanje zanimanja

2.38.1 za predmet pogovora (gl. tudi JF 5)	A rés! A takó (je tó)! Káj ne povéš? Kakó zanimivo!
2.38.2 Zelo se zanimam za + SBZ 4	Zeló se zanímam za stáre známke.
2.38.3 SBZ 1 + zaimek 4 + zelo zanima zaimek 4 + zelo zanima + odvisník	Ekonomíja ga zeló zaníma. Zeló ga zaníma, kakó bi lahkó rešíli tó težávo.

2.39 izražanje nezanimanja/pomanjkanja zanimanja/odpora

2.39.1 vzorci:	A bi glédali tá fílm? ↑ Nè, hvála. Tó me ne zaníma. Vseêno mi je. Brez zvéze./Bríga me. ⓘ (Kákšen) dôlgčas! Kakó dolgočásno! Ní vážno.
2.39.2 ne zanimam se za + SBZ 4 sploh/niti malo se ne zanimam za + SBZ 4	Splòh se ne zanímam za špört.
2.39.3 zanima me + SBZ 1 (splòh) me ne zanima (+ odvisník)	Špört me splòh ne zaníma. Splòh me ne zaníma, kakó delúje tá motór.

- 2.39.4 vseeno mi je, če/ali + odvisnik
 2.39.5 dolgčas mi je (+ odvisnik)
     dolgočasim se (+ odvisnik)

Vseēno mi je, če zmágamo ali izgubímo.
 Dôlgčas mi je (kàdar ni nikógar domá).
 Dolgočásim se (ker je na prográmu sáma políтика).

SBZ 1 me dolgočasi

Polítika me doocásí.

- 2.39.6 dovolj mi je + SBZ 2
     dovolj imam + SBZ 2

Dovòlj mi je polítkie na TV.
 Dovòlj imám polítkie.

- 2.39.7 ni mi mar + odvisnik ®

2.40 poizvedovanje po tem, ali koga kaj zanima ali ne

- 2.40.1 vzorci:

A te tó zaníma? ↑
 A te zaníma fotografíja? ↑
 Se ti zdí fotografíja zanímiva? ↑
 A se ne zanímaš za túje jezíke? ↑

2.41 izražanje presenečenja

- 2.41.1 medmeti: o, oh, oho, joj ...

O, kóga vídim!
 Jój, kóliko si narédi!

- 2.41.2 vzorci:

Kákšno presenéčenje!
 A rés?
 Nèverjétno!
 Némogóče!
 A takó!
 Káj tákega!
 Tó me pa presenéča.
 Nò, tó je pa rés presenéčenje.
 Presnéto!
 Sránje! ®

- 2.41.3 presenečen sem + odvisnik

Presenéčen sem, da se je tó zgodílo.

- 2.41.4 preseneča me, da + odvisnik

Presenéča me, da téga še ne véste.

2.42 izražanje nepresenečenosti

- 2.42.1 poudarni členki

Dobíl boš véčjo pláčo.
 Tó sem tudi pričakovál.
 Sàj tó sem pričakovál.
 Se mi je kár zdélo.

- 2.42.2 vzorci:

Nò, in? ↑
 Pa káj?
 Lógično.

Jásno.

Vém.

2.43 poizvedovanje po presenečenju

- 2.43.1. odločevalna vprašanja, ki ustrezajo točki 2.41

A te tó presenéča?
 A se ti zdí tó presenetljívo?
 A si tó pričakovál?
 A si míslil, da bo takó?
 A si bilà presenéčena, ko te je poklícala?

2.44 izražanje upanja

- 2.44.1 upam, da + odvisnik

A bo Pétra lahkó prišla zvečér na zabávo? ↑
 Úpam, dà.
 Úpam, da já/nè.
 Úpam, da bo prišla.

2.45 izražanje razočaranja

- 2.45.1 vzorci:

Téga plášča pa nímamo vèč.
 Kákšna škóda!
 Tó je pa (rés) škóda!
 Kákšna smôla!
 Tó mi je pa rés žàl.

- 2.45.2 kakšna škoda, da + odvisnik

Kákšna škóda, da nímata otrók.

- 2.45.3 razočaran sem nad + SBZ 6

Razočárana sem nad njím.

2.46 izražanje strahu in skrbi

- 2.46.1 strah me je (+ SBZ 2/nedoločnik/odvisnik)

Stráh me je téga človéka.

bojim se (+ SBZ 2/nedoločnik/odvisnik)

Bojím se hodíti po téj úlici.
 Bojím se, da se ji je káj zgodílo.

SBZ 1 + me skrbi

Tvôje zdrávje me skrbí.

- 2.46.2 skrbi me za + SBZ 4

Precèj me skrbí za hčérko.

skrbi me + zaradi + SBZ 2

Skrbí me zaradi denárja.

- 2.46.3 prestrašen sem (+ odvisnik)

Prestrášena sem, ker je grmélo.

prestrašen sem (zaradi + SBZ 2)

Prestrášena sem zaradi grménja.

2.47 poizvedovanje po strahu in skrbi

- 2.47.1 Odločevalna in dopolnjevalna vprašanja, Ali te je stráh tème? ↑
 ki ustrezajo točki 2.46

Ali se bojíš gospôda Nováka? ↑
 Ali vas skrbí za zdrávje? ↑

Káj te skrbí?
Čésa te je stráh?

2.47.2 vzorci:

Káj pa je?
Káj pa je naróbe?
A je káj naróbe? ↑
A te káj skrbí? ↑

2.48 tolažba, opogumljanje

2.48.1 vzorci:

Nò, nò ...
Dàj, dàj, bo žé.
Sàj bo šló.
Ne bój se!
Ne skrbi!
Je žé v rédu!/Sàj bo (še) vsè dôbro/
v najlepšem rédu.
Sàj ní takó hudó.

2.49 zahvala in izražanje hvaležnosti

2.49.1 vzorci:

Hvála (lépa).
Rés, lépa hvála.
Nàjlépša hvála.

2.49.2 to je bilo pa (res) lepo/priazno/pozorno
od koga (+ odvisnik)

Rés lepó od vás, da ste se me spômnili.

2.49.3 zelo sem hvaležen komu (za + SBZ 4)
zelo sem hvaležen komu (+ odvisnik)

Zelo sem hvaležna mami za pomoč.

Zeló sem vam hvaléžen, da ste me
opozoríli na tó.

2.50 odgovor na izraženo hvaležnost

2.50.1 vzorci:

Prósim.
Ní za káj.
Je žé v rédu.
V vesélje mi je biló.
Z veséljem sem tó narédił.

2.51 opravičevanje

2.51.1 vzorci:

Oprôsti.
(Takó) Žàl mi je.
Zeló mi je žàl./Rés mi je žàl.
Prósim, oprôsti mi.
Pardon. ⓘ

2.51.2 če koga zmotím

Oprostíte, prósim, da vas mótim,
ampak ... a mi lahkó povéste, kjé je
pisárna št. 34 (štíriintrídeset)?

2.51.3 opravičujem se za SBZ 4

Opravíčujem se za zamúdo.

2.52 sprejemanje opravičila

2.52.1 vzorci:

Nič húdega.
Splôh ní níč húdega.
Je žé dôbro/v rédu.
Sàj ní vážno.
Ní probléma.

2.53 izražanje odobravanja

2.53.1 vzorci:

Rádi bi vam predstávili polétni program.
(Zeló) dôbro.
(Tó je) odlično/sijájno/perfektno P/krásno.
(Tó je) dôbro narejeno/zastávljeno/
zamíšljeno.

2.54 izražanje neodobravanja

2.54.1 vzorci:

Tó ní (prevèč) dôbro/v rédu/pràv.
Téga nê bi smél naredíti.
Nê bi smél takó naredíti.

2.55 poizvedovanje po odobravanju ali neodobravanju

2.55.1 vzorec:

Kakó se ti zdí?

2.55.2 odločevalna vprašanja, ki ustrezajo točkama 2.52 in 2.53

A je tó v rédu/dôbro? ↑
A tó ní pràv?

2.55.3 Kakšen se ti zdi + SBZ 1

Kákšno se ti zdí življénje v tujíni?

2.56 izražanje obžalovanja

2.56.1 žal mi je + odvisnik

Rés mi je žàl, da smo mórali odíti takó zgódaj.

žal mi je zaradi

Žàl mi je zaradi váše bolézni.

(gl. tudi JF 2.45)

2.57 izražanje sočustvovanja

2.57.1 vzorci:

(ob smrti) Môje sožálje./Iskréno sožálje.

2.57.2 hudo mi je/žal mi je + za + SBZ 4

Hudó mi je zánj.

hudo mi je/žal mi je + zaradi + SBZ 2

Hudó mi je zaradi njegôve bolézni.

hudo mi je/žal mi je, ker + odvisnik

Hudó mi je, ker ti ne mórem pomágati.

3 Odločanje o poteku dejavnosti

3.1 predlog, ponudba, vabilo

3.1.1	predlagam + SBZ 4	Predlágam zabávo na vŕtu.
	predlagam + odvisnik	Predlágam, da grémo domòv.
3.1.2	pojdiva/pojdimo + namenilnik	Pojdíva poglédat razstávo!
	pojdiva/pojdimo + na + SBZ 4	Pojdímo na koncér!
	(a) greva + namenilnik/na + SBZ 4	A gréva plésat/na plés? ↑
	kaj če + bi + iti + namenilnik	Káj če bi šlá plésat?
		Gréš plésat? ↑
3.1.3	odločevalno vprašanje v pogojnem ali pripovednem naklonu	Bi šèl z námi v kíno? ↑
3.1.4	lahko bi + pretekli deležnik	Lahkó bi šlì na sprehòd.
3.1.5	povabim + SBZ4 + Pd <i>pisno, formalno</i>	Povábim te v kíno. Vabimo vas na predavanje dr. Sedeja. Vábim te na poróko.
3.1.6	daj + velelnik	Dàj, vzêmi še èn piškót!
3.1.7	morati + nedoločnik	Móramo si oglédati tó razstávo. Móraš príti na obísk.
3.1.8	vzorci:	A imáš čas dánes zvečér?
3.2	sprejemanje ponudbe, vabila ali predloga	
3.2.1	vzorci:	Bi še èn piškót? ↑ Já, prósím. Povábim te v kíno. Hvála za povabílo. Gréš z námi dŕsat? ↑ Dôbro./V rédu./Súper./Zeló ráda. Móramo si oglédati tó razstávo. Pràv./Dôbro./V rédu. Grémo skúpaj jádrat? ↑ Sevéda./Súper./Dôbra idéja. A bi spékli palačínke? ↑ Já, dájmo./Dôbra idéja./Tó je) dôbra zamísel./Dôbro si se spômníl. Gréš plésat? ↑ Zakáj pa nè!

3.3 odklanjanje ponudbe ali vabila

3.3.1

Dàj, vzêmi še èn piškót.
Nè, hvála.

3.3.2 zelo rad bi, ampak/a + poved

Gréš z námi *v* kíno? ↑
Zeló ràd bi šèl, ampak me bolí zób.

(žal mi je, ampak) ne morem + nedoločnik

Gréš z námi *v* kíno? ↑
Žàl mi je, ampak ne mórem, ker móram študírati.

3.3.3 na žalost/žal + poved

Dàj, vzêmi èn piškót.
Na žalost ne smém jésti sladkaríj.

3.3.4 vzorci:

Gréš z námi *v* kíno? ↑
Nímam čása.

Móraš príti k ménì.
Sem žé zménjen.

3.4 preverjanje, ali je predlog, ponudba ali vabilo sprejeto ali ne

3.4.1 vzorci:

A gréva ali nè? ↑
A (potém) prídeš na večérjo ali nè?
Tórej, prídeš ali nè?
A se (tórej) dobímo *ob* pêtih?
A sva potém dogovorjéna/zménjená? ↑
A (potém) drží za ponedéljek? ↑

3.5 priporočilo, nasvet

3.5.1 predlagam, da + odvisnik

Predlágam vam, da se pogovoríte z urádno osébo.

predlagam + SBZ 4

Predlágam spremémbom.

3.5.2 (ne) priporočam, da + odvisnik

Priporóčam vam, da se obínete na diréktorja.

(ne) priporočam + SBZ 4

Ne priporóčam vam, da se kópate *v* mŕzli vôdi.

Ne priporóčam vam kópanja *v* mŕzli vôdi.

3.5.3 svetujem vam, da + odvisnik

Svetújem vam, da se z njím pogovoríte.

svetujem vam + SBZ 4

Svetújem vam obísk pri specialístu.

odsvetujem vam, da + odvisnik

Odsvetújem vam, da se o zadévi pogovoríte z diréktorjem.

odsvetujem vam + SBZ 4

3.5.4	velelník	Pogovoríte se žé z uredníkom! Nikár se ne prepírajte z njím! Pověj mu tórej!
3.5.5	kaj, če + poved	Káj, če bi se z njím o tém pogovoríli?
3.5.6	ste pomislili na to + odvisník	Ste pomislili na tó, da bi se z njím pogovoríli?
3.5.7	zakaj + poved	Zakáj se nê bi z njím o tém pogovoríli?
3.5.8	morati + nedoločník	Móraš vzéti aspirín.
3.5.9	treba/potrebnô je + nedoločník potrebno bi bilo ❸	Tréba je očístiti ôkna. Potrébno bi biló sklícati sestánek.
3.5.10	dobro bi bilo, če/da + odvisník	Dôbro bi biló, če/da bi se z njím pogovoríla.
3.5.11	na vašem mestu bi	Na vášem meste bi poklícal policíjo.
3.6	spodbujanie	
3.6.1	vzorci:	Dàj, ʌ poskúsi! ↓ Dàj, nò. ↓ Sàj bo šló! Málo še ostaníte pri nás!
3.7	dovolenje	
3.7.1	dovolim + nedoločník	Dovólim vam uporábljati slovárje.
	dovolim + da + odvisník	Dovólim vam, da ostánete.
3.7.2	lahko	Lahkó odídete. Če bi rádi šlì, lahkó gréste!
3.8	prošnja za dovoljenje (gl. tudi JF 2.22.1)	A lahkó kadím? ↑ A smém kadítí? ↑ Ali imáte kaj próti, če kadím? ↑
3.9	izražanje zahteve (gl. tudi JF 3.4)	
3.9.1	zahtevam/hočem, da + odvisník	Zahtévam (hóčem), da mu vrneš denár.
3.9.2	velelník + dopolnilo (ali samo dopolnilo z velelního intonacijsko)	Zaprí vráta! Vráta!
3.9.3	morati + nedoločník	Poročilo mórate oddáti do kôncu tédna.
3.9.4	prosim + velelník	Prósim, sédite!
3.9.5	trpnik (izogibanje neposrednému naslovníku, formalno)	Poročilo naj bo oddáno do kôncu méseca.

3.9.6	pogojnik	Bi lahkó, prósim, odpríli ôkno?
3.9.7	bi bili tako prijazni + poved	Bi bilí takó prijázni in bi zapríli ôkno?
3.9.8	vljudno vas prosimo, da + odvisnik vljudno vas prosimo za + SBZ 4 (gl. tudi JF 3.10)	Vljúdno vas prósimo, da prídeťe túčno. Vljúdno vas prósimo za odgôvor.
3.10	izražanie prošnje	
3.10.1	rad bi + SBZ 4 + prosim	Ràd bi sók, prósim.
3.10.2	lahko dobim + SBZ 4 + prosim	Lahkó dobím kós tórte, prósim? ↑
3.10.3	prosim, želim/hočem/žeľel bi + SBZ 4 prosim, želim/hočem/žeľel bi + odvisnik (gl. tudi JF 2.22, 3.4 in 3.9)	Prósim, tísto mízo v kótu! Želéla bi kárte v partérju. Prósim, če mi (lahkó) zaménjate stó dólarjev. Mi lahkó zlíkaš srájco? ↑
3.11	prošnja za pomoc	
3.11.1	vzorci:	A vas lahkó prósim za pomóč? ↑ Pomágajte mi, prósim! Mi lahkó pomágate, prósim? Bi mi lahkó pomágal pri dávčni napôvedi, prósim? Smém prosíti za odlòg plačila? ↑ ®
3.12	ponujanje pomoči	
3.12.1	vzorci	(Ali/A) ti lahkó pomágam? ↑ A ti pomágam? ↑ Potrebujete/Želite pomóč? ↑ Naj ti pomágam! Boš lahkó sám? ↑ Boš zmôgel sám? ↑ ® Dàj, da ti pomágam! Hóčeš, da jàz kúpim krùh? ↑
3.13	opozarjanje	
3.13.1	vzorci:	Vozníke opozárjamo na prevídno vôžnjo. Pázi!↓ Bódi prevíden! ↑ Pozör! Ne vôzi takó hítro! Pázi na glávo! Pázi, kjé hódiš! Tá nòž je óster! Hodíti po prógi je nevárno.

3.14 dajanje navodil in usmerjanje

3.14.1	2. oseba ednine ali množine	Pri semafórju zavíjete na désno, potém gréste še 100 (stó) métrov naprèj.
3.14.2	1. oseba množine	Vzámemo móko, jájca in sòl.
3.14.3	velelna poved	Zméšaj(te) móko, jájca in mléko. Pritísnite na rdéči gúmb.
3.14.4	treba je + nedoločnik morati + nedoločnik	Tabléte je tréba vzéti tríkrat na dán. Na križíšcu mórate zavíti lévo.

4 Medsebojni odnosi

4.1 vzpostavljanje stika (ogovor in odziv)

vzorci:

neformalno

Oprostíte (prósim) ... - Já, prósim.

Gospód ... Gospá ...

Vas lahkó málo zmótím? - Já, prósim ...

Vas smém zmotíti? ⓘ - Izvólite.

Hèj, John! - Kaj je?

4.2 pozdravljanje

vzorci:

nevratno do formalno

formalno

Dobro jútro/dober dán/dober večér.

Lepó pozdrávljeni v iménu Cêntra za slovénščino kot drúgi/túji jézik.

Pozdrávljam vas v iménu ...

Žíjvo! Zdrávo! ⓘ

neformalno

(gl. tudi JF 5)

4.3 správanje po počutju

vzorci:

(gl. tudi JF 2.31)

Kakó ste kàj?

Kakó se imáte?

Kakó ti grè?

4.4 odgovor na správanje po počutju

4.4.1 dobro počutje

neformalno

(Zeló/Kàr) dôbro, hvála. Pa tí/ví?

V rédu./Grè.

4.4.2 če se ne počutimo dobro

Še kàr./Bólj takó./Slabó./Takó takó.

Za sílo./Nò jà. Pa tí/ví?

4.4.3 če okrevamo

(Velíko) bólje (bóljše), hvála. Pa tí/ví?

4.5 naslavljjanje

- 4.5.1 z imenom Žívjo, Jánez, kakó se imáš?
- 4.5.2 s priimkom Dober dán, gospód Mejáč/gospá Mejáč.
Dober dán, gospá Novákova.
- 4.5.3 vlijudnostna fraza ali naziv (g., prof., dr., ga., gdč.) Dober dán, gospá ravnáteljica.
Boste še kàj, gospá?
Pozdrávljeni, gospód dóktor (gospá profésorica).
- 4.5.4 intimno naslavljjanje Ljúbica, kdaj se térej dobíva?

4.6 predstavljanje

- 4.6.1 vzorci:
neutralno Tó je gospód Novák.
formalno Gospód Kováč, vam lahkó predstávím gospóda Nováka?
Dovolíte, da vám prêdstavim ...
neformalno Jána, ti lahkó predstávím Jáneza Nováka?
Jánez, tó je Matéja. Matéja, tó je Jánez.
Matéja, poznáš Alénko?
A se (vídva/védve) že poznáta?

4.7 odgovor na predstavljanje

- 4.7.1 vzorci Ána, vam lahkó predstávím Jáneza?
formalno Dober dán.
Me veselí, (da sva se spoznála.)
Dober dán, Ána Kováč.
neformalno Žívjo! Zdrávo!

4.8 izražanje voščil in pohval

- 4.8.1 čestitka ob uspehu, pohvala Čestítam za diplómo!
Brávo!/Súper!
Tó si dôbro narédił./Tó je dôbro narejêno.
- 4.8.2 voščilo ob rojstnem dnevu, jubileju Vsè nàjbóljše za ...
- 4.8.3 voščilo ob praznikih Vesél bôžič!
Sréčno, zdrávo, uspěšno nôvo léto.
Sréčnega, pa zdrávega.

4.9 nazdravljjanje

- Na (tvôje/váše) zdrávje!
Na zdrávje žénina in nevéste!
Žíveli! Čin!
Na nòv začétek!

4.10 poslavljjanje

4.10.1 *formalno* Na svídenje.
Lahko nóč.

neformalno Adíjo!
Sréčno!
Se vídiva/vídimo jútri!

5 Oblikovanje diskurza

5.1 vzpostavljanje stika

(gl. tudi JF 4.1 in 4.2)

5.1.1 *formalni nagovor skupine*
vzorci:

5.1.2 formalni nagovor posameznika

Gospé in gospódje/dáme in gospódje/
spoštováni kolégi/spoštováni gôstje/
dráge poslušálke in poslušálcí ... ↗

5.1.3 *neformalno*

Gospód predsédnik/gospá predsédnica

5.1.4 v pismih

Tí, poslúšaj ...

5.1.4.1 *formalno*

Spoštováni (gospód diréktor), ...
Spoštováni gospód Cigalè!

5.1.4.2 *osebno/neformalno*

Drága Jána!
Jána, žívjo!

5.2 oklevanje pri formulaciji

vzorci:

Míslim, ...↗

Véš/Véste, ...

Nò, térej .../Nò, da pomíslim ...

Kakó bi rékel .../Kakó nàj rêčem .../Káj
sem žé hotéla rêči ...

5.2.1 iskanje ustreznega poimenovanja
vzorci:

Kakó se žé tému rêče?

Kakó mu (ji) je žé imé?

Káj je žé tisto? Saj véš, tísti ... ↗

5.3 popravljanje samega sebe

vzorci:

Nè nè ... zmótil sem se.

Vcéraj sem bíl tàm, nè, predvcérajšnjim.

Vcéraj sem bíl tàm, míslim,
predvcérajšnjim.

Vcéraj sem bíl tàm, oprostíte,
predvcérajšnjim.

Včeraj sem bíl tam, ozíroma
predvčerajšnjim.

Vsì so prišli, se právi, rázen ênega.

Vsì so prišli, bólje rečeno – vsèh
trídeset. ↗

Vsì so prišli, térej, skôraj vsì.

5.4 uvajanje teme

vzorca:

Ràd bi nékaj povédal o onesnaževánju ...
A lahkó nékaj rêčem o prejšnji tóčki? ↑

5.5 izražanje mnenja

vzorci:

Po môjem mnênu je večína televizíjských
programov dolgočásnih.

Po môje/môjeho se to ne spláča.

Míslím, da bi mórali íti.

Zdí se mi bolán.

5.6 spráševanje po mnenju

vzorci:

Káj míslíš?
Káj ménite o téma?
Kákšno je tvôje mnênu?
Káj se ti/vam zdí?
Káj práviš o téma?
Káj bi pa tí rékel?

5.7 izrekanje nepreverjene informacije

vzorci:

Govorí se, da bodo podražili bencín.
Bajè je poročena.
Mendà se zločinec skriva v Avstráliji.
Slíšala sem, da ...
Zdí se mi, da je poročena.
Právijo, da se bo poročil.

5.8 členjenje sestavin teme

5.8.1 časovno-prostorski odnosi (gl. tudi Dodatek B – Slovnica)

vzorci:

Pŕvič, kajénje ti škoduje, drúgič, smrdí
in trétjič, síli me na káselj.

Nájprej zméšaj jájca in móko, potém
dodaj mléko, nató sládkor.

		Zméšaj móko in jájca ter mléko.
		Zméšaj jájca pa móko pa mléko.
		Po êni stráni ga vódenje podjétja privláči, po drúgi stráni pa se bojí prevzéti odgovornost.
		Za začétek se lótimo tócke 3 (trí), na kôncu pa bomo preglédali še pŕvi dve tóčki.
5.8.2	<i>vzročno-posledični odnosi</i> (gl. tudi Dodatek B – Slovnica)	
5.8.2.1	izražanje vzroka vzorci:	Zamudila je, ker se je zgodila nesreča. Nalogo sem pravílno rěšil, saj mi je òn pomágal.
		Zaradi dopústov bo trgovina zapŕta do 20. (dvájsetega) avgústa.
		Hítro se obléci, sicèr bova prepôzna za kíno!
5.8.2.2	izražanje posledice vzorci:	Prôšnjo je tréba oddáti do kôncu méseca, zatô pohitíte.
		Bíl je zeló pijàn, ↗ takó da je poklícal táksi. ↓
		Bíl je takó pijàn, ↗da ní mógel vžgáti ávta. ↓
		Dežúje, ↗ tórej izlèt odpáde! ↓
		Dežúje, ↗ tó se právi, da izlèt odpáde. ↓
5.8.2.3	izražanje pogojnosti vzorci:	Če boš prišel pravočasno iz slúžbe, gréva lahkó na razstávo.
		Če bi deževálo, bi šli na razstávo.
5.8.2.4	izražanje namena vzorci:	Prišla sem, da bi se dogovorila za izpít. Prišla sem se dogovôrit za izpít.
5.8.3	<i>dopustno-protivni odnosi</i>	
5.8.3.1	izražanje dopuščanja vzorci:	Čepràv je bolán, je šel plávat.

Kljub slábemu vreménu se je máratona udeležilo 20.000 (dvájset tísíc) tekáčev.

Kljub tému, da je biló slábo vrême, se je máratona udeležilo 20.000 (dvájset tísíc) tekáčev.

5.8.3.2 izražanje nasprotovanja vzorci:

Tó ní papája, àmpak mángo.
Ne grémo na mórje, àmpak *v* hríbe.
Pójdi s kolésom, ↗ samó pázi! ↓
Utrújen sem, vèndar/tóda/pa vseêno
prídem.

5.9 pojasnjevanje, ponazarjanje s primeri

vzorci:

pisno

Dánes zvečér grémo *v* kino, ↘ in sicèr/
in tó *v* Kinotéko. ↓

Najemnína za stanovánje je 50.000
(pétdeset tísíc) tólarjev, ↗ tó je (tó se
právi) tretjino pláče. ↓

na prímer

pisno

npr.

tó je

pisno

tj.

in takó naprèj/in takó dálje

itn./itd.

5.10 poudarjanje

5.10.1 *v pisnih besedilih:* z besednim redom

Létos je na državnem prvenstvu zmágala Olímpijska komanda.

Olímpijska komanda je na državnem prvenstvu zmágala létos.

Olímpijska komanda je létos na državnem prvenstvu zmágala.

5.10.2 *v pisnih besedilih:* s podčrtovanjem s krepkim tiskom s poševnim tiskom s samimi velikimi črkami

Je zeló nèzanesljív.

Tó je **nàjpomémbnejše.**

Káiro je glávno město *Egípta*.

NE PARKÍRAJ - GARÁŽA

5.10.3 *v govornih besedilih:*
s poudarjanjem:

Olímpija je létos zmágala na držávnem
prvénstvu.

5.10.4 *posebni izrazi*
vzorci:

Jánez je bíl **túdi** túkaj.

Celó predsedník je prišel.

Na také napáke mórate bítí še posébej
pozórni.

Tù **splòh** ne sméte ustávljati.

Včeraj žé ní prišel.

Poudáril bi, da je tá stvár za nás zeló
pomémbna. **R**

Prósim, upoštévajte, da so muzéji ob
ponedéljkih zapŕti. **R**

Opozóril bi vas, da imámo v nedéljo
odpŕto samó do 11^h (enájstih).

5.11 povzemanje

vzorci:

Skrátka ...

Tórej ... no ↑ ...

Če povzámemo/sklénemo/
zakljúčimo ... ↗

5.12 spreminjanje teme

vzorci:

A lahkó spremenímo témo ...

Grémo naprèj/na drúgo tóčko ...

Ràd bi poudáril/oménil še nékaj drúgega

Ali žé véste? ↑ A si žé slíšala? ↑

Še nékaj ...

A lahkó spremenímo témo ...

Predlágam, da se pogovorímo še o ...

Ràd bi vas vprášal še nékaj (drúgega).

Káj pa X ...

(gl. tudi JF 5.4)

5.13 preverjanje, ali sogovorec sledi

pogovoru

vzorci:

Je tó zdàj jásno? ↑

A ste razuméli? ↑

Ali zdàj razúmete? ↑

5.14 nakazovanje, da sledimo diskurzu

5.14.1 strinjanje (gl. tudi JF 2.3)	Já ... Razúmem ... Sevéda ... Tóčno takó ... Ahà ... Nò ↑ vídite ... ↗ (odobravanie)
5.14.2 zadržek	Hm. Nò. ↓
5.14.3 izražanje zanimanja	A rés? ↑ A takó? ↑ A já? ↑
5.14.4 presenečenje	Káj! ↑ Káj tákega! ↑ Ó! ↗ Jój!
5.14.5 sočustvovanje	Já .../Razúmem ... /Pa rés./A rés?

5.15 prekinjanje sogovorca

vzorci:

Oprostíte ...
Trenútek.
Samó málo. ↓
Vas lahkó prekínem? ↑
Lahkó nékaj dodám? ↑
Nò ↑
(Já), àmpak ... ↗
Žé žé ... àmpak ↗
Sàj ... ↗ àmpak ↗
Pst!
Utíhni(te), prósim.
Tišína, (prósim)./Tiše, prósim.
Tího!
Ne (govôrite) takó glásno!

5.16 prepuščanje besede sogovorcu

vzorci:

Kàr izvólite. Kàr povéjte.
Káj ste žé hotéli rēči?
A níste hotéli nékaj povédati? ↑

5.17 izražanje želje, da bi nadaljevali ali zaključili misel

vzorci:

Samó trenútek, prósim ... ↗
Dovolíte, da povém do kôncu.
Mi pustíte, da povém do kôncu? ↑
Samó še nékaj. Nísem še končala.
Naj zakljúčim ...

5.18 spodbujanje sogovorca, naj nadaljuje

vzorci:

Kàr nadaljúj, prósim.
Nadaljújte, nò.

Izvóli.
Pověj žé!
Nò? ↑
Nò ...

5.19 nakazovanje, da zaključujemo

5.19.1	vzorci:	Na kôncu/Nazádnje ... Za kôneč bi še rékel/oménil/povédal ... Tó je vsè. Tó bi biló vsé.
5.19.2	na koncu govora <i>formalno</i>	Hvála za pozornost.
5.19.3	na koncu pogovora (gl. tudi JF 4.10)	Veselílo me je ... Rés sem vesél, da ...
5.19.4	v pismih <i>formalno</i> <i>neformalno</i>	Lép pozdràv!/Z lépimi pozdrávi! Pozdrávljeni!/S spoštovánjem. Lép pozdràv!/Žívjo!/LP

TELEFON

5.20 začetek pogovora

5.20.1	če odgovorimo na klic	Prósim. Haló? ↗ Novák, prósim? ↗ Izpítni cênter, prósim? ↗
5.20.2	če začnemo pogovor	Dober dán, Andreja pri telefónu/tükaj ... Bi lahkó, prósim, govóril z gospó Kránjc? ↑ Lahkó dobím Júreta, prósim? ↑
5.20.3	če je treba malo počakati vzorci:	Intérno 394 (trísto štíriindevéťdeset), prósim. Samó trenútek, prósim. Samó málo. Trenútek, ↓ véžem. ↓

5.21 zaključek pogovora

vzorci:	Veselílo me je, da sva se slíšala. Hvála za klíc. Lepó, da ste poklícali.

Se slíšiva.

Poklícala bom kasnêje/še ênkrat/zvečér.

5.22 odziv, če oseba ni dosegljiva

5.22.1	če kličemo	Lahkó pustím sporočílo? ↑ Kdáj pa lahkó poklíčem? ↑
5.22.2	če odgovarjamo na klic	Želíte pustiti sporočílo? ↑ Lahkó poklíčete kasnêje? ↑ A kàj naročím? ↑
5.22.3	telefonska tajnica	Poklícali ste številko 532-4254 (pét trí dvé štíri dvé pét štíri)/podjétje Líst d.o.o. Trenútno nas ní (domá)/nísmo dosegljívi. Po písku pustíte sporočílo.

5.23 informacije

Télekom Slovénije. Pozdrávljeni.
Délovno mesto 5 (pét).
Trenútno so vsí operatérji zasédeni.
Prósimo, počákajte.

6 Metasporazumevalne funkcije

6.1 izražanje nerazumevanja

vzorci:	Prósim? ↑ Oprostíte, ne razúmem. Kakó, prósim? Slabó vas razúmem. Káj ste rôkli? ↑ Lahkó ponovíte, prósim? ↑ Lahkó povéste še ênkrat? ↑ Káj? ↑ P
6.1.1 prošnja sogovorcu, naj govorí počasnejše	Lahkó govoríte bólj počási/počasnêje, prósim? ↑ Ne takó hítro, prósim!

6.2 izražanje nerazumevanja dela informacije

vzorci:	Ána žíví na Tbilísijski. Oprôsti, ↗ kjé žíví? ↑ Oprostíte, ↗ kakó ste rôkli, da se imenuje úlica? ↑ Nisem razuméla/slíšala iména úlice.

6.3 preverjanje razumevanja besedila

vzorci:

Ste rôkli ájdova káša?

Ste hotéli reči, da jih ne bó?

Paríž je město za ljubitelje. - Ste míslili
»za zaljúbljence«?↑

6.4 prošnja za pojasnilo

vzorci:

Oprostíte, ✎ káj poméni »pobráti šíla in
kopíta«? ↓

Káj je rdéča pésa?

Mi lahkó tó razložíte? ↑

Mi lahkó tó prevêdete v francóščino? ↑

Ne vém, káj poméni »občásno«.

6.5 ponavljanje

vzorci:

Rékel sem »sédemsto«.

Rékel sem, da sem utrújen.

6.6 iskanje besed ali izrazov

vzorci:

(gl. tudi JF 5.2)

Ne vém, kakó se tému rôče.

Ne vém, kakó tému rôcete.

Ne poznám slovénške beséde za tó.

Po angléško rôčemo ...

6.7 pomoč pri iskanju besed ali izrazov

vzorci:

A míslite júrké? ↑

Mogóče borovníce? ↑

Po môjem míslite borovníce.

Po môjem si hôtel rôči borovníce.

6.8 prošnja za pomoč pri govorjenju, oblikovanju diskurza

vzorci:

Kakó se rôče »framboise« po slovénšku?

Kákšna je slovénška beséda za
»framboise«?

Kakó rôcete »framboise« v slovénščini?

Kakó se tému rôče?

6.9 pojasnjevanje

vzorci:

Kosovír je néka vŕsta živáli.

Klementína je néke vŕste mandarína.

Óhrovť je nékaj tákega kot zélje.

Tó je stvár, s katéro stépamo jájca.

Kôzel je živál, ki imá rogé.

6.10 prošnja za črkovanje ali zapis

vzorci:

Mi lahkó črkújete svôje imé in priímek,
prósim? ↑ (H-A-N-N-A-H J-A-P-E-L-J)

Kakó se črkúje TBILÍSIJSKA?

Mi lahkó napíšete svòj priímek,
prósim? ↑

6.11 črkovanje

Metúlj črkújemo M-E-T-U-L-J.

6 Splošni pojmi

V poglavju Splošni pojmi (SP) bo uporabnik priročnika Sporazumevalni prag našel seznam tistih jezikovnih sredstev, ki jih ljudje na splošno največ uporabljajo za izražanje najrazličnejših jezikovnih funkcij v najrazličnejših sporazumevalnih okoliščinah.

Splošni pojmi so razdeljeni v 7 skupin:

1. Identifikacijski
2. Eksistencialni
3. Prostorski
4. Časovni
5. Količinski
6. Pojmi za zaznavanje in označevanje lastnosti
7. Pojmi, ki se nanašajo na čustvovanje in mišljenje

1 Identifikacijski

1.1 identifikacija

SBZ 1 + (ne) biti + SBZ 1

Peter je zdravnik, (on) ni novinar.

To je miza. To ni stol.

1.2 sprememba stanja

SBZ 1 + postati + SBZ 1

Postala bo zdravnica.

SBZ 1 + ne biti več + SBZ 1

Ni več študentka.

2 Eksistencialni

2.1 obstajanje, neobstajanje

Pd + biti (= obstajati) + SBZ 1

Ali je v mestu gledališče?
V mestu je gledališče.

Pd + ne biti (= obstajati) + SBZ 2

V mestu ni gledališča.

SBZ 1 + obstajati + (Pd)

Ansambel obstaja 10 (deset) let.
Obstaja nevarnost okužbe.

SBZ 1 + živeti

Živel je kralj, ki je imel tri hčere.

2.2 prisotnost, odsotnost

SBZ 1 + biti (= nahajati se) + Pd

Ali je Peter tukaj?
Peter je tukaj/tam.
Telefon je v sobi.

SBZ 2 + ne biti (= nahajati se) + Pd

Petra ni tukaj/tam.

Telefona ni v sobi.

Pd + manjkati + SBZ 1

V knjigi manjka pet strani.

SBZ1 + nahajati se + Pd ⑧

Knjižnica se nahaja v drugem nadstropju.

z/s + SBZ 6

čaj z limono

brez + SBZ 2

kava brez mleka

biti odsoten/biti prisoten

Koliko časa ste bili odsotni?
Na sestanku so bili prisotni vsi člani komisije.

2.3 dosegljivost, nedosegljivost

SBZ 1 + biti (še)

Vstopnice so (še).

SBZ 2 + ne biti (več)

Vstopnic ni (več).

imeti + SBZ 4

Imamo vstopnice.

ne imeti + SBZ 2

Nimamo vstopnic.

dobiti

Kje se dobijo vstopnice?

zmanjkati + SBZ 2

Zmanjkalo je vstopnic.

biti na voljo/razpolago ⑧

Na voljo/razpolago je 25 (petindvajset) vstopnic.

(ne) biti dosegljiv

Gospod Kos trenutno ni dosegljiv.

2.4 dogajanje

Pd + biti + SBZ 1

Danes zvečer je koncert.

Pd + ne biti + SBZ 2

Danes zvečer ni koncerta.

zgoditi se/dogajati se + SBZ 1

Zgodila se je nesreča.

imeti + SBZ 4

Imamo zabavo.

ne imeti + SBZ 2

Nimamo zabave.

potekat ⑧

V Ljubljani poteka poletni festival.

3 Prostorski

3.1 položaj

kje?

Kje je moja knjiga?

tukaj/tu(le), tam(le), povsod, nikjer,
nekje, kjer koli, notri, zunaj, spredaj,
zadaj, spodaj, zgoraj, blizu, daleč

Tukaj.

na vzhodu, na zahodu, na severu, na jugu, levo, desno, na levi, na desni, na začetku, na koncu, na strani, v sredini, doma	Sonce vzhaja na vzhodu. Poljska leži na vzhodu Evrope.
levo od, desno od, severno/južno/ vzhodno/zahodno od	Evropa leži severno od Ekvatorja.
zraven, poleg, blizu, okoli, okrog, sredi, zunaj, izven, nasproti + SBZ 2	Stojim zraven okna.
pri, ob, na, v, po + SBZ 5	Peter je pri prijatelju.
nad, pod, pred, za, med + SBZ 6	
ta/ta/to, tisti/-a/-o, oni/-a/-o ®	Ta miza je lesena, tista pa je plastična.
biti, živeti, stanovati, stati, ostati, sedeti, ležati, viseti, nahajati se ®	Stanujem v Ljubljani.
kje + odvisnik	Ne vem, kje je to.
tam, kjer + odvisnik	Dobili smo se tam, kjer smo se dogovorili.

3.2 oddaljenost

blizu, daleč, v bližini	Kako daleč je od Ljubljane do morja? Trgovina je blizu, ni daleč.
od + SBZ 2 do + SBZ 2	Od Ljubljane do Kranja je 25 (petindvajset) kilometrov.

3.3 gibanje, premikanje

premakniti se, premikati se	Kolona se premika počasi. Hodim hitro.
kam? (gl. tudi SP 3.4)	
iti (peš), hoditi, teči, skočiti, skakati, pasti, padati, voziti (se), peljati (se), leteti, kolesariti, pluti, uleči se, leči ®, usesti se, sesti ®, oditi, odhajati, odpotovati, pripotovati, priti, prihajati, vrniti se, vračati se, zaviti, zavijati, premakniti se, premikati se, vstopiti, vstopati	Grem v šolo. Hodim v šolo. Kmalu pridem na obisk.
kje?/kod? ®	
iti (peš), hoditi, teči, sprehajati se, skočiti, skakati, voziti (se), peljati (se), leteti, kolesariti, pluti, ustaviti (se), ustavljati (se)	Grem po cesti. Hodim po parku. Hodim ob cesti. Ustavili smo se na bencinski črpalki.

od kod? (gl. tudi SP 3.4 in 3.5)

oditi, odhajati, odpotovati, pričakovati,
priti, prihajati, vrniti se, vračati se,
vstati, izstopiti

3.4 smer

kam?

Kam greste?
V katero smer greste?

sem, tja, nekam, nikamor, kamor koli,
noter, ven, nazaj, naprej, okoli, dol, gor,
navzdol, navzgor, naravnost, (na) levo,
(na) desno, na vzhod/zahod/sever/jug,
domov

k/h, proti + SBZ 3

Grem k zdravniku.

v, na, čez, skozi, nad, pod, pred, med,
za + SBZ 4

Grem na potovanje.
Grem na kavo.
Domov grem čez mesto. ⓘ

po + SBZ 5

Grem po nakupih.

(gl. tudi SP 3.3)

od kod?

Od kod se vračaš?
Iz katere smeri prihajate?

do kod? ⓘ

iz/z/s + SBZ 2

Vzemi posodo iz omare.
Peter se je vrnil iz Portoroža/z morja/
s hribov.

od/do + SBZ 2

Grem od doma. Pritekel je do cilja.

3.5 izvor

od kod?

Od kod ste?

biti/priti/prihajati iz/z/s + SBZ 2

Sem iz Ljubljane/z Bleda/s Ptuja.

3.6 razvrstitev

prvi, zadnji

Ana vozi prva.
Peter vozi zadnji.

na začetku, na koncu + SBZ 2

Na začetku in na koncu kolone so vozili
policisti.

nad, pod, za, pred, med + SBZ 6

Peter vozi za Ano.
Ana vozi pred Petrom.
Med mizo in omaro ni veliko prostora.

3.7 mere

	točno, natančno, približno	
	meriti/izmeriti	Koliko meri ...?
3.7.1	velikost	
	centimeter (cm), meter (m)	
	velik, majhen	Kako veliko je stanovanje? – 70 m ² (sedemdeset kvadratnih metrov).
		Katero številko čevljev nosite? – 38 (osemintrideset).
3.7.2	dolžina	
	milimeter (mm), centimeter (cm), meter (m), kilometer (km)	
	dolg, kratek	Kako dolg je predor? – 5 km (pet kilometrov).
3.7.3	širina	
	širok, ozek	Kako široka je omara? – 60 cm (šestdeset centimetrov).
3.7.4	debelina	
	debel, tanek	Kako debel je led? – 30 cm (trideset centimetrov).
3.7.5	globina	
	globok, plitev ®	Kako globoko je jezero? – Zelo, 30 m (trideset metrov).
3.7.6	višina	
	visok, nizek	Kako visoka je gora? – 2300 m (dva tisoč tristo metrov).
3.7.7	teža	
	gram (g), dekagram (dag), deka ®, kilogram (kg), kila ®, tona (t)	Kako težek je avto? – 2 t (dve toni).
	tehtati, biti težek	
	težek, lahek	Koliko tehtaš? – 60 kg (šestdeset kilogramov).
3.7.8	pritisk	
	tlak ®	Dala si bom izmeriti krvni tlak.
	bar ®	Kakšen je pritisk v gumah? – 2,2 bar (dva cela dva bara).
	visok, nizek, močen, rahel	

3.7.9	prostornina	
	deciliter, deci P (dcl), liter (l), kubični meter (m^3)	Kolikšna je prostornina hladilnika? – 75 l (petinsedemdeset litrov).
	kozarec, steklenica	
	veliko, malo	Pred hišo je malo prostora za parkiranje.
	velik, majhen, poln, prazen	
3.7.10	površina	
	kvadratni meter (m^2)	Površina parcele je 600 m^2 (šeststo kvadratnih metrov).
	majhen, velik	
3.7.11	temperatura	
	stopinja Celzija ($^{\circ}\text{C}$)	Koliko stopinj ima voda? – 24°C (štiriindvajset stopinj Celzija).
	zmrzniti, zmrzovati, zamrzni, segreti, segrevati (se), greti (se), ogrevati, hladiti, ohlajati (se) R , vreti, ohranjati temperaturo R	
	zmrznen, leden, mrzel, hladen, mlačen, topel, vroč, vrel; visoka/ srednja/nizka temperatura	Kakšne temperature so napovedane za jutri? – Visoke, od 29 (devetindvajset) do 36°C (šestintrideset stopinj Celzija).

4 Časovni

4.1 razdelitev in poimenovanje enot časa

čas, trenutek, hip	
sekunda (s), minuta (min.), ura (h), četrt ure, pol ure	
dan, teden, mesec, leto, četrtnletje, polletje, desetletje, stoletje	
letni čas	
pomlad, poletje, jesen, zima	Kateri letni čas ti je najbolj všeč? – Pomlad.
januar, februar, marec, april, maj, junij, julij, avgust, september, oktober, november, december	
ponedeljek, torek, sreda, četrtek, petek, sobota, nedelja	Ponedeljek je najdaljši dan v tednu.
jutro, dopoldan, popoldan, večer, noč	

vikend/konec tedna, počitnice

Veselim se počitnic.

praznik, delavnik

božič, novo leto, velika noč

zgodaj, prezgodaj, pozno, prepozno

Zgodaj je še.

4.2 ura

do + SBZ 2

Koliko je ura?

čez, na + SBZ 4

–Tri/petnajst/pol treh/pol petih/poldne/
polnoč/dve popoldne/dve ponoči.

točno, približno, okoli

– Pet do treh/petih.

– Pet čez tri/tri četrtna tri/četrtna pet ®

Vlak je odpeljal točno ob petih.

4.3 navajanje časa

kdaj?

Kdaj prideš domov?

zdaj(le)/sedaj, potem/nato, prej(le),
takrat/tedaj, kmalu, kasneje, pozneje,
nekoč, včasih, nikoli, kadar koli, pogosto

včeraj, danes, jutri, predvčerajšnjim,
pojutrišnjem

zjutraj, dopoldne, opoldne, popoldne,
zvečer, ponoči, oplotnoči

ta teden/mesec

letos, lani/lansko leto, naslednje/
prihodnje leto

spomladji, poleti, jeseni, pozimi

zgodaj, prezgodaj, pozno, prepozno

Prišel si prezgodaj.

Prišli smo zgodaj (zjutraj).

od, do, okrog + SBZ 2

okrog enih

proti + SBZ 3

Proti večeru se bo zjasnilo.

v, za, čez + SBZ 4

v petek, za božič, čez eno uro
Čez dan bo deževalo.

ob, po + SBZ 5

ob treh/petih, ob torkih, po dveh dneh

med, pred + SBZ 6

med drugo in peto ponoči,
pred enim letom

datumi

Kateri dan je danes?

vrstilni števnički: od 1. do 31.

– 1. april (prvi april).

Katerega smo danes?
 – 18. (osemnajstega).
 Kdaj imaš rojstni dan?
 – Petega januarja.

4.4 hitrost

hitro, počasi	Hitro govor.
hiter, počasen	Peter je počasen pri pisanju.
hiteti, pohiteti, upočasniti ®	Pohiti, mudi se nam.

4.5 preddobnost

(gl. tudi SP 4.8)	
prej	Zvečer grem v kino, prej pa na kavo.
do + SBZ 2	Do II. svetovne vojne je bila Ljubljana majhno mesto.
pred + SBZ 6	Pred dopustom sem ga obiskal.
še, že (gl. tudi SP 4.23)	Tega še nisem naredil. To sem že naredil.

preden + odvisnik	Preden sem šel na dopust, sem ga obiskal.
dokler + odvisnik	Dokler je stanoval tukaj, smo ga večkrat obiskali. Dokler se ni preselil, smo ga večkrat obiskali.

4.6 zadobnost

(gl. tudi SP 4.8)	
od + SBZ 2	Prehlajen je že od februarja.
po + SBZ 5	Vidimo se po kosilu.
(potem) ko + odvisnik	(Potem) ko je otrok dobil bonbon, ni več jokal.
odkar + odvisnik	Odkar imam avto, se ne vozim z avtobusom.

4.7 istodobnost

hkrati, istočasno/ob istem času, takrat, v tem/tistem trenutku	Na cilj sta pritekla istočasno.
ob + SBZ 5	Ob poslušanju opere sem se dolgočasil.
med + SBZ 6	Med našo odsotnostjo se je zgodilo veliko stvari.

medtem ko, takrat ko, (vedno) ko,
kadar + odvisnik

Medtem ko nas ni bilo, se je zgodilo
veliko stvari.
Kadar imam čas, rešujem križanke.

4.8 zaporednost

(gl. tudi SP 4.5 in 4.6)

najprej, potem/nato, na začetku,
na koncu, končno, najprej, nazadnje,
prejšnjič/prejšnjikrat, zdaj, prihodnjič/
naslednjič, prvič, drugič, zadnjič, prej,
kasneje, pozneje

po + SBZ 5

nadaljevati, slediti ❷

prejšnji, zdajšnji ❸, naslednji,
prihodnji, zadnji, prvi, drugi

Najprej smo si ogledali predstavo, potem
smo šli na kavo.

Po prireditvi je sprejem.

Pot smo nadaljevali naslednji dan.
Prireditvi sledi sprejem.

Ponedeljek je prvi dan v tednu.

4.9 brezčasnost

sedanjik

Zemlja je okroglia.

4.10 nanašanje na sedanjost

(gl. tudi SP 4.3)

sedanjik

Danes je lepo vreme.

zdaj, trenutno, ta trenutek, še vedno,
danes, letos, ta teden, ta mesec

4.11 nanašanje na preteklost

(gl. tudi SP 4.3)

preteklik

Včeraj je bilo lepo vreme.

prej, včasih, nekoč, včeraj,
predvčerajšnjim, lani

Včasih sem imela dolge lase.

pred + SBZ 6

Pred kratkim sem se poročil.

prejšnji

Prejšnji teden sem bil na službenem
potovanju.

4.12 nanašanje na prihodnost

(gl. tudi SP 4.3)

prihodnjik

Jutri bo lepo vreme.

sedanjik + Pd

Pridem takoj/jutri.

iti + namenilnik

Spat grem.

jutri, pojutrišnjem, v prihodnosti

čez + SBZ 4

naslednji/prihodnji

Pridem čez pol ure.

4.13 pravočasnost

prezgodaj, pravočasno/ob pravem času, točno, kasneje, pozneje, prepozno

zamuditi/zamujati, imeti zamudo

(pre)zgoden, točen, (pre)pozen

Pridem kasneje, kot smo se dogovorili.

Vlak ima petnajst minut zamude.

Bil sem pozen.

4.14 trajanje

dolgo, veliko, precej, malo

od, do + SBZ 2

za + SBZ 4

med + SBZ 6

trajati

Kako dolgo me že čakaš?

– Malo, pet minut.

Študirala je od leta 1990 (tisoč devetsto devetdeset) do leta 1995 (tisoč devetsto petindevetdeset).

Odpotoval je za tri tedne.

Med tednom se nikoli ne vidiva.

Koliko časa traja predstava?

– Dve uri in pol.

4.15 enkratnost

(samo) enkrat

Kako pogosto greš na fitnes?

– Dvakrat na teden.

Kolikokrat si že bila v Španiji?

– Velikokrat.

Danes sva se večkrat srečala.

4.16 pogostnost

vedno, zmeraj, pogosto, včasih, nekajkrat, redko, nikoli, nikdar, največkrat, velikokrat, malokrat, redno, enkrat, dvakrat, trikrat

vsak dan, enkrat na teden, dvakrat na mesec, trikrat na leto, petkrat na dan

dnevno, tedensko, mesečno, letno ⑧

ob + SBZ 5

reden, pogost, redek

Kako pogosto greš na fitnes?

– Dvakrat na teden.

Kolikokrat si že bila v Španiji?

– Velikokrat.

Danes sva se večkrat srečala.

Ob sobotah hodim na tržnico.

4.17 nepretrganost

od, do + SBZ 2

že, še

Že deset let stanuje tukaj.

Tega še vedno ne razumem.

4.18 začasnost

nekaj časa, za zdaj, začasno
za + SBZ 4

Začasno živi v Sloveniji.
Za zdaj je to dovolj.

Prišel je za eno uro.

4.19 ponovljivost

ponovno, spet, še enkrat, velikokrat,
dvakrat, večkrat

Ponovno pridite na pregled.

4.20 občasnost

včasih, ne vedno, sem in tja,
kdaj pa kdaj, občasno, redko

4.21 stalnost

vedno, za vedno

ostati

Ostal je tak, kot je bil.

4.22 začetnost

začetek

Začetek predstave je ob osmih.

na začetku

od + SBZ 2

Od kdaj?

Zjutraj delamo od osmih, popoldne pa
od treh dalje.

začeti (se), začenjati, gremo,

Kdaj se začne film?

pojdimo + namenilnik

Pojdimo jest.

začeti + nedoločnik

Začel je peti.

odkar + odvisnik

Odkar dela tukaj, se dobro počuti.

(gl. tudi SP 4.6)

4.23 končnost

konec

Do kdaj je odprta knjižnica? – Do sedmih.

na koncu

Katero šolo je končal?

do + SBZ 2

Nehal je kaditi.

končati, končevati, zaključiti ⓘ

Dokler imam dovolj denarja,
sem brez skrbi.

nehati + nedoločnik

dokler + odvisnik

dokler ne + odvisnik
(z dovršnim glagolom)
(gl. tudi SP 4.5)

Dokler ne najdem kakšnega stanovanja,
bom živel pri starših.

4.24 trenutnost

naenkrat, nenadoma, v trenutku

V trenutku mu je bilo vse jasno.

5 Količinski

5.1 število

ednina, dvojina, množina

ena, dve, tri, štiri, pet

-najst, -deset, -sto, tisoč,
milijon, milijarda

prvi, drugi, tretji, četrti, peti

enkrat, dvakrat, trikrat, štirikrat

enojen, dvojen, trojen

prvič, drugič, tretjič, četrtič, petič

številka

šteti

seštevati, plus/in, vsota

odštevanje, minus, razlika

deljenje, deljeno z/s

množenje, krat

odstotek, procent

decimalno navajanje: cela

Šteti zna od ena do sto.

enajst, dvanajst, dvajset, trideset, sto,
dvesto, dva tisoč

To je moj prvi avto.

Sestanek imamo enkrat na teden.

Hiša ima dvojna okna.

Prvič je na izpitu padel.

Moja telefonska številka je: (01) 527-3523
(nič ena pet dve sedem tri pet dve tri).

Ena plus/in ena je dve.

Plače so se povisale za dvajset odstotkov.

1,5 (ena cela pet)

2,4 (dve celi štiri)

3,9 (tri cele devet)

4,11 (štiri cele enajst)

5,7 (pet celih sedem)

15,8 (petnajst celih osem)

102,3 (sto dve celi tri)

5.2 količina

(gl. tudi SP 3.7)

en/a/o + SBZ 1 E

Koliko pomaranč je v skledi?

ena pomaranča

dva/e + SBZ 1 D	dve pomaranči
tri/trije, štiri + SBZ 1 M	tri/štiri pomaranče
pet, šest, deset + SBZ 2 M	pet pomaranč
SBZ za označevanje količine: kos, par, steklenica, kozarec, skodelica, škatla, vrečka, kup, zavitek	en zavitek špagetov pet zavitkov špagetov
četrtn, pol, tri četrtn	Pojedel je pol klobase. V trgovini je kupila pol litra mleka.
(ena) polovica, (ena) tretjina, (ena) četrtrina	
količinski izraz + SBZ 2 M (stevna imena)	škatla piškotov
količinski izraz + SBZ 2 E (neštevna imena)	liter mleka
veliko, malo, dosti, dovolj, mnogo, ogromno, nekaj, enako	Imam le nekaj lepih oblek. Medve imava enako plačo.
nob(ed)en, nihče, nič, vsak, vse, vsi, oba, oboje ®	Nihče/nobeden se ni oglasil na telefon.
ves, vsa, cel	Ves promet poteka po obvoznici. Cel dan je deževalo.
(še) kaj, (še) nekaj	Želite (še) kaj kruha. Imam (še) nekaj kruha.

5.3**stopnja**

stopnjevanje: osnovnik, primernik, presežnik pridevnikov in prislovov: -ši, -ejši, -ji naj-	lep, lepši, najlepši lepo, lepše, najlepše velik, večji, največji veliko, večje, največje rdeč, bolj rdeč, najbolj rdeč
bolj, najbolj	Delo ni bilo najbolje opravljeno.
SBZ 1 + biti + primernik + kot + SBZ 1	Triglav je višji kot Mangart.
SBZ 1 + biti + primernik + od + SBZ 2	Ana je starejša od Maje.
SBZ 1 + biti + presežnik + med + SBZ 6	Ta avto je najdražji med vsemi.
SBZ 1 + biti + presežnik + izmed + SBZ 2	Ta jed je najboljša izmed vseh.
SBZ 1 + biti + presežnik + od + SBZ 2	Ti si najlepša od vseh.
stopnjevanje: elativ pridevnikov in prislovov	Juha je preslana. Glava me je premočno bolela, da bi šla ven.

bolj + glagol	Treba se bo bolj potruditi.
izražanje stopnje s prislovi oz. členki: dovolj, kar, komaj, malo, nekoliko, okoli, okrog, približno, ravno prav, res, skoraj, še kar, še posebej, tako, točno, zelo	Prišlo je komaj/okrog/okoli/približno/skoraj/točno 20 (dvajset) ljudi. Bilo je tako zabavno! Voda je bila ravno prav/(še) kar topla.
precej/veliko/mnogo + primernik pridevnikov in prislovov	Danes se počutim veliko bolje kot včeraj.
več, manj	Rad bi imel več prostega časa.
več kot, manj kot	Poznam ga več kot dvajset let.
zelo, bolj, le, čisto, samo, pre- + malo	Ona zelo malo je. Premalo se še poznavata.
zelo, kar + veliko	O tem smo se zelo veliko pogovarjali.
vedno, nekaj, malo, nič + več/manj	Na svetu je vedno manj čistega zraka.
skoraj, sploh, čisto + nič	Od takrat se ni skoraj nič spremenila.
najmanj, največ, preveč	To me niti najmanj ne zanima. To je največ, kar lahko narediš. Ona preveč govori.
veliko, malo + preveč/premalo	Ljudje na splošno veliko premalo pijemo.
nobeden več, skoraj nobeden, sploh nobeden	Skoraj nobeden (več) nima fička.
dovolj, zadosti	Prihranila sem dovolj denarja za potovanje.

6 Pojmi za zaznavanje in označevanje lastnosti

6.1	fizične lastnosti	Kakšna je juha?
6.1.1	oblika	okrogel, kvadraten, trikoten, pravokoten Žoga je okrogla.
6.1.2	dimenzija (gl. tudi SP 3.7)	
6.1.3	vlažnost	V zraku je veliko vlage. Mokre lase si je posušila na zraku. Zrak v sobi je suh.

6.1.4	vidnost, vidljivost vid videti, gledati, zagledati ogledati si razločno, jasno, dobro, slabo (videti) viden, neviden, svetel, temen, prozoren slep	Temno je, nič se ne vidi. Ogledal si je zanimiv film. Ker je bilo temno, ni razločno videla hišne številke. Oznake na cesti so bile dobro vidne.
6.1.5	slišnost sluh slišati, zaslišati, poslušati razločno, jasno, dobro, slabo (slišati) glasno, tiho, razločno (govoriti) glasen, tih gluh, nem, molčeč ⑧ hrup, tišina, zvok, glas	Nič ne slišim. Poslušaj. Gоворите гласнеје. Гласба је прагласна.
6.1.6	okus okušati ⑧, poskusiti dober, zanič, sladek, slan, neslan, kisel, grenek, pekoč, začinjen, okusen, neokusen imeti okus po + SBZ 5 ne biti všeč + SBZ 1 ne marati + SBZ 2 brez okusa	Kakšen okus ima ta sir? Ste že poskusili mojo potico? Mamin golaž je zelo okusen. Piškoti imajo okus po vaniliji. Ta okus mi ni všeč. Juha je brez okusa.
6.1.7	vonj zavohati, vohati, dišati, smrdeti prijetno, lepo (dišati) neprijetno, ogabno ⑧ (smrdeti)	Zavohal je plin. Vrtnica prijetno diši. Zakaj tukaj tako smrdi? Na smetišču ogabno smrди.

	dišati po + SBZ 5	Vrt diši po vijolicah.
	smrdeti po + SBZ 5	Kuhinja smrdi po zažganem.
	imeti vonj po + SBZ 5	To čistilo ima vonj po kloru.
6.1.8	otip	
	tip	
	tipati, potipati, otipati ⓘ	Ko se je potipal po čelu, je otipal oteklinu.
	trd, mehek, hrapav, gladek, prijeten, neprijeten, masten, lepljiv	Površina je bila hrapava. Imel je mastne lase.
6.1.9	barva	
	bela, črna, rumena, oranžna, rdeča, zelena, modra, vijoličasta, rjava, siva,	Kakšne barve je vaš avto? – Rdeče. Katera barva vam je najbolj všeč? – Modra.
	roza, zlata, srebrna	
	svetlo, temno	
	kovinsko	Avto je kovinsko modre barve.
	rdeč, bel	Avto je rdeč.
	pisan, barvast, enobarven, večbarven, brezbarven	Na sebi je imel pisan pulover.
	pobarvan	Ograja je bila na sveže pobarvana.
	sivozelen ⓘ	Vojaška uniforma je sivozelena.
	belo-modro-rdeč ⓘ	Slovenska zastava je belo-modro-rdeča.
	živa, pastelna, topla, hladna barva	Rumena je živa barva.
	barvati, pobarvati	Otrok je pobarval risbo.
	pobarvati/prebarvati na + prislov	
	pobarvati/prebarvati z/s+ SBZ 6	Stene so prebarvali z rumeno barvo.
6.1.10	starost	
	dojenček, dete ⓘ, otrok, najstnik, najstnica, punca, dekle, fant, odrasli	Dočakala je visoko starost. Dojenček je star 8 (osem) mesecev.
	človek/ženska/moški + srednjih let	
	starejši/a, mlajši/a + človek/moški/ženska	
	star, mlad, nov, svež, današnji	Koliko si star? – 32 (dvaintrideset) let. Kupila sem sveže ribe.
	od + Pd	Časopis je od včeraj.

	poteči/preteči rok uporabe/trajanja	Konzervi je potekel rok trajanja.
6.1.11	fizično stanje (gl. tudi PP 8.2 in 8.5 ter JF 2.30, 4.3 in 4.4)	
	počutiti se	Dobro se počutim.
	biti v redu/dobro/zelo dobro/bolje/ slabo/zelo slabo	
	živ, mrtev, bolan/bolna	
	pokvarjen, poškodovan	Televizor je pokvarjen.
6.1.12	dostopnost	
	odprt, zaprt, dostopen R , prepovedan	Lokal je odprt do devetih. Dvorana je dostopna za invalide. Parkiranje prepovedano.
6.1.13	čistoča (gl. tudi PP 8.4)	
	čistiti, očistiti, umazati, prati, oprati, umivati (se/si), umiti (se/si), pomivati, pomiti, brisati, pobrisati, obrisati (se/si), sesati, posesati, pometati, pomesti, pospravljati, pospraviti	Pomila sem posodo. Danes se še ni umil.
	čist, umazan, prašen, zapackan R	Prt je čist. Knjižne police so prašne.
6.1.14	snov	
	material	
	asfalt, beton, blago, bombaž, guma, jeklo, kamen, keramika, kovina, les, papir, plastika, porcelan, sintetika, srebro, steklo, svila, usnje, volna, zlato	Pozabila sem kupiti papir.
	asfalten, bombažen, jeklen, keramičen, lesen, plastičen, sintetičen, svilen, volnen, usnjen, betonski, kovinski, gumijast, porcelanast, papirnat, kamnit, zlat, srebrn	Nosila je svileno bluzo in volneno krilo. Na roki je imela srebrno zapestnico.
	biti izdelan/narejen iz + SBZ 2	Ta kip je narejen iz kamna.
6.1.15	pristnost	
	pravi, umetni, ponarejen, avtentičen R , pristen R , originalen, čisti, resničen	Čevlji so iz pravega/umetnega usnja. Denar je bil ponarejen. Film je bil posnet po resničnih dogodkih.

6.1.16 polnost

poln, prazen	Sod je poln.
napolniti, izprazniti	

6.1.17 temperatura

(gl. tudi SP 3.7.11)

stopinja
hladen, mrzel, topel, mlačen, vroč

6.2 vrednotenje

6.2.1 vrednost, cena

stati	Koliko stane znamka za tujino? Ta avto stane dva milijona tolarjev.
nizek, visok, dostopen, nedostopen	Cena za kvadratni meter je previsoka.
poceni, drag, ugoden, neugoden, zastonj, primeren	Vaša ponudba je neugodna. Cena je primerna.

6.2.2 kakovost

(gl. tudi SP 5.3)

kvaliteta	Prodajali so zelenjavo slabše kakovosti.
dober, slab, odličen, zanič, super P, kvaliteten, kakovosten	Kava je tukaj odlična.

6.2.3 resničnost, neresničnost in pravilnost,
nepravilnost

držati, imeti prav, motiti se, popraviti	To drži. Zdi se mi, da imam prav.
biti res	To je res. To ni res.
prav, narobe	Narobe je rešil nalogo.

pravilen, nepravilen, napačen, resničen,
popravljen

Odgovor je bil pravilen.
Podatki so resnični.

6.2.4 sprejemljivost, nesprejemljivost

sprejeti, odkloniti, motiti	Kajenje me ne moti.
biti v redu	
biti za/proti	Sem proti gradnji jedrskih elektrarn.
dobro, slabo, zanič	To si dobro naredila. Delo je bilo slabo opravljeno.

6.2.5	ustreznost, neustreznost ustrezati ® dovolj ustrezen ®, neustrezen ®	Na srečo ste prišli še dovolj zgodaj.
6.2.6	zaželenost, nezaželenost (gl. tudi JF 2.22 in 2.23, 2.26 in 2.27 ter 2.31–2.35) želeti (si), hoteti imeti rad, raje/rajši, najraje/najrajši ne marati biti všeč biti zaželen, nezaželen	Že dolgo si želim skočiti s padalom. Rad imam italijansko hrano. Ne maram ponedeljkov. Všeč so mi visoki in vitki moški. Na sprejemu je zaželena večerna toaleta.
6.2.7	uspešnost, neuspešnost uspeti, ne uspeti imeti srečo/smolo uspešen, neuspešen uspeh	Vedno ji vse uspe. Ona ima vedno srečo. Na pogajanjih so bili neuspešni. Film je doživel velik uspeh.
6.2.8	uporabnost, neuporabnost rabiti, potrebovati, uporabiti, uporabljati (ne) biti dober za + SBZ 4 uporaben, neuporaben, praktičen, nepraktičen	Računalnik potrebujem pri svojem delu. C-vitamin je dober za zdravje. Neuporabne stvari vrzi stran. Zložljivi stoli so zelo praktični.
6.2.9	koristnost, nekoristnost koristiti, škodovati, škoditi koristen, škodljiv korist, škoda	Tečaj bi vam koristil. Kajenje škoduje zdravju.
6.2.10	sposobnost, nesposobnost (gl. tudi JF 2.18) znati, vedeti, moći	Znam drsati. Vem, kako se to naredi. Ne morem dvigati težkih bremen.

	lahko	Preplešem lahko celo noč, ne da bi bila utrujena.
	sposoben, nesposoben, pameten, neumen, zmožen ®	On je zelo sposoben bančnik. Preveč je neumen, da bi lahko ugotovil napako. Ni zmožen za delo.
6.2.11	pomembnost, nepomembnost	
	pomemben, nepomemben, važen, nujen, bistven, glaven, stranski	Njihova odločitev je pomembna.
	na vsak način, nujno	Na vsak način morate priti na kontrolo. Nujno upoštevajte navodila.
6.2.12	običajnost, neobičajnost	
	običajen, neobičajen, navaden, nenavaden, normalen, nenormalen, čuden, tuj, tipičen, izjemem, poseben	To se mi ne zdi normalno. To je izjemen dosežek.
	prislovi iz zgornjih pridevnikov in: ponavadi, redko, izjemoma ®, praviloma ®	Običajno se o tem ne pogovarjamo. To dovolimo le izjemoma.
	izjema, posebnost	Ti nisi nobena izjema.
6.2.13	težavnost	
	težek, lahek, komplikiran, enostaven, preprost, zapleten, zahteven	Ta problem je zelo zapleten.
	prislovi iz zgornjih pridevnikov	Ni enostavno nehati kaditi.
	rešiti, truditi se	Otrok se trudi lepo pisati.
	težava, problem	Naletel je na problem, ki ga ni mogel rešiti.

7 Pojmi, ki se nanašajo na čustvovanje in mišljenje

7.1 izražanje čustvenih stanj

čustvo

(ne) imeti rad, ne marati

SBZ 1 + (ne) biti všeč + SBZ 3

zaljubiti se

ljubiti (se), ljubezen

Peter ji je že dolgo všeč.

poljubiti (se), poljub	
objeti (se), objem	
občudovati, spoštovati	
sovražiti, sovraštvo	
vznemiriti se, razburiti se, vznemirjen, razburjen, nervozan	
jeziti se na + SBZ 4	Jezil se je na šefa.
jeziti se zaradi + SBZ 2	Jezil se je zaradi slabe ceste.
jezen	
pomiriti se	Dolgo se ni mogel pomiriti.
zadovoljen, nezadovoljen,	
srečen, nesrečen, vesel, žalosten	
resen	
razočaran	
prijeten, neprijeten	Ta občutek ni bil prijeten.
smešen	
strašen, grozen	
zanimiv, dolgočasen	
prislovi iz zgornjih pridevnikov	Nervozno se je prestopal po čakalnici.
biti slabe/dobre volje razpoložen	Vedno je dobre volje.
bati se + SBZ 2	Boji se miši.
SBZ 4 + biti strah + SBZ 2	Petro je strah teme.
veseliti se + SBZ 2	Veselil se je počitnic.
SBZ 4 + skrbeti	To me zelo skrbi. Skrbi me zate!
smejati se, jokati (se)	
potolažiti (se), tolažba	
hvaležen	Zelo sem ti hvaležen, ker mi pomagaš.
SBZ 3 + biti nerodno	Nerodno mi je.
SBZ 4 + biti sram	Sram jo je.

7.2 intelektualno delovanje

7.2.1 mišljenje

misliti, misel

premisliti, premišljevati

razmišljati o + SBZ 5, razmišljanje

pomisliti na + SBZ 4

odločiti se, odločitev

Težko se je bilo odločiti.

skleniti ❷, sklep

izbirati, izbrati

Izbiral je med dvema možnostma.

ideja, zamisel

rešitev

znati

Znam, ker sem se včeraj dolgo učil.

ne imeti pojma ❸

vedeti

Vem, da se je že vrnil iz Avstralije.

izvedeti

Izvedel je za rezultat izpita.

pozнати

Petra poznam že iz otroštva.
Poznam središče mesta.

ugotoviti, odkriti, izumiti

Ugotovili smo, da je vse v redu.

razumeti

razumljivo, jasno

Nič mu ni bilo jasno.

učiti se, študirati

šteti, računati

spominiti se, spominjati se + SBZ 2

zapomniti si

pozabiti

zanimati se za

biti pozoren na ❷

verjeti

dvomiti

strinjati se

Strnjala sem se z njegovo odločitvijo.

predstavljati si

motiti se

Motite se, kolegica!

preveriti

opaziti

analizirati

7.2.2 govorjenje in pisanje
(gl. tudi PP 14)

govoriti, govor

Veliko so govorili, povedali pa nič.

reči, povedati

pripovedovati

pogovarjati se, pogovor

vprašati, spraševati, vprašanje

odgovoriti, odgovarjati, odgovor

ponoviti, ponavljati, povedati še enkrat

opozoriti, opozorilo

Opozorili so nas na nevarnost.

pojasniti, razložiti, pojasnilo, razлага

Pojasnil je svoje mnenje.

dokazati, dokaz

pisati, napisati, zapisati, prepisati, opisati

obvestiti, obvestilo, informirati,
informacija

Obvestili so nas o spremembah.

objaviti, objava

izraziti mnenje ®

utemeljiti, argumentirati, argument

trditi, trditev

Trdil je, da ga ne pozna.

svetovati, nasvet

predlagati, predlog

prepovedati, prepopoved

povabiti, vabilo

opravičiti se, opravičilo

prositi, prošnja

zahvaliti se, zahvala ®

obljubiti, obljuba

prepirati se

7 Posebni pojmi

V tem poglavju so zbrani besedišče in nekatere besedne zveze v 14 tematskih sklopih:

1. Osebna identiteta	8. Zdravje in higiena
2. Stanovanje in bivanje	9. Nakupovanje
3. Osebna razmerja	10. Hrana in pijača
4. Izobraževanje	11. Storitve
5. Delo in poklic	12. Družba, politika, gospodarstvo
6. Kultura, mediji, šport, zabava	13. Okolje in vreme
7. Promet in potovanja	14. Jezik

Besedišče navedenih tematskih sklopov je nujno povezano tako s situacijo, v kateri se sporazumevanje odvija (npr. v restavraciji), kot tudi z jezikovnimi funkcijami, ki jih govorec ob tem udejanja (npr. naročanje, izražanje zadovoljstva ali nezadovoljstva, počutja ...).

Stopnja sporazumevalni prag predvideva, da govorec razume besedišče navedenih tem, se zna o temah pogovarjati oz. pridobiti in razumeti informacije ter izraziti svoje potrebe v zvezi z njimi. Besedišče tega poglavja je priporočljivo, ne pa predpisuječe, in je bilo izbrano ob primerjavi do sedaj izdanih priročnikov SP po svetu in na podlagi konsenza sestavljalcev SPS.

Štirinajst tematskih sklopov je predstavljenih po naslednji shemi:

- V levem stolpcu se pojavljajo podnaslovi (krepko tiskani) in drugi ključni izrazi, ki dajejo uporabniku priročnika SPS vpogled v vsebino tematskega sklopa.
- V desnem stolpcu so sopomenke ključnim besedam, izbrane družine besed, izrazi istega pomenskega polja ali druge pogoste besedne zveze.

Zaradi lažje preglednosti so besede napisane ena pod drugo, v vrsti pa so navedeni:

- odprte liste: zaključujejo se s tremi pikami, ki naj jih uporabniki dopolnijo/izberejo glede na svoje potrebe,
- sopomenke, ki so ločene s poševno črto (npr. hči/hčerka),
- moška in ženska oblika (npr. gospod, gospa),
- besede sorodnega pomena (npr. dekliški priimek, rojstni priimek),
- protipomenke (npr. vključiti, izključiti),
- dovršna in nedovršna oblika (npr. pisati, napisati) – večkrat je navedena dovršna oblika,
- pridevniki, ki se pogosto rabijo v kolokaciji s ključnim ali predhodnim samostalnikom (npr. spol – moški, ženski),
- različna pojasnila ali možnosti v oklepaju (npr. Janez ml. (mlajši); klicati (koga); Stanujem na Trubarjevi (ulici) 8 ...),
- ilustrativni primeri oz. sporočanjski vzorci, katerih edini namen je pojasnjevanje tipične rabe izbrane besede in niso navedeni kot edine možne ali priporočljive ubeseditve, ki naj bi se pojavljale v učnih gradivih; variantna raba v navedeni besedni zvezi je ločena s poševno črto (npr. Mi lahko pustite/daste/poveste/napišete svoj naslov, prosim? Dela v podjetju Revoz/v Revozu/pri Revozu).

S poševnim tiskom so označeni metajezikovni izrazi (npr. g., ga. (*okrajšava*)) in izrazi, ki napovedujejo odprte liste, vendar jih ne štejemo kot ključne besede.

Kazalke usmerjajo na poglavja, v katerih se tematika prepleta.

1 Osebna identiteta

1.1 ime

imenovati se	Kako se imenuje vaš sodelavec?
priimek	dekliški priimek, rojstni priimek (<i>na obrazcih</i>) Marija Jenko, rojena Kovač
pisati se	Kako se pišete? – Ban.
osebni dokument	potni list osebna izkaznica vozniško dovoljenje dovolenje za (začasno, stalno) bivanje
gospod, gospa	g., ga. (<i>okrajšava</i>) Gospod Novak, izvolite naprej! Poklicati moram gospo Novak. gospa Novakova ® gospodična (gdč.)
črkovati (gl. tudi JF 6.11)	<i>poznavanje črk (za črkovanje)</i> Kako se čruje vaš priimek? črka Ali se Jurij piše s črko j ali brez?
vzdevek ®	klicati (koga) Ime mu je Metod, ampak kličemo ga Todi.
podpis (<i>na obrazcih</i>)	Še vaš podpis, prosim. podpisati se

1.2 naslov

(pre)bivališče (<i>na obrazcih</i>)	stalno, začasno
kraj	naselje mesto vas <i>slovenska imena mest:</i> Dunaj, Budimpešta, Rim, Pariz, Bruselj, Lizbona, Atene, Praga, Varšava, Bukarešta, Moskva, Benetke, Trst, Videm, Celovec, Beljak, Gradec, Reka ...
občina	krajevna skupnost ®

	ulica	<i>poimenovanje ulic:</i> Trubarjeva ulica, Cesta dveh cesarjev, Prešernov trg, Rožna dolina, Zelena pot ...
	hišna številka	Živim na številki 34 (štiriintrideset).
	pošta (gl. tudi PP 11.1)	poštna številka
	država	<i>slovenska imena držav:</i> Italija, Avstrija, Madžarska, Hrvaška, Nemčija, Švica, Francija, Belgija, Velika Britanija, Nizozemska, Danska, Švedska, Finska, Norveška, Španija, Portugalska, Luksemburg, Bosna in Hercegovina, Jugoslavija, Makedonija, Grčija, Združene države Amerike ...
	kratice	SLO, SI, SVN
	elektronski naslov	Moj elektronski naslov je tip@moj.net (tip afna moj pika net)
1.3	telefon (gl. tudi PP 11.3)	Janez (Kovač) pri telefonu. Janez tukaj.
	telefonska številka	A mi lahko daste svojo telefonsko številko? <i>glavni števnički</i> 286-3515 (dve osem šest tri pet ena pet) Klicna številka s področno kodo 01 je: 286-3515. interna (telefonska številka)
	telefonirati	Telefoniral vam bom kasneje. poklicati Poklical vas bo nazaj.
1.4	datum in kraj rojstva	datum rojstva, kraj rojstva (<i>na obrazcih</i>) <i>izražanje datumov, imena mesecev</i> (gl. tudi SP)
	roditi se	Rodila se je 15. (petnajstega) avgusta 1970 (tisoč devetsto sedemdeset).
	rojen	rojstni dan
	starši	ime očeta/matere (<i>na obrazcih</i>)
	skrbnik	zakoniti zastopnik ®
1.5	starost (gl. tudi SP 6.1.10)	Koliko je star? leto Ima 34 (štiriintrideset) let. mesec Njihov dojenček je star 5 (pet) mesecev. mlad, star mlajši, starejši

1.6	spol	moški, ženski m, ž (<i>okrajšavi</i>) Označite spol! (<i>na obrazcih</i>)
	moški	fant deček/fantek gospod (gospodje, M) M (<i>na vratih javnih stranišč</i>) on
	ženska	dekle/punca deklica/punčka gospa (gospe, M) gospodična Ž (<i>na vratih javnih stranišč</i>) dama ona
1.7	zakonski stan	poročiti se poročen ločiti se ločen ločenec, ločenka vdovec, vdova samski, samska
	partner	mož, žena soprog, soproga ® fant, punca zakonski ®, izvenzakonski ® živeti skupaj
	otrok (otroci, M)	sin, hči/hčerka posvojen posvojenec, posvojenka ®
1.8	narodnost	<i>slovenska imena narodnosti:</i> Slovenec, Slovenka, Avstrijec, Avstrijka, Hrvat, Hrvatica, Čeh, Čehinja ... Hans Schwarz je Nemec. slovenska, italijanska, madžarska ... (<i>na obrazcih</i>)
	državljanstvo	državljan, državljanka slovenski, tuji
	tujec, tujka	tujina
1.9	izvor	
	biti iz/z/s	Michel je iz Francije, iz Nice.
	prihajati iz/z/s	Od kod prihaja Joachim?

1.10	poklic (gl. tudi PP 5.1)	<i>poklici:</i> učitelj, učiteljica, zdravnik, zdravnica, medicinski tehnik, medicinska sestra, prodajalec, prodajalka, menedžer, menedžerka ... Kaj ste po poklicu? <i>delovne funkcije:</i> direktor, direktorica, vodja ... <i>delovni status:</i> zaposleni, zasebnik, kmet, kmetica, gospodinja, brezposelni ...
	<i>kraj, kjer delamo</i>	šola, bolnica, trgovina, podjetje ...
	delati	Dela kot receptor. Dela v podjetju Revoz/v Revozu/pri Revozu. delo delovno mesto (<i>na obrazcih</i>) delavec, delavka S čim se ukvarjate?
	služba	uslužbenec, uslužbenka zaposlitev Nimam stalne zaposlitve. zaposlen
	upokojenec, upokojenka	biti v pokolu
1.11	družina (gl. tudi PP 1.7)	član družine/družinski član
	starši	oče, mama
	stari starši	dedek/stari oče, babica/stara mama
	otrok (otroci, M)	sin, hči/hčerka brat, sestra dojenček novorojenček ® vnuk, vnučkinja
	sorodnik, sorodnica	teta, stric, bratranec, sestrična, svak, svakinja, zet, snaha, tast, tašča ... biti v sorodu z/s
1.12	vera, veroizpoved (gl. tudi PP 6.9)	<i>pripadniki ver:</i> kristjan, kristjanka, katoličan, katoličanka, protestant, protestantka, pravoslavec, pravoslavka, musliman, muslimanka, jud, judinja ... Peter je katoličan. Suada je muslimanka.
1.13	zanimanje, interesi (gl. tudi JF 2.37–2.39)	rad Rada imam jahanje. Rad berem. ne marati Nataša ne mara politike.

biti všeč	Všeč ji je šport.
zanimati se za	Šport me ne zanima.
1.14 značaj in temperament	karakter Kakšen pa je ta človek po značaju?
<i>izrazi za opis značajskih potez</i>	prijazen, prijeten, simpatičen, topel, neprijazen, neprijeten, antipatičen, hladen, miren, tih, molčeč, živahen, zgovoren, dober, povprečen, len, delaven, aktiven, dolgočasen, zabaven ...

1.15 videz	Kakšen je ta človek? Kako izgleda?
velikost	velik, visok majhen srednje velik močen, debel suh, vitek, droben
lasje	dolgi, kratki, ravni, skodrani Ima dolge, temno rjave in skodrane lase. A poznaš tega blondinca? plešast frizura/pričeska brki brada Ima brado.
oči	Ima velike rjave oči. očala Matjaž ima očala. Ana ne nosi očal.
<i>izrazi za opis človekovega videza</i>	lep, čeden, lušten , privlačen, neprivlačen, grd, urejen, eleganten, neurejen, zanemarjen, svetlolas ...

2   Stanovanje in bivanje

2.1 živeti, stanovati	Živim v hiši. Živim pri starših. Stanujem v bloku.
stanovanje	enosobno, dvosobno garsonjera blok stolpnica
hiša	stavba

dom	To je naš dom. A te odpeljem domov? Ostal bom doma. Dobimo se pri meni. dijaški dom, študentski dom dom za starejše občane
odkleniti, zakleniti	
pozvoniti	zvonec potrkati
2.2 prostori	soba, kuhinja, dnevna soba, spalnica, otroška soba, predsoba, hodnik, kopalnica, stranišče, shramba, balkon, terasa, vrt, dvorišče, garaža ... Stanovanje nima nobenega velikega prostora.
nadstropje	Naše stanovanje je v tretjem nadstropju. pritličje podstrešje klet
stopnice	stopnišče dvigalo okno vrata stena, zid strop tla Otroci se najraje igrajo v kuhinji na tleh. streha ograja
2.3 pohištvo in oprema	opremiti Kuhinja ni opremljena.
pohištvo	miza, stol, postelja, naslanjač, kavč, omara, pisalna miza, polica, predal, svetilka, ogledalo ... zavesa, preprog, prt, rolete ...
posteljnina	odeja, blazina, rjuha ...
2.4 lastništvo in cena	Cena kvadratnega metra stanovanja je 300.000 SIT (tristo tisoč tolarjev).
kupiti, prodati (gl. tudi PP 9.1, 9.2, 11.4)	predplačilo posojilo, kredit
najeti	(pod)najemnik najemnina Najemnina je 70.000 SIT (sedemdeset tisoč tolarjev) na mesec.

oddati	Ali oddajate sobe? Stanovanje je že oddano.
lastnik	
stroški	Centralna kurjava se plačuje posebej. Stroški niso vključeni v ceno najemnine.

2.5 napeljave

voda	hladna, topla pipa kad/banja tuš vodovodna napeljava ®
elektrika	luč žarnica stikalo vtičnica varovalka
plin	
ogrevanje	centralno ogrevanje/centralna P radiator cev peč kamin dimnik kurilno olje premog drva
telefon	telefonski aparat prenosni telefon mobitel/GSM/mobi P
alarm	V hiši imamo alarmno napravo.
klimatska naprava	Skupni prostori so opremljeni s klimatsko napravo.
vključiti, izklikjučiti	Kako se vključi centralna kurjava?
prižgati, ugasniti	Ugasni luč, prosim.

2.6 gospodinjski aparati

štedilnik, električna pečica, mikrovalovna pečica,
hladilnik, zamrzovalna skrinja, pomivalni stroj,
pralni stroj, sušilni stroj, sesalec/sesalnik, mešalnik,
likalnik ...

2.7 hišno in vrtno orodje

hišno orodje	kladivo žebelj izvijač ključ vijak metla
(gl. tudi PP 8.4)	(kuhinjska) krpa/cunja P goba vedro čistila koš za smeti/smetnjak
šivalni pribor	šivanka škarje nit
vrtno orodje	žaga sekira lopata grablje kosilnica

2.8 gospodinjska opravila (gl. tudi SP 6.1.13)

pripravljanje hrane (gl. tudi PP 10.4)	pospravljati, čistiti, brisati prah, prezračiti, odnesti smeti, prebeliti stene, kosit travo, zamenjati žarnico ...
perilo	kuhati pomivati brisati posodo
	prati likati obesiti zaščiti A mi prišiješ gumb, prosim?

2.9 opis stanovanja (gl. tudi SP 3.7.1, 3.7.10 in 6.1.13)

prostorno, moderno, udobno, sončno, zračno, vlažno,
suho, (ne)opremljeno, slabo vzdrževano, hrupno,
mirno, drago, poceni ...

3 Osebna razmerja

3.1 osebna razmerja (gl. tudi PP 1.7, 1.11)

znanec, znanka, neznanec, neznanka, prijatelj,
prijateljica, fant, punca/dekle, partner, partnerka,
kolega, kolegica, sodelavec, sodelavka, sosed,
soseda ...

prijatelj, prijateljica	To je moja najboljša prijateljica. prijateljstvo
spoznati se	poznavati
tikati (se), vikati (se)	Začel me je tikati. S sosedom se vikava.
partnerski odnos	Živi s prijateljem. hoditi z/s S tem fantom hodil je eno leto. razmerje zakon poročiti se poroka Poročena sta bila pet let. ločiti se ločitev Po petih letih zakona sta se ločila.
imeti rad	zaljubiti se zaljubljen ljubiti (se) poljubljati (se) ljubiti se/spati z/s
razumeti se	S sosedi se dobro razumem.
prepirati se	kregati se prepir

3.2 druženje

družiti se	družba
povabilo (gl. tudi JF 3.1–3.3)	vabilo povabiti, vabiti Povabljeni sva na večerjo k prijateljem. Greva na pijačo. Dovoli, da jaz plačam.
sestanek	dogovoriti se Dogovorila sva se za sestanek. odpovedati sestanek zmenek zmeniti se Zmenjena sva ob osmih zvečer. dobiti se Se dobiva ob osmih? Se vidimo v petek!
obisk	Pridi k meni na kavo! Hvala za obisk.
obiskati	Obiskali bomo prijatelja v bolnici.

glasiti se
Oglasiti se kaj!

gost, gostja

postreči

ponuditi (hrano in pijačo)

Postregli so nam s pršutom in teranom.

zabava

(gl. tudi PP 6.14,
JF 2.30–2.33 in SV)

3.3 dopisovanje (gl. tudi PP 1.2 in 11.1)

dopisovati si	Dopisujem si s priateljem iz Španije. pisati, napisati poslati dobiti odgovoriti
pošta	pismo razglednica kartica dopisnica voščilnica kuverta/ovojnica svinčnik kuli P/kemični svinčnik pero listek Danes sem dobil veliko pošte. elektronska pošta/e-pošta sporočilo (po mobilnem telefonu)/SMS, MMS

3.4 organizacija

društvo	
klub	
zveza	
član, članica	članarina včlaniti se prostovoljec, prostovoljka
srečanje	sestanek Sestanek ribiške družine Barje bo v soboto. Zveza tabornikov organizira mednarodno srečanje. skupščina srečati se, dobivati se Z orkestrom se dobivamo vsako soboto.

4 Izobraževanje

4. 1 izobraževanje	izobraževanje odraslih
izobraževati (se)	izobraževalni sistem vzgoja
šola	vrtec, osnovna šola, srednja šola, gimnazija, fakulteta, univerza ... tečaj predavanje seminar vaje delavnica
vpisati se	prijaviti se na tečaj vpis
hoditi	Hodi še v osnovno šolo.
učiti se	Kaj se učiš? Nepravilne glagole. vaditi ponavljati
študirati	Kaj študiraš? Uporabno matematiko. študij redni, izredni, diplomska, poddiplomska poslušati predavanje
učiti	Kje učiš? V osnovni šoli. predavati Kaj predava? Botaniko.
učitelj, učiteljica	profesor, profesorica lektor, lektorica asistent, asistentka
učenec, učenka	dijak, dijakinja študent, študentka udeleženec, udeleženka (tečaja)
dijaški/študentski dom	
4. 2 predmeti	slovenščina, matematika, angleščina, fizika, kemija, biologija, zemljepis, geografija, zgodovina, športna vzgoja ...
učni pripomočki	učbenik, delovni zvezek, zvezek, tabla, kreda ...
urnik	
pouk	Pouk imamo vsak dan od devetih do enih. šolska ura Šolska ura traja 45 minut.

	šolsko leto	študijsko leto semester počitnice poletne, zimske	
	učni program/načrt		
4.3	stopnja izobrazbe	Kaj je po izobrazbi? Ekonomist. osnovna, srednja, višja, visoka	
	končati šolo	spričevalo potrdilo o udeležbi maturirati matura diplomirati diploma diplomska naloga magistrirati magisterij doktorirati doktorat	
4.4	izpit	sprejemni, zaključni narediti izpit pasti na izpitu opravljati (maturo, izpit) pripravljati se za izpit	
	test	pisati test	
	ocena	Dobil je petko (odlično).	
5	Delo in poklic		
5.1	poklic	učitelj, učiteljica, zdravnik, zdravnica, medicinska sestra, mesar, pek, tajnica, poslovnež, menedžer ... direktor, direktorica, vodja, šef P , šefinja P študent, zasebnik, obrtnik, lastnik podjetja, podjetnik, delničar, kmet, gospodinja, brezposelni, upokojenec ... <i>kraj, kjer delamo:</i> šola, bolnica, lekarna, cvetličarna, pisarna, podjetje, firma P ... d. o. o. (družba z omejeno odgovornostjo) s. p. (samostojni podjetnik) d. d. (delniška družba) d. n. o. (družba z neomejeno odgovornostjo)	

5.2	delo	delati delo za določen, nedoločen čas honorarno odgovorno fizično, umsko ® delavec, delavka delo na črno
	zaposlitev	zaposliti se zaposlen
	služba	hoditi v službo uslužbenec, uslužbenka
	delovno mesto	Po izobrazbi je ekonomist, dela pa kot učitelj.
	delovna doba	
5.3	iskanje zaposlitve	
	objaviti razpis	razpisati prosto delovno mesto Gimnazija Bežigrad razpisuje prosto delovno mesto učitelja matematike za določen čas, s polovičnim delovnim časom. prijaviti se na razpis Zavod za zaposlovanje
	iskati službo (gl. tudi SV)	napisati prošnjo
	najti službo	skleniti, podpisati pogodbo
5.4	pogoji za zaposlitev	izobrazba (gl. tudi PP 4.3) kvalificirani (kv.), nekvalificirani (nkv.) delavec ® delovne izkušnje strokovni izpit poskusna doba priporočilo dovoljenje za delo
	zaposliti	skleniti delovno razmerje ® delodajalec ® delavska knjižica
5.5	delovne razmere	
	delovni čas	polovični, polni osemurni delavnik izmena/turnus dežurstvo malica odmor

napredovati	napredovanje
obremenitev	psihična, fizična
varnost pri delu	zagotoviti varnost ® zaščitna obleka
službeno potovanje	potni nalog potni stroški dnevница
zaslužek	zaslužiti plača osebni dohodek plačilo avtorski honorar biti plačan na uro
denarno nadomestilo	pokojnina/penzija ♀ odpravnina ® otroški dodatek
prispevek	prispevek za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje dohodnina
dopust	plačan, neplačan, porodniški, kolektivni, letni vzeti dopust, iti na dopust imeti prosti bolniški stalež ®/bolniška
5.6 sodelavec, sodelavka	vodja/šef, šefinja ♀ direktor, direktorica predsednik, predsednica nadrejeni, podrejeni ® tim timsko delo računovodstvo tajništvo kadrovska služba
sindikat	stavka stavkati
5.7 brezposelnost	brezposelni biti brezposeln, nezaposlen izgubiti službo odpustiti Zaradi stečaja so morali odpustiti vse delavce.

6 Kultura, mediji, šport, zabava

6.1	prosti čas	imeti prosto konec tedna/vikend počitnice, dopust počivati počitek
	konjiček	hobi P zanimati se za ukvarjati se z/s vrtnarjenje, hoja v hribe, zbiranje znamk, ribolov, risanje, pletenje ...
	interesno področje	literatura, glasba, umetnost, film, šport, fotografija, politika ...
6.2	prireditev	kulturna, športna predstava odpasti Predstava danes odpade. odpovedati Tekma je zaradi slabega vremena odpovedana.
	ogledati si, obiskati	iti v kino, na koncert, na razstavo ...
	vstopnina	vstopnica/karta rezervirati, kupiti, dvigniti (karto) prost vstop abonma
	blagajna	predprodaja razprodano
	sedež	V dvorani sedeži niso označeni. parter balkon loža tribuna stojишče vrsta
	odmor	Predstava ima dva odmora.
	garderoba	
	občinstvo	publika gledalec, gledalka poslušalec, poslušalka obiskovalec, obiskovalka navijač, navijačica ploskati

		aplavz navijati žvižgati
6.3	umetnost	umetnik, umetnica umetniško delo
6.4	gledališče, film, glasba	gledališče, kino, koncertna dvorana, filharmonija, opera ... dvorana oder film, koncert, opera, balet, igra ...
	predstava	gledališka, filmska, lutkovna festival
	film	barvni, črno-beli igrani, dokumentarni drama, komedija, kriminalka, srhljivka ...
	gledališče	igra, drama, komedija, tragedija ... igralec, igralka režiser, režiserka
	vloga	glavna, stranska
	glasba	klasična, zabavna, moderna, pop ... skladba, pesem, opera, muzikal ... peti igrati (na) inštrument
	glasbenik, glasbenica	dirigent, dirigentka skladatelj, skladateljica pevec, pevka solist, solistka orkester zbor pianist, violinist, kitarist, bobnar ...
	inštrument	klavir, kitara, violina, flavta, bobni, čelo ...
	ples	standardni, moderni balet plesati plesalec, plesalka baletnik, baletka koreograf, koreografinja
6.5	likovna umetnost	galerija muzej razstava

slika	risba, fotografija, grafika, kip ... slikati risati fotografirati razstaviti
slikar, slikarka	kipar, kiparka fotograf, fotografinja čopič platno

6.6 arhitektura

stavba	hiša zgradba palača grad stolp cerkev samostan kozolec
--------	---

arhitekt, arhitektka

6.7 literatura

	književnost proza poezija dramatika roman, novela, kriminalka, drama, pesem ... zgodba pesniška zbirka
pisatelj, pisateljica	pesnik, pesnica
knjiga	naslov
brati	bralec, bralka

6.8 praznik

(gl. tudi Sociokulturna zmožnost)

	praznovati državni, cerkveni rojstni dan, god dedek Mraz, Božiček, Miklavž
--	---

6.9 religija

	vera/veroizpoved <i>veroizpovedi</i> : krščanska, katoliška, protestantska, pravoslavna, judovska, muslimanska ... verovati Cerkve (verska) sekta
--	--

verniki, vernica	<i>pripadniki ver:</i> kristjan, kristjanka, katoličan, katoličanka, protestant, protestantka, pravoslavec, pravoslavka, jud, judinja, musliman, muslimanka ...
obred	maša Gremo k maši. krst obhajilo birma
sveto pismo	biblija koran
cerkev	sinagoga džamija
6.10 televizija, radio	RTV kabelska, satelitska televizija
gledalec, gledalka	gledati televizijo, film
poslušalec, poslušalka	poslušati radio
program	spored Kaj je danes na programu/sporedu? informativni, otroški, kulturni, izobraževalni, športni ...
oddaja	radijska, televizijska, zabavna v živo/neposredni prenos poročila, vremenska napoved, šport, film, nadaljevanka, kriminalka, kviz, oglasi, risanka ...
elektronske naprave	televizor/TV sprejemnik ® daljinec ® radio/radijski sprejemnik ® kasetofon gramofon CD/DVD-predvajalnik video (video) kamera fotoaparat zvočnik plošča kaseta video kaseta CD (cede)/zgoščenka DVD (devede) snemati, posneti (za)vrteti fotografirati/slikati

		posnetek V fotoaparatu imam še nekaj posnetkov.
6.11	računalnik	osebni, prenosni internet medmrežje/splet ® (spletna) stran deskati (po internetu) iskalnik
		elektronska pošta
6.12	tiskani medij	časopis revija dnevnik tednik novinar, novinarka pisati objaviti bralec, bralka brati novica vest ® članek reportaža, komentar, reklama, oglas, mali oglasi, pisma bralcev, rumeni tisk ...
6.13	šport	nogomet, košarka, rokomet, odbojka, smučanje, tenis, plavanje, kolesarjenje, rolnjanje, atletika, gimnastika, veslanje, drsanje, jahanje ... igrati nogomet/košarko/tenis ...; smučati, plavati, kolesariti, veslati, jahati ... Ukvarja se z gimnastiko. Hodim na fitnes in aerobiko. (športno) igrišče stadion dvorana bazen smučišče žičnica, vlečnica skakalnica športni rekviziti žoga, žogica, kolo, smuči, lopar, drsalke ... igra igrati tekma tekmovanje prvenstvo svetovno, državno olimpijske igre dirka avtomobilска, kolesarska, konjska

	tek, maraton polčas
tekmovati	zmagati, premagati (koga) zmagati zgubiti poraz
rezultat	izid Koliko je? Tri proti ena za naše. ® točka gol, koš čas Dosegel je najboljši čas. neodločeno
	prednost rekord svetovni, državni medalja zlata, srebrna, bronasta pokal
športnik, športnica	košarkar, košarkarica, smučar, smučarka, plavalec, plavalka ...
ekipa	moštvo reprezentanca klub član
trener, trenerka	trenirati
sodnik, sodnica	
navijač, navijačica	navijati (za koga)

6.14 družabnost

zabava	žur ® praznovanje piknik veselica
igra	
igrati (se)	Otroci so se celo popoldne igrali na igrišču.
družabna igra	karte, šah ... kartati Igrate šah? Se gremo človek ne jezi se? računalniške igrice

društva, klubi
(gl. tudi PP 3.4)

folklor	folklorna skupina
igre na srečo	tombola loterija športna napoved igralnica

7 Promet in potovanje

7.1	promet	potniški, tovorni cestni, letalski, železniški Promet poteka tekoče in brez posebnosti. (prometni) zastoj Ob konicah nastajajo zastoji. kolona ®
-----	---------------	---

udeleženci v prometu	pešec, peška kolesar, kolesarka motorist, motoristka voznik/šofer, voznica/šoferka sopotnik, sopotnica
----------------------	--

prometni predpisi	omejitev hitrosti
prometna nesreča	Evropsko poročilo o prometni nesreči zaleteti se povoziti
	hitrost (gl. tudi SP 4.4)

storitve
(gl. tudi PP 11.7, 11.8, 11.9)

7.2	vozilo	colo, motor, avto, kombi, tovornjak ...
	javno prevozno sredstvo	avtobus, taksi, vlak, letalo, ladja, trajekt ... najeti/izposoditi si avto, colo

7.3	voziti (se)	vožnja V službo se vozim z avtobusom. peljati se Vsak dan se peljem v službo. A greste v službo z vlakom? kolesariti
	zavirati	bremzati ⚡

zaviti

prehitevati	
ustaviti (se)	
iti peš	
parkirati	parkirišče parkirna hiša parkirni prostor garaža
7.4 cesta	glavna, stranska enosmerna ®, dvosmerna ® asfaltna ®, makadamska ® avtocesta Vse ceste so normalno prevozne, le na mejnem prehodu Ljubelj je potrebna zimska oprema. iti čez cesto/prečkati cesto ® križišče ovinek izvoz ® odcep ® obvoz ® obvoznica ® nadvoz ® podvoz ®
oznake na cesti	semafor prometni znak (vozni) pas kolesarska steza pločnik prehod za pešce <i>razumevanje napisov na prometnih znakih/tablah</i> cestnina
most	
tunel	predor ®
7.5 javni prevoz – splošno	
potnik, potnica	
postaja	začetna ®, končna ® avtobusna, železniška postajališče ® letališče čakalnica, garderoba, urad za najdene predmete, informacije ... <i>nаписи:</i> izhod, vhod, tir, peron ...

vozni red	prihod odhod Prihode in odhode vlakov si oglejte na voznom redu. zamuditi zamuda Vlak ima 10 (deset) minut zamude.
(vozna) karta	vozovnica letalska, avtobusna, železniška, ladijska vozovnica enosmerna, povratna rezervirati rezervacija razred prvi, drugi, poslovni sedež
vstopiti, izstopiti	Izstopite pri zadnjih vratih.
prestopiti	V Židanem Mostu bom moral prestopiti na drug vlak.
smer (gl. tudi SP 3.4)	
linija	proga
7.6 avtobus	mestni ®, primestni ®, medkrajevni ® žeton mesečna vozovnica voznik, voznica avtobusa sprevodnik, sprevodnica
7.7 taksi	taksist, taksistka Danes sem šla s taksijem.
7.8 vlak	potniški, mednarodni, hitri, tovorni spalnik avtovlak vagon kupe tir peron Vlak za Novo mesto stoji na prvem tiru. Železniška proga Ljubljana–Zagreb ima dva tira. železnica podzemna železnica
7.9 letalo	avion potniško ®, vojaško ®, jadralno ® letalska družba ®

let	prijaviti se na let R /čekirati se P vkrcati se R redni, čarterski odpovedan prestavljen
leteti	vzleteti pristati pilot, pilotka strevardesa, steward varnostna služba
7.10 ladja	trajekt, čoln, jadrnica, jahta ... kabina paluba
pristanišče	luka R marina pomol
pluti	plovba R jadратi, jadranje pristati
posadka	mornar kapitan
7.11 orientacija	zemljevid/karta
položaj (gl. tudi SP 3.1)	pokazati
smer (gl. tudi SP 3.4)	izgubiti se zaiti Oprostite, iščem Grintovško ulico. Mi jo lahko pokažete na zemljevidu?
7.12 potovanje	dopust
	Kam si šla letos na dopust?
	izlet
	Organiziral je izlet na Kitajsko.
potovati	odpotovati, pripotovati
turizem	turist, turistka vodič/vodnik, vodička/vodnica turistični V knjižnici sem si izposodila turistični vodnik za Italijo. turistične informacije
turistična agencija	potovalna agencija prospekt

	aranžma
	Cena aranžmaja vključuje prenočevanje, prehrano in vožnjo, oglede pa plačate sami.
ogledati si	ogled obiskati
(turistična) znamenitost	
naravna znamenitost	(kraška) jama, jezero, gora, slap, reka ...
kulturna znamenitost (gl. tudi PP 6.6)	muzej, galerija, cerkev, grad, mestna hiša ... Srečno pot! Lepe počitnice!
7.13 nastanitev	prenočišče hotel, motel, počitniški dom, šotor, apartma, prikolica, planinska koča, turistična kmetija ... recepција Ključe pustite na recepciji. receptor, receptorka
soba	enoposteljna, dvoposteljna, večposteljna
penzion	soba z zajtrkom polni penzion polpenzion
<i>razumevanje napisov</i>	Ne moti!
7.14 prtljaga	kovček torba nahrbtnik toaletna torbica Na letalo lahko vzamete le osebno prtljago.
7.15 meja	prestopiti mejo mejni prehod carina carinik, carinica prijaviti Ali imate kaj za prijaviti ?
7.16 menjalnica (gl. tudi PP 11.4)	
7.17 dokumenti	potni list dovoljenje vozniško, prometno zdravstveno zavarovanje

	osebna izkaznica viza Policist nam je pregledal dokumente. Mednarodno vozniško dovoljene dobite na AMZS.
prijava	Izpolnite prijavo, prosim.

8 Zdravje in higiena

8.1	telo	glava, obraz, vrat, hrbet, trebuh, želodec, roka, prst, noga, oko, oči, nos, usta, uho, ušesa, zob (zobje, M), srce, lasje, koža, križ, rama, komolec, koleno ...
8.2	psihično in fizično počutje	
	lakota	lačen Lačna sem.
	žeja	žejen Ste žejni?
	mraz, topota	zebsti Zebe me. mrzlo, vroče biti (komu) vroče Vroče mi je. potiti se
	utrujenost	utrujen/zmatran P Utrujena sem, spat grem. počivati odpočiti si spočit
	spanje	zaspan spati Zadnje čase slabo spim.
	biti buden	zbuditi se Ponoči se zbujam. vstati Kdaj zjutraj vstaneš?
	počutje	počutiti se dobro, slabo imetи mačka
	kondicija	biti v formi
	nosečnost	noseča dobiti otroka

		rodit porod, rojstvo
bolečina (gl. tudi PP 8.5)		
8.3 posebne potrebe		invalid invalidski voziček dostop za invalide gluh slep
8.4 nega telesa		čistoča čist, umazan
umiti (se, si)		Moram se umiti. Kje si lahko umijem roke? kopati se tuširati se, prhati se prha/tuš kad/banja
počesati se		počesan frizura iti k frizerju ostriči se obriti se obrit
stranišče		stranišče/WC (vece) Kje je stranišče? lulati kakati urin blato
toaletni pribor		brisacha, zobna krtačka, glavnik, brivnik, krtača, ogledalo, škarje, robec, fen ...
kozmetika		milo, šampon, zobna pasta, brivska pena, deodorant, higieniski vložki, tamponi, plenice ... krema, šminka, puder ... kondom
čistilo		detergent pralni prašek
perilo (gl. tudi PP 2.7)		prati pralnica pralni stroj sušiti

čistilnica
dati čistiti
likati

8.5 zdravje, bolezen, poškodba

zdravje	zdrav ozdraveti, pozdraviti se Pozdravi se! zdraviti se biti na dieti
videz	izgledati dobro, slabo bled
slabost	Slabo mi je. Ni mi dobro. vrteti se Vrti se mi.
bolečine	bolečina boleti Zob me boli. Spet me je bolelo v križu. glavobol zobobol
vročina	Imate vročino? izmeriti (si) vročino termometer
bolezen	prehlad, nahod, gripa, pljučnica, revma, driska, angina, viroza, alergija ... otroška, nalezljiva, kronična prehladiti se prehlajen, nahoden kašljati kašelj alergičen bolan zboleti (za)
nesreča	nezgoda ponesrečiti se
poškodba	huda, manjša rana kri krvaveti zlom ®

poškodovati se	urezati se udariti se pasti zlomiti si zlomljen zviti si celiti se
opeklina	sončna opečen opeči (se)
infekcija	vnetje virus bakterija nalesti se
operacija	operirati operiran
smrt	umreti mrtev
življenje	živeti, preživeti živ

8.6 zdravstvena oskrba

medicinsko osebje	zdravnik, zdravnica, zobozdravnik, splošni zdravnik, specialist (za), pediater, okulist, ginekolog, psihiater, (bolniška) sestra, reševalec, bolničar, strežnica ... doktor
iti k zdravniku	poklicati zdravnika naročiti se naročen Naročeni ste jutri ob osmih.
pacient	bolnik, bolnica
zdravstvene ustanove	bolnišnica, zdravstveni dom, porodnišnica, ambulanta, ordinacija, lekarna, zdravilišče, toplice ... bolniška soba čas obiskov
recept	napisati dobiti izdaja zdravil na recept, brez recepta predpisati Zdravnik mi je predpisal dieto.
napotnica	dobiti napotnico

	dati kri
	dati vodo
cepiti (se)	obvezno cepljenje ®
zdravilo	tablete, sirup, kapljice, krema, antibiotik ... zdravila za/proti A imate kaj proti prehladu? vzeti, jemati Vzemite trikrat na dan po eno tableto.
	strup strupen
povoj	obliž poviti
zdravstveni pripomočki	očala leče bergle P plomba P zalivka ® proteza
prva pomoč	reševalno vozilo, rešilec P
8.7 zavarovanje	zdravstveno, nezgodno, osnovno, dodatno zavarovan zavarovalnica samoplačnik (zdravstvena) kartica
varnost	nesreča pri delu varnostni ukrepi varstvo pri delu
dopust	bolniški, porodniški bolniška porodniška

9 Nakupovanje

(gl. tudi SP 3.7 in 5.2)

9.1 trgovina	prodajalna nakupovalno središče/trgovski center veleblagovnica oddelek Kje je športni oddelek? samopostrežna trgovina butik kiosk
---------------------	--

specializirane prodajalne: pekarna, mesnica, drogerija, lekarna, cvetličarna, prodajalna spominkov ...

trg	tržnica stojnica
prodajalec, prodajalka	branjevec, branjevka
kupiti, kupovati	nakupovati nakup Grem po kruh. kupec vrsta biti na vrsti Pred blagajno je dolga vrsta. ogledovati si, gledati Samo gledam. vrečka
prodati, prodajati	pokazati Vam pokažem še kakšno srajco? zaviti A mi lahko tole zavijete?
zamenjati	reklamirati vrniti
9.2 cena	visoka, nizka poceni drag predrag brezplačen, zastonj Koliko stane?
plačati	porabiti, zapraviti denar blagajna
denar	bankovec kovanc drobiž Imate drobiž? gotovina kreditna kartica ček
kredit	obrok kupiti na obroke obresti
račun	dobiti, vzeti, zahtevati račun davek DDV

garancija	
rok uporabe	uporabno do
ugoden nakup	popust akcijska cena znižanje razprodaja
9.3 hrana in pijača (gl. tudi PP 10.1)	
9.4 oblačila in obutev	plašč, jakna, pulover, jopa, hlače, krilo, srajca, bluza, obleka, kostim, kapa, klobuk, perilo, nogavice, žabe P , pižama, kopalke, trenirka, čevlji, škornji, sandali, superge P , copate ...
	žep, zadrga, gumb, ovratnik, vezalke ...
	kravata, denarnica, torbica, dežnik, pas, ruta, šal, rokavice ...
nakit	prstan, ura, uhani, verižica, ogrlica, zapestnica ...
blago	
material	bombaž volna svila sintetika lan usnje plastika P
številka	Imate te čevlje, številko 38 (osemintrideset)? velikost
pomeriti	kabina
nositi (obleko, čevlje)	Rada nosim kavbojke. obleči (se, si), oblačiti (se, si) preobleči (se, si) sleči (se, si), slačiti (se, si) imetи na sebi obuti (se, si), obuvati (se, si) sezuti (se, si), sezuvati (se, si)
pristajati	Ta obleka ti lepo pristaja. Rdeča barva ti paše. P
narediti po meri	skrajšati zožiti konfekcija

*izrazi za opis oblačil in
načina oblačenja*

moda

9.5	kajenje	kaditi Kaditi prepovedano! kadilec, kadilka Prostor za kadilce. cigaretă cigara pipa tobak pepelnik vžigalnik vžigalice
		prižgati, ugasniti

9.6	gospodinjski predmeti	(gl. tudi PP 2.6, 2.7 in 10.1)
------------	------------------------------	--------------------------------

9.7	kozmetika, čistila	(gl. tudi PP 8.4)
------------	---------------------------	-------------------

10 Hrana in pijača

10.1	splošno	
	jesti	Radi bi kaj pojedli in popili.
	piti	Kaj boste pili?
	obrok	zajtrk zajtrkovati/imeti zajtrk kosilo kositi/imeti kosilo večerja večerjati/imeti večerjo malica malicati/imeti malico
	jedilnik	jedilni list, meni aperitiv topla/hladna predjed juha glavna jed Kaj je za glavno jed?

	sladica/desert A bi kaj sladkega?
jedilni pribor	žlica, žlička vilice nož krožnik skleda kozarec skodelica
kuhinjski/ jedilni pripomočki	odpirač zobotrebec slamica prtiček
kuhinjska posoda	lonec ponev zajemalka kuhalnica pokrovka deska za rezanje cedilo
(gl. tudi SP 6.1.6)	lačen, sit
(gl. tudi SP 6.1.6)	žejen pijan imetи маčка Dober tek. – Hvala (enako). Na zdravje! – Na zdravje!

10.2 hrana

živilo	moka, sladkor, margarina, med, jajca, olje, kis, žitarice, kosmiči ...
zelenjava	bučke, cvetača, česen, čebula, fižol, gobe, korenje, krompir, paradižnik, peteršilj, solata, špinača ...
sadje	ananas, banane, češnje, hruške, jabolka, limone, pomaranče, slive ... marmelada kompot
meso	perutnina, svinjina, teletina, govedina ... zrezek kotlet
mesni izdelki	salama, klobasa, hrenovka, šunka, pršut, pašteta ...
ribe	sladkovodne, morske postrv

---

	raki
	lignji
	školjke
mlečni izdelki	mleko
	maslo
	sir
	jogurt
	skuta
	smetana
	sladka, kisla
kruh	črni, beli, polnozrnati
	žemlja
	En hlebec črnega in dve štruci belega, prosim!
testenine	špageti
	makaroni
	rezanci
riž	
jedi	sendvič
	pica
	juha
	zelenjavna, goveja
	enolončnica
	krompir
	pečen, pire, pomfri
	rižota
	golaž
	cmoki
	zrezek
	kotlet
	čevapčiči
	zelenjavni krožnik
	solata
	zelena, mešana
	solatni bife
začimbe	sol
	poper
	gorčica/zenzf
sladice	torta
	krof
	puding
	zavitek
	jabolčni, sirov
	piškoti
	pecivo

sladko, slano
palačinke
sladoled

10.3 pijača

topli napitki	kava bela, s smetano kapučino ekspreso čaj pravi, sadni kakav vroča čokolada
brezalkoholne pijače	gazirane, negazirane voda navadna, mineralna radenska sok limonada
alkoholne pijače	pivo veliko, malo, točeno, svetlo, temno vino belo, rdeče, črno žganje viski šampanjec
led	Viski z ledom, prosim.
<i>vrste hrane in pijače</i>	domača hrana, pijača hitra prehrana ® italijanska, kitajska kuhinja specialiteta
tradicionalne slovenske jedi in pijače	štruklji žganci kislo zelje kisla repa klobasa jota ričet potica pršut teran sadjevec radenska

10.4	pripravljanje hrane	kuhati peči na žaru, v pečici cvreti/pohati zmrzniti odtajati (po)soliti (po)sladkati
10.5	merjenje hrane (gl. tudi SP 3.7 in 5.2)	kila (kruha, sadja) 20 (dvajset) dek (salame, sira) kos (torte, mesa) porcija
10.6	lastnost (gl. tudi SP 6.1.6)	svež surov gnil pokvarjen rok trajanja Temu jogurtu je potekel rok trajanja. Uporabno do 1. (prvega) 12. (dvanajstega) 2004 (dva tisoč štiri).
10.7	prehranjevanje zunaj doma	restavracija, gostilna, picerija, samopostrežna restavracija, slaščičarna, kavarna, bife, bar ...
	lokal	jedilnica
	postrežba	Postrežba je vključena v ceno. streči natakar, natakarica pogrinjek
	napitnina	
	naročanje (gl. tudi PP 10.1 in Sporazumevalni vzorci)	naročiti rezervirati (mizo) prosto/zasedeno Eno pico za s sabo, prosim.

11 Storitve

11.1	pošta	
	okane	Prosimo, stopite k okencu št. 4 (štiri)!
	poštni nabiralnik	Poštni nabiralnik je pred trgovino.
	poštar, poštarka	

pošta (gl. tudi PP 3.3)	letalska, ekspresna, hitra Pošto morate oddati do 13.00 (trinajstih).
pismo	priporočeno ®, vrednostno ®
razglednica/kartica	
dopisnica ®	
paket	Poštar mi je prinesel paket.
	(poštna) pošiljka ®
	poštno ležeče ®
znamka	poštnina ®
	Poštnina je plačana pri pošti 1113 (tisoč sto trinajst).
poslati	vročiti ®
prejeti ®	Ali ste prejeli naše pismo?
naslov	naslovnik ® pošiljatelj ® poštna številka ®
11.2 telegram	poslati dobiti
(tele)faks	Sporočilo mi lahko pošljete po (tele)faksu.
11.3 telefon (gl. tudi PP 1.3)	prenosni, mobilni mobi ®, GSM
telefonirati	zvoniti, zazvoniti klicati, poklicati (po telefonu) Dopoldne imam čas, pokliči me kaj. dvigniti, odložiti (slušalko) vezati ® Počakajte trenutek, vežem!
telefonska številka	domača, službena klicna, interna ® področna koda ® zavrteti/vtipkati/izbrati številko ® Dvignite slušalko, vstavite veljavno telekartico in izberite številko. Moja službena telefonska številka je 122-5788 (ena dve dve pet sedem osem osem) interna 33 (triintrideset).
telefonska kartica	Telefonsko kartico za 2.500 (dva tisoč petsto) tolarjev, prosim.
impulz	

(telefonski) klic	mednarodni R Hvala za klic. pogovor
zveza	prekiniti zasedeno Zveza je prekinjena.
(telefonski) imenik	Informacije o telefonskih naročnikih lahko dobite na telefonski številki 1188 (ena ena osem osem). R
telefonska govorilnica	
telefonska tajnica	avtomatski odzivnik R
11.4 banka	
bančni račun	osebni, transakcijski Ali mi lahko poveste številko računa? odpreti, zapreti bančna knjižica R stanje pozitivno, negativno Stanje na vašem računu je negativno. limit
gotovina	
kartica	kreditna, bančna
ček	potovalni Ček lahko unovčite v vseh poslovalnicah Nove Ljubljanske banke.
varčevati	Varčujem pri tisti banki, ki ima boljše obresti.
dvigniti	dvig R
položiti	polog R Rada bi dvignila/položila 20.000 (dvajset tisoč) tolarjev.
nakazati	nakazilo R Denar vam bomo nakazali po opravljenem delu.
posojilo	kredit Ker sem zaposlen honorarno, ne morem dobiti kredita. dolg
menjalnica	menjati menjalniški tečaj nakupni R , prodajni R Rada bi kupila dolarje. Kakšen je prodajni menjalniški tečaj za dolar?

	valuta	<i>imena valut:</i> evro, dolar, kuna, švicarski frank, angleški funt ... Koliko tolarjev dobim za 100 (sto) evrov? Švicarski frank je stabilna valuta. devize
11.5	policija (gl. tudi PP 12.4)	Policijo lahko pokličete na telefonsko številko 113 (ena ena tri). policist/policaj , policistka policijska postaja
	prometna nesreča	Evropsko poročilo o prometni nesreči
	kazen	plačati kazen
	radar	
11.6	diplomatsko predstavništvo	veleposlaništvo/ambasada Oprostite, kje je češko veleposlaništvo? konzulat
	diplomat, diplomatka	veleposlanik/ambasador, veleposlanica/ambasadorka konzul/konzulka
	viza	delovna, turistična Turistične vize lahko dobite na konzulatu.
11.7	medicinska pomoč in pomoč v sili (gl. tudi PP 8.5 in 8.6)	
	nesreča	ponesrečiti se ponesrečenec, ponesrečenka
	poiskati pomoč	klic v sili (gl. tudi JF 3.14) Na pomoč! prva pomoč
	zdravnik, zdravnica	
	bolnica, bolnišnica	Klinični center je glavna slovenska bolnišnica.
	reševalec, reševalka	rešiti, reševati reševalno vozilo/rešilec Rešilec je imel vklopljeno sireno.
	gasilec, gasilka	goreti požar Gasilci so hitro pogasili požar.
11.8	avtomehanik	(avto)servis Kje je najbližji avtoservis?

	vulkanizer ® vlečna služba ®/avtovleka ®
pokvariti se	pokvarjen Avto je pokvarjen. poškodovan Desna vrata so poškodovana. nevozen ®
popraviti	popravilo zamenjati preveriti
avtomobilski deli	luč Desna luč ne gori. motor zavore kolo guma zimska, letna Guma je prazna. ogledalo varnostni pas brisalec Levi brisalec ne dela dobro. smernik, žmigavec ♦ akumulator svečka bencinski rezervoar/tank ♦

11.9 bencinska črpalka Do najbljše bencinske črpalke je še 12 km (dvanašt kilometrov).

gorivo	bencin neosvinčeni, super dizel/diesel nafta Koliko stane liter dizelskega goriva? napolniti/natočiti/tankati ♦
olje	Ali mi lahko zamenjate olje?
zrak	
pritisk	pritisk v gumah

11.10 frizer, frizerka frizerski salon
striči
striženje
Ali me lahko ostrižete na kratko?
naviti

navijanje
trajna
barvati
barvanje

11.11 kozmetičarka

kozmetični salon
nega (obraza, telesa)
čiščenje kože
manikura
pedikura
depilirati
depilacija
masaža

11.12 čistilnica

očistiti
čiščenje
kemično, suho
madež

12 Družba, politika, gospodarstvo

12.1 splošno dogajanje

biti (gl. tudi SP 2.4)	Kaj je novega? Slovesnost ob dnevu državnosti bo ob 20.00 (dvajseti) uri. potekati Slovenski filmski festival poteka v Portorožu. zgoditi se Nesreča se je zgodila zaradi prevelike hitrosti. dogajati se Na Bližnjem vzhodu se ne dogaja nič novega.
dogodek	nesreča, stavka, spor, protest, srečanje, seja, sestanek, konferanca, kongres ...
situacija (gl. tudi JF 1, 2 in 5)	položaj/stanje dejstvo vzrok/razlog povzročiti posledica težava/problem rešitev rešiti, reševati reakcija reagirati/odzvati se razvoj, napredek razvijati

pogajanje (gl. tudi JF 2 in 5)	pogoj pogajati se pogodba podpisati pogodbo merilo odločitev odločiti se sporazum doseči sporazum, sporazumeti se kompromis
reformirati	reforma

12.2 politično dogajanje

politika	notranja, zunanja mednarodni odnosi politik, političarka političen <i>politični sistemi</i> : demokracija, kapitalizem, socializem, diktatura ... <i>politična gibanja</i> : socializem, komunizem, zeleni ... demokratičen
EU (Evropska unija)	Evropska komisija Svet Evrope Evropski parlament Evropsko sodišče
volitve	voliti, izvoliti volivec, volivka volilni volilna pravica volilna kampanja volilni izid ® glasovati glas Predsednik je bil izvoljen z večino glasov. za, proti kandidat, kandidatka večina, manjšina
stranka	Ali ste član kakšne politične stranke? leva, desna, sredinska liberalen, konservativen socialističen, komunističen, nacionalen, krščanski, ljudski ...
oblast	

vlada	vladati vladni opozicija, koalicija predsednik, predsednica države/republike kralj, kraljica župan, županja
parlament	državni zbor poslanec, poslanka minister, ministrica ministrstvo Na sprejemu so bili predstavniki ministrstva za zunanje zadeve (zunanjega ministrstva). predsednik vlade/premier
zakon	Poslanci so sprejeli novi zakon o Banki Slovenije. zakonodaja zakonski ustava ustavni pravo sodišče sodnik, sodnica
država	Na srečanju so govorili o državah v tranziciji. republika kraljevina državljan, državljanka državni državljanski državljanstvo
narod	narodnost (gl. tudi PP 1.8) Kaj ste po narodnosti?
občina	regija

12.3 gospodarsko in družbeno dogajanje

gospodarstvo	ekonomija gospodarski, ekonomski <i>gospodarske panoge/dejavnosti:</i> industrija, rudarstvo, kmetijstvo, energetsko gospodarstvo, promet in zveze, trgovina, gostinstvo in turizem, storitvene dejavnosti ® ...
proizvajati	proizvodnja izdelovati/producirati proizvod/izdelek/produkt
potrošnik, potrošnica	

trg	tržišče trgovati (gl. tudi PP 9) tržiti ® trženje/marketing tržni ponudba povpraševanje kapital konkurenca monopol
cena	rast padec davek oproščen davka DDV (davek na dodano vrednost) inflacija
promet	prodaja nakup dobiček izguba
stečaj	Podjetje je šlo v stečaj.
borza	delnica kotirati na borzi
zunanja trgovina	uvoz uvažati izvoz izvažati
vodstvo	voditi vodenje uprava upravljati upravljanje upravni odbor direktor, direktorica vodja, šef ® delavec, delavka
sindikat	

12.4 kriminal in boj proti njemu

kriminal	kriminalec storilec, storilka ® žrtev nasilje
----------	--

krasti, ukrasti	tat, tatica tatvina
vlomiti, vlamljati	vlomilec, vломилка vlom
ropati, oropati	ropar rop
ubiti, ubijati	umoriti morilec, morilka umor uboј
ugrabiti	ugrabitelj, ugrabiteljica ugrabitev
posiliti	posiljevalec posilstvo
ustreliti, streljati	
orožje	
(gl. tudi PP 12.5)	
terorizem	terorist, teroristka
mamilo	droga uživati/jemati droge narkoman, narkomanka odvisnik, odvisnica preprodajalec, preprodajalka alkohol Vozil je pod vplivom alkohola.
prostitucija	prostitut, prostitutka zvodnik, zvodnica javna hiša
korupcija	podkupovanje pranje denarja
policija	policijska postaja policist, policistka kriminalist, kriminalistka aretirati
zakon	odvetnik, odvetnica odvetniška pisarna sodnik, sodnica sodnik za prekrške sodišče soditi, obsoditi tožilec, tožilka

porota
priča, očividec ®
kaznovati
kazen
zapor

12.5	vojna in mir	biti v vojni boriti se bitka, spopad napasti, napadati, napad braniti se, obramba premirje Sprti strani sta sklenili premirje. mirovni sporazum
	orožje	pištola, puška, bomba, raketa, mina, biološko in kemično orožje, jedrsko orožje ... oborožitev
	vojska	mornarica, pehota, letalstvo vojak, vojakinja oficir, oficirka čin NATO
	sovražnik	zaveznik, zaveznica vohun, vohunka
12.6	družbeni problemi	onesnaževanje (gl. tudi PP 13) globalizacija življenjski standard revčina socialna varnost podpora/pomoč brezposelnost alkoholizem človekove pravice kršenje, spoštovanje človekovih pravic varuh človekovih pravic ®
	družba	družben/socialen

13 Okolje in vreme

13.1	okolje	kmetijsko, industrijsko, kulturno, urbano življenjsko okolje okolica Okolica jezera je zanemarjena. Živimo v okolici mesta.
-------------	---------------	--

država	
naselje	mesto kraj vas
mesto	<i>deli mesta:</i> predmestje, center, sošeska, industrijska cona, naselje, ulica, trg, park, igrišče ... <i>stavbe:</i> stanovanjska stavba, poslovna stavba, trgovski center, banka, pošta ...
podeželje	Počitniško hišo imamo na podeželju/na deželi. travnik polje/njiva vinograd gozd
narava	pokrajina divja, slikovita, kraška
gora	gora hrib grič vrh dolina ravnina ⓘ Gremo v soboto v hribe? Pot na hrib je strma/položna.
voda	izvir potok reka slap jezero morje obala zaliv otok
podzemска jama	kapnik
prostorska razporeditev in razdalje	(gl. tudi SP 3.1–3.5)

13.2 rastline in živali

rastlina	drevo grm grmovje trava roža cvet
----------	--

okrasne rastline: vrtnica, tulipan, nagelj ...
drevesa: hrast, smreka, češnja ...
sadje: jabolko, hruška ...
zelenjava: peteršilj, krompir ...

žival	domača, divja samec, samica <i>domače živali:</i> pes, mačka, konj, krava ... <i>divje živali:</i> medved, volk, lisica ... <i>ribe:</i> postrv, morski pes ... <i>ptičji:</i> golob, galeb ... <i>žuželke:</i> muha, komar ... <i>endemiti:</i> človeška ribica ...
-------	---

13.3 ekologija

onesnaževati	varstvo okolja/narave onesnaževanje okolja izpušni plini ⓘ odpadki, smeti smetišče
posledice onesnaževanja	onesnažen zrak onesnažena voda učinek tople grede ⓘ ozonska luknja
ekološka predelava	ločevanje odpadkov recikliranje recikliran papir
ekološka pridelava	bio hrana

13.4 vreme

sonce	vremenska napoved vremenske razmere Vreme se bo izboljšalo/poslabšalo. Kakšno bo vreme? <i>pridevniki:</i> lepo, slabo, toplo, vroče, jasno, hladno, mrzlo, sveže, vlažno, suho, sončno, oblačno, deževno, megleno, vetrovno ... Danes bo sončno in vroče. Ceste so vlažne in spolzke.
senca	Popoldne je bilo 32 °C (dvaintrideset stopinj Celzija) v senci.
oblak	
padavine	dež

	deževati
	sneg
	snežiti
	toča
	Padala je toča.
nevihta	bliskati se
	grmeti
	strela
megla	Zjutraj bo po kotlinah megla.
veter	pihati
led	leden
	zmrzovati
	slana
	poledica
	Ponoči se je temperatura spustila pod ničlo.
temperatura	(gl. tudi SP 3.7.11 in 6.1.17)
naravne nesreče	poplava, suša, potres, plaz, vihar ...
podnebje	klima
	klimatske razmere/klimatski pogoji
letni časi	(gl. tudi SP 4.1)
vesolje	Zemlja
	nebo
	luna
	zvezda, planet

14 Jezik

14.1 jezik

	materni, tuji, prvi (gl. tudi SP 6.2.10 in 6.2.13) <i>slovenska poimenovanja jezikov:</i> slovenščina, angleščina, nemščina, francoščina, španščina, ruščina, hrvaščina ... dialekt, narečje ⓘ
črka	Slovenska abeceda ima 25 (petindvajset) črk. črkovati
glas	Glasu r ne izgovarja pravilno.
beseda	Ali poznate to besedo? naglas Naglas je na prvem zlogu.
stavek	poved ⓘ

besedilo

govoriti tekoče, dobro, malo, slabo, sploh ne
Govorim slovensko/angleško/nemško/hrvaško.
izgovarjati, izgovoriti
razločno
ponavljati, ponoviti
Ponavljamte za mano.
povedati še enkrat

poslušati

pisati, napisati zapisati

brati, prebrati

vprašati vprašanje
Če ne razumete, vprašajte.

odgovoriti odgovor
Odgovor naj bo kratek.

učiti se Uči se katalonščino.
naučiti se

znati Dobro zna francosko.

14.2 razumevanje

(gl. tudi PP 14.1 in JF 6)

razlagati, razložiti Dobro si to razložila.
razlaga
Razlaga je bila jasna.

pomen pomeniti

prevajati, prevesti prevod
Prevaja iz slovenščine v angleščino.
prevajalec, prevajalka

tolmačiti tolmačenje
tolmač, tolmačka

14.3 pravilnost

slovar
napaka
prav
To je prav.
pravilen
Odgovor ni pravilen.
zmotiti se
popraviti napako

8 Sporazumevalne dejavnosti

To poglavje je namenjeno obravnavi sporazumevalnih okoliščin, vseh štirih sporazumevalnih dejavnosti – poslušanja, branja, govorjenja in pisanja – in strateške zmožnosti; vključena je torej tudi posameznikova besedilna zmožnost, ki zadeva tako govorčeve recepcije (razumevanje) kot tudi produkcijo (tvorjenje) besedil.

Na način in potek sporazumevanja vplivajo številni predvidljivi situacijski dejavniki, npr. kdo sta sogovorca, kako sta razpoložena, kakšen je odnos med njima idr., kje se sporazumevanje dogaja (kraj), po katerem prenosniku poteka (pisno, govorno), in nazadnje – in najmanj predvidljivo – o čem se sploh želite sporazume(va)ti, kakšen je torej njun sporazumevalni namen. Možne tematike pogovora in s tem sporazumevalni nameni so bili natančno predstavljeni v prejšnjih poglavjih SPS (gl. tudi Jezikovne funkcije, Splošni pojmi, Posebni pojmi), zato se z njimi na tem mestu ne bomo posebej ukvarjali.

Poglavlje o sporazumevalnih dejavnostih je razdeljeno na tri podpoglavlja. Prvi dve obravnavata partnerja v sporazumevanju in prostor oz. kraj sporazumevanja, tretje podpoglavlje pa zadeva sporazumevalne dejavnosti in stopnjo besedilne zmožnosti v zvezi z njimi.

1 Partnerja v sporazumevanju

Potek sporazumevanja v največji meri določata sogovorca, njun družbeni status, razmerje med njima, njuno razpoloženje, njuni sporazumevalni nameni, njuno vedenje o svetu in drug drugem (predpostavke o sogovorcu). Zato je prav vsaka situacija neponovljiva in s tem težko predvidljiva. Kljub temu bomo v nadaljevanju poskušali opredeliti nekatere razmeroma stabilne in s tem ponovljive dejavnike.

To so:

- identiteta,
- spremenljiva družbena vloga (npr. vloga kupca, stranke ipd.),
- hierarhično razmerje,
- odnos do sogovorca,
- stopnja poznanstva.

1.1 Identiteta

K identiteti sodijo: spol, starost, stan, narodnost, jezik (J1-govorec, SPS-govorec) in družbeni status (poklic, izobrazba ...).

Vsi navedeni dejavniki ne vplivajo nujno na sporazumevanje, lahko pa. Tako je npr. izbor posameznih konkretnih vzorcev (prim. poglavje Sporazumevalni vzorci) in jezikovne (socialne) zvrsti lahko odvisen od starosti, spola, stanu ipd. Poleg tega so možne različne oblike sporazumevalnih parov, ki seveda – poleg stopnje poznavanja in odnosa do sogovorca – prav tako vplivajo na izbor konkretnega sporazumevalnega vzorca (odrasli : otrok, ženska : moški itd.). Če par, kar zadeva identiteto, ni »simetričen«, pričakujemo določeno stopnjo prilagajanja (J1-govorec naj bi se SPS-govorcu npr. prilagodil tako s hitrostjo svojega govora kot z izbiro sporazumevalnih vzorcev, jezikovne zvrsti ipd.).

1.2 Družbena vloga

Na posameznih področjih svojega življenja govorci vsakega jezika prevzemajo različne družbene vloge. Na splošno in v najširšem smislu bi jih lahko razdelili na dvoje vlog: na vlogo povpraševalca in ponudnika. Govorec lahko prevzame katerokoli družbeno vlogo, navedeno v nadaljevanju, manj običajne pa so navedene v oklepajih (če so npr. vezane na posamezne poklice in je torej manj verjetno, da bo SPS-govorec na tej stopnji znanja njihov nosilec).

POVPRAŠEVALEC/PONUDNIK V JAVNIH SITUACIJAH

- kupec/(prodajalec),
- stranka/(uslužbenec, npr. v uradu, banki, na pošti, informacijah ...),
- gost/(strežno osebje, npr. natakar, receptor ...),
- civilna oseba/(uradna oseba, npr. policist, carinik ...),
- pacient/(zdravnik ...),
- učeči se/(učitelj),
- roditelj/(učitelj),
- potnik/(uslužbenec v javnih prevoznih sredstvih),
- poslušalec, gledalec/(javni govorec, npr. vodič, govorec v sredstvih javnega obveščanja ...).

V ZASEBNIH SITUACIJAH

- udeleženec v prometu: pešec, voznik avta, potnik,
- gost/gostitelj,
- sosed,
- ...

Glede na posamezne družbene vloge je treba upoštevati tudi stopnjo vljudnosti, izbiro bolj ali manj formalnih vzorcev, vikanje oz. tikanje ipd.

1.3 Hierarhično razmerje

Razmerje med sogovorcema je lahko simetrično ali nesimetrično, kar je po eni strani odvisno od družbenega statusa posameznega govorca (zlasti to zadeva poklicni kontekst), na drugi pa tudi od njune jezikovne zmožnosti in siceršnjega splošnega vedenja (J1-govorec : SPS-govorec). To npr. pomeni, da v nesimetričnem razmerju eden odgovorcev spodbudi pogovor, ga usmerja oz. vodi ipd., v simetričnem razmerju pa sta sogovorca v sporazumevanju »enakopravno« udeležena.

Do neenakosti/nesimetrije ima lahko podrejeni sogovorec negativen odnos ali pa jo prostovoljno sprejme (npr. v razmerju pacient : zdravnik). Tako se sogovorca lahko znajdeta v naslednjih medsebojnih sporazumevalnih razmerjih:

- usmerjevalno,
- enakopravno (sousmeritveno),
- usmerjeno.

V razmerju med J1- in SPS-govorcem vedno prihaja do sporazumevalne nesimetrije in tak položaj J1-govorec seveda lahko zlorabi. Zato je pomembno SPS-govorcem ponuditi taka jezikovna sredstva, ki jim bodo omogočila, da se bodo pred tako zlorabo lahko zavarovali oz. se pred njo branili. Na drugi strani pa lahko vendarle

pričakujemo, da se bo J1-govorec – če želi navezati stik s SPS-govorcem in ga nadaljevati – situaciji prilagodil ter s hitrostjo in načinom govora omogočil nadaljnje sporazumevanje.

1.4 Odnos medgovorcema

V najširšem smislu in najslošneje lahko govorimo o naklonjenem, nevtralnem in nenaklonjenem odnosu do sogovorca. Pri sporazumevanju medgovorcema, ki se ne pozna, je najbolj predvidljiv nevtralni odnos (lahko tudi blaga naklonjenost). Zato so sporazumevalni vzorci, navedeni v nadaljevanju (gl. tudi Sporazumevalni vzorci), prilagojeni takemu odnosu.

1.5 Stopnja poznanstva

Stopnja poznanstva med sogovorcema ima pri sporazumevanju bistveno vlogo. Vpliva na izbor sporazumevalnih vzorcev in jezikovne zvrsti ter na vsebino pogovora. V tem smislu sta govorca lahko neznanca, bežna znanca, znana ali prijatelja.

2 Prostor oz. kraj sporazumevanja

Potek sporazumevanja bolj ali manj določajo tudi prostor oz. okolišine; ne gre le za geografski in sociokulturni pojem prostora (država, pokrajina, kraj itd.), temveč za širši pojem socialnih okoliščin (formalne : neformalne okoliščine ipd., vse tudi v zvezi s partnerjem v sporazumevanju, še zlasti z družbenimi vlogami).

V zvezi z regionalnostjo velja posebej opozoriti na narečno obarvanost in pogovornost, v zvezi z okoliščinami pa tudi na izbiro ustrezne zvrsti. Tako je predvideno, da SPS-govorec razume pokrajinsko obarvani knjižni pogovorni jezik in tudi nekatere pogovorne elemente, na katere naleti v vsakdanjem sporazumevanju z J1-govorcem (gl. tudi točko 3.1 v tem poglavju).

(V zvezi s prostorom sporazumevanja gl. tudi Splošni pojmi 3.)

Na tem mestu je treba opozoriti tudi na možnost, da se v prostoru sporazumevanja nahaja tudi predmet/stvar/oseba, o kateri/katerem je govor, in se je torej mogoče sklicevati (navezovati) nanj/nanjo s kretnjami in/ali deiktiki oz. z njimi celo premoščati pomanjkljivosti besednega zaklada (*tisto tamle, kilo tega tukaj, oni gospod ...*). Prav tako je treba opozoriti na prostore in situacije, v katerih sporazumevanje poteka enosmerno in kjer ima SPS-govorec vlogo poslušalca oz. gledalca. Sem sodijo posredovanje informacij po zvočniku, prek avtomatskih odzivnikov, radijske in televizijske oddaje, razna napisana oz. govorjena navodila v situacijah brez sogovorca (na raznih avtomatih ipd.). Take situacije seveda ne dopuščajo neposrednega preverjanja razumevanja z dodatnimi vprašanji (razen morda pri mimoidočih), zato so kompenzacijске strategije (gl. poglavje Kompenzacijске strategije), s katerimi se premoščajo vrzeli v sporazumevanju, malo uporabne oz. sploh ne.

3 Sporazumevalne dejavnosti in prenosnik

Kot rečeno, je SPS bolj usmerjen v govorno in manj v pisno sporazumevanje. Zato pri SPS-govorcih pričakujemo precej omejeno zmožnost tvorjenja zapisanih besedil. Katere vrste besedil naj bi bili zmožni razumeti in tvoriti, je natančneje opisano v naslednjih štirih podpoglavljih, ki so razdeljena po posameznih sporazumevalnih dejavnostih – poslušanje, govorjenje, branje in pisanje. Opozorimo pa naj, da se te dejavnosti – čeprav so predstavljene ločeno – med sabo ponavadi povezujejo (npr. poslušanje z govorjenjem, branje z govorjenjem, poslušanje s pisanjem, branje s pisanjem idr.).

3.1 Poslušanje

SPS-govorec se verjetno večkrat znajde v logi poslušalca kot v logi govorca, kar pomeni, da se od njega pričakuje večja stopnja razumevanja kot pa samostojne produkcije. Razumevanje govorjenih besedil ne pomeni dobesednega razumevanja posameznih besed in izrekov, temveč po eni strani prepoznavanje sogovorčevega namena, po drugi pa – odvisno od situacije – razumevanje bistva ali tudi relevantnih podrobnosti njegovega sporočila. Za razumevanje govorjenih besedil pri dvosmernem sporazumevanju so zelo pomembne tudi informacije, ki jih prinašajo intonacija, gestika in mimika; teh v enosmernem sporazumevanju ni mogoče upoštevati (odpadejo), kar ima lahko za posledico omejeno razumevanje.

Na tej ravni naj bi SPS-govorci razumeli:

- a) V dvosmernem sporazumevanju
  - verjetne (predvidljive) odzive sogovorca na svoje pozive,
  - pozive sogovorca v zvezi s področji, o katerih se je SPS-govorec zmožen pogovarjati,
  - opozorila in prošnje za pomoč,
  - stvarne informacije (posredovane tudi po telefonu) in krajša navodila,

in sicer v primeru, ko sogovorec uporablja knjižni pogovorni jezik z nekaterimi pokrajinskimi oz. pogovornimi prvinami ali z neslovenskimi značilnostmi v izgovoru in govoru razločno in v zmerem tempu.

Zlasti v neformalnih situacijah so v spontanem govoru značilne in pogoste tudi neknjižne jezikovne prvine; od SPS-govorca pričakujemo, da jih bo razumel. Te prvine so prilagodljive okolju, spodaj navedeni primeri pa so značilni za osrednjeslovenski jezikovni prostor:

A čmo it dons v kino? (= A gremo/bi šli danes v kino?)

Pejva u nedelo na izlet. (= Pojdova v nedeljo na izlet.)

Nujno mam še neki za narest. (= Nujno moram še nekaj narediti.)

A pol sva zmenena? (= A potem sva zmenjena?)

Bom probala še enkrat poklicat. (= Bom poskusila še enkrat poklicati.)

Ipd.

Razumevanje je v neposrednem sporazumevanju mogoče preverjati z ustrezнимi vprašanji; kako si zagotoviti, da bomo razumeli sogovorca, on pa nas, je natančneje opisano v poglavju o funkcijah (gl. tudi Jezikovne funkcije 6) in delno

v poglavju Kompenzacijске strategije. Pričakujemo, da sporazumevanje na tej stopnji, če so izpolnjeni zgoraj navedeni pogoji, ni moteno z neprestanim preverjanjem razumevanja.

b) V enosmernem sporazumevanju prek različnih tehničnih sredstev/naprav naj bi razumeli

- posebne, za SPS-govorca pomembne informacije po zvočniku (npr. na železniški, avtobusni postaji, v trgovinah ...), po telefonu (avtomatski odzivniki) in pozive ustreznih uradnih oseb (policista, osebja na letalu ...),
- v radijskih in televizijskih oddajah naj bi prepoznali/razumeli iskane informacije (npr. vremensko napoved, obvestila o prometu na cestah, oglase, turistične informacije, športne rezultate ...).

To pomeni, da so SPS-govorci vajeni avtentičnih besedil, da imajo za določene, zanje zanimive teme receptivno širšo besedilno zmožnost in da znajo ustrezzo uporabljati t. i. »pomožno« leksiko (npr. tujke, besede iz svojega J1 ali drugih jezikov, ki so slovenščini sorodni), obvladajo osnovna pravila besedotvorja – izpeljanke in zloženke iz znanih besed.

3.2 Govorjenje

SPS-govorec naj bi bil zmožen spontano, preprosto, razumljivo in situaciji primerno (tudi po telefonu):

- izraziti svoje potrebe, želje, namene, izkušnje, mnenja, počutje in občutke,
- se odzvati na predvidljive kratke pozive sogovorca,
- se dejavno udeležiti/vključiti v pogovor o vsakdanjih temah (dati ustrezne informacije, izraziti svoje mnenje ipd.),
- če je potrebno, prositi sogovorca za pomoč v primeru pomanjkljivega besednega zaklada, ga prositi, naj govor počasneje in/ali razločneje, naj ponovi ali pove drugače.

Poudariti je treba, da na tem mestu ni mogoče natančno opredeliti zmožnosti govorjenja SPS-govorca. Tudi pojma »razumljivo« in »primerno« sta tu uporabljeni prožno. Najvažnejše je, da se sporazumevanje uresniči in da je govorčev namen izražen. Slovnična pravilnost za uspešno sporazumevanje/sporazumetje ni obvezna; to je lahko uspešno kljub odstopanju od slovnične norme. Tudi za spontani govor J1-govorcev so značilni napačni začetki, težave s formulacijo, samokorekcija itd.

Sporazumevanje s SPS-govorcem naj bi teklo kljub njegovim neslovenskim značilnostim in izgovoru, slovničnim napakam in uporabi nepričakovanih/neobičajnih izrazov. Za učinkovito sporazumevanje je pomembnejše od slovnične pravilnosti to, da zna SPS-govorec spretno uporabiti še tako majhno in pomanjkljivo jezikovno znanje.

Uspešnost sporazumevanja je seveda težko izmeriti in opredeliti, namen SPS tudi ni ponuditi tipologije napak, ki bi lahko vodila v nesporazume. Dva kriterija pa je mogoče upoštevati: SPS-govorec naj bi bil razumljiv (govoril razumljivo) brez posebnih težav in njegov sogovorec naj ne bi nenehno preverjal razumevanja ali (ne)potrebeljivo čakal na konec njegovega govornega prispevka.

3.3 Branje

SPS-govorec naj bi bil zmožen razbrati osnovne informacije iz različnih vrst zapisanih besedil. To so:

- napisi na prometnih idr. znakih (prepovedi, dovoljenja, omejitve ipd.),
- informacije na trgovinah, zgradbah, prevoznih sredstvih,
- legende na zemljevidih,
- urniki in vozni redi,
- javna obvestila,
- plakati, oglasi, koledarji prireditev,
- napisi na embalaži (deklaraciji) izdelkov široke potrošnje, jedilni listi,
- navodila za splošno uporabo raznih naprav in aparatov,
- navodila za uporabo zdravil,
- obrazci,
- krajša obvestila v časopisih, ki zadevajo za vsakdanje življenje pomembne informacije (vremenska napoved, krajše časopisne vesti, sporedi ipd.),
- osebna pisma (gl. tudi 3.4 v tem poglavju),
- manj zahtevna uradna pisma.

Tu ne gre za razumevanje podrobnosti, temveč namena besedila, odvisno od okoliščin pa tudi njegovih podrobnosti (prim. tudi 3.1), ter pridobivanje iskanih informacij. Poudariti je treba, da razumevanje zgoraj navedenih besedil pogosto olajšujejo tudi situacija in nejezikovne prvine (slike, grafi, tabele) in oblikovanost besedila (naslovi, poudarjeni tisk ipd.).

3.4 Pisanje

Od SPS-govorcev pričakujemo le omejeno zmožnost pisnega sporazumevanja, zlasti ko gre za pisanje za uradne potrebe. Pisno sporazumevanje je tako omejeno le na nekatere vzorce:

- izpolnjevanje obrazcev (razne prijavnice ipd.),
- pisno povpraševanje (po elektronski ali navadni pošti) o ceni prenočišč, prevozov in drugih informacijah, naročanje (npr. prospektov ipd.),
- pisanje malih oglasov,
- kratka osebna sporočila (čas prihoda, čas odhoda, kdo je klical, kaj je sporočil ...),
- pisanje razglednic, čestitk in krajših osebnih pisem ...,
- opravičila, prijave za službo ...

V zvezi z zmožnostjo pisnega sporazumevanja pričakujemo, da uporabniki sporazumevalnega praga poznajo:

- oblikovne značilnosti pisma (oblika: navedba pošiljatelja, naslovnika, kraja in datuma),
- uvodne in sklepne formule v zasebnih in uradnih pismih,
- osnovna pravopisna pravila (velika začetnica, končna ločila),
- osnovne pripovedne, opisne in utemeljevalne vzorce.

Nekaj konkretnih možnosti tipičnih sporazumevalnih vzorcev pri pisnem sporazumevanju navajamo v nadaljevanju (gl. tudi Sporazumevalni vzorci).

9 Sporazumevalni vzorci

Sporazumevanje največkrat poteka v dialoški obliki, to je v obliki izmenjav med dvema oz. več govorci. Poudarimo naj, da je SPS usmerjen v govorjeno slovenščino. Prav zato smo vanj vključili nabor t. i. sporazumevalnih vzorcev, sestavljenih iz posameznih osnovnih dialoških enot (poziva in odziva), pri katerih je mogoče govoriti o precejšnji stopnji predvidljivosti. Potek sporazumevanja je v veliki meri nepredvidljiv. Vendar je v družbeni interakciji gotovo dovolj ponovljivega – zlasti v rutinskih nalogah, ki jih opravljamo vsakodnevno – da je mogoče govoriti o sporazumevalnih vzorcih, ki so do neke mere predvidljivi; ponovljive in s tem predvidljive so npr. osnovne dialoške enote, ki se med sporazumevanjem kombinirajo v konkretnе dialoge. Stopnja te predvidljivosti je odvisna od sporazumevalnih okoliščin (na pošti je npr. dialog predvidljivejši kot pri zdravniku ipd.). Vseh možnosti, ki jih ponuja sporazumevanje, seveda ni mogoče izčrpati, saj bi to pomenilo takorekoč neskončno število vzorcev oz. njihovih kombinacij. Ponujamo samo predloge, ki dajejo SPS-govorcem in drugim uporabnikom sporazumevalnega praga za slovenščino možnost izbire glede na različne situacije in dejavnike, ki vplivajo na potek sporazumevanja (gl. tudi Sporazumevalne dejavnosti). Razumeti jih je torej treba kot odprte množice, kot eno od možnih, morda kot najobičajnejšo ube seditev. To poglavje se tesno povezuje s poglavjem o jezikovnih funkcijah; vendar so tam posamezni izreki pogosto navedeni izolirano, v tem poglavju pa v kombinacijah poziva in odziva, kot je to v sporazumevanju tudi najbolj običajno.

V tem poglavju so navedeni različni sporazumevalni vzorci, ki so običajni v vsakdanjem sporazumevanju na ravni SPS. Navedeni so v obliki najmanj ene govorne izmenjave, ki jo sestavlja poziv in odziv, v nekaterih primerih tudi povratna informacija – v naboru so izrabljene le nekatere možnosti, SPS-govorec pa se lahko znajde tako v položaju govorca A kot sogovorca B (gl. tudi Sporazumevalne dejavnosti).

Potek sporazumevanja določajo tudi različni drugi dejavniki, npr. nejezikovne prvine – mima ka, gestika, premiki po prostoru idr., ki pa jih pri naboru sporazumevalnih vzorcev ni bilo mogoče upoštevati, saj jih je preveč. Poleg nejezikovnih prvin nista upoštevana nesodelovanje enega od govorcev ter prikrivanje in odmerjanje namena.

Poglavlje vključuje govorno (posebej telefonsko) in pisno sporazumevanje, na koncu pa je dodanih nekaj možnosti, kako se najmanjše dialoške enote lahko kombinirajo v daljše dialoge, navedeni pa so tudi vzorci daljših zapisanih besedil.

Sporazumevalne vzorce sestavljajo dvo- ali večdelne izmenjave; v tem poglavju so ti vzorci razdeljeni v pet sklopov, in sicer:

1. družbene konvencije,
2. izmenjava informacij,
3. uresničevanje interesov,
4. izražanje počutja in čustvenih stanj in
5. izražanje mnenja.

Izbor posameznega sporazumevalnega vzorca je odvisen od zgoraj opisanih dejavnikov oz. konkretnih sporazumevalnih okoliščin: sogovorcev, odnosov med njima, njune družbene vloge (formalnosti celotne situacije), prostora, kjer sporazumevanje poteka, itd. in je prepričen uporabnikom sporazumevalnega praga in SPS-govorcem.

Prav gotovo v poglavje o sporazumevanju sodijo tudi pravila vlijudnosti; ta so na kratko opisana v poglavju o sociokulturalni kompetenci in so upoštevana pri večini ponujenih sporazumevalnih vzorcev. Pri učenju jezika se je sicer treba zavedati tudi tega, da v vsakodnevnom sporazumevanju pogosto naletimo na situacije, v katerih se sogovorca ne strinjata in morda zahtevajo tudi določeno ostrino; v nekaterih ponujenih vzorcih smo to možnost poskušali upoštevati, v večini primerov pa je tudi nestrinjanje izraženo na vlijuden način.

1 Družbene konvencije

1.1 Navezovanje stika

<i>med neznanci (uradno, javno)</i>	A: Oprostíte ... ↗ B: Já, prósim? A: Mi lahkó, prósim, pomágate? ↑ B: Ja, seveda. A: A vas lahkó nékaj vprášam? ↑ B: Já, prósim. A: A lahkó málo zmótím? ↑ B: Já, sevéda. Káj pa je? (↑) A: Vam lahkó pomágam? ↑ B: Já, prósim. Čo stanovánje Kováčevih.
<i>med znanci (zasebno)</i>	A: Ěj, Natáša! B: Ô, žívjo, kakó si?

1.2 Pozdravljanje in ogovor (uvajanje pogovora)

	<i>govorno</i>	<i>pisno</i>
<i>uradno, javno</i>	A: Dober dán! B: Dober dán!	Spoštovani!
<i>z ogovorom</i>	A: Dobro jútro! Kakó ste? B: Hvála, dôbro. In ví? ↑ A: Še kár.	Spoštovana gospa!
<i>zasebno</i>	A: Žívjo! B: Žívjo!	Draga Jana!
<i>z ogovorom</i>	B: Ô, žívjo! Kakó si? A: Hvála, gré. Pa tí? ↑ B: V rédu.	

1.3 Pozivanje

<i>uradno</i>	A: Kdó je naslédnji? B: Jàz. A: Kár vstopíte./Naprèj, prósim.
---------------	---

		A: Izvólite, U sédite. B: Hvála.
	<i>neuradno, zasebno</i>	A: Prídi napräj./Kàr napräj. B: Hvála.
1.4	Poslavljanie	
	<i>uradno, javno</i>	A: Na svídenje. B: Na svídenje.
		A: Lahko nóč. B: Lahko nóč.
	<i>neuradno, zasebno</i>	A: Adíjo! B: Adíjo!
1.5	Sklepanje pogovora	
	<i>uradno</i>	A: Tó bi biló vsè za dán̄es. Na svídenje. B: Na svídenje.
		A: Lép dán vam želím. B: Hvála enáko. Na svídenje. A: Na svídenje.
	<i>zasebno</i>	A: Pozdrávite možá. Lahko nóč. B: Bóm, hvála. Lahko nóč.
		A: Adíjo! Lepó se imèj! B: Hvála. Tí túdi. Adíjo!
		A: Nič, zdàj pa grém! Se vídiva! B: Se vídiva!
		A: Zdàj pa rés móram íti. Dŕži se! ¶ B: Tí túdi. Se kàj slíšiva.
1.6	Predstavljanje	
	<i>sebe</i>	
	<i>uradno, javno</i>	A: Pozdrávljeni, jàz sem Tína Rótar. B: Me veselí. Márjan Glaván.
		A: Jàz sem Matèj. Túkaj sém na práksi. B: Ó, U dober dán! Tó ste ví? ↑
	<i>zasebno</i>	A: Žívjo, jàz sem Tína. B: Žívjo.

A: Mídva se pa še ne poznáva. Jàz sem Jánja.
 B: Alèš.

*drugih
uradno, javno*

A: Vam lahkó predstavim Tóneta Hočévarja? ↑
 B: Me veselí, ↓ Ána Rénko. ↓

A: Dovolíte, da vam predstavim nôvega koléga. Tó je gospód Hočévar.
 B: Bóris Tekávec. Me veselí.

neuradno, zasebno

A: Alénka, a že poznáš Áno? ↑
 B: Ána, žívjo.
 C: Žívjo! Jàz sem pa Alénka.

A: Se védve žé poznáta? ↑
 B: Nè, nè še. Jàz sem Jánja.
 C: Jàz pa Tína.

1.7 Vabilo

govorno

sprejem

A: Imás čàs? ↑ Gréva na kávo? ↑
 B: Já, pa pojdíva./Z veséljem.

zavrnitev

A: Vas lahkó povábim na kosílo? ↑
 B: Nè, žàl ne mórem. Sestánek imám.

A: Bi šlá z máno na koncérty? ↑
 B: Ne dá se mi ... ↓/Ne vém, nò. ↓

odlaganje odločitve z dodatnim vprašanjem

A: A bi šel zvečér v kíno? ↑
 B: Káj bi šlá pa glédat? ↑

A: Kdáj se potém dobívá?
 B: Káj pa vém. Mogóče v četrtku? ↑

nasprotni poziv

A: Pojdíva dánes v kíno!
 B: A nê bi šlá ráje v gledališče?

pisno

uradno

Vabimo vas na sestanek kolegija, ki bo v petek, 11. maja 2001, ob 10.00 v sejni sobi FF.

javno

Koncert policijske godbe na pihala bo v nedeljo, 15. septembra 2003, v paviljonu parka Zvezda v Ljubljani. Vljudno vabljeni.

Starší! Pripeljite svoje otroke na tradicionalni otroški pustni ples.

Pričakujemo vas v soboto, 25. februarja 2004, v KUDU. Maske imajo prost vstop.

zasebno

Vabim te na novoletno zabavo pri meni doma.

1.8	Izražanje zahvale	<i>govorno</i>	<i>pisno</i>
		A: Hvála. B: Prósim.	Hvala za razumevanje in lep pozdrav.
		A: Hvála lépa. B: Ní za káj.	Že vnaprej se vam zahvaljujem za pomoč in vas lepo pozdravljam.
		A: Nàjlépša hvála za pomóč. B: Je žé v rédu./Ní probléma.	
1.9	Opravičevanje	<i>govorno</i>	<i>pisno</i>
		A: Oprostíte, (gospód/gospá). B: Je žé v rédu./Nìč húdega.	Prosím, da moji hčerki Jasni opravičite izostanek od pouka dne ..., ker je imela visoko vročino.
		A: Oprôsti, ✎ rès nísem móglia príti prèj. B: Ní probléma.	Opravičujem se, ker se zaradi službene odsotnosti nisem mogel udeležiti sestanka. Prosím za razumevanje.
		A: Hèj, ✎ a ne mórete málo pazíti! B: Se opravičujem, gospá, ✎ nísem vas vídela.	Za napako se iskreno opravičujemo.
		A: Kakó pa tó, da te včérajní biló na zabávo? B: Žàl nísem móglia, ✎ délo sem iméla.	
1.10	Izražanje obljube		
		A: Kdáj bodo znáni rezultáti? B: Predvídoma čez 10 (desét) dní.	
		A: A se boste tá téden lahlko oglásili pri nàs? ↑ B: Tá téden nè, prihódnji pa zagotôvo.	
		A: Potém jútri ob tréh. B: Pa rès bôdi tóčna!	
		A: Obljúbim, da bom prišla tóčno.	
		A: Pa rès ne sméš pozábiti! B: Nè, ne bóm.	
		A: Kdáj potém gréva? B: Ob pétih prídem póte.	
1.11	Čestitanje	<i>govorno</i>	<i>pisno</i>
	ob osebnem prazniku	A: Vsè nàjbóljše. B: Hvála.	Za rojstni dan ti želim vse najboljše. Iskrene čestitke ob vašem prazniku.

ob drugih praznikih   A: Sréčno nôvo léto!/Sréčnega pa zdrávaga!
B: Hvála enáko.

A: Veséľ bôžič!
B: Túdi vám!

A: Veséle práznične!
B: Hvála, vám túdi!

ob dosežkých   A: Čestítam za diplómo.
B: Hvála.

Bralcem Dela čestitamo ob dnevu državnosti.

Vesele velikonočne prazníky.

1.12 Druga voščila, izražanje dobríh želja

govorno

pisno

pri jedi   A: Dober ték.
B: Hvála (enáko).

nazdravljanje   A: Na zdrávje!
B: Na zdrávje.

ob bolezni   A: Pozdrávi se!
B: Hvála.

ob odhodu na pot   A: Sréčno pót!
B: Hvála.

drugo   A: Lép víkend.
B: Hvála enáko.   Želím Vám velíko uspéha pri dělu.

A: Lepo se imêjta!
B: Hvála, vídva túdi.

1.13 Izražanje komplimentov (laskanje)

A: Čestítam (ti/vam) za odlíčen nastòp.
B: Hvála lépa.

A: Nalóga je sijajno napísana!
B: Hvála.

A: Večérja je bilà zeló okúsna!
B: Me veselí, da vam je bilà všeč.

A: Dôbro izglédaš.
B: A se ti zdí? Hvála.

A: Tá obléka ti pa zeló páše.
B: Nò, já. Zeló je žé stára.

1.14 Izrekanje sožalja

govorno

pisno

A: Môje sožálje.
B: Hvála.

Iskreno sožalje ob izgubi ...

TELEFONIRANJE

1.15 Navezovanje stika

uradno

- A: Dober dán, Novák tükaj. Bi lahkó govóril z gospódom Kováčem, prósí? ↑
 B: Já, pri telefónu.
 A: Dober dán, Novák. Je gospód Kováč dosegljív? ↑
 B: Nè, ↘ trenútno je na sestánku. ↓ Mu kàj sporočím? ↑
 A: Ne hvála, bom poznéje poklícal.
 A: Dobro jútro, Hočévarjeva. Je gospá Kalán tam? ↑
 B: Žàl je slúžbeno odsôtna. Vam jàz lahkó kakó pomágam? ↑
 A: Dober dán, ↘ intérno 1320.
 B: Samó trenútek, ↘ véžem.
 A: Hvála.
 B: Oprostíte, ↘ zasédeno imájo.
 A boste počákali? ↑
 A: Nè, bom poklícala kasnêje.
 A: Izpítni cénter, prósí?

B: Dober dán. S kóm bi lahkó govorila v zvézi z rezultáti?

A: Lahnó z máno. Káj konkrétno vas pa zaníma? ↑

zasebno

- A: Jásna tükaj. Z Andrêjo bi ráda govorila.
 B: Samó trenútek, ↘ jo bom poklícala.
 A: Hvála.
 B: Oprostíte, ↘ nékam je šlá. Lahnó poklíčete málo poznéje, prósí? ↑
 A: Pràv.
 A: Prósí? ↑
 B: Žívjo, Ána, ↘ Tomáž tükaj.
 A: Ó, Tomáž, ↗ žívjo!
 A: Dober večér. Mája tükaj. Je Márko domà? ↑
 B: Nè, ní ga. Mu kàj naročím? ↑
 A: Naj me, prósí, poklíče nazáj.
 B: Já, sevédá. Mu bom rékel.
 A: Prósí? ↑
 B: Haló, ↘ Vésna, si tí? ↑
 A: Ó, Míha, ↗ tí si.
 A: Haló? ↑
 B: Dober večér. A so tam Novákovi? ↑
 A: Nè. Tó bo pa nàjbrž pomóta.

- B: Kakó, ʌ a ní tó števílka 456-7891 (štíri pét šest sédem ósem devét ēna)? ↑
 A: Nè, na kôncu je 2 (dvé).
 B: Ôh, oprostíte.

1.16 Sklepanje pogovora

- A: Imáte mordà še kákšno vprašanje? ↑
 B: Nè, hvála. Na svídenje.
 A: Na svídenje.
 A: Tó je vsè. Hvála lépa. Na svídenje.
 B: Na svídenje.
 A: Nìč, zdàj pa rés móram néhati. Se kàj slíšiva!
 B: Se slíšiva. Adíjo!
 A: Potém sva zménjena. Te poklíčem zvečér.
 B: V rédu. Se slíšiva.

1.17 Ponovno vzpostavljanje stika

- A: Miklávčeva še ênkrat. Prekínilo je./Zvéza je bilà prekínjena. A lahkó dobím gospóda Kováča? ↑
 B: Bom še ênkrat poskúsila vézati.

1.18 Sporočila na avtomatskem odzivniku

- A: Poklicáli ste stanovánje Lókar. Trenútno nikógar ní domá, zató po písku pustíte sporočilo. Poklicáli vas bomo, takój ko bo mogóče. Hvála.
 B: Žívjo, Alèš, ʌ Andrèj tükaj. Poklíči, ko se vrneš, ʌ prósim.

2 Izmenjava informacij**2.1 Osebni podatki**

- A: Kakó vam je imé?
 B: Ívan.
 A: Kakó se pa písete? ↑
 B: Dólar.
 A: Kdáj ste rojéni?
 B: 23. (tríindvájsetega) decêmbra 1972 (tísoč devétsto dváinsédemdeset).
 A: Od kód ste?
 B: Iz Némčije, ʌ iz Hámburga.
 A: Káj ste po poklícu?
 B: Veterinár.
 A: S čím se ukvárjaš? A imáš kákšen hóbi? ↑
 B: Já, ʌ ráda igrám ténis.

2.2 Stvarni podatki

A: Kdó je pa tó? ↑
 B: Môja bívša sošólka.

A: Oprostíte, ✎ kjé stojí vlák za Tŕst?
 B: Na šestem tíru.

A: Kdáj gré ávtobus za Kránj, prósim?
 B: Vsáko pôlno úro.

A: Kákšno bo jútri vrême?
 B: Verjétno bo dèž.

A: Čigáva knjíga je tó?
 B: Špélina.

A: Káj íščeš?
 B: Ne vém, kám sem dála svínčnik.

A: Kjé je, prósim, straníšče?
 B: Mímo šánka na lévo.

2.3 Poimenovanje

A: Káj je tó?
 B: Króžnik.

A: Kakó se rēče po slovénščine »das Buch«?
 B: Knjíga.

A: Káj poméni beséda »storíti«?
 B: Naredíti.

A: Kakó se žé rēče poklícu, ko nekdó nadomésti
igrálca v nevárnih vlógah?

B: Kaskadér.

A: Kakó ste rēkli? ↑
 B: Kaskadér.

A: Kakó se napíše »oddélek«?
 B: Z dvéma d ([də]).

A: A lahkó, prósim, črkújes? ↑
 B: O-d-d-e-l-e-k.

A: Kakó se izgovorí vás priímek?
 B: Šnájder.

**2.4 Uporaba številk,
štetje, ura, datum**

A: Télékom Slovénije. Pozdrávljeni. Délovno město
40 (štírideset).

B: Prósim? ↑
 C: Števíko piceríje Ljubljánski dvór, prósim.

B: Ali mordà véste njíhov naslòv? ↑

C: Míslim, da je na Cánkarjevem nabréžju.

B: Izvólite števíko.

A: Telefónska števíka s podróčno kódo 01 (nìč éna) je:
251-6555 (dvé pét éna šest pét pét).

A: Kólico je, prósim, úra?

B: Četrt čez dvé.

A: Oprostíte, ↗ imáte mogóče úro? ↑

B: Já, pétnajst do ôsmih.

A: Kateréga smo dánas?

B: Štíriindvájsetega septembra.

A: Katéri dán je dánas?

B: Ponédéljak, štíriindvájseti september.

A: Kólico stáne kíla grózda?

B: Trísto tólarjev.

2.5 Prítrjevanje

A: Gréš z máno? ↑

B: Já.

A: Ste bilí včeraj na tečáju? ↑

B: Sém, já.

A: A prídeš jútri? ↑

B: Seveda.

A: Na sestánek te ne bó, nè? ↑

B: Nè, ↗ bóm.

A: Bajè si bilà tí túdi na otvorítvi.

B: Rés je.

uradno, javno

A: Séja bo devêteaga, kajnè?

B: Dá.

2.6 Zanikanje

A: Si kàj vídela môja očála? ↑

B: Nè.

A: Želíte še kàj? ↑

B: Nè, hvála.

A: Ali mogóče véste, kjé je Štéfanova? ↑

B: Nè, ne vém. ↓ Nísem od tükaj.

A: A si kàj vídel Jáno? ↑

B: Nè. Nímam pojma, kjé je.

A: A se je Marjéta rés ločila? ↑

B: Kjé pa! ↗

A: Prevozíli ste rdéčo!

B: Ní rés. Zelena je še utrípala.

A: Jánez je bajè prodál híšo.

B: Åh, dàj nò dàj, ↗ kjé si pa gó slíšala?

2.7 Dajanje navodil

- A: Oprostíte, **že** a je v bližíni kákšna menjálnica? ↑
 B: Ěna **jé**, já. Kár túle narávnost pojďte, **že** kákih 500 (pétsto) métrov, **že** potém pa na drúgem križíšču zavíjte na lévo.
 A: Hvála.
- A: Kakó se príde do želézniške postáje, prósim?
 B: Nàjbólje, da gréste z avtobúsom števílka dvé ali devét.
- A: Kakó se naredí krüh?
 B: Zméšaš móko, **že** kvás, **že** vôdo in málo solí.
- A: Kjé se dobijo parkírni lístki?
 B: Támle, *v* kíosku.
- A: Tabléte jémljite tríkrat dnévno.
 B: **Pred** jedjó ali **po** jádi?
 A: Nàjbólje **pred** jedjó.
- A: Káj si rékel, naj naredím? ↑
 B: Klíkni na ikónu *v* zgórnjem lém kótú.

2.8 Opis dogodkov

- A: Ne vém, káj je biló, **že** àmpak računálnik mi je ugásnil.
 B: Nàjbrž je zmánjkalo eléktrike.
- A: Vcéraj sem te klícala, pa te ní biló.
 B: Jà, na urgénci smo bilí.
 A: A rés? ↑ Káj se je pa zgodílo?
- A: Je káj nôvega? ↑
 B: Nè, čísto nìč.
- A: Káj se dogája v Lúki Kóper?
 B: Američáni raztovárvajo helikópterje.
- A: Kakó tó, da so ukínili *vsé* televizíjske kvíze?
 B: Nàjbrž jim je zmánjkalo denárja.
- A: A se spômniš lánskega sindikálneho izléta? ↑
 B: Já, sevédla. *V* Búdimpešto, nè? ↑ Ko nam je že takój pócila gúma.

2.9 Govorjenje in správanje o načrtih

- A: Imáte po diplómi žé kákšne načíte? ↑
 B: Úpam, da bom hítro dobíla slúžbo.
- A: Káj namerávate za práznike?
 B: Ne vém še, ampak verjétno bomo ostáli kár domá.
- A: Razmíšľjam, da bi se preselila.
 B: A rés, **že** kám pa? ↑

- 2.10 Poročanje in spraševanje o tem, kar govorijo drugi**
- A: Včeraj sem vídela Tánjo. Šlí sva na kávo.
 B: A rés? ↑ Káj je pa povédala?
 A: Ôh, ↗ nìč posébnega. ↓ Velíko študíra, ↗ do poléjtja bi ráda diplomírala.
 A: O čém sta pa govorila takó dôlgo?
 B: Jánez je pripovedoval o tém, kakó je iskál stanovánje.

3 Uresničevanje interesov

- 3.1 Izražanje potreb in želja**
- A: Želíte, prósim?
 B: Kávo z mlékom.
 A: Potrebujete še kàj? ↑
 B: Nè, hvála.
 A: Še kàj? ↑
 B: Já, še êne Fílter 57 (sédeminpétdeset).
 A: Vam lahkó pomágam? ↑
 B: Nè, hvála, ↗ samó glédam.
 A: S čím vam lahkó postréžem?
 B: Ráda bi kàj pojédla.
 A: Káj ti lahkó ponúdim?
 B: Samó kozárec vôde, prósim.
- 3.2 Izražanje dovoljenja**
- A: Je túkaj še prôsto? ↑
 B: Já, izvólite, ↗ kàr usédite se. ↓
 A: A vas smém za trenútek zmótiti? ↑
 B: Sevéda. Káj pa je?
 A: A lahkó êno prižgém? ↑
 B: Zaradi mène lahkó. Ampak túkaj se ne smé kadíti.
- 3.3 Izražanje prepovedi**
- A: A grém lahkó málo vèn? ↑
 B: Zdàjle nè.
 A: A lahkó naredímo krátek odmòr? ↑
 B: Ní gôvora! Tóle je tréba dokončati.
 A: Túkaj je prepovédano parkírati.
 B: Pa saj bom takój nazáj.
- 3.4 Izražanje prošnje**
- A: A lahkó dobím še èn program, prósim? ↑
 B: Vsekákor. Izvólite.
 A: Prósim, prídi do devêtih.
 B: Ne vém, če bo šló.

- 3.5 Izražanje zahteve**
- A: Te lahkó prósim za èn líst papírja? ↑
 B: Já, túle ga imáš.
- A: Še vás podpís, prósim.
 B: Já, sevéda.
- 3.6 Izražanje predloga**
 (gl. tudi 1.7 Vabilo)
- A: Slávka, prídi málo sém!
 B: Takój!
- A: Vôzno kárto, prósim!
 B: Izvólite.
- A: Prôšne je tréba oddati do jútri.
 B: Žé, do jútri? ↑
- A: A lahkó pláčam, prósim.
 B: Takój bom prinésel račún.
- A: A boš kmálu končala? ↑
 B: Já, samó še málo.
- A: Prepíh je. Zébe me!
 B: Takój bom zapŕla vráta.
- 3.7 Izražanje upanja**
- A: Predlágam, da se sréčamo v pondeljek, ↗
 pívega októbra. ↓
 B: Pràv.
- A: A se lahkó dobíva prihódnji téden še ênkrat? ↑
 B: Nè, ↘ jáz prihódnji téden ne mórem. ↓ Lakhkó
 pa čez 14 (štírinajst) dní.
 A: Dôbro.
- 3.8 Iskanje pomoči**
 (gl. tudi 1.1
 Navezovanje stika)
- A: A míslíš, da bo jútri lépo vrême? ↑
 B: Úpam, da bó.
- A: Boš do jútri lahkó napísal poročilo? ↑
 B: Bojím se, da nè.
- A: Če bi vsaj čez práznike zapádel snég, da bi šlí
 lahkó smúčat.
 B: Saj so napovédali snég.
- A: Mi lahkó pomágate, prósim? ↑
 B: Já, sevéda.
- A: Vas lahkó málo zmótím? ↑
 B: Já, prósim, ↗ káj pa jè?
- A: Vas smém prosíti za pomóč? ↑
 B: Sevéda, ↘ samó ne vém, če vam bom lahkó
 pomágala.

- 3.9 Ponujanje pomoči**
- A: Vam lahkó kakó pomágam? ↑
 B: Já, prósim, Hočévarjeve íščem.
- A: Dober dán. Želíte, prósim?
 B: Ráda bi kákšen vodník po Slovéniji ali kaj podóbnega.
- A: Kakó vam lahkó pomágam?
 B: Saj sáma ne vém. Darílo za otrôka íščem.
- A: Potrebújete pomóč? ↑
 B: Nè, hvála. Bom sám.
- A: Ti bom pomágal pri selítvi. ↑
 B: Saj ní tréba.
 A: Jà, sevédá ti **bóm**. Vém, kakó je té nèprijetno.
 B: Pa bi rés imél čás?
- 3.10 Izražanje pritožbe**
- A: V kopálnici pípa púšča. A jo lahkó nekdó príde poprávit? ↑
 B: Já, sevédá, ↘ takój bom poslál inštalatérja.
- A: Nê bi se ráda pritoževála, ↗ àmpak ôkno ne tesní.
 B: A rés? ↑ Pa se ní še nihče pritóžil.
- 3.11 Izražanje prednostne izbire, neopredeljenosti**
- A: Boš kávo z mlékom ali **brèz**?
 B: Rájši **brèz**, prósim. Pa kozárec vôde.
- A: Bi rájši sók ali vôdo?
 B: Vseeno mi je.

4 Izražanje počutja in čustvenih stanj

- 4.1 Počutje**
- A: Kakó se počútite?
 B: Dôbro, hvála.
- A: Vas kaj bolí? ↑
 B: Já, ↘ **gláva**. ↘ Míslim, da imám tudi málo vročíne.
- A: Se dôbro počutiš? ↑
 B: **Nè** prevèč. Máčka imám.
- A: Si kaj láčna? ↑
 B: Nè, ↘ samó žéjna. ↘
- 4.2 Čustvena stanja**
- 4.2.1 Veselje**
- A: Me veselí, da ste túkaj.
 B: Hvála.
- A: Veséla sem, da je bíl tečaj takó uspéšen.
 B: Jàz **túdi**.

- A:** Krásno, da si lahkó prišlà.
B: Já, tudi jàz sem veséla.
- A:** A ní čudovíto, da imáš tóliko dopústa!
B: Já, súper je, ↗ kôنčno bomo lahkó kám šlí. ↓
- 4.2.2 Žalost, slaba volja**
- A:** Kakó si?
B: Bólj slabó. Nékam žálostna sem.
- A:** Si slábe vólje?
B: Já. Vsè mi gré naróbe.
- A:** Je kàj naróbe? ↑
B: Àh, ↗ sláb dán imám. ↓
- A:** Káj pa jè?
B: Àh, ↗ pústi me pri míru./Mír mi dàj.
- 4.2.3 Strah, skrb**
- A:** Se bojíš izpítia? ↑
B: Já, ↗ zeló me je stráh, da česa ne bóm razúmel. ↓
- A:** Skrbí me, ker Jáneza takó dôlgo ní.
B: Sàj véš, da so v tém času húdi zastôji.
- 4.2.4 Zadovoljstvo**
- A:** Seminár je bíl odlíčen.
B: Me veselí, da vam je bíl všeč.
- A:** Dôbro se mi zdí, da so bilí študenti zadovoljní.
B: Já, ↗ rés si lahkó zadovoljna. ↓
- 4.2.5 Nezadovoljstvo**
- A:** Je kàj naróbe? ↑
B: Já, ↗ ávto mi ní vžgàl pa sem móral príti péš.
- A:** Káj ti pa je?
B: Jezí me, ker sem pozabíla kljúče.
- A:** Neúmno se mi zdí, da móram védno jàz písati zapísnik.
B: Èeden ga móra. Póleg téga jih tí odlíčno píšeš.
- 4.2.6 Jeza**
- A:** Káj je s tábo?
B: Bênsa sem. Pájek mi je odpêljal ávto.
- A:** Pa tá žénska rés ne móre néhati! Ne móreš verjéti, kólico čása imá žé zasédeno!
B: Pomíri se, ↗ saj **bó**.
- A:** Jezí me, da móram védno prinêsti tóliko papírjev. ⓘ
B: Za tåko stvár se pa rés níma smísla razbúrjati. Birokracia pàč.
- A:** Že dvá méseca čákam. Znoréla bom, če tá méseč ne bóm dobíla odgôvora.
B: Pomíri se, ↗ sàj se bo uredílo.

4.2.7 Obžalovanje

A: Škóda, da nísi bíl z námi.

B: Já, ✈ tudi méní je žál.

A: A lahkó prídete jútri? ↑

B: Na žálost **nè**.

A: A věš, da mi je nekdó na parkiríšču zadél ávto!

B: Smôla! A je hudó poškodován? ↑

4.2.8 Zavidanie

A: Pràv zavídám ti tó potovánje.

B: Àh, káj, ↗ tí gréš pa drúgo léto.

A: Blágor ti, ko imáš tolíko dopústa.

B: Saj ga imáš tí **túdi** velíko.

5 Izražanje mnenja

5.1 Izražanje mnenja in povpraševanje po njem

A: Míslim, da bi mórali o tému še málo premísliti.

B: Po môjem **túdi**.

A: Bojím se, da boste mórali príti še ênkrat.

B: Pràv.

A: Kákšno je pa váše mnênie?

B: Pràvzapràv se strínjam z vámi.

A: Káj míslíš o nakúpu nôvega stanovánja?

B: Ne vém, ✈ nísem še razmíšljala o tému.

5.2 Izražanje odnosa do stvari, ocena stanja

pozitiven odnos

A: Vam je bilà predstáva *všéc*? ↑

B: Já, ✈ zeló. Imenítna se mi je zdéla.

A: Kákšen se vam zdí tečaj?

B: Dóber. Samó prevèč dělamo slôvnico.

A: A si žé *kdaj* poslúšala bênd Siddharta (sidárta)? ↑

B: Já, ✈ míslim, da so odlíčni. ↓

A: Míslíš, da se spláča íti dánes na koncérty? ↑

B: Já, sevédá, ✈ po môjem bo súper.

zadržanost

A: Kakó ti je *všéc* slovénki šampánjec?

B: Nò jà. Francóske se mi zdíjo bóljši.

A: Kákšen se ti zdí nôvi likálnik?

B: Nìč posébnega.

negativen odnos

A: Káj míslite o najnovêjšem slovénском fílmu?

B: Ní mi bíl *všéc*.

A: Orkéster je igrál slabó.
 B: Se ti zdi? ↑ Mêni se je zdélo pa kàr *v* rédu.

A: Dánes mi pa večerja ní prevèč uspela.
 B: Nò, bomo vídeli.

5.3 Utemeljevanje mnenja

A: Zakáj ste se odločili za tá poklíc?
 B: Ker ráda dělam z ljudmí.

A: Kakó tó, da vam fílm ní bíl všéč?
 B: Zdí se mi prevèč típično slovénški.

A: Zakáj se ti ópera ní zdéla dôbra?
 B: Za mój okús je prèmodérna.

A: Nísi oddala prítôžbe? ↑ Pa si rôkla, da jo **bóš**.
 B: Ne, **nísem**, ↓ ker ne vém, na kôga naj jo naslovím.

5.4 Izražanje odnosa do vsebine povedanega

5.4.1 Strinjanie

z zadržkom

A: Razstáva je bilà enkrátna.
 B: Já, rés je.

A: Káj míslite o môjém predlógu?
 B: Strínjam se (z njím).

A: V pétek grémo na Gorénsko.
 B: Pràv, ampak po môjém bi biló bólje íti *v* soboto.

5.4.2 Zadržanost

A: Tečaj je zeló dôber.
 B: Ne vém, nò, ↓ záme je prevèč slôvnice.

A: Fotografiye so *v* rédu, nè? ↑
 B: Še kàr./Nò já (še kàr).

5.4.3 Nestrinjanie

A: Náši so igráli zeló slabó.
 B: Ní rés. Saj so vèndar zmágali!

A: Se strínjate z môjim predlógom? ↑
 B: Nè, ne strínjam se.

A: Jútri imámo še èn sestánek na tó témo.
 Ste *vsí* zá? ↑
 B: Jaz sem proti. Míslim, da smo se o tém žé dovdolj pogovárjali.

5.4.4 Visoka stopnja nestrinjanja

A: Èj, ↓ kakó pa vózite! ↓
 B: A nê bi ráje ví pázili? Tóle je kolesárska stèza!
 A: A ne vídite, da je plóčnik zaparkíran?

- B: Kaj me bríga. Umaknité se.
 A: Presnáta smŕklja!
- A: Stókrat sem ti žé rôkla, da pojdi po krûh.
 B: Nísem te slíšal.
 A: Saj me ítak nikóli ne poslúšaš.
 B: Nò, nò. Saj žé grém.
- A: Néhajte se prerívati, nò!
 B: Ěj, ✈ káj se pa razbúrjate! Saj vídite, kákšna gnéča je.
- A: Áu, ✈ pazíte, kjé hódite, prósim.
 B: Pa se umáknite! Káj pa stojíte na izhódu!
 A: Pomírite se, nò, ✈ saj nísem mísnila takó hudó.

6 Primeri daljšíh besedil

GOVORNO SPORAZUMEVANJE

6.1 Vabilo – prepričevanje

- A: A bi šlá dán̄es zvečér z máno v kíno? ↑
 B: Káj bi šlá pa glédat?
 A: Krûh in mléko.
 B: Katéri fílm pa je tó? ↑
 A: Saj věš, tá nôvi slovén̄ski fílm.
 B: Káj pa vém, ✈ nò ... ✈ Ne máram slovén̄skih fílmov.
 A: Ámpak tá je dobíl nagrádo na festiválu v Benétkah.
 B: Ne dá se mi ... ✈
 A: Áh, dàj nò. Žé tóliko čása nísva bilà v kínu ... ✈
 B: Káj pa če bi šlá rájši jútri?
 A: Jútri jàz ne mórem.
 B: Nò, dôbro, ✈ samó jàz bi bilà ráda do enájstih domá.
 A: Sevéda. Fílm se začnè žé ob ôsmih.
 B: Nò, dôbro. Kjé se dobíva?
 A: Te prídem iskát ob pol ôsmih.
 B: Pràv.

6.2 Telefonski pogovor – rezervacija sobe

- A: Gostíšče pri Márku, ✈ dober dán.
 B: Dober dán, ✈ Ána Jákšič pri telefonu. Ráda bi rezervírala sôbo za dvé osébi.
 A: Kdáj pa? ↑
 B: Od šestega do desetege novembra.
 A: Oprostíte, ✈ nísem vas dôbro slíšal. A lahkó, prósim, ponovíte? ↑
 B: Od šestega do desetege novembra.
 A: Samó trenútek. Desetege imámo žé vsè zasédeno.
 B: Káj pa do devetege?
 A: Tó pa lahkó.

- B: Potém pa prósim do devêtega.
A: Od šestega ste rēkli, ↗ dvópósteljno, nè? ↑
B: Já. S kopálnico.
A: Já, sevěda, vsè sôbe imájo kopálnico. Na katéro imé? ↑
B: Jákšič.
A: Pràv, na imé Jákšič imáte rezervírano dvópósteljno sôbo s kopálnico od šestega do devêtega novêmbra. Mi lahkó dásťe števílko svôje kreditne kártice? ↑
B: A je Eurocard ([éurokárt]) v rédu? ↑
A: Sevěda.
B: Števílka je: 4211326 (štíri dvé éna éna trí dvé šest).
A: 4211326. Jè takó?
B: Já. Kákšna je pa céna?
A: 20.130,00 (dvájset tísoč stó trídeset) tólarjev na dán.
B: Hvála lépa.
A: Ní za káj. Na svídenje.
B: Na svídenje.

PISNO SPORAZUMEVANJE

6.3 Uradno pismo – vabilo

št. dopisa: IC/01-02
datum: 22. 3. 2002

John Smith
Erjavčeva 2
1000 Ljubljana

Spoštovani gospod Smith!

Vabimo vas na ustni del izpita iz znanja slovenščine na srednji ravni, in sicer v petek, 5. aprila 2002, ob 10.45 v sobi 210 na Filozofski fakulteti, Aškerčeva 2, Ljubljana.

Vljudno vas prosimo, da ste točni, saj je na izpit prijavljeno veliko število kandidatov.

Pisni del izpita bo, kot napovedano, v soboto, 6. aprila 2002, ob 8.30 v predavalnici 2 (pritliče Filozofske fakultete).

S spoštovanjem/Lep pozdrav

Miha Gorjan,
strokovni sodelavec
Izpitsnega centra

6.4 Prijava na razpis

Sonja Kregar
Cesta S. Žagarja 13
4000 Kranj

LESNA d. o. o., Trgovina
Slovenska c. 28
1000 Ljubljana

Kranj, 1. 3. 2002

Zadeva: Prijava na razpis

Spoštovani!

Prijavljam se na vaš razpis za prosto delovno mesto prodajalca oz. prodajalke, objavljen v Delu 26. 2. 2002.

Sem Sonja Kregar, roj. 20. 2. 1980 v Ljubljani. Leta 2000 sem končala komercialno srednjo šolo v Kranju s prav dobrim uspehom (gl. priloga). Eno leto sem delala kot pripravnica v Merkurju v Kranju na različnih oddelkih. Na tem delovnem mestu sem veliko delala z računalnikom. Opravila sem tudi pripravniki izpit.

Sem izredna študentka prvega letnika Višje upravne šole v Ljubljani, zato bi mi popoldanski delovni čas zelo ustrezal.

Delovnih izkušenj na področju prodaje res še nimam veliko, vendar rada delam z ljudmi, zato bi mi razpisano delovno mesto zelo ustrezalo.

V upanju, da me boste povabili na razgovor, vas lepo pozdravljam.

Sonja Kregar

Priloge

- spričevalo o zaključnem izpitu
- potrdilo o opravljenem pripravniskem izpitu

10 Kompenzacijске strategije

Rečeno je že bilo, da je v družbeni interakciji dovolj ponovljivega, da je mogoče govoriti o predvidljivih sporazumevalnih vzorcih. Vendar se tudi v še tako običajnem vsakodnevnom sporazumevanju lahko pojavi kaj nepričakovanega. Skušali bomo ponuditi nekaj najobičajnejših rešitev, ki bodo tujim govorcem slovenščine na sporazumevalnem pragu pomagale premoščati takšne sporazumevalne zadrege.

Sporazumevalno zmožnost delimo na jezikovno in strateško; prva pomeni znanje jezika (poznavanje besed, pravil, kako jih sestavljati v smiselne celote ipd.), druga pa zmožnost to znanje uporabiti v konkretnih situacijah. Nekateri govorci se kljub dobremu jezikovnemu znanju ne zmorejo ustrezzo sporazume(va)ti, znani pa so primeri ljudi, ki so se sposobni povsem ustrezzo, celo odlično sporazumeti kljub zelo pomanjkljivemu jezikovnemu znanju. Lahko rečemo, da obvladajo (zavedno ali ne) najrazličnejše kompenzacijске strategije. Te zadevajo na eni strani razumevanje in tvorjenje besedil, na drugi pa tudi ustrezzo družbeno vedenje.

Kompenzacijске strategije zadevajo posamezne jezikovne dejavnosti. Na kratko so opisane v poglavjih Sporazumevalne dejavnosti, Jezikovne funkcije (5. točka, Oblikovanje diskurza) in v Sporazumevalnih vzorcih. Naj na tem mestu navedemo le najbolj specifične strategije, ki jih SPS-govorec lahko uporabi za premoščanje pomanjkljivega besednega zaklada ipd. SPS-govorec naj bi na tej ravni znal:

- izraziti nepoznavanje/neznanje (*Ne vem, kako naj rečem, Ne znam povedati, Ne poznam izraza za to ...*),
- prositi za pomoč sogovorca – tudi pri pisanju in branju (*Kako se že reče temu? Ne vem, kako se reče ... Ne poznam slovenske besede za to ..., V mojem jeziku/Pri nas rečemo ... Kako se to izgovori? Kako se to napiše? A mi lahko, prosim, napišete? Črkujte, prosim.*),
- se izraziti opisno (s splošnimi izrazi, npr. *Kako se že reče poklicu, ko v nevarnih situacijah nekdo nadomesti igralca?*),
- si pomagati z ustrezzo oznako oz. deiktiki (*tole, takle, tistole tam, tale na levi, nekaj takega kot to, podoben kot tale tukaj, tak kot onile ...*),
- povedati, da se bo izrazil še enkrat (*Oprostite ..., Ne ..., Oziroma ..., Bolje rečeno ..., To pomeni ... Oprostite, bom še enkrat začela, Dovolite, da še enkrat povem ..., Bom poskusil drugače povedati ...*),
- uporabljati ustrezne priročnike (zlasti npr. dvojezični in enojezični slovar).

Poleg navedenih SPS-govorec lahko uporabi tudi kakšne povsem svoje strategije (uporabi npr. izraz iz svojega jezika, poizkuša s tvorjenkami idr.).

11 Sociokulturna zmožnost

Točki 4 in 6 poglavja Sporazumevalni cilji se nanašata na sociokulturalno zmožnost. Ta predstavlja del sporazumevalne zmožnosti v najširšem pomenu, vanjo so vključeni tisti specifični pojavi v posamezni družbi in njeni kulti, ki se odražajo v sporazumevalnem vedenju njenih govorcev.

Stopnja seznanjenosti s sociokulturalnimi pojavi, ki je potrebna za uspešno sporazumevanje, je odvisna od konkretnih okoliščin sporazumevanja. Ta stopnja je nujno višja v stikih z govorci slovenščine kot prvega jezika (predvsem v primeru daljšega bivanja SPS-govorca v Sloveniji) in nižja pri sporazumevanju dveh govorcev slovenščine kot tujega jezika, ki slovenščino uporablja kot sredstvo medsebojnega sporazumevanja (gl. tudi Sporazumevalne dejavnosti; predvideva se sicer, da se dva SPS-govorca med seboj najbrž le redko sporazumevata v slovenščini). Sporazumevanje SPS-govorca z govorcem slovenščine kot prvega jezika je glede sociokulturalnih pojavov pričakovano bolj predvidljivo kot medsebojno sporazumevanje dveh SPS-govorcev v slovenščini. Ne glede na to naj bi bila govorca pri sporazumevanju pozorna na medsebojne kulturne razlike, od njiju se pričakuje določena stopnja tolerantnosti in zmožnost prilagajanja.

V slovenski družbi, ki je tipično tranzicijska, prihaja do spreminjanja družbenih konvencij, navad, spreminja se stališča in odnos do tradicije. To pomeni, da je sociokulturalno vedenje manj dorečeno in precej prožno, le redke oblike veljajo za odklonske in kot take niso sprejemljive (tako je npr. tikanje uradnih oseb; gl. v nadaljevanju). Na ravni SP se tako pričakuje, da so govori pozorni na sociokulture pojave v slovenski družbi in jih poskušajo vključiti v svoje siceršnje vedenje o svetu.

1 Sociokulturalno vedenje

1.1 Jezikovno

SPS-govorec se zaveda sociokulturalnih načel, ki urejajo rabo jezikovnih funkcij (naštetih in opisanih v poglavju Jezikovne funkcije), in jih lahko ustrezno uresničuje. Za slovenščino je tako npr. značilno modaliziranje izrečenega. Modifikacija ne pomeni relativizacije izrečenega, govorec se z modifikacijo poskuša izogniti dokončnosti (*Menda je vlak že odpeljal/Misljam, da je vlak že odpeljal.*).

Ena od redkih oblik sociokulturalnega vedenja, ki je natančneje dogovorjena, je uporaba vikanja oz. tikanja pri ogovarjanju oseb. Oblika za vikanje (slovnično oblika glagola za 2. osebo M) je pri sporazumevanju nezaznamovana.

Uporabljamo jo vedno pri ogovarjanju neznanega sogovorca, ki je starejši od nas ali hierarhično v nadrejenem položaju, vikanje se vedno uporablja v javnih in uradnih govornih položajih. Tikanje se uporablja v zasebnih, neformalnih govornih položajih z zanimi sogovorci, predvsem če so enako starci ali mlajši od nas.

Prehod z vikanja na tikanje predlaga vedno starejša oseba mlajši, pri enako starih osebah različnih spolov pa ženska moškemu ali po položaju nadrejeni podrejenemu.

1.2 Nejezikovno

Natančnih pravil glede telesne govorce, gestikuliranja in mimike pri sporazumevanju v slovenščini ni. Lahko pa bi rekli, da tovrstno vedenje sodi v srednjeevropski kulturni prostor in povzema zanj značilne oblike. Tako je npr. pri rokovaju običajno, da ženska ponudi roko moškemu in starejša oseba mlajši, dotikanje med pogovorom ni običajno in deluje pokroviteljsko, prav tako ni v javnosti (npr. pri srečanju dveh znancev na cesti) običajno objemanje in poljubljanje. Prikimavanje pomeni strinjanje z izrečenim ali kazanje zanimanja za izrečeno, odkimavanje pomeni nestrinjanje. Prav tako ne obstajajo natančni dogovori glede očesnega stika (neposredni pa naj ne bi bil predolg), kakor tudi ne, kolikšna naj bi bila razdalja med sogovorcema med pogovorom.

1.3 Družabne navade in običaji

1.3.1 Obiski

SPS-govorec naj bi bil seznanjen oz. naj bi znal poizvedeti, kakšne so navade glede obiskov v Sloveniji (*npr. da ni nujno, da bi bili na obisk povabljeni, če pa je bilo povabilo izrečeno, se ponavadi pričakuje, da se nanj tudi odzovemo; da je v Sloveniji običajno, da se na obisk najavimo; da pretirana točnost pri obiskih ni nujna – 15 minut zamude je vedno dopuščeno; da slovenski gostitelji običajno gostom ponudijo copate in pričakujejo, da se obiskovalci vanje preobujejo; da darila niso običajna, razen pri različnih praznovanjih; da gostitelji običajno ponudijo pijačo in skromen prigrizek; povabila na kosilo ali večerjo so ponavadi eksplicitno izražena*).

1.3.2 Hrana in pijača

SPS-govorec ve, kdaj ljudje v Sloveniji običajno zajtrkujejo, kosijo ali večerjajo (*Običajen čas zajtrka je od 7h do 9h ali 10h, kosila od 13h do 15h, večerje od 19h do 21h*), kako so ponavadi sestavljeni obroki (*kosilo je najpogosteje sestavljeno iz juhe, glavne jedi s prilogom in solato ter sladice*), kaj se pri obrokih piye (*kozarec vina ali piva ni neobičajen, sicer pa odrasli ob obrokih pogosto pijejo navadno ali mineralno vodo*), kateri dnevni obrok je glavni (*kosilo*), kakšne so navade glede kosil in večerij s poslovnimi partnerji (*poslovne partnerje se vabi tako na kosila kot večerje; poslovna kosila so običajnejša praksa*).

1.3.3 Delo in delovni čas

SPS-govorec je seznanjen z delovnim časom zaposlenih v Sloveniji (*običajni delovni čas od 7h ali 8h do 15h ali 16h; od ponedeljka do petka*), odpiralnimi časi trgovin in različnih gostinskih oz. storitvenih lokalov (*trgovine običajno od 8h do 19h; veliki nakupovalni centri od 9h do 21h; obstajajo dežurne trgovine in lekarne, ki so odprte 24 ur na dan vse dni v tednu*), uradnimi urami v različnih inštitucijah (*različni državni uradi in upravne službe imajo uradne ure ponavadi vsak delovnik dopoldne od 8h do 12h, ob sredah tudi popoldne; šole in vrtci delajo od ponedeljka do petka*), delovanjem javnih prevoznih sredstev (*v mestih so to avtobusi ali taksiji, v medkrajevnem prometu pa avtobusi in vlaki*).

1.3.4 Preživljanje prostega časa

Govorec ve, kako ljudje v Sloveniji ponavadi preživljajo svoj prosti čas in s katerimi prostočasnimi dejavnostmi se najpogosteje ukvarjajo (*npr. da ima precej Slovencev, ki živijo v mestih, na podeželju vikende, kjer preživljajo konce tedna, da so ob nedeljah običajni izleti z družinskim kosili v gostilnah, da poletne počitnice Slovenci preživljajo na morju, v zadnjem času tudi v zdraviliščih, da jih pozimi precej smuča, da veliko Slovencev hodi v hribe in se ukvarja z vrtom; v prostem času se tudi pogosto obiskujejo*).

1.3.5 Medosebni odnosi

Govorec je seznanjen z običajnimi odnosi med družinskimi člani (*npr. življenje več generacij ene družine v skupnem gospodinjstvu*). Seznanjen je s stopnjo formalnosti odnosov na delovnem mestu in pri stikih z uradniki (gl. tudi 1.1 v tem poglavju).

2 Osnovni podatki o Sloveniji in Slovencih

SPS-govorec je seznanjen z nekaterimi osnovnimi podatki, ki se nanašajo na zgodovinsko, geografsko, naravno, kulturno, družbeno in politično podobo Slovenije.

2.1 Zgodovina

Pomembnejše državne tvorbe na ozemlju današnje Slovenije: Karantanija, Avstrijsko cesarstvo, Ilirske province, Avstroogrška, kraljevina Jugoslavija, Jugoslavija.

Pomembnejši dogodki v zgodovini Slovencev: naselitev Slovanov v 6. stoletju, prvi znani zapisi slovenščine (Brižinski spomeniki) v 9. stoletju, 1551 prva tiskana knjiga v slovenščini, 1584 prevod Biblije v slovenščino, I. svetovna vojna, II. svetovna vojna (NOB), 1991 vojna za neodvisno Slovenijo.

2.2 Geografski podatki

Površina 20.273 km², sosednje države: Italija, Avstrija, Madžarska, Hrvaška; dolžina morske obale: 46,6 km.

2.3 Mesta in pokrajine

Glavno mesto je Ljubljana (po popisu prebivalstva iz leta 2002 ima 265.881 prebivalcev); večja mesta so še Maribor (110.668), Kranj (51.225), Celje (48.081), Koper (47.539), Novo mesto (40.925), Velenje (33.331).

Slovenijo delimo na osem geografskih pokrajin: Primorska, Notranjska, Gorenjska, Dolenjska, Bela krajina, Koroška, Štajerska in Prekmurje.

2.4 Narodnostna sestava prebivalstva Slovenije in drugi demografski podatki

Po zadnjem popisu prebivalstva (leta 2002) živi v Sloveniji 1.964.036 prebivalcev. Večinsko prebivalstvo v Sloveniji je slovenske narodnosti (81,1 %), na območju

Slovenije poleg tega živila še dve avtohtoni narodnostni manjšini: italijanska v Primorju ob meji z Italijo (2258) in madžarska v Prekmurju ob meji z Madžarsko (6243). V Sloveniji so tako z ustavo določeni trije uradni jeziki – poleg slovenščine na narodnostno mešanih področjih še italijanščina (v Primorju) in madžarščina (v Prekmurju). Na narodnostno mešanih okoljih se bo SPS-govorec pogosto srečeval z dvojezičnimi napisimi (*Koper – Capodistria*). Poleg avtohtonih manjšin živi v Sloveniji tudi precej prebivalcev s področij jugovzhodne Evrope (bivše Jugoslavije; 6,6 % prebivalstva), ki so v času skupne države prišli v Slovenijo kot ekonomski priseljenci.

Slovenci živijo sklenjeno tudi v zamejstvu (zamejci; v Italiji, Avstriji, na Madžarskem – kot avtohtone narodnostne manjšine na ozemljih teh treh sosednjih držav) in drugje po svetu (v državah Evropske unije, predvsem Nemčiji, kot ekonomski izseljenci iz 60. in 70. let prejšnjega stoletja; v ZDA, Argentini in Avstraliji kot ekonomski izseljenci s konca 19. in začetka 20. stoletja in politični izseljenci po II. svetovni vojni).

2.5 Državna ureditev

Slovenija je po Ustavi republike Slovenije, ki je bila sprejeta 23. 12. 1991, večstrankarska parlamentarna demokratično urejena država, ki temelji na trajni in neodtujljivi pravici slovenskega naroda do samoodločbe. Oblast se deli na zakonodajno, izvršilno in sodno. Predsednik republike, ki je neposredno izvoljen, predstavlja republiko Slovenijo in je vrhovni poveljnik njenih obrambnih sil. Dvodomni parlament je sestavljen iz Državnega zbora in Državnega sveta,

pri čemer Državni zbor, v katerem je 90 poslancev, predstavlja najvišjo zakonodajno oblast v državi, Državni svet pa ima posvetovalno vlogo. Izvršilna veja oblasti je vlada republike Slovenije, ki jo vodi ministrski predsednik. Sodna oblast je neodvisna, pri opravljanju svojega dela zavezana ustavi in zakonom, na najvišji ravni pa jo sestavlja Ustavno sodišče, Vrhovno sodišče in Generalno državno tožilstvo. Od leta 1994 imamo v Sloveniji tudi institucijo Varuha človekovih pravic.

2.6 Državni simboli in nacionalna valuta

Slovenska zastava je bela, modra in rdeča, na njej pa je tudi slovenski grb. Slovenski grb ima obliko ščita. V sredini je na modri podlagi narisana gora Triglav (slovenski narodni simbol), pod njim pa dve valoviti črti, ki predstavljata morje in reke, nad njim pa so še tri zlate šesterokrake zvezde, ki so bile del grba Celjskih grofov. Slovenska himna je sedma kitica pesmi Zdravljica, ki jo je napisal France Prešeren, uglasbil pa Stanko Premrl.

Slovenska nacionalna valuta je slovenski tolar, ki je razdeljen na 100 stotinov; mednarodna oznaka za tolar je SIT.

2.7 Izobraževalni sistem

Institucija	Starost udeležencev	Trajanje šolanja	
vrtec	1–5 let		predšolska vzgoja v vrtcih, tudi program jasli in obvezne priprave na osnovno šolo
osnovna šola	6–15 let	9 let (postopno uvedeno do leta 2003; prej 8 let)	stopnja: nižja
srednja šola	od 15 dalje	2, 3 ali 4 leta	stopnja: srednja nižja ali srednja poklicna; srednja tehnična; srednja splošna (gimnazija)
visoka šola univerza		dodiplomski študij; 3+1; 4+1, 6 podiplomski študij	stopnja: višja (npr. dipl. ing.), visoka in univerzitetna (npr. univ. dipl. ing.) specialistični, magistrski, doktorski

2.8 Religija

Cerkev je ločena od države. V državi je registriranih 31 različnih verskih skupnosti, avtohtoni verski skupnosti sta katoliška in protestantska. Po podatkih iz popisa prebivalstva leta 2002 je 69 % prebivalcev Slovenije rimokatoliške verske izpovedi, vendar je v cerkvi aktiven (se udeležuje bogoslužja, sprejema zakramente ...) nižji odstotek prebivalcev.

2.9 Prazniki in praznovanja

Govorec pozna praznike v Sloveniji in za nekatere tudi ve, kako se običajno praznujejo oz. zna to poizvedeti.

Državni prazniki:

1. januar – novo leto; dela prost dan je tudi 2. januar
8. februar – slovenski kulturni praznik
27. april – dan upora proti okupatorju
1. maj – praznik dela; dela prost dan je tudi 2. maj
25. junij – dan državnosti
31. oktober – dan reformacije
1. november – dan spomina na mrtve
26. december – dan samostojnosti

Cerkveni prazniki, ki so dela prosti dnevi:

- velikonočni ponedeljek (premakljiv)*
15. avgust – veliki šmaren ali Marijino vnebovzetje
  25. december – božič

2.10 Podatki o Sloveniji na medmrežju

- <http://najdi.si>
- <http://www.matkurja.com/>
- <http://www.uvi.si/>
- <http://www.sigov.si>
- <http://www.gov.si/zrs/>
- <http://slovenia-tourism.si>
- <http://slovenscina.com>

12 Učenje jezika

Sporazumevalni prag je cilj, ki izhaja iz predvidljivih sporazumevalnih potreb določene ciljne skupine govorcev. Poti do cilja so različne, izkušnja učenja pa presega zgolj usvajanje posameznih jezikovnih vsebin. Vzporedno s procesom učenja potekajo drugi procesi, ki na govorce vplivajo na različne načine: učenje jezika je zanje lahko užitek, lahko pa jim, nasprotno, predstavlja hud psihični napor, vpliva lahko na njihovo motivacijo in samozavest ter na dojemanje sveta, ki jih obdaja. Pozitivni in negativni učinki večinoma ne izhajajo iz učnih vsebin in in ciljev samih, ampak so največkrat posledica oblike in načina podajanja jezikovnih vsebin.

Eden izmed načinov, kako učitelji in načrtovalci gradiv lahko pozitivno vplivajo na proces učenja SPS-govorcev, je, da jim omogočijo vpogled v proces učenja in da utrjujejo zavedanje tega procesa. Strokovnjaki s področja psihologije učenja že vrsto let dokazujejo, da je učenje z vpogledom v učne cilje (tudi kratkoročne), metodiko in strategije učenja bolj učinkovito in da usvojene enote dlje časa ostanejo v spominu kot pri učenju brez vpogleda. Poleg tega je spremnost »zнати se уčити« lahko neprecenljive vrednosti za govorce pri nadaljnjem učenju: njihove individualne sporazumevalne potrebe se seveda bolj ali manj razlikujejo od potreb, predvidenih za fiktivnega povprečnega govorca, za neodvisno funkcioniranje v tem smislu pa se morajo jezik **zнати уčити**. To pomeni, da je treba govorce spodbujati in usposabljati, da bodo postopoma prevzeli nadzor nad svojim učenjem. Spoznavanje tehnik in načinov učenja ne bi smelo biti le stranski produkt procesa učenja, ampak njegov temeljni sestavni del; tovrstno razvijanje avtonomije govorcev sodi med temeljne cilje komunikacijskega procesa, kakor ga je privzel Svet Evrope: *Sporazumevalni prag* mora govorce usposobiti, da se zmorejo in hočejo spopadati s sporazumevalnimi situacijami z vsemi jezikovnimi vsebinami, viri in strategijami, ki jih poznajo, da si upajo tvegati napake, da so pripravljeni sprejeti pomoč bolj izkušenih govorcev in da so se sposobni sistematično učiti iz izkušenj. Del cilja je tudi, da govorci aktivno iščejo priložnosti za take izzive, npr. pogovor z rojenimi govorcji, in da izkoriščajo možnosti, ki jih ponujajo radio, televizija in avtentična pisna besedila (časopisi ipd.).

Vpogled v učni proces bi moral biti vključen med cilje *Sporazumevalnega praga* ne le kot dodatek, ampak kot cilj, ki se ga da doseči z načinom in obliko podajanja jezikovnih in pragmatičnih vsebin, z vajami, pa tudi s spodbujanjem individualnih izkušenj govorcev pri učenju jezika. Sestavine vpogleda v učni proces se da opisati v obliki učnih ciljev, vendar se je treba ob tem zavedati, da gre za precejšnjo mero posploševanja, ki pušča veliko prostora za konkretno realizacijo učnih dejavnosti posameznih govorcev z različnimi učnimi stilmi.

1 Sestavine razumevanja učnega procesa

1.1 Učni cilji in potrebe

SPS-govorci

- se zavedajo svojih sporazumevalnih potreb;
- vedo, kateri učni cilji so jim ponujeni;
- znajo oceniti, v kolikšni meri so ponujeni učni cilji relevantni za njihove potrebe;
- znajo identificirati sporazumevalne potrebe, ki jih s ponujenimi učnimi cilji ne bodo pokrili;
- znajo v ustreznih virih poiskati in se naučiti uporabljati izraze, ki ustrezajo

njihovim individualnim interesom in potrebam (glede na njihovo narodnost, poklic, interes itd.);

- znajo vsaj okvirno določiti dodatne cilje, ki bodo zadostili njihovim individualnim sporazumevalnim potrebam, npr.

Rad bi poznal strokovne izraze s področja ekonomije.

Rada bi brala članke o arhitekturi.

1.2 Učni proces

SPS-govorci

- so seznanjeni z možnostjo razdelitve končnega učnega cilja na posamezne delne cilje;
- razlikujejo med produktivno in receptivno jezikovno zmožnostjo in se zavedajo relevantnosti obvladanja posameznih jezikovnih spretnosti za doseganje ene ali druge zmožnosti;
- se zavedajo pomembnosti pragmatične, slovnične, leksikalne in fonološke pravilnosti za sporazumevalno učinkovitost;
- znajo prepoznati različne vloge posameznih tipov učnih gradiv in se zavedajo potencialne relevantnosti teh gradiv za doseganje svojih učnih ciljev;
- znajo poiskati informacije o rabi jezika (npr. v slovarjih, v ustremnem učnem gradivu in v jezikovnih priročnikih, primernih za njihovo raven jezikovne zmožnosti);
- spoznajo različne metode usvajanja besedišča in znajo izbrati tiste, ki jim najbolj ustrezano;
- se zavedajo pomembnosti učenja jezika iz neposredne izkušnje in vedo, kako jim posamezne kompenzacijске strategije pri tem lahko pomagajo (gl. tudi Kompenzacijске strategije).

1.3 Učenje jezika iz neposredne izkušnje

SPS-govorci

- so sposobni vključevati v sporazumevalno interakcijo in pri tem uporabljati vire in strategije, predvidene v *Sporazumevalnem pragu*, ter se učiti iz izkušenj;
- so sposobni opazovati vire in strategije, ki jih uporabljajo (v slovenščini) bolj izkušeni govorci, in na ta način povečujejo lastni repertoar receptivnih in produktivnih odzivov;
- so sposobni kot poslušalci in kot bralci registrirati, si zapisati oz. zapomniti besede in fraze, na katere prej še niso naleteli (oz. jih s svojo jezikovno zmožnostjo niso registrirali), pri čemer zaznajo tudi njihov situacijski kontekst in funkcionalni pomen;
- so sposobni eksperimentirati z jezikovnimi izrazi (npr. s kombiniranjem znanih besed in slovničnih struktur ali s tvorbo novih besed) in njihovo ustreznost (pravilnost) preizkušati pri interakciji z bolj izkušenimi govorci;
- so sposobni učinkovitost sporazumevalnega procesa povečevati z uporabo metasporazumevalnih funkcij (gl. tudi Jezikovne funkcije) in kompenzacijskih strategij (gl. tudi Kompenzacijске strategije).

1.4 Vrednotenje

SPS-govorci

- so sposobni opazovati svoje napredovanje proti končnemu cilju, in sicer z ovrednotenjem svoje sporazumevalne zmožnosti glede na posamezne delne cilje;
- se zavedajo vloge formalnega preverjanja jezikovne zmožnosti (testiranja) kot pripomočka za načrtovanje nadaljnjih učnih dejavnosti.

Našteti učni cilji, ki zadevajo vpogled v učni proces, so prilagojeni SPS-govorcu. To pomeni, da temeljijo na predpostavkah, kaj je realno dosegljivo za govorce na bolj ali manj začetni stopnji učenja, ne da bi se pri tem odvračalo pozornost od vsebinskih, funkcionalno-pojmovnih ciljev *Sporazumevalnega praga*. Nekaterim SPS-govorcem to zagotovo ne bo zadoščalo in bodo žeeli nadaljnje reference, npr. razlago posameznih slovničnih struktur, vpogled v slovničo, ustrezno za njihovo raven, ipd. Naloga učitelja v tem primeru je, da presodi in SPS-govorcu ustrezno svetuje, ali bo raba drugih referenčnih virov učenje na njegovi stopnji jezikovne zmožnosti olajšala in pospešila ali pa bo pomenila neučinkovito trošenje časa in energije.

V nadaljevanju je navedeno učno gradivo in nekateri jezikovni priročniki, ki jih na poti do sporazumevalnega praga lahko po svoji presoji uporabljajo SPS-govorci oz. njihovi učitelji in načrtovalci jezikovnih programov, učnega gradiva in testov.

2 Učno gradivo

2.1 Učbeniki in priročniki v slovenskem jeziku

PIRIH SVETINA, Nataša in PONIKVAR, Andreja, 2003: *A,B,C ... 1,2,3, GREMO*. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. [učbenik za začetnike za kratke tečaje]

PIRIH SVETINA, Nataša, 2003²[1997]: *Slovenščina na koncu jezika*. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. [dopolnilni delovni zvezek za višjo začetno in nadaljevalno stopnjo za kratke tečaje, s priročnikom za učitelje]

MARKOVIČ, Andreja, HALUŽAN, Vesna, PEZDIRC BARTOL, Mateja, ŠKAPIN, Danuša, VUGA, Gita, 2003²[2002]: *S slovenščino nimam težav*. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. [učbenik za nadaljevalec za kratke tečaje]

SCHLAMBERGER BREZAR, Mojca, 2003³[1996]: *Učimo se slovenščino III*. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. [učbenik za izpopolnjevalec za kratke tečaje]

MARKOVIČ, Andreja, ŠKAPIN, Danuša, RIGLER ŠILC, Katarina, KAJIČ KMETIČ, Špela, 2002³[1998]: *Slovenska beseda v živo*. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. [učbenik za začetnike za dolge tečaje, s CD-jem in priročnikom za učitelje]

MARKOVIČ, Andreja, ŠKAPIN, Danuša, KNEZ, Mihaela, ŠOBA, Nina, 2004: *Slovenska beseda v živo* 2. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. [učbenik za nadaljevalce za dolge tečaje, s CD-jem] (v tisku)

ČUK, Metka, MIHELIČ, Marjanca, VUGA, Gita, 1996²: *Odkrivajmo slovenščino*. Ljubljana, Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Filozofska fakulteta. [učbenik za višjo nadaljevalno (Slovani) in izpopolnjevalno stopnjo]

JENKO, Elizabeta, PEČNIK, D., REICHMAYR, M., 2002: *Zvočna čitanka za pouk slovenščine. Slöwenisch hören und verstehen. Slovenian Listen and Understand*. Klagenfurt, Drava-Verl.

ČRNIVEC, Ljubica, 2002: *Slovnice preglednice slovenskega jezika*. Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.

DONAJ, Vladimir, 1996: *Dober dan, slovenščina!* Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. [učbenik in delovni zvezek za otroke]

2.2 Učbeniki in priročniki v nemškem jeziku

WEISLER, Alois, 1991: *Slöwenisch für Globetrotter*. Bielefeld, Peter Rump. [Priloga: Zvočni Posnetek (1 Kaseta)]

2.3 Učbeniki in priročniki v angleškem jeziku

HLADNIK, Miran in HOČEVAR, Toussaint, 2001: *Slovene for travelers*. CD, samozaložba in <<http://www.ff.uni-lj.si/sft/>>.

ALBRETTI, Andrea, 1997: *Slovene: a complete course for beginners*. London, Hodder Headline (Teach yourself books). [Zvočni posnetek: 2 kaseti]

SLOVENE PHRASE FINDER, 1996. Collins GEM, Harper Collins Publishers.

ALBRETTI, Andrea, 1995: *Colloquial Slovene, a complete language course*. London, New York, Routledge. [Zvočni posnetek: 2 kaseti]

HLADNIK, Miran in HOČEVAR, Toussaint, 1988: *Slovene for travelers: slovenščina za popotnike: conversational phrases, cultural information, travel tips*. Ljubljana, samozaložba. [Zvočni posnetek: kaseta]

2.4 Učbeniki in priročniki v italijanskem jeziku

KACIN, Anton, 2002⁴: *Grammatica della lingua slovena*. Gorica, Goriška Mohorjeva družba.

TALLONE, Giovanni, 2000: *Lo sloveno essenziale*. Milano, Fonte editore.

2.5 Učbeniki in priročniki v srbskem jeziku

ĐUKANOVIĆ, Maja, 2003: *Sa slovenačkim u svet*. Beograd, Agencija Matić.

ZAKRAJŠEK, Katjuša, 1989: *Govorimo slovenački*. Beograd, Naučna knjiga.

2.6 Učbeniki in priročniki v ruskem jeziku

MAČKOVSKAJA, Nina Borisovna, 1991: *Slovenskij Jazyk: Učebnogo Posobija Dlja Studentov Filologičeskikh Fakultetov Universitetov*. Minsk, Universitetskoe.

PLOTNIKOVA, Olga Sergeevna, 1990: *Slovenskij Jazyk*. Moskva, Izdatel'stvo Moskovskogo Universiteta.

2.7 Učbeniki in priročniki v slovaškem jeziku

HONZAK-JAHIĆ, Jasna, 1995: *Slovenščina za Slovake*. Bratislava, Univerzita Komenského.

2.8 Učbeniki in priročniki v češkem jeziku

HONZAK JAHIĆ, Jasna, 1996: *Slovenščina ni težka = Slovinština není těžká*. Praha, Univerzita Karlova, Vzdavnictvo Karolinum.

2.9 Učbeniki in priročniki v poljskem jeziku

LULIK, Nina in ILCZUK, Wiesław, 1999: *Rozmówki słoweńskie*. Warszawa, Wiedza Powszechna, Ljubljana, Mladinska knjiga.

LULIK, Nina in ILCZUK, Wiesław, 2000: *Pogovori v poljščini*. Ljubljana, Mladinska knjiga.

PRETNAR, Tone in TORKARZ, Emil, 1980: *Slovenščina za Poljake*. Katowice.

2.10 Učbeniki in priročniki v litovskem jeziku

KONICKAJA, Jelena, 2002: *Skaitykime slovniškai*. Tekstai ir žodynas. Vilnius, Vilnaus universiteto leidykla.

2.11 Učbeniki in priročniki v romunskem jeziku

RUS, Vida, 1989: *Curs introductiv de civilizatia, literatura si limba slovenă*. Bucuresti, Facultatea de filologie.

RUS, Vida, 1997: *Ghid de conversatie Romn-Sloven/Romunsko slovenski vodič*. Bucuresti.

2.12 Učbeniki in priročniki v japonskem jeziku

KANAZAŠI, Kumiko, 2001: *Slovenski jezik za Japonce*. Daigakušorin.

3 Jezikovni priročniki za SPS-govorce**3.1 Različni tugejezični slovarji na zgoščenkah in v knjižnih oblikah**

SLOVAR SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA, 1998. Elektronska izdaja na plošči CD-ROM. Ljubljana, SAZU in ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Fran Ramovša, DZS d.d. in Amebis, d.o.o.

3.2 Slovenske slovnice v tujih jezikih

HERRITY, Peter, 2001: *Slovene: a comprehensive grammar*. London and New York, Routledge Grammars.

JENKO, Elizabeta, 2000: *Grammatik der slowenischen Sprache. Eine Einführung*. Klagenfurt/Celovec, Drava.

DERBYSHIRE, W. W., 1993: *A Basic Reference Grammar of Slovene*. Columbus: Slavica.

LENČEK, Rado, 1982: *The Structure and History of the Slovene Language*. New York, Columbus, Ohio: Slavica.

VINCENOT, Claude, 1975: *Essai de grammaire slovène*. Ljubljana, Mladinska knjiga.

JURANČIČ, Janko, 1971²: *Slovenački [slovenski jezik]: Gramatika [slovenačkog] slovenskog jezika za Hrvate i Srbe*. Ljubljana, DZS.

ĐUKANOVIĆ, Maja in MARKOVIĆ, Željko, 2001: *Osnovi gramatike slovenačkog jezika*. Beograd, Filološki fakultet.

4 Jezikovni viri, priročniki in drugo gradivo za učitelje

4.1 Splošni

FIDA – KORPUS SLOVENSKEGA JEZIKA. <<http://www.fida.net/slo/index.html>>

SLOVAR SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA, 1998. Elektronska izdaja na plošči CD-ROM. Ljubljana, SAZU in ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, DZS d.d. in Amebis, d.o.o.

SLOVAR SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA, 1995. Ljubljana, SAZU in ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, DZS.

SLOVENSKI PRAVOPIS, 2001. Ljubljana, SAZU in ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša.

SLOVENSKI PRAVOPIS, 2003. Elektronska izdaja. Ljubljana, ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša in Amebis, d.o.o.

TOPORIŠIČ, Jože, 2000: *Slovenska slovница*. Maribor, Založba Obzorja.

4.2 Specializirani za področje slovenščine kot drugega/tujega jezika

ČOK, Lucija, SKELA, Janez, KOGOJ, Berta, RAZDEVŠEK-PUČKO, Cveta, 1999: *Učenje in poučevanje tujega jezika*. Ljubljana, Pedagoška fakulteta, Koper, Znanstveno-raziskovalno središče.

FERBEŽAR, Ina, 1999: *Merjenje in merljivost v jeziku: na stičišču jezikoslovja in psihologije: nekaj razmislekov*. Slavistična revija 47/4. 417–436.

FERBEŽAR, Ina, 2000: *Dialog pri pouku slovenščine kot tujega jezika: magistrsko delo*. Mentorica: Breda Pogorelec. Ljubljana, Filozofska fakulteta.

FERBEŽAR, Ina, 2003: *Dialog med ciljem in metodo*. Jezik in slovstvo 48/1. 31–44.

FERBEŽAR, Ina in PIRIH-SVETINA, Nataša, 2002: *Slovenščina za tujce*. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport in Zavod RS za šolstvo.

JEZIK IN SLOVSTVO 49/3 in 4, 2004. Tematska številka: Slovenščina kot drugi/tuji jezik. Ljubljana, Zveza društev Slavistično društvo Slovenije.

PIRIH-SVETINA, Nataša, 2001: *Razvoj jezikovne zmožnosti pri usvajanju slovenščine kot drugega jezika: doktorska disertacija*. Mentor: Marko Stabej. Ljubljana, Filozofska fakulteta.

PIRIH-SVETINA, Nataša, 2003: *Napaka v ogledalu procesa učenja tujega jezika*. Jezik in slovstvo 48/2. 17–26.

POVEJ NAPREJ: Priročnik metodičnih dejavnosti za pouk slovenščine kot drugega/tujega jezika, 1996. Ur. Marja Bešter in Ljubica Črnivec. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete.

SKRIPTA 1: Zbornik za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika, 1997. Ur. Marja Bešter. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete.

SKRIPTA 2: Zbornik za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika, 1998. Ur. Marja Bešter. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete.

SKRIPTA 3: Zbornik za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika, 1999. Ur. Marja Bešter. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete.

SKRIPTA 4: Zbornik za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika, 2000. Ur. Ada Vidovič-Muha. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete.

SKRIPTA 5: Zbornik za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika, 1998. Ur. Erika Kržišnik. Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete.

SLOVENŠČINA in slovenska kultura v zdomstvu: Modeli poučevanja in učenja, 2001. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo.

13 Raven tolerance pri odstopanjih od norme

Do zdaj smo govorili samo o tem, kaj naj bi bili SPS-govorci zmožni ubesediti oz. razumeti na stopnji sporazumevalnega praga, nič pa se nismo ukvarjali s tem, kako dobro naj bi bili sposobni to narediti. Navedli smo številne pojme, jezikovne vzorce in strategije, ki govorcu omogočajo učinkovito funkcioniranje v predvidljivih položajih; ne smemo pa pozabiti, da so bile jezikovne vsebine ponujene kot priporočila in ne kot zahteve, da so torej odprte za izbiranje, spreminjanje in dopolnjevanje.

Stopnja jezikovne zmožnosti, ki predstavlja sporazumevalni prag, ni dokončno določena in nespremenljiva, ampak dopušča različne uresničitve, ki so v skladu s potrebami in interesu različnih govorcev. Posledica tega je, da *Sporazumevalni prag za slovenščino* sam na sebi ni standard znanja (npr. za testiranje ali učne načrte), zaradi svoje velike eksplisitnosti pa je lahko osnova zanj. Iz celotne ponudbe jezikovnih vsebin *Sporazumevalnega praga* mora v tem primeru npr. načrtovalec jezikovnega testiranja izbrati vsebine, ki ustrezajo namenu testiranja, in določiti kriterije, ki jih morajo SPS-govorci izpolniti, če želijo uspešno opraviti test.

Sporazumevalni prag je torej samo cilj, za katerega si prizadevajo SPS-govorci in ki je določen na tak način, da lahko da pomembna napotila za načrtovanje jezikovnih dejavnosti. Seveda pa se ga ne sme zamenjevati z dejanskimi rezultati učenja. Ti se bodo vedno razlikovali od zapisanih učnih ciljev; stopnja odstopanja od učnih ciljev, ki je še sprejemljiva, pa je odvisna predvsem od posameznih govorcev, njihovih potreb in ambicij. Zato pri razpravljanju o tem, kako dobro naj bi SPS-govorci obvladali jezikovne vsebine, opisane v *Sporazumevalnem pragu*, ne moremo dosti dlje od zelo splošnih navedb, ki v glavnem zadevajo minimalno jezikovno zmožnost za učinkovito sporazumevanje.

Sporazumevanje je učinkovito, če je dosežen namen sporazumevalnega dejanja, to je, če sporočalec uspešno sporoči svoj namen drugim udeležencem in če pravilno interpretira pomene, ki mu jih sporočajo drugi. Glavni kriterij za ocenjevanje jezikovne zmožnosti na ravni sporazumevalnega praga je torej pragmatična ustreznost: če se govorec želi npr. opravičiti ali izraziti dvom, je njegovo sporazumevanje učinkovito, če njegov sogovornik razume, da se je opravičil oz. da je izrazil dvom. Seveda pa pragmatična ustreznost še zdaleč ne izključuje drugih kriterijev, to je predvsem fonetične, leksikalne in slovnične ustreznosti. V idealnih okoliščinah (brez motenj okolja in s pozornim ter izkušenim sogovornikom) sicer lahko sporazumevanje uspešno poteka celo kljub velikim fonetičnim, slovničnim in leksikalnim napakam. Eksperimenti na področju razpoznavanja govora kažejo, da na razumevanje oz. identifikacijo povedanega v veliki meri vplivajo pričakovanja poslušalca: enaka izjava lahko zgreši svoj namen v manj idealnih okoliščinah, npr. če se govorca ne vidi oz. se ga ne da razbrati iz konteksta, enako tudi v primeru, če je sogovorec nezainteresiran ali če nima izkušenj s tujimi govorci svojega jezika. Na splošno rojeni govorci lažje spregledajo odstope od norme (v smislu razumevanja; sicer so lahko tudi zelo netolerantni) kot tuji govorci. To je še posebej pomembno, kadar se jezik uporablja kot sredstvo sporazumevanja govorcev, za katere ni prvi jezik (v primeru slovenščine, vsaj na ravni SPS, sicer redka, pa vendarle obstoječa okoliščina); za primer lahko navedemo npr. interference iz prvega jezika, ki sporazumevanja z rojenimi govorci (ali z govorci istega prvega jezika) resneje ne ogrožajo, z govorci drugega prvega jezika pa ga lahko popolnoma onemogočijo.

Jasno je, da sporazumevanje ne more nemoteno potekati, če govorci do neke mere ne upoštevajo slovničnih, leksikalnih in fonetičnih norm. To nadalje pomeni, da odstopanja od norme, ki ovirajo učinkovito sporazumevanje, niso sprejemljiva. Vprašanje pa seveda je, kateri odstopi od norme, če sploh, so potemtakem sprejemljivi.

Po definiciji lahko npr. vsaka napaka pri razlikovanju fonemskih parov ali pri razlikovanju posameznih slovničnih kategorij (npr. sklonov ali vidskih parov) vodi v nerazumevanje, vendar so dejavniki, ki odločajo o tem, ali je napaka v resnici taka, tako kompleksni, da jih je nemogoče enoznačno opisati. V velikem odstotku primerov bodo poslušalci (posebej če gre za rojene govorce) opazili, da so v govoru napake, vendar bodo vseeno razumeli namen sporočila. Če so tovrstne napake zato sprejemljive v sicer uspešnem in učinkovitem govorjem dejanju, ni odvisno od ciljev, zapisanih v *Sporazumevalnem pragu*, ampak je to predvsem stvar SPS-govorca, njegove lastne tolerance do napak in njegovih ambicij. Nekoga, ki je po naravi sramljiv, lahko zelo moti, če se zaveda, da pri govorjenju neprestano dela napake. Tudi nekdo, ki želi, da ga v celoti sprejmejo kot enakopravnega sogovorca v okolju, ki ni naklonjeno omejeni jezikovni zmožnosti, bo svoje zahteve po pravilnosti postavil višje (z manjšo toleranco odstopanja od norme) kot številni drugi govorci. Sporazumevalni prag, kot ga predvideva ta dokument, seveda ne ovira razvoja višje jezikovne zmožnosti in omejevanja tolerance pri odstopanju (ju prej spodbuja), vendar pa tega tudi ne zahteva od vseh govorcev določene ciljne skupine, to je od vseh SPS-govorcev.

Seveda priporočamo vsem SPS-govorcem, da naravnajo svoje cilje nekoliko nad pragmatično ustreznost. Prizadevati pa si morajo tudi za doseganje določene stopnje učinkovitosti: govorci, ki se ustavijo ob vsaki drugi besedi, ker ne vedo, kako nadaljevati, ki delajo številne slovnične in leksikalne napake tudi v kratkih stavkih ter katerih izgovorjava ne ustreza nobenemu izmed znanih standardov, obremenjujejo sogovorce in tvegajo, da bodo izgubili njihovo pozornost. Podobno neučinkovito je sporazumevanje tudi, kadar poslušalci, ki poskušajo razumeti, kar se jim govorji, potrebujejo neprestano ponavljanje in parafraziranje, zahtevajo od govorca, da govorji nenanavno počasi ali si povedano neprestano parafrazirajo v skrajno omejen okvir besedišča in slovničnih struktur. Pričakuje se torej, da SPS-govorci znotraj vsebin *Sporazumevalnega praga* dosežejo vsaj minimalno jezikovno zmožnost, ki se jo da na kratko opisati na naslednji način:

- da jih kot govorce z luhkoto razumejo ne le rojeni govorci, ampak v normalnih okoliščinah tudi drugi SPS-govorci;
- da kot poslušalci razumejo, kar jim govorijo sogovorci, in sicer rojeni govorci in v normalnih okoliščinah tudi drugi SPS-govorci, ne da bi se morali govorci pri tem preveč truditi.

Kar je bilo rečeno za SPS-govorce in -poslušalce, velja tudi za SPS-pisce in -bralce. Seveda si bodo pri pisanju SPS-govorci verjetno postavili nekoliko višje kriterije za doseganje formalne pravilnosti, še posebej v uradnih pismih. Če bodo imeli dostop do primernih referenčnih besedil, bodo lažje dosegli te kriterije kot pri govorjenju.

Pri vsem, kar smo povedali, je treba dodati še, da se pričakuje tudi določena strpnost in sodelovanje s strani rojenih govorcev, kadar se sporazumevajo z SPS-govorci. Nerealno bi bilo pričakovati ali celo zahtevati, da bi SPS-govorci dobro funkcionirali brez tega. Tudi sposobnost funkcioniranja v zahtevnejših okoliščinah ne zahteva nujno nadaljnjega učenja, ampak se bo postopno razvijala, če bodo SPS-govorci jezik uporabljali.

Dodatki

A Izgovor in intonacija

Uvod

Slovenski knjižni zapis je v precejšnji meri fonetični, to pomeni, da se glasovi pišejo tako, kot se izgovarjajo, seveda pa ne vedno in povsod. Govorcem slovenščine kot tujega jezika povzroča precej težav naglaševanje besed, saj naglas v slovenščini ni vedno na istem zlogu v besedi in se ga morajo govorci naučiti skupaj z besedo (in njenim pomenom), torej v govorni situaciji. Naglasa v slovenski pisavi ne označujemo.

Zapis se razlikuje od izgovora predvsem v naslednjih primerih:

- pri soglasniških ali samoglasniških glasovih, ki niso zapisani fonetično (npr. nadstropje – [natstrópje], v Sloveniji – [uslovéniji], pisal – [písau]);
- polglasnik nima svoje črke (npr. prvi [pàrvi], minister [minístér]);
- črki <e> in <o> označujeta tako ozke kot široke glasove (pésem – sêdmi; mórje – vôda).

Govorjena slovenščina je narečno zelo razslojena, kar vpliva tudi na knjižno izreko. Slovenski govorci v zasebnem in neformalnem sporazumevanju govorijo precej drugače od govorjenega knjižnega jezika, kar lahko govorcem slovenščine kot tujega jezika povzroča težave pri razumevanju.

V slovenskem knjižnem jeziku poznamo dve vrsti oz. načina naglaševanja – jakostno in tonemsko naglaševanje, ki sta obe knjižni in enakovredni. Ker se tonemskega naglasa ne da priučiti, ga za sporazumevalni prag nismo označevali.

Besedila v 5. in 9. poglavju Sporazumevalnega praga smo fonetično opremili tako, da dajejo najnujnejše informacije o izgovoru in zvočni podobi besedil (iz teh poglavij so tudi primeri). Na ta način lahko SPS-govorci dejavno vstopijo v zvočno podobo slovenskega govorjenega knjižnega jezika.

Naglas

Slovenski knjižni jezik spada med jezike z nestalnim naglasnim mestom v besedi, kar pomeni, da je naglas v različnih besedah na različnih zlogih. Zato je naglas treba usvajati skupaj s pisno podobo in drugimi lastnostmi besede.

Zaradi nestalnega naglasnega mesta in različne kakovosti samoglasnikov (zapis le s po eno črko, <e> in <o>) so v slovenskem jeziku ustaljena določena naglasna znamenja, ki se uporabljajo po potrebi. Znamenja označujejo mesto naglasa in trajanje samoglasnika (pri a, i, u), pa tudi kakovost (pri že omenjenih e in o).

Znamenja za označevanje naglasa, trajanja in kakovosti samoglasnikov:

naglasno znamenje	funkcija naglasnega znamenja	Primeri
‐ – krativec	označuje mesto naglasa, kratkost, pri e in o tudi širokost	obràz, sít, kùp, mordà, kàj (nedol.); mèt, prihòd

‘ – ostrivec	označuje mesto naglasa, dolžino, pri e in o tudi ozkost	obráza, míza, júha, smŕt; Slovénija, dóber;
^ – strešica	označuje mesto naglasa, dolžino, pri e in o tudi širokost	dôbra júha, rôke, prôšnja; žélja, rēči; tvôje mnêne

Vsi naglašeni samoglasniki so načeloma dolgi, nenaglašeni pa kratki. Slovensko jezikoslovje sicer običajno ločuje tudi med kratkimi in dolgimi naglašenimi samoglasniki, vendar te razlike za SPS-govorce niso pomembne.

Sistem slovenskih glasov in njihovih variant

Pri opisu glasov smo se osredotočili predvsem na pravorečno težavne variante in na posebnosti pri razmerju črka – glas.

Samoglasniki

Samoglasniki so glasovi, ki so v slovenščini lahko naglašeni. Kratki naglašeni in nenaglašeni samoglasniki se v neknjižnem govorjenem jeziku pogosto spremenijo v polglasnik – npr. obráz [obrəz] – ali se povsem izpustijo – víno [víno : víno], zeló [zló : zeló], prinésel [pərnésu : prinésəu] ipd.

Črka <o> lahko označuje:

- široki o
  - ò – njegòv, pozòr, nòž, odlòg, sòl
  - ô – prôšnja, dôbra, gôstje, njegôva, odgôvor
- ozki o
  - ó – dóber, tórtta, lahkó, zmógel, prósim

Črka <e> lahko označuje:

- široki e
  - è – izlèt, nè, nihčè, némogóče
  - ê – Koréja, vseêno, grménje, vesélje, narejêno
- ozki e
  - é – létos, mésec, slovénski

Nenaglašeni e in o so široki (odgôvor; vesélje).

Pri glasovih a, i in u zaznamujeta ostrivec dolžino in kativec kratkost, med katerima pa v izgovoru ni velike razlike (ni relevantna za SPS-govorce).

Polglasnik

Polglasnik ([ə]) v slovenskem zapisu nima svoje črke in je zapisan z <e> (je prinésel) oz. <r> (prvénstvo), naglašen oz. nenaglašen (prišèl, prívič : smrdí, kášelj) – v Sporazumevalnem pragu smo te črke, ki zaznamujejo polglasnik, označili ležeče. Polglasnik je vedno kratek, razen če je naglašen v sklopu z zvočnikom r, kjer je celoten sklop obravnavan kot dolg, zato ga označujemo z ostrivcem (prívi,

vr̄t). Načeloma pri nenaglašenih polglasnikih, zapisanih z <e> velja, da pri pregibanju izpadejo (prin̄sel – prin̄sla, Némc – Némca, dédek – dédka).

Soglasniki

V slovenskem knjižnem jeziku se tudi soglasniki zapisujejo večinoma fonetično. V tistih primerih, ko se izgovarja soglasnik drugače, kot se zapisuje, je soglasnik oz. soglasniški sklop v Sporazumevalnem pragu zapisan *ležeče*.

Soglasniki so:

– NEZVOČNIKI

zveneči	b	d	z	ž		(dž)	g
nezveneči	p	t	s	š	h	c	k

– ZVOČNIKI

m	n	r	j	l	v
---	---	---	---	---	---

Soglasniške premene

Variante nezvočnikov

Pri nezvočnikih se pojavljajo premene po zvenečnosti: glas v besedi se izgovori drugače, kot se piše, zaradi vpliva sosednjega glasu ali premora: podp̄is [potp̄is], je odp̄eljal [jeotp̄eljal], občutek [opčútək], predstávili [prectávili]; pred koncem besede oziroma premorom so vsi nezvočniki nezveneči grád, odhòd [grát, othòt].

Predlogi (še posebej enoglasovni) se načeloma izgovarjajo skupaj z naglašeno besedo (s tabo [stábo], z njím [znjím], med vójno [medvójno]); če se beseda zaključi z istim glasom, kot se začenja naslednja beseda, pa se predvsem pri trajnikih izgovori skupaj daljši glas (iz Slovenije – [is:lovénej], vas skrbí – [vas:krbí], létos so – [létos:o], S spoštovánjem – [s:poštovánjem], brez zvéze – [brez:vézel]); pri netrajnikih (predvsem zapornikih) pa se enaki glasovi znotraj ene besede zljejo v enega (npr. oddáti [odáti]).

Pri zaporedju nekaterih nezvočnikov v besedi prihaja do zlitja glasov v enega, npr. t+s v [c] (predstávili [prectavili]).

Variante zvočnikov

V knjižnem jeziku imajo govorci slovenščine največ težav z izgovorjavo glasov /v/ in /l/ v položaju na koncu besede oz. pred soglasniki – vsák, vzéti, nòv [usák, uzéti, nòv]; pòl, igrálci, popôlnoma [pòu, igráuci, popôunoma].

Glas in črka l

Glas, zapisan s črko <l>, se v položaju za samoglasnikom in pred soglasnikom v besedi ali pred koncem besede oziroma premorom izgovarja polsamoglasniško oziroma dvoglasniško – omenili bomo le nekatere primere: izgovor deležnika na -l moškega spola ednine je v sodobnem knjižnem jeziku vedno dvoglasniški (u-jevski) – razúmel, narédił, dělal, pozábil [razúmeū, narédiū, děláu, pozábiu ...]; še nekaj primerov tipa bralca, igralka, igrałski, poslušalstvo [brauća, igrauća, igrauški, poslušauſtvo]; žal [žau], popoldne [popoùdne].

Glas in črka v

Izgovor glasu, zapisanega s črko <v>, je v slovenskem knjižnem jeziku težaven predvsem v položaju pred soglasniki in na koncu besede – v teh primerih se ponavadi izgovarja kot kratek u: predvsem, vsák; vzámem, odvzéti; nòv, njegòv, pràv [predusèm, usák; uzámem, oduzéti; nòv, njegòv, pràv]. Toda pred zvočnikoma v in l na začetku se lahko izgovarja tudi kot [v-]: vláda, vrême [vláda, vrême].

Predlog v se vedno izgovarja u-jevsko (*v* Slovéniji, *v* Délú, *v* ávtu [uslovéniji, udélu, uáutu]), və-jevski izgovor [(vadélu)] je v knjižnem jeziku neustrezen, čeprav se v govoru pogosto sliši.

V položaju za samoglasnikom se glas v izgovarja dvoglasniško, podobno kot varianta glasu, zapisanega z <l>: nòv, njegòv, pràv [nòv, njegòv, pràv].

Stavčna intonacija in stavčni poudarek

Vse povedi, razen odločevalnih vprašalnih povedi, imajo padajočo končno intonacijo (kadence) in je načeloma nismo označevali, razen če je bila že nekončna intonacija posebej izrazita. Čustveno zaznamovane intonacije nismo označevali, saj je v pisavi zaznamovana s klicajem.

Označevanje in povezanost intonacije z ločili

Kadenco (padajočo končno intonacijo) smo zaznamovali izjemoma, in sicer s puščico, usmerjeno navzdol (↓): Bíl je takó pijàn, ↗ da ní mógel vžgáti ávta. ↓ V zapisu je padajoča končna intonacija zaznamovana s piko, v določenih primerih, npr. pri nagovoru, tudi s klicajem (Drági obiskoválci! ↓).

Antikadencia (rastoča vprašalna intonacija) je zaznamovana s puščico, usmerjeno navzgor (↑): Bi šèl z námi *v* kíno? ↑ Gréš z námi jádrat? ↑ Boš lahkó sám? ↑ Značilna je predvsem za odločevalna vprašanja. Podobne vprašalne povedi lahko imajo, odvisno od konteksta, tudi padajočo intonacijo, zlasti če se začenjajo z vprašalnico: A se (tórej) dobímo *ob* pétih? ↓

Podobno (rastočo) intonacijo imajo tudi dopolnjevalna vprašanja, kadar jih – recimo v začudenju – izgovorimo kot ponovljeno vprašanje. To spremeni tonski potek in namesto običajne kadence nastopi antikadencia. V tem primeru je vprašanje zapisano z dvema vprašajema: **Káj** si naředíl?? ↑ Jakost govora je pri tem večja.

Polkadanca (nekončna intonacija) je lahko padajoča ↘ (Oprostíte ... ↘; Dánes zvečér grémo *v* kino, ↘ *v* Kinotéko. ↓ Oprostíte, ↘ kakó ste žé rékli, da ji je imé? ↑) ali rastoča ↗ (Gospód ... ↗, Ó, Míha, ↗ tí si. ↓). V zapisu je zaznamovana z vejico, pomisljajem, tropičjem, podpičjem.

Polkadanca je rastoča predvsem takrat, ko gre za nedokončanost misli; podobno velja tudi za antikadenco, saj v slovenskem knjižnem jeziku rastoča končna intonacija nastopa samo pri odločevalnih vprašanjih, ki zahtevajo odgovor, pri dopolnjevalnih pa se običajno pojavi kadanca.

Poudarek je odvisen tudi od konkretnega namena sporočanja, torej od govorne situacije, zaznamovali smo ga s krepkejšim tiskom: Já, prósím, ↓ káj pa **jè?** ↓ **Šèl** je. Pri dopolnjevalnih vprašalnih povedih je poudarek praviloma na vprašalnici in ga zato nismo posebej označevali: Zakáj se nê bi z njím o téma pogovoríli?

B Slovica Sporazumevalnega praga za slovenščino

Skladnja in oblikoslovje

I Poved

1 Enostavčne povedi

- 1.1 Osnovne sestavine povedi
  - 1.1.1 Enostavna poved
  - 1.1.2 Razširjena poved
  - 1.1.3 Osnovni tipi povedi
    - 1.1.3.1 Pripovedna poved
    - 1.1.3.2 Vprašalna poved
    - 1.1.3.3 Velelna poved
    - 1.1.3.4 Vzklična poved
  - 1.1.4 Osnovne oblike povedi
    - 1.1.4.1 Trdilne in nikalne povedi
    - 1.1.4.2 Tvorna in trpna oblika

2 Zložene povedi

- 2.1 Podredje
  - 2.1.1 Oziralni odvisniki
  - 2.1.2 Vsebinski odvisniki
    - 2.1.2.1 Za glagoli in izrazi, ki izražajo govorčev odnos do povedanega
    - 2.1.2.2 Poročani govor
  - 2.1.3 Okoliščinski odvisniki
- 2.2 Priredje

3 Izražanje pomenskih odnosov znotraj povedi

- 3.1 Dodajanje in naštevanje
- 3.2 Ločevanje in izbiranje
- 3.3 Pojasnjevanje
- 3.4 Čas
- 3.5 Vzrok
- 3.6 Posledica
- 3.7 Pogoj
- 3.8 Namen
- 3.9 Nasprotovanje in dopuščanje
- 3.10 Način
- 3.11 Primerjava

4 Členitev po aktualnosti

II Glagol

1 Pomenske kategorije

- 1.1 Glagolski naklon

1.2 Glagolski vid

1.2.1 Pomen

- 1.2.1.1 Dovršni, nedovršni
- 1.2.1.2 Trajni, trenutni
- 1.2.1.3 Rezultativni, nerezultativni
- 1.2.1.4 Ponavljalni, enkratni
- 1.2.1.5 Napredujuče dejanje
- 1.2.1.6 Običaj, navada
- 1.2.1.7 Začetni, zaključni

1.2.2 Oblikotvorje

- 1.2.2.1 Predpone za dovršne glagole
- 1.2.2.2 Medpone za nedovršne glagole
- 1.2.2.3 Vidski pari, ki se izražajo z različnimi glagoli
- 1.2.2.4 Dvovidski glagoli

1.3 Glagolski čas

1.3.1 Pomen časovnih oblik v povezavi z glagolskim vidom

- 1.3.1.1 Sedanjik
- 1.3.1.2 Preteklik
- 1.3.1.3 Prihodnjik
- 1.3.1.4 Časi v poročanem govoru

1.3.2 Raba naklona v povezavi z glagolskim vidom

- 1.3.2.1 Pogojnik
- 1.3.2.2 Velelnik

1.4 Glagolski način

2 Skladnja

2.1 Glagoli brez vršilca dejanja

2.2 Neprehodni glagoli

2.3 Prehodni glagoli

- 2.3.1 Glagoli brez predloga
- 2.3.2 Glagoli s predlogom
- 2.3.3 Povratni glagoli
- 2.3.4 Povzročilniki
- 2.3.5 Pomensko nepopolni glagoli

3 Oblkoslovje

3.1 Sedanjiška osnova

3.1.1 Sedanjik

3.1.2 Velelnik

3.2 Nedoločniška osnova

3.2.1 Preteklik

3.2.2 Prihodnjik

3.2.3 Pogojnik

3.3 Neosebne glagolske oblike

3.3.1 Nedoločnik

3.3.2 Namenilnik

3.3.3 Deležniki

- 3.3.3.1 Deležnik na -č

- 3.3.3.2 Deležnik na -l
- 3.3.3.3 Deležnik na -n/-t
- 3.3.3.4 Glagolnik

III Samostalnik

1 Pomen

2 Pomenske kategorije

- 2.1 Spol
  - 2.1.1 Živo – neživo
  - 2.1.2 Človeško – nečloveško
- 2.2 Število
- 2.3 Skloni in njihova raba
  - 2.3.1 Imenovalnik
  - 2.3.2 Rodilnik
  - 2.3.3 Dajalnik
  - 2.3.4 Tožilnik
  - 2.3.5 Mestnik
  - 2.3.6 Orodnik

3 Oblikoslovje

- 3.1 Moška sklanjatev
  - 3.1.1 Prva moška sklanjatev
  - 3.1.2 Druga moška sklanjatev
- 3.2 Ženska sklanjatev
  - 3.2.1 Prva ženska sklanjatev
  - 3.2.2 Druga ženska sklanjatev
  - 3.2.3 Tretja ženska sklanjatev
- 3.3 Srednja sklanjatev
- 3.4 Sklanjanje lastnih imen

IV Pridevnik

1 Pomen

- 1.1 Lastnostni pridevniki
- 1.2 Svojilni pridevniki
- 1.3 Vrstni pridevniki
- 1.4 Prehajanje med vrstami

2 Oblikoslovje

- 2.1 Sklanjanje pridevnika
  - 2.1.1 Moški spol
  - 2.1.2 Ženski spol
  - 2.1.3 Srednji spol
- 2.2 Stopnjevanje pridevnika
  - 2.2.1 Stopnjevanje z obrazili
  - 2.2.2 Opisno stopnjevanje
  - 2.2.3 Dvostopenjsko stopnjevanje

3 Skladnja pridevnika

- 3.1 Besedni red
- 3.2 Določnost pridevnika
  - 3.2.1 Raba določne in nedoločne oblike pridevnika

V Števnik

- 1 **Glavni števni**k
- 2 **Vrstilni števni**k
- 3 **Ostali števni**k
- 4 **Oblikoslovje**

VI Zaimek

- 1 **Anaforična raba**
- 2 **Deiktična raba**
  - 2.1 Določevalniki za določnost: svojilni in kazalni
  - 2.2 Določevalniki za nedoločnost: nedoločni, poljubnostni, mnogostni, nikalni
- 3 **Poljubnostna referenca**
- 4 **Vrste zaimkov**
  - 4.1 Osebni zaimki
    - 4.1.1 Deiktična raba
    - 4.1.2 Anaforična raba
    - 4.1.3 Raba naglasnih, naslonskih in naveznih oblik
    - 4.1.4 Oblikoslovje
  - 4.2 Povratni osebni zaimek
  - 4.3 Kazalni zaimki
  - 4.4 Svojilni zaimki
  - 4.5 Oziralni zaimki
  - 4.6 Vprašalni zaimki
  - 4.7 Nedoločni zaimki
  - 4.8 Poljubnostni zaimki
  - 4.9 Nikalni zaimki
  - 4.10 Celostni zaimki
  - 4.11 Istostni, drugostni, mnogostni zaimki
- 5 **Besedni red, povezan z naslonsko obliko osebnih zaimkov**

VII Prislov

- 1 **Pomen**
- 2 **Skladnja**
- 3 **Oblikotvorje**

VIII Členek**Besedotvorje**

Skladnja in oblikoslovje

I Poved

Poved je enota sporazumevanja: v govoru je, poenostavljeni, določena z intonacijo in premorom, v pisanih besedah pa začne z veliko začetnico in konča s končnim ločilom. Poved vsebuje manjše zaključeno sporočilo, ki dobi polno vrednost v kontekstu sporazumevanja.

Povedi so lahko enostavne ali sestavljene: sestavljajo jih stavki – ti so lahko glavni in/ali odvisni (gl. tudi Podredje in Priredje).

1 Enostavčne povedi

1.1 Osnovne sestavine povedi

1.1.1 Enostavna poved

Enostavno poved sestavljajo samostalniška besedna zveza in glagolski okvir, ki predvideva določeno število delovalnikov:

Metka ima gripo.

Kdo pije kavo?

SBZ 1 + GBZ + SBZ

osebek + povedek + predmet

Samostalniška besedna zveza je lahko nadomeščena z zaimkom:

Telefonira mu.

Osebni zaimki je v imenovalniku praviloma izpuščen (gl. tudi Zaimki):

Bolna je.

Samostalniška besedna zveza v imenovalniku (osebek) določa glagolu spol in število. Ostale samostalniške besedne zveze so pogojene in oblikovno določene z glagolskim okvirom.

1.1.2 Razširjena poved

SBZ 1 + glagolski okvir (GBZ + SBZ) + okoliščine

Janez te bo čakal na postaji.

Okoliščine so izražene s SBZ, predložno besedno zvezo ali s prislovno besedno zvezo:

čas: *vsak dan, ob osmih*

kraj: *v kavarni, na terasi*

vzrok: *iz navade*

namen: *za dobro počutje*

dopuščanje: *kljub slabemu vremenu*

način: *počasi, peš*

Ob nedeljah Janez iz navade pije kavo na terasi.

Kljub dežju so šli na izlet peš.

1.1.3 Osnovni tipi povedi

- a) pripovedne povedi
- b) vprašalne povedi
- c) velelne povedi
- č) vzklične povedi

1.1.3.1 Pričevna poved

Govorec ugotavlja (dejansko) stanje. Pričevna poved ima padajočo intonacijo v govoru. V pisavi se konča s piko:

Miha je šel v trgovino.

Dežuje.

Sestavine samostojne povedi so ponavadi podane v naslednjem besednjem redu:

SBZ 1 + GBZ + SBZ

(gl. tudi Členitev po aktualnosti)

1.1.3.2 Vprašalna poved

Govorec sprašuje po informaciji o dejanskem stanju.

Ločimo dve vrsti vprašanj, odločevalna in dopoljevalna.

Odločevalna vprašanja (rastoča intonacija)

Pričakovani odgovor na ta vprašanja je *da/ja* ali *ne*. Tvorimo jih z vprašalnim členkom *ali/a* ali samo z intonacijo in s spremenjenim besednjim redom glede na pripovedno poved:

Ali je pojedel juho? (Ja, je./Ne, ni./Ne vem./Nisem prepričana.)

A je pojedel juho?

Je pojedel juho?

Besedni red v odločevalnih vprašalnih povedih:

(Ali/a) SBZ 1 + GBZ + SBZ ali (Ali/a) GBZ + SBZ 1 + SBZ glede na poudarek v sobesedilu.

Ali/a Miha pije čaj? Ima Miha vročino?

(gl. tudi Besedni red, povezan z naslonsko obliko osebnih zaimkov)

Dopoljevalna vprašanja (padajoča intonacija)

Po informaciji sprašujemo z vprašalnimi zaimki (KČZ vprašanja) na začetku povedi.

Sprašujemo po naslednjih informacijah:

Oseba, stvar:

Kdo je šel v trgovino?

Kaj je kupil?

Čas, prostor:

Kdaj je šel v trgovino?

Kam je šel v trgovino?

Kje je trgovina?

Vzrok, namen:

Zakaj je šel v trgovino?

Način:

Kako je šel v trgovino?

Količina:

Koliko stane sendvič?

Lastnost, vrsta, svojina:

Kakšen je sendvič?

Kateri sok boš?

Čigava kava je to?

Besedni red v dopolnjevalnih vprašalnih povedih:

KČZ vprašalnice + (naslonski niz), ostale sestavine glede na poudarek v sobesedilu.

1.1.3.3 Velelna poved

Govorec veleva, naj se določeno dejansko stanje uresniči. Izražamo lahko:

Ukaz:

Sezuj čevlje!

Velelnik v vlijudnem sporazumevanju za dajanje ukazov omilimo z besedo *prosim* ali glagol postavimo v povedni oziroma pogojni naklon:

Prosim, sezuj čevlje.

Prosim, če sezuješ čevlje.

Prosim, če bi sezul čevlje.

Dovoljenje:

No, pa pojdi v kino!

Prošnja:

Kupi mi sladoled, prosim!

Povabilo, predlog:

Pridi kaj na obisk! Daj, vzemi sendvič!

Zapoved:

Molimo!

Prepoved:

Ne hodi po travi!

Nasvet:

Pij več vode.

Govorec lahko veleva tudi s pripovedno povedjo, v kateri je neposredno izražen njegov namen:

Zahtevam, da sezuješ čevlje.

Prepovedujem vam, da se približate konjem.

Dovolim vam, da pri testu uporabljate slovarje.

Eliptične velelne povedi so lahko tudi brez glagola:

Vrata!

1.1.3.4 Vzklična poved

Govorec izraža, da je dejansko stanje nenavadno, presenetljivo. Vzklične povedi imajo v govoru specifično intonacijo, bodisi rastočo, bodisi padajočo:

Peter!

Kaj je to!

Joj, kaj je to!

S členki lahko spremenimo tip povedi:

Peter je prišel.

Peter je prišel, a ne?

A Peter je prišel?

Naj Peter pride.

Joj, Peter!

1.1.4 Osnovne oblike povedi

Osnovni tipi povedi se pojavljajo v trdilni ali nikalni in v tvorni ali trpni obliki.

1.1.4.1 Trdilne in nikalne povedi

a) Trdilne povedi

so opisane kot osnovni tipi povedi.

b) Nikalne povedi

Zanikanje celotne povedi (zanikana je glagolska oblika)

1. Neprehodni glagol:

Miha spi. Miha ne spi.

Če je neprehodni glagol *biti* v pomenu *obstajati* (prisotnost/odsotnost v času in prostoru) in ga zanikamo, je osebek v rodilniku, v preteklem času pa se spremeni ujemanje:

Jutri bo predstava. Jutri ne bo predstave.

Maja je bila v sobi. Maje ni bilo v sobi.

2. Prehodni glagol z delovalnikom v tožilniku (brezpredložni direktni predmet); ob zanikanju delovalnik v tožilniku postane delovalnik v rodilniku:

Miha peče palačinke. Miha ne peče palačink.

3. Pri glagolu z delovalniki v drugih odvisnih sklonih oz. ob predlogih pri zanikanju ne pride do sprememb:

Miha telefonira Janezu. Miha ne telefonira Janezu.

Miha gre v šolo. Miha ne gre v šolo.

Vozim za Jano. Ne vozim za Jano.

4. Zanikanje se vedno nanaša na remo povedi:

Ni narezal salame. (= Nekaj je narezal, ampak ne salame.)

Zanikanje dela povedi

V tem primeru je zanikan glagol (zapisan ločeno z nikalnico ne, razen pri *biti, imeti, hoteti*), dodamo pa tudi nikalni zaimek. V slovenščini imamo dvojno zanikanje:

Nihče ni prišel.

V sobi ni nikogar.

Noče nikamor.

*Nikjer ga ni.
Nobenega sadja ni kupil.
Ničesar nima.*

Pri celostnih zaimkih poteka zanikanje na dveh pomenskih ravneh:

*Vsi so prišli.
Niso prišli vsi, Francoze in Angleži so zadržali na carini.
Nihče ni prišel.*

Zanikanje na ravni izrekanja

Zanikamo sogovorčeve trditev, ne pa obstajanja samega predmeta pogovora:

*Hiša ni na hribu, ampak v dolini.
(gl. tudi Splošni pojmi 2)*

Zanikana poved nima nikalnega pomena

*Ni kupil samo kruha, ampak tudi mleko.
Živila je v Avstriji, dokler se ni poročila z Angležem.*

Pri glagolih, ki izražajo strah ali bojazen (*bati se, biti strah*), je lahko odvisnik bodisi v trdilni bodisi v nikalni obliki:

*Bojim se, da se bo ponesrečil/da se ne bo ponesrečil.
Strah me je, da ne bi prišel prepozno/da bi prišel prepozno.*

Zanikanje vezalnega in stopnjevalnega priredja (ne niti; niti niti)

Pije in kadi. Ne pije in ne kadi. Niti ne pije niti ne kadi.

Zanikanje lahko poudarimo s členki: *nič več, nikoli/nikdar več, nihče več, sploh ne, nikakor ne ...*

Nihče več ne pride.

1.1.4.2 **Tvorna in trpna oblika**

a) **Tvorne povedi** so v slovenščini bistveno pogosteje:

Oče je pohvalil sina.

b) **Trpne povedi** nastajajo s pretvorbo tvornih.

Osebek tvorne povedi postane določilo izvora glagolskega dejanja, predmet tvorne povedi postane osebek trpne povedi. Glagolu se spremeni glagolski način (gl. tudi Glagol). Popolne trpne povedi v slovenščini praktično ne obstajajo:

Sin je bil pohvaljen (od očeta)*.

S sporazumevalnega stališča gre za pomikanje vršilca v ozadje in poudarjanje glagolskega dejanja. Običajno je glagolsko dejanje na koncu povedi.

SBZ 1 + GBZ

Trpnik se uporablja za izražanje rezultata dejanja (brez vršilca):

*Ta hiša je bila sezidana v 16. stoletju.
Bife je že odprt.*

Za trpne po pomenu veljajo tudi povedi s *se* (neosebno izražanje):

*Oddelek se piše z dva d.
Zdravilo se jemlje po jedi.*

2 Zložene povedi

Povedi so lahko zložene podredno ali priredno.

2.1 Podredje

Ena od sestavin enostavčne povedi, delovalnik, del delovalnika ali okoliščina, je izražena kot odvisni stavki:

Ob lepem vremenu Janez piše kavo na terasi.

Kadar je lepo vreme, Janez piše kavo na terasi.

Odvisni stavki ali odvisniki so poimenovani glede na to, katera od sestavin je izražena stavčno. Poznamo oziralne, vsebinske in okoliščinske odvisnike.

2.1.1 Oziralni odvisniki

Nadomeščajo del samostalniške besedne zveze ali celotno samostalniško besedno zvezo (gl. tudi Zaimek). Uvaja jih oziralni zaimek, ki ima vrednost vezniške besede in nanosnice hkrati ali povzema samostalniško nanosnico.

Pridevniški

Vsi, ki so zamenjali poklic, so zadovoljni.

Prijatelj, ki sem ga srečal včeraj, že pet let živi v Bruslju.

Kip, ki ga vidite, je delo akademskega kiparja Zdenka Kalina.

kateri (za predlogom ali za odpravljanje dvoumnosti)

Sprejeli so predlog, s katerim se nisem strinjal.

Ženska, v katero sem se zaletela, je izsilila prednost.

Samostalniški

Kdor ne dela, naj ne je.

Kar je kvalitetno, ni nujno drag.

Prislovni

Povsod, kjer se je pojavit, so ga lepo sprejeli.

2.1.2 Vsebinski odvisniki

Vsebinski odvisniki nadomeščajo samostalniško besedno zvezo, ki dopolnjuje glagolski okvir. Uvajajo jih vezniki *da, ali, če, naj* ali vprašalni zaimki.

2.1.2.1 Za glagoli in izrazi, ki izražajo govorčev odnos do povedanega

(čustva, mišljenje, voljo ...)

Bojim se, da bodo posledice hude.

Veselilo bi me, če bi prišel.

Mislim, da me ne bo razočaral.

Vem, da bo prišel.

Ne vem, ali bom šla tudi jaz.

Hotela je, naj ji pomaga.

Rada bi, da se še kdaj vidiva.

Možno je, da bodo zamudili.

Zdi se nam, da je naloga pretežka.

Grozno je, da še nismo končali.

2.1.2.2 Poročani govor

Uvajajo jih vezniki *da*, *naj*, *ali/če* in vprašalni zaimki:

Rekel je, da ga boli glava.

Prosil jo je, naj mu pomaga.

Zanimalo jo je, ali/če zvečer pride.

Vprašala me je, kam gremo.

2.1.3 Okoliščinski odvisniki

Nadomeščajo besedno zvezo, ki izraža okoliščino.

Uvajajo jih časovni, vzročni, posledični, primerjalni, pogojni in dopustni vezniki ter oziralni krajevni zaimki:

Časovni

Prišel je, ko smo ga klicali.

Krajevni

Kjer koli se je pojavila, so jo lepo sprejeli.

Vzročni

Prišel je, ker smo ga poklicali.

Posledični

Deževalo je, tako da je bil izlet prestavljen.

Namerni

Zbrali smo se, da bi dokončali delo.

Pogojni

Če pijete, ne smete voziti.

Dopustni

Prišel je, čeprav ga nismo klicali.

Primerjalni

Prišel je, kot smo bili dogovorjeni.

2.2

Privedje

Razmerje enakovrednih stavkov v povedi je običajno izraženo z veznikom, lahko pa izhaja tudi iz same vsebinske povezanosti sosednjih stavkov:

Petra je maturirala. Študirat gre v Maribor.

Petra je maturirala, študirat gre v Maribor.

Petra je maturirala in gre študirat v Maribor.

Poznamo vezalno, stopnjevalno, ločno, posledično, vzročno, protivno in pojasnjevalno privedje.

Vezalno privedje: vezniki *in*, *pa*, *ter*

Janez je pil in jedel.

Stopnjevalno privedje: vezniki *ne samo/le ... ampak tudi*

Ni samo dober igralec, ampak tudi dobro kuha.

Ločno priredje: vezniki (*ali*) ... *ali*, oziroma

Bomo danes kuhalni ali bomo naročili pico?

Odgovore nam pošljite na zgornji naslov oziroma po elektronski pošti.

Posledično priredje: vezniki *zato*, *torej*

Ceste so mokre in spolzke, zato voznike opozarjam na previdno vožnjo.

Mislim, torej sem.

Vzročno priredje: vezniki *saj*, *kajti* ®

Ni prišla na zabavo, saj jo je bolela glava.

Ni prišla na zabavo, kajti bolela jo je glava. ®

Protivno priredje: vezniki *toda*, *ampak*, *a*, *pa*, *vendar*, *samo*, *le*

Hotel se je odpeljati z avtom, pa ni našel ključev.

Ni bil bolan, ampak zaspan.

Pojasnjevalno priredje: vezniki *torej*, *to je*, *in sicer*

Študiram v Mariboru, in sicer ekonomijo.

3 Izražanje pomenskih odnosov znotraj povedi

Pomenske odnose znotraj povedi lahko izražamo na različne načine: leksikalno, v obliki predložnih, priredno zloženih besednih zvez ter priredno in podredno zloženih povedi.

3.1 Dodajanje in naštevanje

Prišla sta Janez in Marija.

Bil je lačen in utrujen.

Preberite članek in o njem poročajte ter povejte svoje mnenje.

Pridi sem pa povej, kaj je narobe.

Pokvaril se mi je hladilnik, pa tudi pralni stroj je že star.

Nisem dobil ne zgoščenke niti kasete.

3.2 Ločevanje in izbiranje

Boš čaj z mlekom ali z limono?

Povej svoje mnenje ali bodi tiho.

Za prehod meje potrebujete potni list oziroma osebno izkaznico.

3.3 Pojasnjevanje

Vrnil se je pozno, in sicer ob enajstih zvečer.

Imam brata oziroma polbrata.

Slovenščina ima tri čase, to so sedanjik, preteklik in prihodnjik.

3.4 Čas

istodobnost:

Med branjem rad poslušam glasbo.

Medtem ko je oče bral časopis, je hčerka pomila posodo.

Kadar koli je prišel, je prinesel darila.

Bere in posluša glasbo.

Dokler bo priden, ne bo težav.
preddobnost:

Pred odhodom se je oglasil.

Preden odideš, se oglasi.

Čakali smo, dokler ni prišel.

zadobnost:

Po jedi grem rad spat.

Ko boste pospravili sobo, me pokličite.

Odkar je prišel, so tu same težave.

Pozvonil je, potem pa še potkal.

3.5 **Vzrok**

Zaradi bolezni v ansamblu predstava odpade.

Bila je jezna, ker je niso poslušali.

Hitro se odpravi, drugače (sicer) boš zamudil!

3.6 **Posledica**

Pojedel je toliko, da mu je bilo slabo.

Bil je utrujen, zato je šel počivat.

3.7 **Pogoj**

V primeru slabega vremena izlet odpade.

Če bi poslušal, bi znal odgovoriti na vprašanje.

Zdravilo vzemite le pri povisani temperaturi.

Če imam čas, gledam televizijo.

3.8 **Namen**

Prišel mi je pomagat.

Prišel je, da bi mi pomagal.

Namen srečanja je podpis pogodbe.

3.9 **Nasprotovanje in dopuščanje**

Gledal je televizijo, namesto da bi se učil.

Čeprav je majhen in droben, je izredno močan.

Kljub težavam so zmagali.

3.10 **Način**

Odšel je, ne da bi pozdravil.

Odšel je brez pozdrava.

Odšel je počasi.

3.11 **Primerjava**

enakovrednost:

To počneš tako kot jaz.

Smuča tako dobro kot njegov brat.

Porabi toliko, kolikor zasluzi.

Janez ne samo smuča, ampak tudi drsa.

neenakovrednost:

Janez je starejši od Petra/kot Peter.

Janez je najboljši kuhar.

Janez bolje govori angleško, kot piše.

Janez je najboljši med vsemi študenti.

4 Členitev po aktualnosti

V slovenščini poved običajno začnemo z izhodiščem, to je to, o čemer bomo govorili. Novo, jedro, pa pride na konec povedi. Besedni red je odvisen tudi od tega, kako hoče v povedi govorec razporediti informacije. Besede oz. besedne zveze, ki nosijo za poved in/ali za nadaljevanje besedila najpomembnejšo informacijo in so zato v sporočilu najbolj aktualne, so ponavadi na koncu povedi.

V petek sem prišel v Ljubljano, kjer sem ostal tri dni.

V Ljubljano sem prišla v petek, v soboto pa sem odpotovala v Salzburg.

V petek sem v Ljubljano prišel z vlakom, ker se bojim letenja.

Mislil sem, da bom na sestanku videl Ano, v petek pa je prišla v Ljubljano Tatjana, saj je Ana zbolela.

II Glagol

1 Pomenske kategorije

Glagolu lahko določimo naslednje pomenske kategorije: naklon, vid in čas.

1.1 Glagolski naklon

Glagolski naklon v slovenščini je povedni, velelni ali pogojni.

Povedni naklon (indikativ) je zastopan v vseh časih, sedanjiku, pretekliku in prihodnjiku, vseh osebah in številah. Je naklon ubeseditve dejanskega dogajanja. Izraža se z enostavnimi in sestavljenimi oblikami: enostavne so za sedanjik, sestavljene za preteklik in prihodnjik (gl. tudi Oblikoslovje). Za vrednosti sedanjika, preteklika, prihodnjika gl. Glagolski čas.

Velelni naklon (imperativ) je zastopan le v sedanjiku, pomensko pa je usmerjen v prihodnost, kjer se mora uresničiti dana zahteva. Glede na okoliščine je to lahko ukaz, prošnja, nasvet, predlog, prepoved, dovoljenje, povabilo, zapoved:

Zapri vrata! Prinesi mi mleko, prosim! Govori tiše! Pridi kaj na obisk!

Ne hodi po travi! Pa pojdi ven, če hočeš. Pridi kaj na obisk. Molimo.

(gl. tudi Velelna poved)

Pogojni naklon (kondicional) v slovenščini ima modalno vlogo in izraža možno ali hipotetično dejanje v preteklosti in sedanosti ter njegove potencialne posledice. S pogojnikom izražamo tudi želje (konjunktiv). S pogojnikom lahko izražamo hipotetična dejanja za preteklost (neuresničljivo) ali sedanost (uresničljivo):

Če bi vedel, ne bi prišel.

(gl. tudi Izražanje pomenskih odnosov znotraj povedi – Pogoji)

1.2 Glagolski vid

1.2.1 Pomen

Proces, ki ga izraža glagol, lahko opišemo na dva načina: v času (preteklosti, sedanjosti in prihodnosti) ali glede na njegovo trajanje. Vsak proces vsebuje časovno razsežnost in trajanje, ki je potrebno za njegov razvoj in uresničitev.

Glagolski vid se lahko izraža z dovršno ali nedovršno obliko, ki se med seboj razlikujeta glede na predpone (*spati/zaspati*) in medpone (*kupiti/kupovati*) ter z menjavo korena (*vrniti/vračati*). Enako dejanje lahko označujeta dva različna glagola (*delati/narediti*). Ločimo osnovni kategoriji dovršnih in nedovršnih glagolov.

1.2.1.1 Dovršni, nedovršni glagoli

Trajanje je omejeno (dovršni) ali neomejeno (nedovršni). Dovršeno dejanje vedno dojemamo celovito, na nedovršeno dejanje gledamo kot na proces:

Janez je pojedel/jedel kosilo.

Z vidskimi pari pa označujemo tudi spodaj navedene podkategorije.

1.2.1.2 Trajni, trenutni

Liza prejema veliko pošte. Včeraj je prejela paket.

1.2.1.3 Rezultativni, nerezultativni

Spekel/Pekel je torto.

Gledal je film. Ta film sem že videl.

1.2.1.4 Ponavljalni, enkratni

Skakal je. Skočil je.

1.2.1.5 Napredujoče dejanje

Zida hišo.

1.2.1.6 Običaj, navada

Kupuje v Merkatorju, letuje v Umagu (vsako soboto, običajno, ponavadi).

Zmeraj kupi/kupuje sadje na trgu.

1.2.1.7 Začetni, zaključni

- glagoli s pomenom *začeti delati*, ki jih tvorimo tudi s predpono *od-, spre-, za-: odpotovati, spregovoriti, zaplavati, zaspati.*
- zaključni glagoli s pomenom *nehati delati*, ki jih tvorimo s predpono *na-* (izvršiti do določene mere oz. do polne mere), *najesti se; pre-* (preseči mero, doseči visoko stopnjo) *prehiteti;* dejanje, ki je prišlo do konca: *do- dograditi; iz- izdelati; od- oditi; po- pojesti.*

1.2.2 Oblikotvorje

Vidski pari se med seboj razlikujejo po predponah in medponah.

1.2.2.1 Predpone za dovršne glagole

- do-** *dopisati, dočakati*
- iz-** *izseliti se, izstopiti, izvoliti*
- na-** *napisati, napiti se, narezati, narisati, namazati*
- ob-, o-** *obstopiti, obdelati, obrisati, obsedeti, opisati*
- od-** *odpisati, odpraviti se, oditi, odgovoriti, odpisati*
- po-** *pohvaliti, posoliti*
- pre-** *prepisati, prezračiti, prevoziti*
- pred-** *predpisati,*
- pri-** *prinesti, priti, prihraniti*
- raz-** *razmisliti, razpisati*
- se-, s-** *sešteti, sešti, skrajšati*
- u-** *ukrasti, usesti se*
- v-** *vpisati, vstati*
- vz-** *vzleteti, vžgati*
- z-, s-** *zrediti, skuhati, zgoreti*
- za-** *zaspati, zagledati*

Enemu samemu glagolu lahko dodamo tudi več različnih predpon, ki v tem primeru ne izražajo samo dovršnosti, ampak tudi ločujejo glagole po pomenu, npr.:

spati: zaspati, naspati se, odspati 8 ur, prespati

pisati: napisati, zapisati, odpisati, pripisati, prepisati, predpisati, razpisati (se), izpisati, vpisati

1.2.2.2 Medpone za nedovršne glagole

-iti/samoglasnik + -va-ti (-ov-ati, -ev-ati, -uv-ati, -iv-ati)

kupiti – kupovati; kupim – kupujem; obuti – obuvati; obujem – obuvam;

prepisati – prepisovati; prepišem – prepisujem

-ati/-av-ati

spoznati – spoznavati; spoznam – spoznavam

-iti/-ati

kihniti – kihati; kihnem – kiham

-eti/-em-ati

najeti – najemati; najamem – najemam

-iti/-lj-ati

prestaviti – prestavljati; prestavim – prestavljam

1.2.2.3 Vidski pari, ki se izražajo z različnimi glagoli

delati/narediti

metati/vreči

jemati/vzeti

reči/govoriti

1.2.2.4 Dvovidski glagoli

Nekateri glagoli imajo eno samo obliko za izražanje dovršnosti in nedovršnosti:

*telefonirati, fotografirati, voliti
Pravkar mi je telefonirala mama. Telefonira že pol ure.*

1.3 Glagolski čas

Glagolski čas je določen glede na trenutek govorjenja. Poznamo pa še dobnost, ki se deli na istodobnost, preddobnost in zadobnost (gl. Splošni pojmi). V slovenščini od časov poznamo sedanjik, prihodnjik in preteklik.

1.3.1 Pomen časovnih oblik v povezavi z glagolskim vidom

1.3.1.1 Sedanjik

Z sedanjikom izražamo:

- dogajanje v trenutku govorjenja:
Češem se.

Običajno je to dogajanje izraženo z nedovršnim glagolom:
Kaj delaš? Pišem.

V performativih običajno uporabljamo dovršno obliko:
Obljubim, da bom točna.

Nedovršne ali dovršne oblike sedanjika uporabljamo za ponavljača se ali običajna dejanja. Vid je odvisen od tega, kako bomo predstavili dejanje – kot proces ali rezultat:

*Vsak dan kuha/vsak dan skuha kosilo za celo družino.
Ob ponedeljkih igram badminton.*

- splošne resnice:
Zemlja se vrti okrog sonca.
- dejanja v prihodnosti (redko v nedovršni obliki):
*Samo še tole preberem, pa gremo na igrišče.
Jutri se peljemo na morje/se odpeljemo na morje/gremo na morje.
Jutri se dobimo/*se dobivamo v slaščičarni.*
- Sedanjik s pomenom prihodnjika izraža namen; to velja za glagole premikanja in povratne glagole (*se vidimo, se dobimo* itd.), ne pa za ostale.
- pretekle dogodke (istorični sedanjik):
*Leta 1991 se Slovenija odcepi od Jugoslavije.
Včeraj pridem v službo in najdem vsa vrata odprta.*
- zmožnost (v pomenu *lahko, moči*):
Kdo teče 100 m pod 10 sekund?
- v odvisnih stavkih poročanega govora se sedanjik ohranja (enako velja tudi za preteklik in prihodnjik):
Peter je rekel, da to zmeraj je za večerjo.

1.3.1.2 Preteklik

Z dovršnimi oblikami izražamo:

- v preteklosti dovršeno dejanje:
Skuhal je kosilo in odšel v službo.
- dejanje, katerega posledice so vidne v sedanosti:
Prišel je. Sem že pospravil.

Z nedovršnimi oblikami izražamo:

- trajanje:
Hišo so zidali 5 let.
- ponavljanje:
Vsako leto je hodil v Trento.
- dogajanje v preteklosti:
Huni so stalno napadali Slovane.

1.3.1.3 Prihodnjik

Časovna vloga:

- z nedovršni oblikami za izražanje trajanja, ponavljanja:
Poslušal bo pol ure. Prihajal bo dvakrat tedensko.
- z dovršnimi oblikami za izražanje pričakovanega rezultata v prihodnosti:
Prišel bo ob petih. Račun boste plačali po položnici.
 (gl. tudi Glagolski čas – Sedanjik)

Modalna vloga:

- omiljanje zatrjevanja:
To bo držalo/to ne bo držalo.
- funkcija velelnika:
Boš tiko!
- izražanje želje:
Kavo bom.
- izražanje pogoja za prihodnost:
Če bo prišel, bo videl posnetke z dopusta.

1.3.1.4 Časi v poročanem govoru

Čas v odvisnem stavku se ne spreminja v odvisnosti od časa v glavnem stavku:

Pravi, da Janez pride/da bo Janez prišel/da je Janez prišel.

Rekel je, da Janez pride/da bo Janez prišel/da je Janez prišel.

1.3.2 Raba naklona v povezavi z glagolskim vidom

1.3.2.1 Pogojnik

Izražanje pogoja za sedanost in preteklost:

Če bi imel denar, bi kupil umetniško sliko.

Izražanje dvoma:

Saj ne vem, kaj bi.

Izražanje modalnosti:

- omiljena trditev:
Rekel bi, da se motiš.

*S tem bi se težko strinjal.
Vsaj to bi lahko naredil/dokončal/kupil ...*

- ponudba:
Bi kavo?
- želja:
*Kavo bi!
Ko bi bilo vsaj jutri lepo vreme!*
- ukaz (dovršno):
Bi zaprl okno?
- izražanje strahu (možno tudi s prihodnjikom):
Bojim se, da ne bi padel.

1.3.2.2 Velelnik

Pogostejsa je dovršna oblika (gl. tudi Velelna poved):

*Skuhaj kosilo! Pojdi po kruh!
Napiši nalogo!*

Velelnik lahko vključuje tudi trajanje:

*Poslušajte pametnejše od sebe.
Redno se pregledujte za klope.*

Za izražanje prepovedi je pogostejši nedovršnik:

Ne hodi tja! (Pogovorno je ta razlika nevtralizirana.)

1.4

Glagolski način

Glagolski način je lahko tvorni ali trpni (gl. tudi Poved – Osnovni tipi povedi in Glagol – Deležnik -n/-t).

Tvorni glagolski način izraža predvsem dejanje, dogajanje ali stanje:

*Mama peče pecivo.
Dežuje.
Hiša stoji v dolini.*

V slovenščini trpni glagolski način izraža predvsem rezultat ali stanje:

*Hiša bo sezidana do konca leta.
Kruh je že pečen.*

Kategorija dovršno – nedovršno je zabrisana, saj tudi z nedovršno obliko lahko izražamo stanje ali rezultat:

kuhan, pečen : skuhan, spečen

2

Skladnja

Glagol je poleg samostalniške besedne zveze v vlogi prvega delovalnika obvezna sestavina povedi in njen osrednji element – izjema so glagoli brez vršilca. Glede na glagol se določa osnovna zgradba povedi, število delovalnikov, njihove semantične vloge in skloni. V slovenščini najdemo naslednje osnovne glagolske strukture:

2.1 Glagoli brez vršilca dejanja

Ti glagoli so vezani na opise vremenskih pojavov:

Dežuje. Snežilo bo. Grmelo je.

2.2 Neprehodni glagoli

Glagoli vključujejo:

- vršilca dejanja: *Janez plava/teče/hodi ...*

- nosilca stanja (prizadeto):

Janez žaluje. (običajno človeško)

Cev pušča. (običajno neživo)

Janezu se mudi. Janeza je strah.

Glagoli s prostim morfemom se:

- z vršilcem dejanja: *Janez se sprehaja.*

- z nosilcem stanja: *Janez se stara. Juha se hladi.*

2.3 Prehodni glagoli

Ti glagoli vključujejo poleg vršilca dejanja oz. nosilca stanja še delovalnike, na katere prehaja glagolsko dejanje, npr. prejemnika, prizadeto in podobno.

2.3.1 Glagoli brez predloga

Prizadeto je:

- v rodilniku:

spominjati se, bati se, veseliti se

Janez se spominja počitnic.

- v dajalniku:

telefonirati, pomahati, pomagati

Janez telefonira Mariji. (živo)

- v tožilniku:

imetи, gledati

Janez ima ženo.

Mojca gleda film.

Glagoli s tremi delovalniki (prizadeto je v tožilniku, prejemnik v dajalniku, in sicer najpogosteje iz kategorije živo):

naročiti, dati, poslati, zatožiti, opravičiti, predstaviti

Janez je dal Mariji knjigo.

Janez je poslal Mariji pismo.

2.3.2 Glagoli s predlogom

- za izražanje prejemnika – v tožilniku:

skrbeti za, zanimati se za, voliti za

- za izražanje prizadetega – v mestniku:

Nenehno govorí o svoji punci/o matematiki.

- za izražanje snovnega izvora – z rodilnikom:
biti iz česa: iz plastike, iz blaga ...
- za izražanje smeri:
  - v rodilniku (izvor)
Prihaja iz Bistrike.
  - v dajalniku (usmeritev)
Stopil je k oknu.
  - v tožilniku (usmeritev)
Pelje se domov, v Maribor.
- za izražanje položaja:
  - v mestniku
Živi na deželi/doma/pri starših.
  - v orodniku
Parkiral je pod drevesom.
- za izražanje sredstva – z orodnikom (neživo):
Janez dela z računalnikom.
- za izražanje spremstva – z orodnikom (živo):
Živi z Janezom.
- za izražanje odsotnosti sredstva ali spremstva – z rodilnikom:
Potuje brez prtljage.

2.3.3 Povratni glagoli

- Glagolsko dejanje prehaja na osebo, ki ga izvaja:
umivati se, česati se
Brije se dvakrat na dan.
Umiva si roke.
- Osebe vzajemno izražajo glagolsko dejanje (recipročni glagoli):
Pozdravili so se.
Srečali so se.
(gl. tudi Neprehodni glagoli)
- brezosebno izražanje:
Zdravilo se jemlje dvakrat na dan.
- Nekaterim glagolom se z dodajanjem *se* spremeni pomen:
Pišem pismo.
Pišem se Kovač.

2.3.4 Povzročilniki

To so glagoli, s katerimi vršilec povzroči, da glagolsko dejanje izraženo v namenilniku opravi nekdo drug:

Dal je popravit avto.
Poslal me je pogledat v kopalnico, ali pipa pušča.

2.3.5 Pomensko nepopolni glagoli

Ti glagoli zahtevajo povedkovo določilo: *biti, zdeti se, imenovati se, postati.*

Hiša je velika.

Andreja je kuharica.

Ime mi je Meta.

Zdi se mi bolan.

3 Oblikoslovje

3.1 Sedanjiška osnova

3.1.1 Sedanjik

-am

delati – delam

E	D	M
del-a-m	del-a-va	del-a-mo
del-a-š	del-a-ta	del-a-te
del-a-∅	del-a-ta	del-a-jo

Po tej shemi se spregajo glagoli:

gledati, gledam; morati, moram; končati, končam; plačati, plačam

-im

govoriti – gorim

E	D	M
govor-i-m	govor-i-va	govor-i-mo
govor-i-š	govor-i-ta	govor-i-te
govor-i-∅	govor-i-ta	govor-i-jo

Po tej shemi se spregajo še glagoli na:

-iti, -im:

kaditi – kadim; sušiti – sušim; stati – stojim

-ati, -im:

slišati – slišim; spati – spim

-eti, -im:

sedeti – sedim; videti – vidim; želeti – želim; leteti – letim

-jem

kupovati – kupujem

E	D	M
kupu-je-m	kupu-je-va	kupu-je-mo
kupu-je-š	kupu-je-ta	kupu-je-te
kupu-je-∅	kupu-je-ta	kupu-je-jo

Po isti shemi gredo glagoli:

stanovati – stanujem; zmrzovati – zmrzujem;

smejati se – smejem se; piti – pijem; peti – pojem.

-em

pisati – pišem

E	D	M
piš-e-m	piš-e-va	piš-e-mo
piš-e-š	piš-e-ta	piš-e-te
piš-e-∅	piš-e-ta	piš-e-jo

Na isti način tudi glagoli na:

-ati, -em:

plesati – plešem; rezati – režem; postati – postanem; povedati – povem

-iti, -em:

dvigniti – dvignem

-eti, -em:

začeti – začnem; smeti – smem; prijeti – primem

-sti, -em:

krasti – kradem; gristi – grizem; tepsti – tepem

-či, -em:

peči – pečem; teči – tečem; reči – rečem; vreči – vržem

-m

dati – dam

E	D	M
da-m	da-va	da-mo
da-š	das-ta	da-ste
da-∅	das-ta	da-jo

vedeti – vem; jesti – jem; iti – grem

Glagol *iti* ima nadomestne osnove za sedanjik (*grem*) in pretekli deležnik (*šel*).

Pri pomožnem glagolu in glagolu z oslabljenim pomenom *biti*, *imetи* in *hoteti* se nikalnica *ne* piše skupaj s sedanjiško obliko: *nisem*, *nimam*, *nočem*.

biti – sem

E	D	M
sem	nisem	sva
si	nisi	sta
je	ni	sta

M
smo
ste
so

nismo
niste
niso

imetи – imam

E	D	M
imam	nimam	imava
imaš	nimaš	imata
ima	nima	imata

M
imamo
imate
imajo

nimamo
nimate
nimajo

hoteti – hočem

E	D	M
hočem	nočem	hočeva
hočeš	nočeš	hočeta
hoče	noče	hočeta

3.1.2 Velelnik

	2. os. E	1. os. D	2. os. D	1. os. M	2. os. M
del-am	del-aj	-ajva	-ajta	-ajmo	-ajte
govor-im	govor-i	-iva	-ita	-imo	-ite
kupu-jem	kupu-j	-jva	-jta	-jmo	-jte
piš-em	piš-i	-iva	-ita	-imo	-ite
da-m	da-j	-jva	-jta	-jmo	-jte

— Posebnosti:

vedeti – vedi, biti – bodi

— glagoli z nedoločnikom na -či:

peči – peci; teči – teci; reči – reci; vreči – vržem – vrzi

— nadomestna oblika glagola *iti* – *grem* – *pojdi*

— korenski -a- se pri nekaterih glagolih v velelniku spremeni v -e-:

vzamem – vzemi; verjamem – verjemi

3.2 Nedoločniška osnova**3.2.1 Preteklik**

Preteklik se tvori s preteklim deležnikom spreganega glagola in glagolom *biti* v sedanjiku. Osnovne oblike preteklega deležnika dobimo, ko nedoločniku odvzamemo končnico *-ti* in dodamo *-l*. Pretekli deležnik se z osebkom ujema v spolu in številu.

dela-ti – dela-l

E	D	M
delal/-a sem	delal-a/-i sva	delal-i/-e smo
delal/-a si	delal-a/-i sta	delal-i/-e ste
delal/-a/-o je	delal-a/-i/-i sta	delal-i/-e/-a so

3.2.2 Prihodnjik

Prihodnjik se tvori s preteklim deležnikom spreganega glagola in z glagolom *biti* v prihodnjiku, razen za glagol *biti* (v tem primeru ne dodajamo preteklega deležnika).

biti

E	D	M
bom	bova	bomo
boš	bosta	boste
bo	bosta	bodo/bojo

vsi drugi glagoli

E	D	M
delal/-a bom	delal-a/-i bova	delal-i/-e bomo
delal/-a boš	delal-a/-i bosta	delal-i/-e boste
delal/-a/-o bo	delal-a/-i/-i bosta	delal-i/-e/-a bodo/bojo

3.2.3 Pogojnik

Pogojnik tvorimo z obliko *bi* glagola *biti* in preteklim deležnikom spreganega glagola.

delati

E	D	M
delal/-a bi	delal-a/-i bi	delal-i/-e bi
delal/-a bi	delal-a/-i bi	delal-i/-e bi
delal/a/-o bi	delal-a/-i/-i bi	delal-i/-e/-a bi

3.3 Neosebne glagolske oblike

3.3.1 Nedoločnik

Nedoločnik se končuje na *-ti* ali *-či*: *peti*, *peči*.

Raba nedoločnika:

- za modalnimi glagoli in naklonskimi izrazi:
  1. namen: *Projekt namerava/misli/poskuša dokončati do naslednjega leta.*
  2. hotenje: *Hoče/mora/ne mara se učiti.*
  3. nujnost: *Moram/he smem hujšati. Treba je pripraviti gradivo za seminar.*
  4. možnost: *Ne more se odločiti.*
  5. dopuščanje: *Ali sme priti že danes?*
- za izrazi ocene dejanskega stanja: *splača se, vredno je, lepo je*
Ne spača se igrati na loteriji.
- za glagoli, ki izražajo čustva: *boji se, sram ga je, pripravljen je*
Boji se voziti avto.
- za faznimi glagoli: *začeti, nehati*
Začel je študirati pravo.
Nehal je igrati violino.
- za glagoli zaznavanja, kjer imajo nedoločniki lahko tudi predmet: *slišati, videti*
Slišal sem ga igrati violino.

Prosti nedoločnik se rabi namesto samostalnika:

V tem prostoru je kaditi prepovedano.

3.3.2 Namenilnik

Namenilnik ima končnico *-t* ali *-č*: *iskat, peč*.

Namenilnik se uporablja:

- za glagoli premikanja:
Prišel je pogledat dojenčka.
- za povzročilniki (cilj dejanja):
Poslal ga je pogledat, kdo zvoni. Dala je peč potico.

V govoru se nedoločnik in namenilnik vse bolj izenačujeta, ker se večinoma uporablja kratki nedoločnik brez končnice *-i*.

3.3.3 Deležniki

3.3.3.1 Deležnik na -č

Pri tvorbi deležnika na -č si pri nekaterih glagolih lahko pomagamo s sedanjiško obliko glagola:

čakam → *čakajoč*
pišem → *pišoč*
berem → *beroč*
potujem → *potujoč*

Deležnik na -č se rabi kot pridevnik in se sklanja:

Iz avta je odnesel spečega otroka.

Pojavlja se v nekaterih stalnih besednih zvezah (*tekoča voda, potujoča knjižnica*) in v uradnih-pisnih besedilih: *Janez Kovač, stanujoč v Ljubljani, pooblaščam ...*

3.3.3.2 Deležnik na -l

Tvorimo ga iz nedoločniške osnove:

delati – *delal*
hoteti – *hotel*
piti – *pil*

Rabimo ga za tvorbo časov in kot deležnik stanja: *dozorelo grozdje, zagorela koža.*

3.3.3.3 Deležnik na -n/-t

Z deležnikom na -n/-t izražamo trpni deležnik in deležnik stanja:

pripeti – *pripet*
dati – *dan*
tepsti – *tepen*
želeti – *želen*
sezidati – *sezidan*

Rabimo ga za izražanje dejanj in stanja:

- v trpnih oblikah: *Poročilo bo napisano v nekaj dneh.*
- kot prilastek: *zaželen otrok, prevedeno besedilo.*

Pri izražanju lastnosti je kategorija vida zabrisana:

Hiša je zidana iz kamna. Hiša je bila sezidana leta 1532.

Trpni deležnik tvorijo:

- a) predvsem dovršni glagoli, npr.:
oprati – *opran*, *kupiti* – *kupljen*, *zapreti* – *zaprt*

b) nekateri nedovršni glagoli, npr.:
kuhati – kuhani, peči – pečen, tepsti – tepen

Če ima glagol *se*, ta pri tvorbi deležnika odpade, npr.:
pokvariti (se) – pokvarjen, zaljubiti se – zaljubljen.

3.3.3.4 Glagolnik

Tvorimo ga iz nedoločnika:

*plavati – plavanje
živeti – življenje
učiti (se) – učenje
striči – striženje
piti – pitje
oditi – odhod
hoditi – hoja
voziti (se) – vožnja
pritožiti se – pritožba
vrniti (se) – vrnitev
uživati – užitek*

Rabimo ga kot samostalnik za izražanje dejanja in stanja:

Lansko poletje sem šel na potovanje v Indijo.

Glede na to, ali glagolnike tvorimo iz dovršnih ali nedovršnih glagolov, lahko izražajo tudi proces ali rezultat:

Trgovino bodo zaprli zaradi neprestanega pritoževanja sosedov. Pritožbe niso upoštevali.

III Samostalnik

1 Pomen

Samostalniki zaznamujejo bitja, predmete, pojme. Med samostalnike prištevamo občna in lastna imena. Občna imena se delijo na imena bitij, stvarna, snovna in pojmovna imena. Stvarna imena predstavljajo resnične ali umišljene osebe (*deček, vrag*), živali (*slon, dinozaver*), predmete (*stol, hiša*) in razen izjem neomejeno tvorijo ednino, dvojino in množino.

Snovna imena zaznamujejo neštevne snovi: *voda, moka*. Pojmovna imena predstavljajo abstraktne pojme in so običajno edninska, množino lahko tvorijo po konverziji, če zaznamujejo konkretnе pojave teh pojmov: *Tri Janezove ljubezni so hiša, avto in pivo*.

Lastna imena, osebna, geografska in stvarna, se pišejo z veliko začetnico. Lahko preidejo v kategorijo občnih imen: *Vozi mercedes*.

Samostalniku lahko določimo naslednje kategorije: spol, sklon, število, živost.

2 Pomenske kategorije

2.1

Spol

V slovenščini so trije spoli, moški, ženski in srednji, z najobičajnejšimi končnicami:
 moški spol: -Ø (*stol, carinik*)
 ženski spol: -a, -Ø (*miza, žival*)
 srednji spol: -o, -e (*mesto, polje*).

Spol je pri samostalnikih, ki ne označujejo živih bitij, nemotiviran (*nož, hiša, drevo*), pri bitjih pa je motiviran z naravnim spolom živega bitja (*učitelj, zdravnik, učiteljica, zdravnica*), nedorasla bitja so lahko tudi srednjega spola (*tele, dete, dekle*).

Srednji spol se v celoti upošteva predvsem v zbornem jeziku, v govoru pa so samostalniki srednjega spola izenačeni s samostalniki moškega spola: *okn, mlek, dober zelje*.

2.1.1

Živo – neživo

Kategorija živosti je v morfolojiji relevantna za prvo moško sklanjatev. Pri samostalnikih, ki označujejo živo, se imenovalniška oblika razlikuje od tožilniške, ki je enaka rodilniški: *To je pes. Prišel je brez psa. Vidim psa.*

Pri samostalnikih, ki označujejo neživo, je imenovalniška oblika enaka tožilniški in se razlikuje od rodilniške: *To je časopis. Danes smo brez časopisa. Berem časopis.*

V kategoriji živosti so zastopane resnične ali umišljene osebe in živali (*človek, poštar, vrag, škrat, velikan, lev, pes, rak*), pa tudi predmeti, ki so poimenovani po živilih bitjih: *Ima raka. Vozí forda. Bere Prousta. Doma ima Jakopiča. Jé piščanca.*

2.1.2

Človeško – nečloveško

Ta delitev se kaže pri rabi zaimkov: za označevanje oseb rabimo zaimke *kdo, nekdo, nihče*, medtem ko za označevanje predmetov rabimo zaimke *kaj, nekaj, nič*. Pri živalih se za tiste, ki so višje razvite in bliže človeku, uporablja *kdo*, za ostale pa *kaj*:

Kdo laja? Pes.

Kaj si ujel? Ribo.

Nekaj te je pičilo! Ja, komar.

2.2

Število

V slovenščini so tri števila: ednina, dvojina in množina.

Ednina zaznamuje eno bitje ali predmet, dvojina se uporablja, kadar sta označeni dve enoti, množina pa za tri ali več. Nekateri samostalniki poznajo eno samo število.

Množinski samostalniki:

hlače, škarje, prsi, smuči, možgani, vrata, očala, tla, ...

Edninski samostalniki:

skupna imena: *drevje, listje, korenje*

snovna imena: *voda, vino, sir, kruh*

pojmovna imena: *mladost, mir, veselje*

Snovna imena se uporabljajo s samostalniki, ki določajo delnost te snovi: *kozarec vode*, *liter mleka*, *kilogram moke*. Kadar jih štejemo (*tri vina*, *ena voda*, *dve kavi*), potem zaznamujejo bodisi različne vrste bodisi porcijske. Možno je tudi prehajanje med števnimi in snovnimi imeni, npr.: *en krompir*, *trije krompirji/za kosilo bo krompir*, *pet žlic krompirja*.

Samostalniki, ki označujejo naravne pare, so na splošno v množini:

noge, roke, oči, ušesa,
rokavi, nogavice, rokavice,
starši, dvojčki.

Za poudarjanje se izjemoma lahko uporablja dvojina:

Poškodoval si je obe roki.
Rodila je dvojčka.

2.3 Skloni in njihova raba

Slovenščina pozna 6 sklonov:

1. sklon – imenovalnik – nominativ
2. sklon – rodilnik – genitiv
3. sklon – dajalnik – dativ
4. sklon – tožilnik – akuzativ
5. sklon – mestnik – lokativ
6. sklon – orodnik – instrumental

Samostalnik ima lahko v povedi naslednje funkcije:

- osebek: *Janez je bolan.*
- brezpredložni predmet: *Imam žogo.*
- predložni predmet: *Igram se z žogo.*
- povedkovo določilo: *Janez je učitelj.*
- desni ujemalni prilastek: *Študentke matere bodo dobile otroški dodatek.*
- desni neujemalni prilastek: *Udeleženci seminarja bodo spali v Hotelu Turist.*
- okoliščina: *V soboto se dobimo pri Petru.*

Posamezni skloni imajo v povedi lahko spodaj navedene funkcije.

2.3.1 Imenovalnik

Osebek:

Janez je prišel na izpit.

Povedkovo določilo:

Janez je učitelj. Postal je turistični vodič. Všeč so mi svetlolaski.

Pristavek:

Janez, naš sosed, je profesor na univerzi.

Samostalniški prilastek:

- ujemalni (redko):

Ptice selivke so odletele na jug.

- neujemalni:

To je hotel Slon. Stanuje v hotelu Slon.

Obiskal je državo Arizona.

2.3.2 Rodilnik

Logični osebek glagola *biti* v pomenu *obstajati* v zanikani oblikih:

Hiša je na hribu. Hiše ni na hribu.

Predmet v rodilniku za določenimi glagoli, kot npr.: *bati se, dotakniti se, spomniti se, veseliti se*

Bojim se izpita.

Spomnil se je primera.

Veseli se počitnic.

Brezpredložni predmet ob zanikanem glagolu:

Vidi pse. Ne vidi psov.

Ne berem časopisa, ampak roman.

Delni rodilnik za izrazi količine:

liter vode, veliko otrok, kilogram cementa

Desni neujemalni prilastek:

— za izražanje svojine:

Razstava Klementine Golja je zbudila veliko zanimanja med mladimi.

— kot rezultat nominalizacije:

Krištof Kolumb je odkril Ameriko. Odkritje nove celine je bilo pomembno za razvoj evropske civilizacije ...

Rodilnik v funkciji povedkovega določila ob glagolu *biti*:

biti slabe volje, biti slabega zdravja, biti mnenja

Avto je rdeče barve.

Rodilnik za izražanje časa, na vprašanji *kdaj* in *katerega smo*:

Rojstni dan ima enajstega junija. Danes smo osemnajstega junija.

Rodilnik za predlogi, ki izražajo čas, kraj, vzrok:

od

Od Ljubljane do Maribora vozi zeleni vlak.

Od sedmih dalje bomo gotovo doma.

Darilo sem dobil od mame.

do

Avtoštopar se je peljal do Kranja.

Prišel je ob enih in ostal do večerje.

Poročilo napišite do ponedeljka!

Novica še ni prišla do njega.

brez

Kavo brez sladkorja bi.

razen

Vsi razen direktorja bodo dobili honorar.

iz, z/s

Od kod ste pa vi? – Iz Ljubljane. Z Bleda.

iz

Iz česa je ta ruta? Iz svile.

izza, izpod, izmed

Pogledal je izza stola, izpod čela.

Bil je izbran izmed 50 kandidatov.

mimo

Šla je kar mimo mene in me ni pogledala.

okoli/okrog

Prišli bomo okrog enih.

Okoli hiše je vrt.

sredi

Sredi sestanka je vstal in šel ven.

Sredi sobe je še prostor.

zraven/poleg/blizu

Sedel je zraven/poleg mene.

Stali smo blizu odra.

zaradi

Predstava je bila odpovedana zaradi bolezni v ansamblu.

2.3.3**Dajalnik**

Predmet v dajalniku za določenimi glagoli, kot npr.:

— *dati, poslati*

Klošarju sem dal 500 tolarjev.

Daj, pošlji že Petru to knjigo!

— *reči, odgovoriti, obljuditi*

Obljubil mu je, da pride.

— *telefonirati, pomagati*

Si že telefoniral mami?

Boš Nataši pomagal pri nalogi?

Nosilec stanja:

Janezu se mudi na izpit.

Nataši je všeč ta film.

Jani se zdi slovnica težka.

Za predlogi:

k/h

Popoldne me ne bo, grem k frizerju.

Stopi k oknu in poglej, če res dežuje!

proti

Napotil se je proti domu.

Glasovali so proti temu predlogu.

Prišel bo proti večeru.

kljub

Tekmo so organizirali kljub slabemu vremenu.

2.3.4 Tožilnik

Predmet v tožilniku:

*Marija bere knjigo, Janez pa časopis.
Imam psa.*

Nosilec stanja:

*Otroka zebe.
Mamo boli glava.*

Glagoli s tremi delovalniki, ki zahtevajo predmet v tožilniku:

*vprašati, dati, prodati, predstaviti
Janez je Petru podaril konja/prodal avto.
Janez je Marijo predstavil Petru.
V srednji šoli ga je učil slovenščino.*

Izrazi mere:

*Soba meri pet krat štiri metre.
Paket tehta štiri kilograme.*

Prislovno določilo časa v tožilniku na vprašanje *kdaj* ali *koliko časa* izraža časovno točko ali trajanje:

*To soboto se dobimo pri meni. Vsak teden se dobivamo pri Mraku.
Celo noč ni mogel spati.
Dve uri te že čakam.*

Za predlogi (na vprašanje *kam* za izražanje smeri v kombinaciji z glagoli premikanja, na vprašanje *kdaj* in drugo):

v

*Grem v Ljubljano.
Dela v sredo in četrtek.
Zaljubljen je v Karmen.*

na

Jutri gremo na Šmarno goro.

pod

Skrij se pod posteljo!

pred

Postavil ga je pred vrata.

med

Žoga je zletela med navijače.

nad

Letalo se je vzpelno nad oblake.

ob

Mizo je postavil ob omaro.

za

*Otrok se je skril za drevo.
Odpotoval je za tri dni.
A imaš čas za kavo?*

čez, skozi

*Šli so čez hribe in doline in skozi gozdove.
Pride čez eno uro.
Vidi se ji skozi obleko.*

po

Poslal ga je po kruh.

2.3.5**Mestnik**

Mestnik se rabi samo s predlogi (na vprašanje *kje* za izražanje kraja dogajanja, na vprašanje *kdaj* in drugo).

pri

Meta je bila pri frizerju, Peter pa pri zobozdravniku.

v

*Marija stanuje v mestu.
V starih časih je bilo vse drugače.*

na

Živi na Gorenjskem.

ob

*Postelja je ob steni.
Zdravnik dela ob torkih in četrtkih.*

po

*Hodili smo po snegu.
Pri nas se bo oglasil po počitnicah.*

o

Govorili smo o slovnici.

2.3.6**Orodnik**

Tudi orodnik se rabi samo s predlogi (za izražanje sredstva, spremstva ter na vprašanje *kje* in *kdaj*).

z/s

*Prišel je z vlakom.
Šipo je razbil s kladivom.
Prišel je z ženo.*

med

*Pridite med uradnimi urami.
Najbolje se počuti med prijatelji.*

nad

Slika je visela nad mizo.

pod

Sedeli so pod lipo.

pred

Pridi pred kositom!

Sedel je pred vrati.

za

Sedeli so za mizo.

3**Oblikoslovje**

Vprašalnice za sklone

Imenovalnik	kdo/kaj?
Rodilnik	koga/česa?
Dajalnik	komu/čemu?
Tožilnik	koga/kaj?
Mestnik	o/pri kom/čem?
Orodnik	s kom/čim?

3.1 Moška sklanjatev**3.1.1 Prva moška sklanjatev**

1. vzorec: živo

E	D	M
carinik-∅	carinik-a	carinik-i
carinik-a	carinik-ov	carinik-ov
carinik-u	carinik-oma	carinik-om
carinik-a	carinik-a	carinik-e
pri carinik-u	pri carinik-ih	pri carinik-ih
s carinik-om	s carinik-oma	s carinik-i

2. vzorec: neživo

E	D	M
stol-∅	stol-a	stol-i
stol-a	stol-ov	stol-ov
stol-u	stol-oma	stol-om
stol-∅	stol-a	stol-e
pri stol-u	pri stol-ih	pri stol-ih
s stol-om	s stol-oma	s stol-i

Posebnosti prve moške sklanjatve:

- nekateri samostalniki moškega spola se končujejo s samoglasniško končnico in ne z ničto: *Mark-o, kin-o, final-e, avt-o*
- daljšava z *-j-*:
  - samostalniki, katerih osnova se končuje na *-r*:
poštar-∅, poštar-ja
  - nekateri samostalniki tujega izvora, ki se končujejo na samoglasnik:
bife-∅, bife-ja; taksi-∅, taksi-ja

- poleg njih še:
dež, dežja

Takega daljšanja ni pri enozložnih samostalnikih: *par, par-a* in pri večzložnih samostalnikih: *veter, sever, september* (izpad polglasnika), *šotor, biser, večer, prostor, tovor, govor* (idr. izglagolski samostalniki).

- daljšava s *-t-*:
  - samostalniki, katerih osnova se končuje na *-e*: *oče, očeta; Tone, Tone-ta*
  - v pogovornem jeziku je podaljašava posplošena na moška imena, ki se končujejo na samoglasnik: *Markota, Mihata*
- Nekateri samostalniki, ki so v ednini enozložni, v množini podaljšujejo osnovo z *-ov*: *grad, sin, veter, gozd, cvet, glas, pas, slap, volk, vrt, vrh*
(*gradovi, sinovi, vetrovi, gozdovi*)
- Izpad polglasnika v končnici *-ec, -ek, -en(j)*:
  - bral-ec, bral-ca; ded-ek, ded-ka*
  - kamen, kamn-a; škorenj, škornj-a*
- Nekateri samostalniki, predvsem enozložni, imajo v rodilniku ednine končnico *-u*:
  - grad, grad-u; tat, tat-u; mir, mir-u*
- Sklanjatev samostalnika *otrok* v množini:
  - otroci/otrok/otrokom/otroke/pri otrocih/z otroki*
- Samostalnik *dan* ima dva vzorca sklanjatve:
  - dan, dneva/dne, dnevu, dan, v dnevu, z dnevom/dnem;*
  - dneva, dnevov/dni, dnevoma/dnema, dneva/dni, v dnevih/dneh,*
  - z dnevoma/dnema;*
  - dnevi, dnevov/dni, dnevom/dnem, dneve/dni, v dnevih/v dneh, z dnevi.*
- Samostalnik *človek* se v dvojini in množini sklanja:
  - človeka, ljudi, človekoma, človeka, pri ljudeh, s človekoma;*
  - ljudje, ljudi, ljudem, ljudi, pri ljudeh, z ljudmi.*
- Posebnosti pri množinskih končnicah:
  - končnica *-je* (kot varianta): *kmet-je, očet-je, gost-je; kmeti, očeti, gosti*
  - končnica *-jé*: *zobjé, lasjé, možjé, ljudjé*
- Samostalniki moškega spola, ki so po izvoru pridevniki, se sklanjajo po pridevniški sklanjatvi (*dežurni, dežurnega*; gl. tudi Sklanjanje pridevnika).

Premene končnic

Če se osnova konča na *c, č, ž, š, j* ali *dž*, se namesto končnic *-om, -ov, -oma* uporabljajo končnice *-em, -ev, -ema*.

3.1.2 Druga moška sklanjatev

Ta sklanjatev je enaka prvi ženski, raba peša. Večinoma se samostalniki moškega spola, ki se končujejo na *-a*, sklanjajo po prvi moški sklanjatvi.

Sem sodijo moška imena *Luka, Miha, Jaka, Matija*; priimki *Porenta, Svetina, Koruza* ter moška občna imena *vodja, vojvoda*.

3.2 Ženska sklanjatev

3.2.1 Prva ženska sklanjatev

E	D	M
miz-a	miz-i	miz-e
miz-e	miz-∅	miz-∅
miz-i	miz-ama	miz-am
miz-o	miz-i	miz-e
pri miz-i	pri miz-ah	pri miz-ah
z miz-o	z miz-ama	z miz-ami

Posebnosti prve ženske sklanjatve so samostalniki na -ev: *cerkev, breskev, bukev* (imenovalnik je v vseh številih enak tožilniku)

E	D	M
cerkev	cerkv-i	cerkv-e
cerkv-e	cerkev	cerkev
cerkv-i	cerkv-ama	cerkv-am
cerkev	cerkv-i	cerkv-e
pri cerkv-i	pri cerkv-ah	pri cerkv-ah
s cerkv-ijo	s cerkv-ama	s cerkv-ami

V rodilniku množine pred končnico -∅ se v sklop nezvočnik – zvočnik vriva polglasnik e (tekma, tekem), razen pred -j-, kjer se vriva -i- (*ladja – lad-i-j*)

Posebnosti: *mati* (*matere, materi, mater, pri materi, z materjo*) in *hči* (*hči, hčere, hčeri, hčer, pri hčeri, s hčerjo*) ter samostalnik *gospa* (*gospe, gospe, gospo, pri gospe, z gospo*).

3.2.2 Druga ženska sklanjatev

1. vzorec

E	D	M
žival-∅	žival-i	žival-i
žival-i	žival-i	žival-i
žival-i	žival-(i)ma	žival-im
žival-∅	žival-i	žival-i
pri žival-i	pri žival-ih	pri žival-ih
z žival-jo	z žival-(i)ma	z žival-mi

Po tem vzorcu se sklanjajo samostalniki ženskega spola, ki v imenovalniku ednine nimajo končnice -a, imajo pa večzložno osnovo (*jesen, kokoš, korist, odpoved, pamet, pomlad*), med njimi je skupina samostalnikov, ki se končujejo na -ost (*milost, lastnost, možnost*) ter nekateri enozložni samostalniki ženskega spola (*nit, miš, smrt*) in množinski samostalnik *prsi*.

Posebnosti: pri samostalnikih z neobstojnim polglasnikom *bolezen, ljubezen, pesem*, dodajamo med dva soglasnika -i- v dajalniku in orodniku dvojine in množine: *boleznim-a, z boleznim-a (-i)*.

2. vzorec

E	D	M
stvar-∅	stvár-i	stvar-í
stvar-í	stvar-í	stvar-í
stvár-i	stvar-éma	stvar-ém
stvar-∅	stvar-í	stvar-í
pri stvár-i	pri stvar-éh	pri stvar-éh
s stvar-jó	s stvar-éma	s stvar-mí

Po vzorcu *stvar* se sklanjajo samostalniki ženskega spola z enozložno osnovo *moč*, *peč*, *noč*, *pest*, *gos*, *os*, *kri* (*krv-i*) ter samostalniki z večzložno osnovo *oblast*, *postrv*, *pomoč*.

3.2.3 **Tretja ženska sklanjatev**

V tretjo žensko sklanjatev sodijo samostalniki, ki ne spreminjajo končnic. Večinoma so to ženska imena, ki se ne končujejo na *-a*: *Karmen*, *Mirjam*, *Ester*, *mami*:

Z našo Karmen je šel na izlet.

Čakal je na mami.

3.3 **Srednja sklanjatev**

E	D	M
mest-o	mest-i	mest-a
mest-a	mest-∅	mest-∅
mest-u	mest-oma	mest-om
mest-o	mest-i	mest-a
pri mest-u	pri mest-ih	pri mest-ih
z mest-om	z mest-oma	z mest-i
E	D	M
polj-e	polj-i	polj-a
polj-a	polj-∅	polj-∅
polj-u	polj-ema	polj-em
polj-e	polj-i	polj-a
pri polj-u	pri polj-ih	pri polj-ih
s polj-em	s polj-ema	s polj-i

Daljšanje osnove:

- s *-s-*: premenjuje se tudi samoglasnik na koncu imenovalniške osnove:
kolo, *koles-a*, *telo*, *drevo*;
- s *-t-*: *tele*, *telet-a*, *dekle*, *dete*;
- z *-n-*: (samostalniki, ki končujejo osnovo na *-me*):
ime, *imen-a*, *breme*, *vreme*, *seme*.

Vrivanje glasov:

- polglasnik: *jetra*, *jeter*; *stegno*, *stegen*;
- *-i*: *podjetje*, *podjetij*.

3.4 Sklanjanje lastnih imen

1. Krajevna imena *Tolminsko, Krško* se sklanjajo po pridevniški sklanjatvi (gl. tudi *Pridevnik*).
2. Imena pokrajin in držav na *-ska, -ška* se sklanjajo po mešani sklanjatvi (ž in sr): *Gorenjska/Gorenjske/Gorenjski/Gorenjsko/na Gorenjskem/z Gorenjsko, Hrvaška/Hrvaške/Hrvaški/Hrvaško/na Hrvaškem/s Hrvaško.*
3. Pri moških sklanjamo ime in priimek (npr. *Ivan Cankar, Ivana Cankarja*), pri ženskah le ime, priimka ne (*Nina Burger, Nine Burger*), razen če se priimek konča na *-a*. Takrat lahko sklanjamo ime in priimek (*Ivana Kobilca, Ivane Kobilce*).
4. Tuja lastna imena se sklanjajo ne glede na pisavo:
Johnny, Johnnyja; Cezanne, Cezanna.
5. Kratična imena ženskega spola, ki se ne končujejo z *-a*, se sklanjajo po ničti sklanjatvi (*Pri OZN so sprejeli novo resolucijo.*); če so moškega spola, se sklanjajo po prvi moški sklanjatvi (*Predstavniki Nata so prišli v Slovenijo na opazovalno misijo*).

IV Pridevnik

1 Pomen

Pridevnik je beseda, ki zaznamuje lastnost, vrsto ali pripadnost v povezavi s samostalnikom. Z njim se ujema v spolu, sklonu in številu:

*bela hiša
slovenski pravopis
industrijsko mesto*

V okviru samostalniške besedne zveze je pridevnik običajno pred samostalnikom:
Marija ima novo stanovanje.

Izjema so:

- pesniška besedila:
O Vrba, srečna, draga vas domača (*Prešeren*),
- ogovori:
Ženska nesrečna! Butec zmešani!
- pristavki:
Hiša, velika 120 kvadratnih metrov, je naprodaj že tri mesece.

V slovenščini poznamo lastnostne, svojilne in vrstne pridevниke.

1.1 Lastnostni pridevniki

Lastnostni pridevniki (vprašalnica *kakšen, kakšna, kakšno*) zaznamujejo:

- lastnost: *dober, lep, poceni, velik,*
- barvo: *rdeč, rumen, zelen, črn, roza,*
- obliko: *okrogel, ovalen, pravokoten,*

- snov: *volnen, lesen, železen, kamnit, aluminijast, papirnat, betonski*
(v stalnih besednih zvezah prehajajo v vrstne: *železni repertoar*),
- stanje: *srečen, bolan; dišeč, odprt, zaspan* (gl. tudi Glagol – deležniki).

Lastnostne pridevниke se da stopnjevati:
najkrajša pot, daljši lasje, bolj zelene oči, zelo lepa ženska, preslana juha.

1.2 Svojilni pridevni

Izražajo pripadnost oz. svojino ali lastnino (vprašalnica *čigav, čigava, čigavo*). Končujejo se na -ov/-ev (po preglasu) za moški in srednji spol (pravilo velja tudi za tvorbo svojilnih pridevnikov iz imen za moški spol, ki se končujejo na -a) ter na -in za ženski spol:

Čigav je računalnik? Janezov. Sonjin.

študentkina knjiga

mesarjev pes

sosedovo mnenje (gl. tudi Samostalnik – rodilnik)

Svojilnih pridevnikov se ne da izpeljevati iz večbesednih samostalniških besednih zvez: most arhitekta Plečnika, *arhitektov Plečnikov most.

Če so svojilni pridevni izpeljani iz lastnih imen, se ohrani velika začetnica:

Prešernove poezije

Cankarjeva igra

Nina → Ninin

sosed → sosedin

voznica → vozničin²

Jenny → Jennyjin

Mirko → Mirkov

sosed → sosedov

voznik → voznikov

Andrej → Andrejev¹

Primožič → Primožičev¹

Matic → Matičev¹⁺²

reševalec → reševalčev¹⁺²

od Nine/Jenny/Mirka = P

¹ **-ov → -ev** za -c, -č, -ž, -š, -j

² **-c- → -č-**

1.3 Vrstni pridevni

Zaznamujejo vrsto samostalnika, najpogosteje nastopajo v stalnih besednih zvezah (vprašalnica *kateri, katera, katero*):

predsedniški kandidat

ljudska pesem

industrijsko mesto

Ne da se jih stopnjevati: *zelo jabolčni sok.

Vrstni pridevni se končujejo na:

-ni

-ov/ev*

-ski

-ški

-čki

-nji

-ji

turistični

borovničev

slovenski

češki

kmečki

jutranji

ribji

avtobusni

kisikov

fotografski

otroški

letošnji

telečji

jabolčni

sirov

nedeljski

kraški

vsakdanji

labodji

* za c, č, ž, š, j: o → e

Vrstni pridevniki iz samostalnikov ženskega spola, ki poimenujejo sadje, se tvorijo tudi z *-ov/-ev* in imajo lahko dve obliki:

jagodov/jagodni sladoled, limonin sorbet, *slivin/slivo kompot, borovničeva torta

1.4 Prehajanje med vrstami

Posamezni pridevniki lahko prehajajo med vrstami in zato je včasih težko razločevati med lastnostnimi, vrstnimi in svojilnimi pridevniiki:

žezezen drog : žezezni repertoar (prehod iz lastnostnega v vrstnega)

Cankarjeva drama : Cankarjeva cesta (prehod iz svojilnega v vrstnega)

2 Oblikoslovje

2.1 Sklanjanje pridevnika

Pridevnike sklanjamamo po pridevniški sklanjatvi.

2.1.1 Moški spol

1. vzorec: živo

dežurni (zdravnik)

E

1. dežurn-i (zdravnik)
2. dežurn-ega (zdravnik-a)
3. dežurn-emu (zdravnik-u)
4. dežurn-ega (zdravnik-a)
5. dežurn-em (zdravnik-u)
6. dežurn-im (zdravnik-om)

D

- dežurn-a (zdravnik-a)
- dežurn-ih (zdravnik-ov)
- dežurn-ima (zdravnik-oma)
- dežurn-a (zdravnik-a)
- dežurn-ih (zdravnik-ih)
- dežurn-ima (zdravnik-oma)

M

- dežurn-i (zdravnik-i)
- dežurn-ih (zdravnik-ov)
- dežurn-im (zdravnik-om)
- dežurn-e (zdravnik-e)
- dežurn-ih (zdravnik-ih)
- dežurn-imi (zdravnik-i)

2. vzorec: neživo

dober (svinčnik)

E

1. dober (svinčnik)
2. dobr-ega (svinčnik-a)
3. dobr-emu (svinčnik-u)
4. dober (svinčnik)
5. (pri) dobr-em (svinčnik-u)
6. (z) dobr-im (svinčnik-om)

D

- dobr-a (svinčnik-a)
- dobr-ih (svinčnik-ov)
- dobr-ima (svinčnik-oma)
- dobr-a (svinčnik-a)
- dobr-ih (svinčnik-ih)
- dobr-ima (svinčnik-oma)

M

- dobr-i (svinčnik-i)
- dobr-ih (svinčnik-ov)
- dobr-im (svinčnik-om)
- dobr-e (svinčnik-e)
- dobr-ih (svinčnik-ih)
- dobr-imi (svinčnik-i)

2.1.2 Ženski spol

lepa (ženska)

E

1. lep-a (žensk-a)
2. lep-e (žensk-e)
3. lep-i (žensk-i)
4. lep-o (žensk-o)
5. (pri) lep-i (žensk-i)
6. (z) lep-o (žensk-o)

D

- lep-i (žensk-i)
- lep-ih (žensk-∅)
- lep-ima (žensk-ama)
- lep-i (žensk-i)
- lep-ih (žensk-ah)
- lep-ima (žensk-ama)

M

- lep-e (žensk-e)
- lep-ih (žensk-∅)
- lep-im (žensk-am)
- lep-e (žensk-e)
- lep-ih (žensk-ah)
- lep-imi (žensk-ami)

2.1.3 Srednji spol

zeleno (polje)

E	D	M
1. zelen-o (polje)	zelen-i (polji)	zelen-a (polja)
2. zelen -ega (polja)	zelen-ih (polj)	zelen-ih (polj)
3. zelen -emu (polju)	zelen-ima (poljema)	zelen-im (poljem)
4. zelen -o (polje)	zelen-i (polji)	zelen-a (polja)
5. (pri) zelen-em (polju)	zelen-ih (poljih)	zelen-ih (poljih)
6. (z) zelen-im (poljem)	zelen-ima (poljema)	zelen-imi (polji)

Posebnosti

Pri nekaterih pridevnikih so oblike enake za vse spole in sklone (npr. *roza*, *lila*, *blond*, *pocenj*):

Marija je kupila lila hlače in rosa obleko.

2.2 Stopnjevanje pridevnika

V slovenščini ločimo stopnjevanje z obrazili in opisno stopnjevanje. V govoru je pogosteje opisno stopnjevanje. Stopnjevanje je lahko tristopenjsko (osnovnik, primernik, presežnik) ali dvostopenjsko (osnovnik, elativ).

2.2.1 Stopnjevanje z obrazili

Primernik dobimo z dodajanjem pripon *-ejši*, *-ji*, *-ši*, presežnik pa s predpono *naj-* in priponami *-ejši*, *-ji*, *-ši*.

-ejši:

*hiter, hitr-ejši, naj-hitr-ejši
star, star-ejši, naj-star-ejši*

-ji:

*tež-ek/tež-ak, tež-ji, naj-tež-ji
drag, dražji, naj-dražji
tih, tiš-ji, naj-tiš-ji
velik, več-ji, naj-več-ji*

-ši:

*lep, lep-ši, naj-lep-ši
mlad, mlaj-ši, naj-mlaj-ši
hud, huj-ši, naj-huj-ši
kratek, kraj-ši, naj-kraj-ši*

Izjema:

dober, boljši, najboljši

2.2.2 Opisno stopnjevanje

Primernik dobimo z dodajanjem prislova *bolj*, presežnik pa z dodajanjem prislova *najbolj*:

*bel, bolj bel, najbolj bel
dišeč, bolj dišeč, najbolj dišeč*

Pridevnike, ki označujejo barve (*bel*, *rdeč*), in pridevnike, ki so izpeljani iz glagolov (*dišeč*, *smejoč*), stopnjujemo samo opisno.

2.2.3 Dvostopenjsko stopnjevanje

Visoko stopnjo dane lastnosti lahko izražamo s predpono *pre-* ali prislovom *zelo*:

*lep, prelep
dober, zelo dober*

Predpona *pre-* lahko pomeni tudi previsoko/prenizko stopnjo določene lastnosti:
star, pre-star (= preveč star), mlad, pre-mlad

*Janez je premlad, da bi lahko potoval sam.
Juha je preslana.*

Oblike pridevnikov *starejši* in *mlajši* določajo starostne skupine. Tako je npr. *starejši moški* mlajši kot *star moški*, medtem ko je *mlajša ženska* starejša kot *mlada ženska*.

3 Skladnja pridevnika

V slovenščini pridevnik nastopa v naslednjih skladenjskih kategorijah:

1. del SBZ, levi prilastek
Najraje pijem belo vino.
2. povedkovo določilo
Vino je belo.
3. povedkov prilastek
*Ponesrečenca so našli živega.
Dela se neumnega.*
4. navezovalni tožilnik

Pri elipsi samostalnikov moškega spola, ki zaznamujejo neživo, dobi pridevnik končnico *-ega*:

Kateri kruh boš kupil, črnega ali belega?

Ta končnica je po analogiji možna tudi pri srednjem spolu:

Katero vino imaš najraje? Rdeče./Rdečega.

3.1 Besedni red

V samostalniški besedni zvezi si pridevni in pridevniške besede sledijo v naslednjem vrstnem redu:

1. celostni pridevniški zaimek
2. kazalni zaimek
3. svojilni pridevnik ali zaimek
4. števnik
5. kakovostni pridevnik
6. vrstni pridevnik (najbliže samostalniku, ker je z njim najbolj povezan):
*vsi ti mladi ljudje
vsi naši letošnji udeleženci
njegovi trije najboljši prijatelji
moji novi rdeči čevlji
Janezov novi športni avto*

3.2 Določnost pridevnika

Določnost je besedilno vezana. Slovenščina ne pozna določnega člena, ampak določnost izraža z drugimi sredstvi. Določnost je razvidna v končnici -i, in to samo pri lastnostnih pridevnikih v imenovalniku ednine moškega spola (v tožilniku tudi pri pridevnikih, ki določajo nežive samostalnike):

lep človek – lepi človek

lep film – lepi film

v nasprotju z:

lepo mesto, lepa pokrajina

Vrstni in svojilni pridevniki imajo eno samo obliko glede na naravo odnosa, ki ga uvajajo, pa so oboji določni.

Nekateri pridevniki ločijo določno in nedoločno obliko skozi celotno paradigm:

majhen – mali

velik – veliki

3.2.1 Raba določne in nedoločne oblike pridevnika

Raba določne oblike:

- če je bila besedna zveza že omenjena v sobesedilu:

Kupil sem dva avtomobilčka, majhnega in velikega. Mali bo zate, veliki pa za brata.

- če je nanosnik (referent) razviden iz situacije:

Daj mi zeleni nož!

- če pridevnik sledi kazalnemu zaimku:

Spet je prišel ta črni maček!

- če pridevnik sledi svojilnemu zaimku ali pridevniku:

Posodil mi je svoj novi avto.

Na sporednu je bil Šterkov novi film.

Norma se do določene mere upošteva v pisnem izražanju, v govoru se v osrednjem prostoru določnost izraža s členkom *ta*:

V križišču sta bila dva avta, rdeč in bel. Ta rdeč (avto) je izsilil ta belega. P

Daj mi ta plavo majico. P

Raba nedoločne oblike:

- pridevnik v funkciji povedkovega določila:

Ta pregovor je star. Takrat sem bil še mlad.

- pridevnik, ki sledi pridevniškim zaimkom *vsak* in *nek*, *nekki*:

Vsak pameten človek to razume.

Nek(i) dober človek ji je pomagal zamenjati zračnico.

- pridevnik, ki sledi mernemu prislovu oz. zaimku, ki določa mero:

Bil je kar dober. Bil je ves rdeč od sonca.

Nedoločnost se pogovorno izraža s členkom (štевnikom, ki je izgubil pomen) *en*, npr. *Spomnil sem se na eno pesem*.

V Števnik

1 Glavni števniki

Glavni števniki števnim imenom določajo število. Z odnosnico se – kot druge pridevniške besede – ujemajo v spolu, sklonu in številu: *eno mesto, dve lipi, trije zidarji*.

2 Vrstilni števniki

Vrstilni števniki določajo zaporedje v dani množici: *prvi, -a, -o, drugi, -a, -o, tretji, -a, -e, četrti, -a, -o, pet-i, šest-i ...* Z odnosnico se ujemajo v sklonu, spolu in številu. Rabijo se kot pridevni, neomejeno tvorijo dvojino in množino.

Prva kolesarja sta prispeala na cilj ob 17. uri.

3 Ostali števniki

Ločilni števniki: *dvoje, troje, četvero*

Množilni števniki: *dvojna vrata; trojni skoki, enkraten popust, petkratna zmaga*

4 Oblíkoslovje

Števnike sklanjamo po pridevniški sklanjatvi (*en, en-a, en-o*) ali po sklanjatvi za kazalni zaimek *ta* za dvojino (*dva, dve*) oz. množino (*trije, tri*) z nekaj posebnostmi:

<i>dva, dve, dve (oba, obe, obe)</i>	<i>trije, tri</i>	<i>štirje, štiri</i>	<i>pet, šest ...</i>
1. dv-a, dv-e, dv-e	trije, tri	štir-je, štir-i	pet
2. dv-eh	tr-eh	štir-ih	pet-ih
3. dv-ema	tr-em	štir-im	pet-im
4. dv-a, dv-e, dv-e	tr-i	štir-i	pet
5. (pri) dv-eh	pri tr-eh	pri štir-ih	pri pet-ih
6. (z) dv-ema	s tr-emi	s štir-imi	s pet-imi

Števnika *milijon, milijarda* se sklanjata kot samostalniki. Oblika *eden, ena, eno* je samostalniška.

Vezljivost z glagolom: pri števnikih *en, en-a, en-o* je glagol v ednini, pri *dv-a, dv-e* v dvojini, pri *trije, tri* in *štirje, štiri* je v množini, pri števnikih od *pet* dalje pa je glagol v ednini in osebek v rodilniku:

Ena hiša se je podrila.

Dve hiši sta se podrli.

Tri/štirje hiše so se podrle.

Pet hiš se je podrlo; sto se jih je podrlo ...

VI Zaimek

Zaimki so besede, ki izražajo nanosnike oz. referente, že prej omenjene v besedilu (anaforična raba), dostopne iz situacije izrekanja (deiktična raba) ali tiste, ki izražajo nedoločne, poljubne nanosnike (poljubnostni). Po svoji naravi so pridevniški, samostalniški ali prislovni.

1 Anaforična raba

V govoru in pisanju nadomeščajo:

- samostalniške besedne zveze (osebni, vprašalni, nikalni, nedoločni, celostni, mnogostni, poljubnostni):
*A je Meta doma? Nujno jo rabim. – Ne, ni je še.
Oprosti, koga rabiš?
Na to vprašanje mi ni znal odgovoriti ne prijatelj niti profesor. – Si prepričan, da tega ne zna nihče?*
- prislovne besedne zveze:
Veš koliko me je stal servis? 150 000! Toliko nisem še nikoli plačal.
- del samostalniške besedne zveze:
Kupila si je rdečo obleko s kratkimi rokavi. A misliš, da bo tako obleka primerna za zaključni ples?

2 Deiktična raba

Direktno poimenujejo nanosnike, ki jih lahko določimo iz konteksta:

Ti si si to izmisliš, ne jaz!

Lahko pa igrajo vlogo določevalnika v okviru samostalniške besedne zveze (velja za pridevniške zaimke; raba je lahko anaforična, deiktična ali poljubnostna).

2.1 Določevalniki za določnost: svojilni in kazalni

A si že prebral tisti članek v Delu?

Njihov novi projekt je turneja po celi državi.

A poznaš tega gospoda? A tistega, pri oknu?

2.2 Določevalniki za nedoločnost: nedoločni, poljubnostni, mnogostni, nikalni

Ogledal sem si nek(i) nov slovenski film.

Daj, prinesi mi kakšen CD.

Marsikateri star človek se počuti osamljenega.

Noben majhen otrok ni rad sam doma.

3 Poljubnostna referenca

Nanaša se na kateri koli možni nanosnik:

A bi lahko kdo odprl okno?

4 Vrste zaimkov

Glede na skladenjsko vlogo, ki jo ima nanosnik v povedi, so zaimki naslednjih vrst:

Vrsta	Samostalniški	Pridevniški	Prislovni
Osebni, povratni osebni	jaz, ti, on se		
Svojilni, povratni svojilni	posamostaljena raba pridevniških	moj, -a, -e tvoj, -a, -e njen, -a, -o njegov, -a, -o najin, -a, -o vajin, -a, -o njun, -a, -o naš, -a, -e vaš, -a, -e njihov, -a, -o	
Kazalni	posamostaljena raba pridevniških	ta, ta, to tist-i, -a, -o on-i, -a, -o	toliko, tam, tu, tukaj, tja, sem, takrat
Vprašalni	kdo, kaj	kakšen, kakšn-a, -o kater-i, -a, -o, čigav, -a, -o	koliko, kdaj, kje, kam, od kod
Oziralni	kdor, kar	kater-i, -a, -o ki kakršen	kjer, kamor, od koder, kadar
Nedoločni	nekdo, nekaj	nek-i, -a, -o	
Poljubnostni	kdo, kàj, kdor koli, kar koli	kak(šen), kateri koli	koliko, kdaj, kjer koli
Celostni	vsakdo, vse	ves vsi oba	povsod
Istostni	posamostaljeni	ist-i, -a, -o enak, -a, -o	isto enako
Drugostni	posamostaljeni	drug, -a, -o	drugo, drugje, drugič, drugam
Nikalni	nihče nič	noben, -a, -o nikakršen	nikoli, nikjer, nikamor, nikdar
Mnogostni	marsikdo, marsikaj	marsikateri, -a, -o marsikak, -a, -o	mnogo precej

Pridevniški zaimki se rabijo tudi samostalniško:

1. svojilni: *Moja je najboljša.*
2. vprašalni: *Katera je tvoja?*
3. kazalni: *Ta je pa lepa.*
4. poljubnostni: *Če že kateri, potem naj bo on.*
5. nikalni: *Nobena ni moja.*
6. totalni: *Vsaka je dobra.*

4.1 Osebni zaimki

Raba je lahko deiktična in anaforična.

4.1.1 Deiktična raba

Vedno so deiktično rabljeni zaimki za 1. in 2. osebo, lahko pa tudi za 3. Na to rabo je vezana prisotnost v sporazumevalni situaciji: *jaz* – tisti, ki govorji; *midva, mi* – skupina, v kateri je *jaz*; *ti*: ogovorjeni; *vi*: ogovorjeni posameznik (vljudnostna oblika) ali skupina, prisotna v pogovoru; *on, ona, oni*: neprisotni v pogovoru.

4.1.2 Anaforična raba

Samo za 3. osebo, kadar je nanosnik prej omenjen.

Koga si pozdravil? – Peter je bil! A ga nisi spoznal?

4.1.3 Raba naglasnih, naslonskih in naveznih oblik

Osebni zaimki v naglasni obliki se rabijo:

- kot odgovor na vprašanje:
Kdo je? Jaz!
Koga si srečal? Njega!
- v primerjavah:
Nikogar nisem imel tako rad kakor njega.
- za poudarjanje:
Njega to ne zanima.
Jaz sem vedel, on pa ne.
- za predlogi (razen predlogov, ki se vežejo s tožilnikom):
Vozil je pred mano.
Danes smo vas obiskali brez njega.
Vsi so bili proti njemu.

Osebni zaimek v funkciji osebka je običajno izpuščen:

Spal je štiri ure.

Ne maram gob.

V drugih funkcijah za nadomeščanje brezpredložnih zvez uporabljamo naslonsko obliko:

Nisem ga videl.

Navezna oblika se pojavlja s predlogi, ki se vežejo s tožilnikom: *name, nase, zame, predme:*

Jezen sem bil nase, ne nanjo/nanj.

Ta roža je zate.

4.1.4 Oblikoslovje

Osebni zaimki za prvo osebo so:

jaz, midva, medve (midve), mi, me

E	D	M
1. jaz	midva, medve/midve	mi, me
2. mene, me	naju	nas
3. meni, mi	nama	nam
4. mene, me	naju	nas
5. pri meni	pri naju, pri nama	pri nas
6. z menoj, z mano	z nama	z nami

Osebni zaimki za drugo osebo so:

ti, vidva, vedve (vidve), vi, ve

E	D	M
1. ti	vidva, vedve/vidve	vi, ve
2. tebe, te	vaju	vas
3. tebi, ti	vama	vam
4. tebe, te	vaju	vas
5. pri tebi	pri vaju, pri vama	pri vas
6. s teboj, s tabo	z vama	z vami

Osebni zaimki za tretjo osebo so:

on, ona, ono, onadva, onidve (onedve), oni, one

E	D	M
1. on, ona, ono	onadva, onedve/onidve	oni, one, ona
2. njega, ga; nje, je	njiju, ju	njih, jih
3. njemu, mu; njej, ji	njima, jima	njim, jim
4. njega, ga; njo, jo	njiju, ju	njih, jih
5. pri njem, pri njej	pri njiju, pri njima	pri njih
6. z njim, z njo	z njima	z njimi

4.2 Povratni osebni zaimek

Povratni osebni zaimek nima imenovalniške oblike. Uporablja se, kadar osebkovo dejanje (dejanje vršilca) prehaja na predmet:

Janez se umiva. Umiva si zobe. Ti si barvaš lase. Mi se pozdravljamo.

Vrednosti:

- povratna: *Umivam si roke.*
- recipročna: *Pozdravljamo se (eden drugega).*

se (E, D, M)

1. —
2. sebe, se
3. sebi, si
4. sebe, se
5. pri sebi
6. s seboj, s sabo

4.3 Kazalni zaimki

So pridevniški, lahko jih rabimo tudi samostalniško. Prvotna raba je deiktična:
Daj mi tisto! Kaj? Tisto tam v kotu!

Možni so tudi primeri anaforične rabe:

Kupil je Prešernove Poezije. Ta knjiga ga je spremljala vse življenje.

Oblike *ta*, *tisti*, *oni* se rabijo glede na oddaljenost v času in prostoru:

Katerega si izbral, tega tu ali tistega tam?

Še ta teden ti bom sporocil, kdaj se lahko dobiva.

ta

E	D	M
1. ta, ta, to	ta(dva), ti(dve)/te(dve), ti(dve)	ti, te, ta
2. tega, te, tega	teh	teh
3. temu, tej, temu	tema	tem
4. tega, to, to	ta(dva), ti(dve)/te(dve), ti(dve)	te, te, ta
5. pri tem, pri tej, pri tem	pri teh	pri teh
6. s tem, s to, s tem	s tema	s temi

tisti

E	D	M
1. tisti, tista, tisto	tista(dva), tisti(dve)/tiste(dve), tisti(dve)	tisti, tiste, tista
2. tistega, tiste, tistega	tistih	tistih
3. tistemu, tisti, tistemu	tistima	tistim
4. tistega, tisto, tisto	tista(dva), tisti(dve)/te(dve), tisti(dve)	tiste, tiste, tista
5. pri tistem, pri tisti, pri tistem	pri tistih	pri tistih
6. s tistem, s tisto, s tistem	s tistima	s tistimi

Pri kazalnih zaimkih lahko dodajamo členek -le: *tale*, *tistile* (v govoru).

4.4 Svojilni zaimki

Svojilni zaimki so v osnovi pridevniški, raba pa je lahko tudi samostalniška. Sklanjajo se po pridevniški sklanjatvi. Rabijo se kot določevalniki za svojino.

1. oseba

moj, -a, -e; njamin, -a, -o; naš, -a, -e

2. oseba

tvoj, -a, -e; vajin, -a, -o; vaš, -a, -e

3. oseba

njegov, -a, -o; njen, -a, -o; njun, -a, -o; njihov, -a, -o

povratni svojilni zaimek:

svoj, -a, -e

Povratne svojilne zaimke rabimo, kadar predmet, na katerega prehaja glagolsko dejanje, pripada osebku:

Vzemi svoje reči in pridi sem!

Svojilnih zaimkov ne rabimo, kadar svojina ni poudarjena:

Poklical je mamo. Zmenjen je s punco. Telefonira prijateljici.

Izgubil je ključe.

Kot samostalniški zaimek se rabi za označevanje sorodstvenih vezi:

Tega so se tvoji spomnili, ne moji (v pomenu starši).

4.5 Oziralni zaimki

So samostalniški, pridevniški in prislovni. Rabijo se v okviru oziralnih odvisnikov, kjer imajo vlogo veznika in zaimka (gl. tudi Zložena poved – Podredje).

kdor, kar

1. kdor	kar
2. kogar	česar
3. komur	čemur
4. kogar	kar
5. pri komer	pri čemer
6. s komer	s čimer

kateri, katera, katero

E	D	M
1. kater-i, -a, -o	kater-a (dva), -i, -i	kater-i, -e, -a
2. kater-ega, -e, -ega	kater-ih	kater-ih
3. kater-emu	kater-ima	kater-im
4. kater-ega, -o, -o	kater-a, -i, -i	kater-e
5. pri kater-em, -i, -em	kater-ih	kater-ih
6. kater-im, -o, -im	kater-ima	kater-imi

Običajnejša je oblika *ki*, *kateri* pa se rabi za predlogi:

Spoznal sem človeka, ki ga ne bom nikoli pozabil.

Sposodil sem si knjigo, o kateri si mi pravil.

4.6 Vprašalni zaimki

Vprašalni zaimki so samostalniški (ti ločujejo oblike za živo in neživo) (gl. tudi Samostalnik), pridevniški in prislovni.

Samostalniški: *kdo, kaj*

1. kdo	kaj
2. koga	česa
3. komu	čemu
4. koga	kaj
5. pri kom	pri čem
6. s kom	s čim

Pridevniški vprašalni zaimki so: *kakšen, -a, -o; kateri, -a, -o; čigav, -a, -o; koliko* (gl. tudi Pridevnik).

4.7 Nedoločni zaimki

Nedoločni zaimki so samostalniški in pridevniški.

Samostalniški:

nekdo, nekaj (paradigma *kdo, kaj*) – izraža nedoločni nanosnik.

Pridevniški:

nek(i), en, drugi, mnogo, malo – izražajo nedoločenost samostalnika, pred katerim se pojavljajo.

4.8 Poljubnostni zaimki

Poljubnostni zaimki so lahko samostalniški (paradigma *kdo, kaj*), pridevniški ali prislovni:

Kdo bo pomil posodo? Bo že kdo.

Kaj si mu rekel? Že kaj!

Poljubnostne zaimke dobimo tudi z dodajanjem *-coli* oziralnim zaimkom:

Kdo bo pomil posodo? Kdorkoli.

4.9 Nikalni zaimki

Nikalni zaimki se rabijo za izražanje odsotnosti nanosnika. Samostalniški (paradigma *kdor, kar*) ločujejo rabo za živo in neživo: *nihče* (za osebe), *nič* (za stvari).

1. nihče	nič
2. nikogar	ničesar
3. nikomur	ničemur
4. nikogar	nič
5. pri nikomer	pri ničemer
6. z nikomer	z ničimer

Nihče ni prišel točno. Z nikomer ne govoril. Kaj imaš s seboj? – Nič. Ničesar nimam.

Oblika pridevniškega zaimka je: *noben, -a, -o*

Nobeno upiranje ni pomagalo.

4.10 Celostni zaimki

Celostni zaimki so samostalniški in pridevniški. Vsakdo (paradigma *kdor*) se rabi za osebe, vse za stvari.

vsakdo, vse

1. vsakdo	vse
2. vsakogar	vsega
3. vsakomur	vsemu
4. vsakogar	vse
5. pri vsakomer	pri vsem
6. z vsakomer	z vsem

Pridevniški celostni zaimki so:

vsak za števna imena: Pride vsak ponedeljek. Obrne se za vsako žensko.

ves, vsa, vse za snovna in abstraktna imena: *Popil je vse pivo. Izgubil je vse potrpljenje.*

4.11 Istostni, drugostni, mnogostni zaimki

Istostni in drugostni zaimki se sklanjajo po pridevniški paradigm (*enak, isti, drug*).

Mnogostni zaimki (*marsikdo, marsikaj*) označujejo nedoločeno množino; samostalniški se sklanjajo po paradigm *kdo, kaj*.

5 Besedni red, povezan z naslonsko obliko osebnih zaimkov

5.1 Enostavčna poved

Sedanjik:

nikalnica	glagol v sedanjiku	se	Z3	Z4, Z2
	<i>Podarim</i>		<i>ji</i>	<i>ga</i>
	<i>Smejem</i>	<i>se</i>	<i>ji</i>	
	<i>Privoščim</i>		<i>si</i>	<i>jih</i>
<i>Ne</i>	<i>podarim</i>		<i>ji</i>	<i>ga</i>
<i>Ne</i>	<i>smejem</i>	<i>se</i>	<i>ji</i>	

Preteklik, prihodnjik, pogojnik:

nikalnica	pretekli deležnik	G1	se	Z3	Z4, Z2	G2
	<i>Smejal</i>	<i>si</i>	<i>se</i>	<i>ji</i>		
	<i>Umil</i>			<i>si</i>	<i>jih</i>	<i>je</i>
	<i>Kupil</i>			<i>vam</i>	<i>jih</i>	<i>je</i>
	<i>Predstavili</i>	<i>ste</i>		<i>nam</i>	<i>jih</i>	
	<i>Dobili</i>				<i>ga</i>	<i>boste</i>
	<i>Naročili</i>	<i>bi</i>		<i>si</i>	<i>ga</i>	
<i>Nisem</i>				<i>jim</i>	<i>ga</i>	<i>predstavil</i>
<i>Ne bom</i>				<i>nam</i>	<i>jih</i>	<i>kupil</i>
<i>Ni</i>			<i>se</i>	<i>jim</i>		<i>smejal</i>

Če se poved začne z izraženim osebkom v obliki zaimka ali samostalnika ali s kako drugo polnopomensko besedo, je naslonski niz pred glagolsko obliko polnopomenskega glagola:

Oče ji ga podari. Jana se ji smeje. Ti si se umil. Vi ste nam jih predstavili. Danes si se ji smejal.

Nikalnica je vedno ob osebni glagolski oblikih:

Miha ji ga ne podari. Danes ji ga ne podarim. Nisem ga videl. Včeraj ga nisem videl.

V odločevalnih vprašanjih se naslonski niz premakne na začetek povedi (ali za vprašalnico ali), nikalnica pa ostane neposredno ob osebni glagolski oblikih:

(Ali/A) se ji smeješ? Se ji ne smeješ?

(Ali/A) si se mu predstavil/Se mu nisi predstavil?

5.2 Zložena poved

	V	čl	G1	se	Z3	Z4	nik	G2	deležnik
<i>Vprašal je,</i>	<i>ali</i>		<i>bi</i>		<i>si</i>	<i>ga</i>			<i>kupil</i>
	<i>če</i>		<i>smo</i>		<i>si</i>	<i>jih</i>			<i>privičili</i>
	<i>če</i>				<i>jim</i>	<i>ga</i>	<i>ne</i>	<i>bi</i>	<i>posodili</i>
	<i>ali</i>	<i>naj</i>		<i>se</i>	<i>jim</i>				<i>predstavijo</i>
<i>Rekel je,</i>		<i>naj</i>			<i>jim</i>	<i>ga</i>			<i>posodi</i>
	<i>da</i>				<i>jim</i>	<i>ga</i>	<i>ne</i>		<i>dajo</i>
	<i>da</i>				<i>si</i>	<i>ga</i>	<i>ne</i>	<i>bo</i>	<i>kupil</i>
	<i>da</i>				<i>jim</i>	<i>ga</i>	<i>ni</i>		<i>dal</i>
	<i>da</i>	<i>naj</i>			<i>si</i>	<i>jih</i>	<i>ne</i>	<i>bi</i>	<i>kupili</i>

Legenda:

V = veznik

čl = členek naj

G1 = glagol biti v sedanjiku (razen 3. os. ed.)

se = povratni osebni zaimek ali prosti morfem

Z3 = osebni zaimek ali povratni osebni zaimek v 3. sklonu

Z4 = osebni zaimek v 4. sklonu

Z2 = osebni zaimek v 2. sklonu

nik = nikalnica

G2 = glagol biti v 3. os. ed. in prihodnjiku ter pogojniku

deležnik = neosebna oblika polnopomenskega glagola

VII Prislov

Prislov je nepregibna besedna vrsta. Je neobvezna sestavina povedi, ki lahko določa besedno zvezo – glagolsko, samostalniško ali prislovno, igra vlogo prislovnega določila na ravni povedi ali določa celotno poved.

1 Pomen

Prislovi zaznamujejo (gl. tudi Splošni pojmi):

Čas: *včeraj, danes, jutri, zdaj*
 Kraj: *u, tam, zgoraj, spodaj, notri, zunaj*
 Način: *lepo, počasi, strpno, zlagoma, postopoma*
 Količino, mero: *malo, veliko, polno*
 Stopnjo: *precej, zelo, srednje*

Zaimenski prislovi: *koliko, toliko* (gl. tudi Zaimek).

Po prislovih se sprašujemo z naslednjimi vprašalnicami:

Čas: *Kdaj? (Od kdaj, do kdaj)*
 Kraj: *Kje? Kam? Kod?, Od/do kod?*
 Način: *Kako?*
 Količina, mera: *Koliko?*
 Stopnja: *Kako?*

2 Skladnja

Prislov v povedi zaznamuje:

- stopnjo bodisi v odnosu do pridevnika bodisi v odnosu do prislova: *zelo, bolj, manj, precej*
Je precej priden.
Zelo pridno dela.
- določitev izraza količine v okviru SBZ: *malo, veliko, nekaj*
Kupil je malo kruha in veliko salame.
- določitev glagolskega procesa: *lahko, težko, glasno, hitro, lepo*
Marija lepo poje.
- določitev celotne povedi: *končno*
Končno je prišel.
- časovno-prostorsko določitev povedi v vlogi prislovnega določila kraja, časa:
zdaj, potem, zunaj, notri
Danes je ponedeljek.
- povezavo med povedmi:
Janez je počakal, da mu je Alenka zlikala srajco. Potem je odšel.

Na ravni izrekanja označujejo odnos do povedanega: *iskreno, dejansko, resnično.*
Iskreno rečeno, Janez ni preveč inteligenten.

3 Oblikotvorje

Prislov je nepregibna besedna vrsta, se pa stopnjuje. Stopnjevanje je lahko dvostopenjsko (*hitro, zelo hitro/prehitro*) ali trostopenjsko.

1. z obrazili:

-ejše/-eje

hitr-o, hitr-ejše/hitr-eje, naj-hitr-ejše/naj-hitr-eje
počas-i, počas-neje, naj-počas-neje

-še/-e

*lep-o, lep-še, naj-lep-še
trd-o, tr-še, naj-tr-še
hud-o, huj-še/huj-e; naj-huj-še/naj-hu-je*

Posebnosti:

*dobro, bolje/boljše, najbolje/najboljše
daleč, dlje/dalj, najdlje/najdalj
malo, manj, najmanj
veliko, več, največ*

2. opisno:

vroče, bolj vroče, najbolj vroče/manj vroče, najmanj vroče

VIII Členek

Členki predstavljajo posebno besedno vrsto. Določajo odnos do konteksta ali delno spreminja pomen povedi. So blizu veznikom, s katerimi jih povezuje njihova odnosna vloga, ali prislovom, s katerimi jih druži vloga modalizatorjev povedi.

Glede na pomensko vlogo v kontekstu lahko členke uvrstimo v 5 kategorij:

1. Modalni členki za izražanje nujnosti, verjetnosti, možnosti: *lahko, verjetno/najbrž, mogoče/morda/možno, nemogoče, gotovo, baje* v prostih stavkih ali glavnih stavkih, ki uvajajo osebkov odvisnik:

Janez bo mogoče prišel ob petih.

Možno je, da bo Janez prišel ob petih.

Nemogoče je, da bi Janez prišel ob petih.

Alenka je najbrž (verjetno) doma.

Baje Alenka kadi.

Janez bo gotovo obiskal Marijo.

Janez bo lahko obiskal Marijo. Lahko, da bo Janez obiskal Marijo (dovolili mu bodo oz. bo mogel).

2. Poudarni členki, ki izražajo govorčev odnos do povedanega in nakazujejo informacijo, ki ni izrečena: *tudi, še, že, skoraj, sploh (ne), seveda idr.:*

Tudi Janez bo prišel.

Jana še ni telefonirala. Jana je že telefonirala.

Jana še telefonira. Jana ne telefonira več.

Sta se že vrnila. Nista se še vrnila

Seveda je spet brez ficka.

To pivo sploh ni hladno!

Janez pomaga v gospodinjstvu; včeraj je celo pomil posodo.

3. Zaznamovalci tipa povedi: ob uporabi teh členkov se spremeni tip povedi (gl. tudi Poved – Osnovni tipi povedi):

Pridem zvečer. Pričevanja poved

Naj pride zvečer. Velelna poved

Ali/A prideš zvečer? Vprašalna poved

Saj prideš zvečer, kajne?

4. Odnosni členki, ki služijo kot povezovalci v diskurzu: *samo, le, saj, sicer, namreč, torej, no, vendor, pa, pravzaprav* (gl. tudi Priredje):

Odpotoval bom, samo (le) ne vem, kdaj.

Janez je prišel, saj ga je Marija povabila.

A: Zakaj te ni bilo včeraj?

B: Pa saj sem se ti opravičil!

Včeraj te nisem poklical, bilo je namreč prepozno.

No, si se vendor spomnil.

Vzemi dežnik, sicer boš premočen!

Prišel je pravočasno, in sicer ob dveh.

5. Besedotvorni členki: -coli (*kdorkoli*); -le (*tale, le-ta*); -krat (*mnogokrat, nekajkrat*) (gl. tudi Besedotvorje).

Besedotvorje

Od SPS-govorcev ne pričakujemo, da bi v večjem obsegu obvladali besedotvorne postopke slovenščine in dejavno tvorili nove besede, saj tega večinoma ne počnejo niti govorci slovenščine kot prvega jezika.

Pomembno pa je, da govorci pri razumevanju besedil znajo okvirno sklepati o pomenu nekaterih besed, ki jih sicer še ne poznajo, po njihovi besedotvorni podobi oz. po podobnosti z drugimi besedami, ki so jih že usvojili. Predvidevamo in načrtujemo, da torej SPS-govorci lahko prepoznaajo sestavljenost besede na korenski, predponski in priponski del in na ta način poskušajo ugotoviti njen pomen bodisi z asociacijo na besedno družino bodisi na besedotvorno družino. Seveda pa se morajo zavedati, da tako sklepanje nikakor ni zmeraj zanesljivo, temveč je lahko celo zavajajoče.

Besedne družine:

DELATI, DELOVATI
PREDELATI, ZADELATI, OBDELATI ...
DELOVANJE
DELO
DELOVEN
DELOVNO
DELAVEC, DELAVKA

PRODATI, PRODAJATI
RAZPRODATI, PREPRODATI,
PRODAJANJE
PRODAJA, RAZPRODAJA, PREPRODAJA
PRODAJEN
*PRODAJNO
PRODAJALEC, PRODAJALKA

Tvorjenje s priponami:

- kraj dogajanja
bivališče, dvorišče, gledališče, gostišče, gradbišče, igrišče, križišče, letališče, središče, parkirišče, prebivališče, prenočišče, pristanišče, smetišče, smučišče, sodišče, stojišče, stopnišče, tržišče, zdravilišče ...
- vršilec dejanja, nosilec stanja
bralec, delodajalec, gasilec, igralec, kadilec, kriminalec, morilec, obiskovalec, plavalec, plesalec, posiljevalec, poslušalec, preprodajalec, prodajalec, reševalec, storilec, tožilec, vломilec ...
- *ločenec, ponesrečenec, poslanec, posvojenec, učenec, udeleženec, upokojenec, zaljubljenec ...*
- *Ijubitelj, učitelj, ugrabitelj ...*
- *bralka, drsalka, gledalka, igralka, kadilka, konzulka, morilka, obiskovalka, plesalka, preprodajalka, prodajalka, poslušalka, storilka, tožilka, vломilka ...*
- *ločenka, ponesrečenka, poslanka, posvojenka, učenka, udeleženka, upokojenka, zaljubljenka ...*
- *Ijubiteljica, učiteljica, vzgojiteljica ...*

Tvorjenje pridevnikov iz glagolov:
lepljiv, razumljiv, škodljiv, nalezljiv, zložljiv ...

Tvorjenje pridevnikov iz samostalnikov:
(gl. tudi Svojilni pridevniki in Vrstni pridevni)

Tvorjenje s predponami:
predjed, predmestje, predprodaja, predprostор ...

C Seznam besed Sporazumevalnega praga za slovenščino

° C (stopinja celzija)	april	bančni (kartica, knjižica, račun)
a	aranžma	bančnik
abeceda	aretirati, aretiram	banja ®
abonma	argument	banka
adijo	argumentirati, argumentiram	bankovec
aerobika	arhitekt	bar
afna	arhitektka	bar ® (tlak)
agencija	arhitektura	Barje
ah	asfalt	barva
aha	asfalten	barvanje
ajdov (kaša)	asistent	barvast
akcijski	asistentka	barvati, barvam
aktivен	aspirin	barvni (film)
akumulator	Atene	bati se, bojim se
alarm	atletika	bazen
alarmni (naprava)	au	bel
alergičen	avgust	Belgia
alergija	avion	Beljak
ali	Avstralija	belkast
alkohol	Avstrijia	belo-modro-rdeč ®
alkoholizem	Avstrijec	bencin
alkoholni (pijača)	Avstrijka	bencinski (črpalka, rezervoar/tank)
ambasada	avtentičen ®	bend
ambasador	avto	Benetke
ambasadorka	avtobus	beseda
ambulanta	avtobusni (karta, postaja)	besedilo
Američan	avtocesta	besen
Amerika	avtomatski (odzivnik) ®	beton
ampak	avtomehanik	betonski
AMZS (Avto-moto zveza	avtomobil	biblija
Slovenije)	avtomobilski	bife
analizirati, analiziram	avtorski (honorar)	bio
ananas	avtoservis	biologija
angina	avtovlak	biološki
angleščina	avtovleka ®	birma
angleški	babica	birokracija
ansambel	baje	bistven
antibiotik	bakterija	biti pozoren, sem pozoren ®
antipatičen	balet	bitka
aparat	baletka	bivališče
apartma	baletnik	
aperitiv	balkon	
aplavz	banana	

bivanje	brati, berem	cesar
bivši	bratranec	cesta
blagajna	bravo	cestnina
blago	breme	cev
blagor	bremzati P , bremzam	cigara
blato	brez	cigaretta
blazina	brezalkoholni (pijača)	cilj
bled	brezbarven	cm (centimeter)
bliskati se, bliska se	brezplačen	cmok
blizu	brezposeln	cona
bližina	brezposelni	copata
bližnji	brezposelnost	cunja P
blok	brigati P , briga	cvet
blondinec	brisaća	cvetača
bluza	brisalec	cvetličarna
boben	brisati, brišem	C-vitamin
bobnar	Britanija	cvreti, cvrem
bolan	brivnik	čaj
bolečina	brivski (pena)	čakalnica
boleti, boli	brki	čakati, čakam
bolezen	bronast	čarterski (let)
bolj	Bruselj	čas
bolnica	bučka	časopis
bolničar	buden	če
bolnik	Budimpešta	čebula
bolniška P	Bukarešta	čeden
bolniški (dopust, sestra, soba, stalež)	butik	Čeh
bolnišnica	C (Celzija)	Čehinja
bomba	c. (cesta)	ček
bombaž	carina	čekirati se P , čekiram se
bombažen	carinica	čelo
bonbon	carinik	čemu R
boriti se, borim se	CD (cede)	čeprav
borovnica	cedilo	česen
borza	cel	čestitati, čestitam
Bosna	celiti se, celi se	čestitka
botanika	celo	češki
božič	Celovec	češnja
Božiček	cena	četr
brada	center	četrtek
bralec	centralni (kurjava, ogrevanje)	četrtri
bralka	cepiti, cepim	četrtrič
braniti se, branim se	cepiti se, cepim se	četrtnina
branjevec	cepljenje R	četrtnletje
branjevka	cerkev	čevapčič
brat	Cerkev	čevelj
	cerkveni	čez

čigav	dati, dam	deskati, deskam
čim	datum	desni
čin	davčni (napoved)	desno
čin P	davek	dete R
čist	dcl (deciliter)	detergent
čistilnica	DDV (davek na dodano	devet
čistilo	vrednost)	deveti
čistiti, čistim	debel	devetstvo
čisto	december	devize R
čistoča	deček	devizni (račun)
čiščenje	dedek	dež
član	dejavnost	dežela
članarina	dejstvo	deževati, dežuje
članek	deka P	deževen
članica	dekle	dežnik
človek	deklica	dežurstvo
človekov	dekliški (priimek)	dialekt
človeški	del	diesel
čokolada	delati, delam	djeta
čokoladni (sladoled)	delavec	dijak
čoln	delaven	dijakinja
čopič	delavka	dijaški (dom)
črka	delavnica	diktatura
črkovati, črkujem	delavnik	dimnik
črn	delavski (knjižica)	diploma
črno-beli (film)	deljenje	diplomat
črpalka	delnica	diplomatka
čuden	delničar	diplomatski (predstavništvo)
čudovit	delniški (družba)	diplomirati, diplomiram
čustvo	Delo	diplomski (naloge, študij)
d. d. (delniška družba)	delo	direktor
d. n. o. (družba z neomejeno	delodajalec R	direktorica
odgovornostjo)	delovati, delujem	dirigent
d. o. o. (družba z omejeno	delovni	dirigentka
odgovornostjo)	demokracija	dirka
da (vez.)	demokratičen	dišati, dišim
dá (čl.)	denar	divjačina
dag (dekagram)	denarni (nadomestilo)	divji
daleč	denarnica	dizel
dalje	deodorant	dizelski
daljinec P	depilacija	dnevni (soba)
dama	depilirati, depiliram	dnevnička
dan	desert	dnevnik
današnji	deset	dnevno
danes	deseti	do
Danska	desetletje	do kod R
darilo	deska	doba

dober	dopust	državni (praznik, prvenstvo, zbor)
dobiček	doseči, dosežem	državnost
dobiti, dobim	dosegljiv	duhovnik
dobiti se, dobim se	dosežek	Dunaj
dobivati se, dobivam se	dosti	dva
dočakati, dočakam	dostop	dvainsedemdeset
dodatek	dostopen ®	dvajset
dodaten	dovoliti, dovolim	dvajseti
dodati, dodam	dovolj	dvakrat
dogajanje	dovoljen	dvanajst
dogajati se, dogaja se	dovoljenje	DVD (devede)
dogodek	doživeti, doživim	dvesto
dogоворiti se,	dr. (doktor)	dvig ®
dogоворим se	drag	dvigalo
dogоворjen	dragi	dvigati, dvigam
dohodek	drama	dvigniti, dvignem
dohodnina	dramatika	dvojen ®
dojenček	drevo	dvomiti, dvomim
dokaz	driska	dvoposteljni (soba)
dokazati, dokažem	droben	dvor
dokler	drobiž	dvorana
dokončati, dokončam	droga	dvorишče
doktor	drogerija	dvosmerni ® (cesta)
doktorat	drsalka	dvosobni (stanovanje)
doktorirati, doktoriram	drsanje	eden
dokument	drsati, drsam	Egipt
dokumentarni (film)	drug	ej
dol	drugi	ekipa
dolar	drugič	ekologija
dolg (prid.)	drugo	ekološki
dolg (sam.)	društvo	ekonomija
dolgčas	družaben	ekonomist
dolgočasen	družabnost	ekonomski
dolgočasiti se, dolgočasim se	družba ®	ekspresni (pošta)
dolina	družben	ekspreso
določen	druženje	ekvator
dom	družina	eleganten
doma	družinski	elektrarna
domač (hrana, telefonska	družiti se, družim se	električni (pečica)
številka, žival)	drva	elektrika
domov	držati, držim	elektronski (pošta)
dopis	držati se ♀, držim se	en
dopisnica ®	država	ena
dopisovanje	državljan	enajst
dopisovati si, dopisujem si	državljkanka	enajsti
dopoldan	državljanski	enak
dopoldne	državljanstvo	

enako	fotografiranje	globok
energetski (gospodarstvo)	fotografirati, fotografiram	gluh
enkrat	Francija	gneča
enkraten	francoski	gnil
enobarven	francoščina	goba
enojen ®	frank	god
enolončnica	frizer	godba
enoposteljni (soba)	frizerka	gol
enosmerni ® (cesta, vozovnica)	frizerski (salon)	golaž
enosobni (stanovanje)	frizura	golob
enostaven	funt	gor
EU (Evropska unija)	g (gram)	gora
Eurocard	g. (gospod)	gorčica
evro	ga. (gospa)	goreti, gorim
Evropa	aleb	gorivo
evropski	galerija	gospodarski
Evropsko poročilo	garancija	gospodarstvo
o prometni nesreči ®	varaža	gospodinja
faks	garderoba	gospodinjski
fakulteta	garsonjera	gost
fant	gasilec	gostilna
fantek	gazirani (pijača)	gostinstvo
februar	gdč. (gospodična)	gostišče
fen	geografija	gostja
festival	gimnastika	gotovina
fičko	gimnazija	gotovo
filharmonija	ginekolog	govedina
film	gladek	goveji (juha)
filmski	glagol	govor
filozofski	glas	govorilnica
fin ®	glasba	govoriti, govorim
Finska	glasbenica	gozd
firma ®	glasbenik	grablje
fitness	glasen	grad
fizični (delo, lastnost, obremenitev, počutje, stanje)	glasno	gradbišče
fizika	glasovati, glasujem	Gradec
fižol	glava	gradnja
flavta	glaven	grafika
folklor	glavnik	gram
folklorni (skupina)	glavno	gramofon
forma	glavobol	Grčija
fotoaparat	gledalec	greda
fotograf	gledališče	greti se, grejem se
fotografija	gledališki (predstava)	grič
fotografinja	gledalka	gripa
	gledati, gledam	grm
	globalizacija	grmenje

grmeti, grmi	hrib	iskalnik
grmovje	hrup	iskanje
groza	hrupen	iskati, iščem
grozdje	hruška	iskren
grozen	hrvaščina	isti
grozljiv	Hrvaska	istočasno
grozljivka	hrvaški	itak
GSM	Hrvat	Italija
guma	Hrvatica	italijanski
gumb	hud	itd. (in tako dalje)
gumijast	hudo	iti, grem
h (ura)	hvala	iti se, gre se
hala	hvaležen	itn. (in tako naprej)
halo	ideja	iz
hčerka	igra	izbirati, izbiram
hči	igralec	izboljšati se, izboljšam se
hej	igralka	izbrati, izberem
helikopter	igralnica	izdaja
higienski (vložek)	igrani (film)	izdelan
hip	igrati, igram	izdelek
hiša	igrati se, igram se	izdelovati, izdelujem
hišni (številka, orodje)	igrica	izgledati P , izgledam
hiter	igrišče	izgovarjati, izgovarjam
hiteti, hitim	ikona	izgovoriti, izgovorim
hitra prehrana R	ime	izguba
hitrost	imenik	izgubiti, izgubim
hkrati	imeniten	izgubiti se, izgubim se
hlače	imenovati se, imenujem se	izhod
hladen	imeti, imam	izid
hladilnik	impulz	izjema
hladiti, hladim	in	izjemen
hlebec	industrija	izjemoma R
hm	industrijski	izkaznica
hobi P	infekcija	izključiti
hoditi, hodim	inflacija	izkušnja
hodnik	informacija	izlet
hoja	informativni (program)	izmed
honorar	informirati, informiram	izmena
honorarni (delo)	inštalater	izmeriti (si), izmerim (si)
honorarno (zaposlen)	inštrument	izobrazba
hotel	interes	izobraževalni (program, sistem)
hoteti, hočem	interesni (področje)	izobraževanje
hrana	interna R	izobraževati se,
hrapav	internet	izobražujem se
hrast	invalid	izostanek
hrbet	invalidski (voziček)	izpit
hrenovka		

izpitni (center)	jeklo	kamnit
izpolniti, izpolnim	jemati, jemljem	kamor
izposoditi si, izposodim si	jesen	kampanja
izprazniti, izpraznim	jesti, jem	kandidat
izpušni (plin)	jezen	kandidatka
izraziti, izrazim	jezero	kapa
izredni (študent, študij)	jezik	kapital
izstopiti, izstopim	jeziti se, jezim se	kapitalizem
izumiti, izumim	jogurt	kapitan
izvažati, izvažam	joj	kapljica
izvedeti, izvem	jokati (se), jokam (se)	kapnik
izven	jopa	kapučino
izvenzakonski ® (partner)	jota	kar
izvijač	jud	karakter
izvir	judovski	karta
izvoliti, izvolim	jug	kartati, kartam
izvoliti, izvoli, izvolite	juha	kartica
izvoljen	julij	kaseta
izvor	junij	kasetofon
izvoz	jurček	kaskader
ja	jutri	kasneje
jabolčni (zavitek)	jutro	kaša
jabolko	južno	kašelj
jadralni ® (letalo)	k	kašljati, kašljam
jadranje	kabelski	katalončina
jadrati, jadram	kabina	kateri
jadrnica	kad	katoličan
jahanje	kadar	katoliški
jahati, jaham	kadilec	kava
jahta	kadilka	kavarna
jajce	kaditi, kadim	kavbojke
jakna	kadrovske (služba)	kavč
jama	kàj (poljubnostni zaim.)	kazen
januar	káj (vprašalni zaim.)	kaznovati, kaznujem
jasen	kajenje	kdaj
jasniti se, jasni se	kajne	kdo
jasno	kak	kemični (svinčnik, čiščenje, orožje)
javni (hiša, prevoz, prevozno sredstvo)	kakati, kakam	kemija
jaz	kakav	ker
jed	kako	keramičen
jedilni (list, pribor, pripomočki)	kakovost	keramika
jedilnica	kakovosten	kg (kilogram)
jedilnik	kakšen	ki
jedrski (elektrarna, orožje)	kàm (poljubnostni zaim.)	kihniti, kihнем
heklen	kám (vprašalni zaim.)	kila ®
	kamen	kiosk
	kamin	

---

kip	kolegica	konzerva
kipar	kolegij	konzul
kiparka	kolektivni (dopust)	konzulat
kis	koleno	konzulka
kisel	kolesar	kopalke
Kitajska	kolesariti, kolesarim	kopalnica
kitajski	kolesarjenje	kopati se, kopam se
kitara	kolesarka	kopito
kitarist	kolesarski (steza, tekma)	koran
kje	koliko	korenje
kjer	kolikokrat	koreograf
kladivo	kolikšen	koreografinja
klasični (glasba)	коло	korist
klavir	kolona ®	koristen
klet	komaj	koristiti, koristim
klic	komar	korupcija
klicati, kličem	kombi	kos
klicni (štivilka)	komedija	kosilnica
klikniti, kliknem	komentar	kosilo
klima	komercialni (srednja šola)	kosíti, kosím
klimatski (naprava, pogoji, razmere)	komisija	kósiti, kósim
klinični (center)	komolec	kosmič
kljub	kompliciran	kosovir
ključ	kompot	kostim
klobasa	kompromis	koš
klobuk	komunističen	košarka
klor	komunizem	košarkar
klub	koncert	kot
km (kilometer)	koncertni (dvorana)	kotirati, kotiram
km/h (kilometrov na uro)	končati, končam	kotlet
kmalu	končevati, končujem	kotlina
kmet	končni ® (postaja)	kovanec
kmetija	končno	kovček
kmetijski (okolje)	kondicija	kovina
kmetijstvo	kondom	kovinski
knjiga	konec	kozarec
književnost	konfekcija	kozel
knjižica	konferanca	kozmetičarka
knjižni (polica)	kongres	kozmetični (salon)
knjižnica	konica	kozmetika
ko	konj	kozolec
koalicija	konjiček	koža
koča	konjski (tekma)	kraj
kod	konkreten	krajevni (skupnost) ®
koda	konkurenca	krajina
kolega	konservativen	kralj
	kontrola	kraljevina

kraljica	kup	letni (čas, guma, dopust)
krasno	kupe	leteti, letim
krasti, kradem	kupec	letnik
kraški	kupiti, kupim	letno
krat	kupovati, kupujem	leto
kratek	kurilni (olje)	letos
kratica	kurjava	levi
krava	kuverta	levo
kravata	kv. ® (kvalificirani)	ležati, ležim
kreda	kvadraten	ležeč
kredit	kvadratni (meter)	liberalen
kreditni (kartica)	kvaliteta	ligenj
kregati se ®, kregam se	kvalitetn	likalnik
krema	kvas	likanje
kri	kviz	likati, likam
krilo	l (liter)	likovni (umetnost)
kriminal	lačen	limit
kriminalec	ladijski	limona
kriminalist	ladja	limonada
kriminalistka	lahek	linija
kriminalalka	lahko	lisica
kristjan	lakota	list
križ	lani	listek
križanka	lanski	literatura
križišče	las	Lizbona
krof	lastnik	ljubezen
krompir	lastništvo	ljubitelj
kronični (bolezen)	lastnost	ljubiti, ljubim
krožnik	le	ljubiti se, ljubim se
krpa	leča	ljubljanski
krst	leči ®, ležem	ljudski (stranka)
krščanski	led	ločen
kršenje	leden	ločenec
krtača	lekarna	ločenka
krtačka	lektor	ločevanje
kruh	lektorica	ločitev
krvaveti, krvavim	len	ločiti se, ločim se
krvni (tlak)	lep	logično
kubični (meter)	lepljiv	lokal
kuhalnica	les	lonec
kuhati, kuham	lesen	lopar
kuhinja	let	lopata
kuhinjski (krpa, pripomočki, posoda)	letalnišče	loterija
kuli ®	letalno	lotiti se, lotim se
kulturni	letalski (družba, pošta, vozovnica)	loža
kuna	letalstvo	luč
		luka ®

Iuknja	matura	minister
Luksemburg	maturirati, maturiram	ministrica
Iulati, Iulam	med	ministrstvo
luna	medalja	minus
Iušten P	medicinski (pomoč, sestra)	minuta
Iutkovni (predstava)	medij	mir
m (meter)	medkrajevni R (avtobus)	miren
M (moško)	medmrežje	mirovni (sporazum)
maček	mednarodni (avtobus, klic,	misel
mačka	odnosti, vlak)	misliti, mislim
madež	medtem	miš
Madžarska	medved	miza
madžarski	megla	ml. (mlajši)
magisterij	meglen	mlačen
magistrirati, magistriram	mehek	mlad
maj	meja	mlečni (izdelek)
majhen	mejni (prehod)	mleko
makadamski R (cesta)	menda	mm (milimeter)
makaron	menedžer	mnenje
malica	meniti, menim	mnogo
malicati, malicam	menjalnica	množenje
malo	menjalniški (tečaj)	mobi P
malokrat	menjati, menjam	mobilni (telefon)
mama	merilo	mobitel
mamilo	meriti, merim	močen
mandarina	mesar	moči, morem
mango	mesec	moda
manikura	mesečni (nalepka,	moder
manj	vozovnica) R	moderen
manjkati, manjkam	mesečno	mogoče
manjšina	mesni (izdelek)	moj
marati, maram	mesnica	moka
maraton	meso	moker
marec	mestni R (avtobus, hiša)	molčeč R
margarina	mesto	monopol
marina	mešalnik	morati, moram
marketing	mešan	morda
marmelada	metla	morilec
masaža	metulj	morilka
maska	Miklavž	morje
maslo	mikrovalovni (pečica)	mornar
masten	milijarda	mornarica
maša	milijon	morski (pes, riba)
matematika	milo	Moskva
material	mimo	most
materni (jezik)	mina	mošeja
mati	mineralni (voda)	moški

moštvo	najemnik	narečje ®
motel	najemnina	narediti, naredim
motiti, motim	najeti, najamem	narejen
motiti se, motim se	najmanj	narkoman
motor	najprej	narkomanka
motorist	najstrica	narobe
motoristka	najstnik	naročanje
mož	najti, najdem	naročen
možen	nakazati, nakažem	naročiti (se), naročim (se)
možnost	nakazilo ®	naročnik
mraz	nakit	narod
mrtev	nakup	narodnost
mrzel	nakupni ® (tečaj)	naselje
mrzlo	nakupovalni (središče)	nasilje
mučiti se, mučim se	nakupovati, nakupujem	naslanjač
muditi se, mudi se	nalepka ®	naslednji
muha	nalesti se, nalezem se	naslednjič
musliman	naleteti, naletim	naslov
muslimanka	nalezljiv	nasloviti, naslovim
muslimanski	nalog	naslovnik ®
muzej	naloga	nasproten ®
muzikal	namen	nasproti
na	nameravati ®, nameravam	nastajati, nastajam
nabiralnik	napačen	nastanitev
nabrežje	napad	nastop
nacionalen	napadati, napadam	nasvet
način	napaka	naš
načrt	napasti, napadem	natakar
nad	napeljava ®	natakarica
nadaljevanka	napisan	natančno
nadaljevati, nadaljujem	napisati, napišem	nato
nadomestilo	napitek	natočiti, natočim
nadomestiti, nadomestim	napitnina	naučiti se, naučim se
nadrejeni ®	napolniti, napolnim	navaden
nadstropje	napotnica	navijač
naenkrat	napoved	navijačica
nafta	napovedan	navijanje
nagelj	napovedati, napovem	navijati, navijam
naglas	naprava	naviti, navijem
nagrada	napredek	navodilo
nahajati se ®, nahajam se	napredovanje	navzdol
nahod	napredovati, napredujem	navzgor
nahoden	naprej	nazadnje
nahrbtnik	narava	nazaj
naj	naravni (nesreča,	ne
najbrž	znamenitost)	nebo
najden	naravnost	nedelja

---

nedoločen	neumen	nogometniš
nedoločnik	neuporaben	nor
nedostopen	neurejen	normalen
nega	neuspešen	Norveška
negativen	neustrezen ®	nos
negazirani (pijača)	nevaren	noseč
nehati	nevarnost	nosečnost
nek	neverjetno	nositi, nosim
nekaj	nevesta	noter
nekajkrat	neviden	notranji (politika)
nekam	nevihta	notri
nekdo	nevozen ® (avto)	nov
nekje	nezadovoljen	novela
nekoč	nezanesljiv	november
nekoliko	nezaposlen	novica
nem	nezaželen	novinar
Nemčija	nezgoda	novinarka
Nemec	nezgodni (zavarovanje)	novoletni (zabava)
Nemka	nezmožen	novorojenček ®
nemogoče	neznanec	nož
nemščina	neznanka	npr. (na primer)
nemški	Nica	nujen
nenadoma	nìč	nujno
nenavaden	nìčla	o
nenormalen	nihče	ob
neobičajen	nikakor	oba
neodločen	nikamor	obala
neokusen	nikar	občan
neomejen	nikdar	občasno
neopremljen	nikjer	občina
neosvinčen	nikoli	občinstvo
neplačan	nit	občudovati, občudujem
nepomemben	niti	občutek
neposreden	nizek	obesiti, obesim
nepraktičen	Nizozemska	obhajilo
nepravilen	njegov	običajen
neprijazen	njen	običajno
neprijeten	njihov	obisk
neprivlačen	njiva	obiskati, obiščem
nerad	nkv. ® (nekvalificiran)	obiskovalec
nerodno	no	obiskovalka
nervozen	nobeden	objava
neslan	nobena	objaviti, objavim
nesposoben	noč	objavljen
nesreča	noga	objem
nesrečen	nogavica	objeti se, objamem se
neugoden	nogomet	oblačen

oblačila	oddati, oddam	odvetnik
oblačiti se, oblačim se	oddelek	odvetniški
oblak	odeja	odvisnica
oblast	oder	odvisnik
obleči se, oblečem se	odgovarjati, odgovarjam	odzivnik ® (avtomatski)
obleka	odgovor	odzvati se, odzovem se
obliž	odgovoren	oficir
obljuba	odgovoriti, odgovorim	oficirka
obljubiti, obljudim	odgovornost	ogaben ®
oboje	odhajati, odhajam	glas
oborožitev	odhod	oglasiti se, oglasim se
oboževati, obožujem	oditi, odidem	ogled
obramba	odkar	ogledalo
obraz	odkleniti, odklenem	ogledati si, ogledam si
obred	odkloniti, odklonim	ogledovati si, ogledujem si
obremenitev	odkriti, odkrijem	ograja
obresti, obredem	odličen	ogrevanje
obrisati (se/si), obrišem (se/si)	odločitev	ogrevati, ogrevam
obrit	odločiti se, odločim se	ogrlica
obriti se, obrijem se	odlog	ogromno
obrniti se, obrnem se	odložiti, odložim	oh
obrok	odmor	ohlajati se ®, ohlajam se
obrtnik	odnehati, odneham	ohrovt
obsoditi, obsodim	odnesti, odnesem	okence
obstajati, obstajam	odnos	okno
obutev	odobravanje	oko
obuti se, obujem se	odpadek	okoli
obuvati se, obuvam se	odpasti, odpadem	okolica
obvestilo	odpeljati, odpeljem	okolje
obvestiti, obvestim	odpirač	okrog
obvezen	odplačati, odplačam	okrogel
obvoz ®	odpočiti si, odpočijem si	oktober
obvoznica ®	odpotovati, odpotujem	okulist
ocena	odpovedan	okus
očala	odpovedati, odpovem	okusen
oče	odpravnina ®	okušati ®, okušam
oči	odpreti, odprem	okužba
očistiti, očistim	odprt	olimpijski
očividec ®	odpustiti, odpustim	olje
od	odrasli	omara
od kod	odsoten	omejen
odbojka	odsotnost	omejitev
odbor	odstotek	omeniti, omenim
odcep ®	odsvetovati, odsvetujem	on
oddaja	odštevanje	ona
oddajati, oddajam	odtajati, odtajam	onesnažen
oddan	odvetnica	onesnaževanje

onesnaževati, onesnažujem	osemnajsti	parkirati, parkiram
oni	osemuren	parkirišče
opaziti, opazim	oskrba	parkirni (hiša, listek, prostor)
opečen	osnoven	parlament
opeči se, opečem se	ostati, ostanem	parter
opeklina	oster	partner
opera	ostriči (se), ostrižem (se)	partnerka
operacija	oteklina	partnerski (odnos)
operater	otipati R , otipam	pas
operiran	otok	pasati P , pašem
operirati, operiram	otrok	pasta
opis	otroški (bolezen, dodatek,	pastelen
opisati, opišem	program, soba)	pasti, padem
opoldne	otvoritev	pašteta
opolnoči	ovinek	paviljon
opozarjati, opozarjam	ovojnica	paziti, pazim
opozicija	ovratnik	pecivo
opozorilo	oz. (oziroma)	peč
opozoriti, opozorim	ozdraveti, ozdravim	pečen
oprati, operem	ozek	peči, pečem
opravičevati se,	označen	pečica
opravičujem se	označiti, označim	pediater
opravičilo	oznaka	pedikura
opravičiti se, opravičim se	ozonski (luknja)	pehota
opraviti, opravim	pa	pek
opravljati, opravljam	pacient	pekarna
opravljen	pač	pekoč
oprema	padalo	peljati se, peljem se
opremiti, opremim	padati, padam	pena
opremljen	padavina	penzija P
oprostiti, oprostim	padec	penzion
oproščen	pajek	pepelnik
oranžen	paket	perfekten P
ordinacija	palača	perilo
organizacija	palačinka	pero
organizirati, organiziram	paluba	peron
orientacija	pameten	perutnina
originalen	papaja	pes
orkester	papir	pesa
orodje	papirnat	pesem
oropati, oropam	par	pesnica
orožje	paradižnik	pesnik
oseba	parcela	pesniški (zbirka)
oseben	pardon P	peš
osebje	Pariz	pešec
osebni (račun)	park	peška
osem	parkiranje	pet

petdeset	plastičen	podiplomski (študij)
petek	plastika	podjetje
peteršilj	plašč	podjetnik
peti, pojem	platno	podkupovanje
peti	plavalec	podnajemnik
petič	plavanje	podnebje
petka	plavati, plavam	podoben
petnajst	plaz	podpis
petsto	plenica	podpisati (se), podpišem (se)
pevec	ples	podpora
pevka	plesalec	podražiti, podražim
pianist	plesalka	podrejeni ®
pica	plesati, plešem	področni (koda) ®
picerija	plešast	področje
pihalo	pletenje	podstrešje
pihati, piham	plin	podzemni (železница)
pijača	plitev ®	podzemski (jama)
pijan	pljučnica	poezija
pika	pločnik	pogajanje
piknik	plomba ®	pogajati se, pogajam se
pilot	ploskati, ploskam	pogasiti, pogasim
pilotka	plošča	pogledati, pogledam
pipa	plovba ®	pogodba
pire	plus	pogoj
pisalni (miza)	pluti, plujem	pogost
pisan	po	pogosto
pisanje	pobarvan	pogovarjati se, pogovarjam se
pisarna	pobarvati, pobarvam	pogovor
pisatelj	pobrati, poberem	pogovoriti se, pogovorim se
pisateljica	pobrisati, pobrišem	pogrinjek ®
pisati, pišem	poceni	pohati ®, poham
pisati se, pišem se	počakati, počakam	pohištvo
pisni (opravičilo)	počasen	pohiteti, pohitim
pisk	počasi	poiskati, poiščem
pismo	počesan	pojasnilo
piškot	počesati se, počešem se	pojasniti, pojasnim
pištola	početi, počnem	pojem
ptiti, pijem	počitek	pojesti, pojem
pivo	počiti, počim	pojutrišnjem
pižama	počitnice	pokal
plača	počitniški (dom, hiša)	pokazati, pokažem
plačan	počivati, počivam	poklic
plačati, plačam	počutiti se, počutim se	poklicati, pokličem
plačevati, plačujem	počutje	pokoj
plačilo	pod	pokojnina
planet	podatek	pokojninski (zavarovanje)
planinski (koča)	podeželje	pokrajina

pokrovka	pomiriti se, pomirim se	Portugalska
pokvariti se, pokvarim se	pomisliti, pomislim	posadka
pokvarjen	pomiti, pomijem	posebej
pòl [pòu]	pomivalni (stroj)	poseben
pòl [pòl] (pol treh)	pomivati, pomivam	posebnost
polčas	pomlad	posesati, posesam
poldne	pomoč	posiliti, posilim
poledica	pomol	posiljevalec
poleg	pomota	posilstvo
poleten	ponarejen	poskusiti, poskusim
poleti	ponavadi	poskusni (doba)
poletje	ponavlјati, ponavljam	poslabšati se, poslabšam se
polica	ponedeljek	posladkati (se),
policaj 	ponesrečenec	posladkam (se)
policija	ponesrečenka	poslanec
policjski (godba, postaja)	ponesrečiti se, ponesrečim se	poslanka
policist	ponev	poslati, pošljem
policistka	ponoči	posledica
političarka	ponoviti, ponovim	poslovalnica
političen	ponovno	poslovnež
politik	ponudba	poslovni (razred, stavba)
politika	ponuditi, ponudim	poslušalec
polje	poper	poslušalka
Poljska	popiti, popijem	poslušanje
poljub	poplava	poslušati, poslušam
poljubiti se, poljubim se	popoldan	posnet
poljubljati se, poljubljam se	popoldanski	posnetek
polletje	popoldne	posneti, posnamem
poln (delovni čas)	popolnoma	posoda
polnoč	popravilo	posojilo
polnozrnati (kruh)	popraviti, popravim	posoliti, posolim
polog 	popravljen	pospraviti, pospravim
polovica	popust	pospravlјati, pospravljam
polovični (delovni čas)	porabiti, porabim	postaja
položaj	poraz	postati, postanem
položen	porcelan	postelja
položiti, položim	porcelanast	posteljnina
polpenzion	porcija	postreči, postrežem
pomagati, pomagam	poročen	postrežba
pomaranča	poročilo	postrv
pomemben	poročiti se, poročim se	posušen
pomen	porod	posušiti se/si, posušim se/si
pomeniti, pomenim	porodniška	posvojen
pomeriti, pomerim	porodniški (dopust)	posvojenec
pomesti, pometem	porodnišnica	posvojenka
pometati, pometam	poroka	pošiljatelj
pomfri	porota	pošiljka

poškodba	povoziti, povozim	praznik
poškodovan	povpraševanje	praznovanje
poškodovati se,	povprečen	praznovati, praznuijem
poškodujem se	povratni (vozovnica)	prebarvati, prebarvam
pošta	površina	prebeliti, prebelim
poštar	povsod	prebivališče
poštarka	povzeti, povzamem	prebrati, preberem
poštni (nabiralnik, pošiljka, številka)	povzročiti, povzročim	precej
poština ®	pozabiti, pozabim	prečkati ® , prečkam
pot	pozdrav	pred
poteči, potečem	pozdraviti, pozdravim	predal
potekati ® , potekati	pozdraviti se, pozdravim se	predavalnica
potem	pozdravljeni, pozdravljam	predavanje
potica	pozdravljen	predavati, predavam
potipati, potipam	pozen	predelava
potipati se, potipam se	pozimi	preden
potiti se, potim se	pozitiven	predjed
potni (nalog)	poznati (se), poznam (se)	predlagati, predlagam
potnica	pozneje	predlog
potnik	pozor	predmestje
potniški (letalo, promet, vlak)	pozoren	predmet
potok	pozornost	prednost
potolažiti (se), potolažim (se)	pozvoniti, pozvonim	predor ®
potovalni (agencija, ček)	požar	predpis
potovanje	prah	predpisati, predpišem
potovati, potujem	praksa	predplačilo
potrdilo	praktičen	predprodaja
potrditi, potrdim	pralni (prašek, stroj)	predsednica
potreba	pralnica	predsednik
potreben	pranje	predsoba
potrebovati, potrebujem	prašek	predstava
potres	prašen	predstaviti, predstavim
potrkati, potrkam	prati, perem	predstavljiati si,
potrošnica	prav	predstavljam si
potrošnik	pravi	predstavnik
potruditi se, potrudim se	pravica	predstavnštvo
poudariti, poudarim	pravilen	predvčerajšnjim
pouk	pravilnost	predvidoma
povabilo	praviloma ®	pregled
povabiti, povabim	praviti, pravim	pregledati, pregledam
povabljen	pravo	prehitevati, prehitevam
poved ®	pravočasen	prehlad
povedati, povem	pravokoten	prehladiti se, prehladim se
povišati se, povišam se	pravoslavec	prehlajen
poviti, povijem	pravoslaven	prehod
povoj	pravzaprav	prehrana
	prazen	prehranjevanje

prej	presenetljiv	prikolica
prejeti ®, prejmem	presnet (smrkla)	priloga
prejle	presneto	prima
prejšnji	prestavljen	primer
prejšnjič	prestopati se, prestopam se	primeren
prejšnjikrat	prestopiti, prestopim	primestni ® (avtobus)
prekiniti, prekinem	prestrašen	prinesti, prinesem
prekinjen	preteči, pretečem	pripeljati, pripeljem
prekršek	prevajati, prevajam	priplezati, priplezam
premagati, premagam	preveč	pripomoček
premakniti (se),	preveriti, preverim	priporočati, priporočam
premaknem (se)	prevesti, prevedem	priporočen ® (pismo)
premalo	previden	priporočilo
premier	prevod	pripotovati, pripotujem
premikati se, premikam se	prevoz	pripovedovati, pripovedujem
premirje	prevozen	pripravljanje
premisliti, premislim	prevoziti, prevozim	pripravljati se, pripravljam se
premišljevati, premišljujem	prevzeti, prevzamem	pripravnica
premočen	prezgodaj	pripravnški (izpit)
premog	prezgoden	prireditev
prenočevanje	prezračiti, prezračim	prisoten
prenočišče	preživeti, preživim	prispevek
prenos	prha	pristajati, pristajam
prenosni (telefon)	prhati se ®, prham se	pristanisce
preobleči se, preoblečem se	pri	pristati, pristanem
prepih	približno	prišiti, prišijem
prepir	pribor	priteči, pritečem
prepirati se, prepiram se	priča	prititi, pridem
prepisati, prepišem	pričakovati, pričakujem	pritisk
preplesati, preplešem	pričeska ®	pritisniti, pritisnem
prepoved	pridelava	pritličje
prepovedan	prihajati, prihajam	protožba
prepovedati, prepovem	prihod	protoževati se, protožujem se
prepovedovati,	prihodnji	protožiti se, protožim se
prepovedujem	prihodnjič	privaten
prepozen	prihodnost	privlačen
prepozno	prihraniti, prihranim	privlačiti, privlačim
prepričan	priimek	prižgati, prižgem
preprodajalec	prijatelj	problem
preprodajalka	prijateljica	procent
preproga	prijateljstvo	prodaja
preprost	prijava	prodajalec
prerivati se, prerivam se	prijaviti (se), prijavim (se)	prodajalka
preseliti se, preselim se	prijavljati, prijavljam	prodajalna
presenečati, presenečam	prijavljen	prodajati, prodajam
presenečen	prijazen	prodajni ® (tečaj)
presenečenje	prijeten	prodati, prodam

producirati, produciram	puding	razmerje
produkt	pulover	razmišljanje
profesor	punca	razmišljati, razmišljam
profesorica	punčka	razočaran
proga	pust	razpis
program	pustiti, pustum	razpisani
proizvajati, proizvajam	pustni (ples)	razpisati, razpišem
proizvod	puščati, puščam	razpisovati, razpisujem
proizvodnja	puška	razpolaga ®
promet	rabit, rabim	razpoložen
prometni (dovoljenje, nesreča, predpis, znak)	račun	razporeditev
prositi, prosim	računalnik	razprodaja
prospekt	računalniški (igrica)	razprodan
prost	računati, računam	razred
prostitucija	računovodstvo	razstava
prostitut	rad	razstaviti, razstavim
prostitutka	radar	raztovarjati, raztovarjam
prostor	radenska	razumeti, razumem
prostoren	radiator	razumeti se, razumem se
prostornina	radijski (oddaja, sprejemnik)	razumevanje
prostorski (razporeditev)	radio	razumljiv
prostovoljec	rahel	razvijati, razvijam
prostovoljka	rak	razvoj
prošnja	raketa	rdeč
protest	rama	rdečkast
protestant	rana	reagirati, reagiram
protestantski	rast	reakcija
proteza	rastlina	recepција
proti	raven	recept
proza	ravnateljica	receptor
prozoren	ravnina ®	receptorka
prst	ravno	recikliran
prstan	razburiti se, razburim se	recikliranje
pršut	razburjati se, razburjam se	rečen ®
prt	razburjen	reči, rečem
prtiček	razdalja	red
prtljaga	razen	reden
prvenstvo	razglednica	redko
prvi	razgovor	reforma
prvič	razлага	reformirati, reformiram
psihiater	razlagati, razlagam	regija
psihični (obremenitev, počutje)	različen	regionalni (vlak)
pst	razlika	reka
publika	razločen	reklama
puder	razlog	reklamirati, reklamiram
	razložiti, razložim	rekord
	razmera	

rekvizit	rojstvo	seja
religija	rok (trajanja, uporabe)	sejni (soba)
repa	roka	sekira
reportaža	rokavica	seksa
reprezentanca	rokomet	sekunda
republika	roleta	selitev
res	rolkanje	semafor
resen	roman	semester
resničen	rop	seminar
restavracija	ropar	senca
reševalec	ropati, ropam	sendvič
reševalni (vozilo)	roza	september
reševati, rešujem	roža	sesalec
rešilec P	RTV (radio televizija)	sesalnik
rešitev	rudarstvo	sesati, sesam
rešiti, rešim	rumen	sestanek
revija	ruščina	sesti, sedem
revma	ruta	sestra
revščina	s	sestrična
rezanec	s. p. (samostojni podjetnik)	seštevati, seštevam
rezanje	sadje	seveda
rezervacija	sadjevec	sever
rezerviran	sadni (čaj)	severno
rezervirati, rezerviram	saj	sezuti se, sezujem se
rezervoar	salama	sezuvati se, sezuvam se
rezultat	salon	shramba
režiser	sam	si
režiserka	samec	sicer
riba	samica	sigurno
ribica	samo	sijajen
ribiški (družina)	samoplačnik	sijati, sijem
ribolov	samopostrežni (restavracija,	sila
ričet	trgovina)	simpatičen
Rim	samostan	sin
risanje	samostojen	sinagoga
risati, rišem	samski	sindikalni (izlet)
risba	sandal	sindikat
riž	satelitski (televizija)	sintetičen
rižota	se	sintetika
rjav	sedaj	sir
rjuha	sedem	sirena
robec	sedeminpetdeset	sirov (zavitek)
roditi, rodim	sedemsto	sirup
roditi se, rodim se	sedeti, sedim	sistem
rog	sedež	SIT (slovenski tolar)
roj. (rojen)	segreti, segrejem	situacija
rojstni (dan, priimek)	segrevati se, segrevam se	siv

sivozelen	slikarka	sod
skakalnica	slikati, slikam	sodelavec
skakati, skačem	slikovit	sodelavka
skladatelj	slišati, slišim	sodišče
skladateljica	sliva	soditi, sodim
skladba	SLO (Slovenija)	sodnica
skleda	slovar	sodnik
skleniti, sklenem	Slovenec	sok
sklep	Slovenka	sol
sklepanje	slovenski	solata
sklicati, skličem	slovenščina	solatni (bife)
skočiti, skočim	slovesnost	solist
skodelica	slovница	solistka
skodran	slučajno	sonce
skoraj	sluh	sončen
skozi	slušalka	soprog
skrajšati, skrajšam	služba	soproga
skratka	služben	v sorodu
skrb	smejati se, smejem se	sorodnica
skrbnik	smer	sorodnik
skrinja	smernik	soseg
skrivati se, skrivam se	smešen	sosegda
skupaj	smet	sosegka
skupni (prostор)	smetana	sošolka
skupina	smetišče	sovraštvo
skupnost	smetnjak	sovražiti, sovražim
skupščina	smisel	sovražnik
skuta	smola	sožalje
slab	smrdeti, smrdim	spalnica
slabo	smreka	spalnik
slabost	smrkla	spanje
slačiti se, slačim se	smrt	spati, spim
sladek	SMS (kratko sporočilo)	specialist
sladica	smučanje	specialiteta
sladkarija	smučar	speči, spečem
sladkor	smučati, smučam	spet
sladkovodni (riba)	smuci	splačati se, splača se
sladoled	smučišče	splet
slamica	snaha	spletne (stran)
slan	sneg	sploh
slap	snemati, snemam	splošen
slaščičarna	snežiti, sneži	spočit
sleči se, slečem se	soba	spodaj
slediti	sobota	spol
slep	socialni (varnost)	spolzek
slika	socialističen	spominek
slikar	socializem	spominjati se, spominjam se

spomladi	sredstvo	stran
spomniti se, spomnim se	srljivka	stranišče
spopad	stabilen	stranka
spor	stadion	stranski
sporazum	stalen	strašen
sporazumeti se,	stalež R	streči, strežem
sporazumem se	stan	streha
spored	standard	strela
sporočilo	standarden	streljati, streljam
sporočiti, sporočim	stanovanje	strežnica
sposoben	stanovanjski	stric
spoštovan	stanovati, stanujem	striči, strižem
spoštovanje	star	strinjati se, strinjam se
spoštovati, spoštujem	starost	striženje
spoznati, spoznam	starši	strm
spoznati se, spoznam se	stati, stojim	stroj
spraševati, sprašujem	stavba	strokovni (izpit)
spredaj	stavek	strop
sprehajati se, sprehajam se	stavkatи, stavkam	strošek
sprehod	stečaj	strup
sprejem	steklenica	strupen
sprejemni (izpit)	steklo	stvar
sprejemnik R	stena	suh
sprejeti, sprejmем	stepati, stepam	super P
sprememba	stevard	superga
spremeniti se, spremenim se	stewardesa	surov
sprevodnica	steza	suša
sprevodnik	stikalo	sušilni (stroj)
spričevalo	sto	sušiti, sušim
sprt	stojišče	svak
spustiti se, spustim se	stojnica	svakinja
srajca	stokrat	svečka
sram	stol	svet
sranje P	stoletje	sveti (pismo)
srce	stolp	svetel
srebrn	stolpnica	svetilka
srebro	stopinja	svetlolas
sreča	stopiti, stopim	svetovati, svetujem
srečanje	stopnica	svetovni (prvenstvo, rekord,
srečati se, srečam se	stopnišče	vojna)
srečen	stopnja	svež
sreda	storilec R	nasvidenje
sredi	storilka R	svila
sredina	storitev	svilen
sredinski	storiti, storim	svinčnik
središče	storitveni (dejavnost) R	svinina
srednji	strah	SVN (Slovenija)

svoj	štiri	teči, tečem
šah	štirideset	tedaj
šal	štiriindevetdeset	teden
šalter	štiriindvajseti	tedenski
šampanjec	štiriintrideset	tednik
šampon	štirikrat	tehtati, tehtam
šank	štirinajst	tek
še	štruca	tekač
šef	štrukelj	tekma
šefinja	študent	tekmovanje
šest	študentka	tekmovati, tekmujem
šesti	študentski (dom)	tekoče
šestnajst	študij	tel. (telefon)
širok	študijski	telefaks
šivalni (pribor)	študirati, študiram	telefon
šivanka	šunka	telefonirati, telefoniram
škarje	Švedska	telefonski (aparat,
škatla	Švica	govorilnica, imenik, kartica,
škoda	švicarski	naročnik, pogovor, številka,
škoditi, škodim	t (tona)	tajnica)
škodljiv	t.j. (to je)	telegram
škodovati, škodujem	ta	telekartica
školjka	tabla	teletina
škorenj	tableta	televizija
šminka	tabornik	televizijski
šofer	tajnica	televizor
šoferka	tajništvo	telo
šofirati, šofiram	Tajska	téma
šola	tak	tèma [tèma]
šolski	tako	temen
šotor	takoj	temperament
špaget	takrat	temperatura
Španija	taksi	tenis
španski	taksist	ter
španščina	taksistka	teran
špinaca	tam	terasa
šport	tamle	terorist
športni (igrišče, napoved, oddelek, prireditev, program, rekvizit, vzgoja)	tampon	teroristka
športnica	tanek	terorizem
športnik	tank	tesniti, tesnim
št. (številka)	tankati , tankam	test
štedilnik	tast	testenine
šteti, štejem	tašča	teta
številka	tat	težak
štivilo	tatica	težava
	tatvina	težek
	tečaj	ti

tih	trajanje	tujina
tiho	trajati, trajam	tujka
tikati, tikam	trajekt	tukaj
tim	trajna	tule
timski (delo)	transakcijski (račun)	tulipan
tip	tranzicija	tunel
tipati, tipam	trava	turist
tipičen	travnik	turistični (agencija, kmetija, viza, vodnik)
tir	trd	turistka
tisk	trditev	turizem
tisoč	trditi, trdim	turnus
tisti	treba	tuš
tišina	trebuh	tuširati se, tuširam se
tja	trener	TV (televizija)
tla	trenerka	tvoj
tlak ®	trenirati, treniram	TV-sprejemnik ®
to	trenirka	ubijati, ubijam
toaleta	trenutek	ubiti, ubijem
toaletni (pribor, torbica)	trenutno	uboј
tobak	tretji	učbenik
toča	tretjič	učenec
točen	tretjina	učenka
točeni (pivo)	trg	učinek
točka	trgovati, trgujem	učitelj
točno	trgovina	učiteljica
toda	trgovski (center)	učiti, učim
tolar	tri	učiti se, učim se
tolažba	tribuna	učni (pripomočki, program)
tole	trideset	udariti se, udarim se
toliko	triindvajseti	udeležba
tombola	trije	udeleženec
topel	trikoten	udeleženka
toplice	trikrat	udeležiti se, udeležim se
toplo	trinajst	udoben
toplomer	tristo	ugasniti, ugasnem
toplota	trojen ®	ugoden
torba	Trst	ugotoviti, ugotovim
torbica	truditi se, trudim se	ugrabitelj
torej	trženje	ugrabiteljica
torek	tržišče	ugrabitev
torta	tržiti ®, tržim	ugrabiti, ugrabim
tovorni (promet, vlak)	tržni	uhan
tovornjak	tržnica	uhoh
tožilec	tu	ukiniti, ukinem
tožilka	tudi	ukrasti, ukradem
tradicionalen	tuj	ukrep
tragedija	tuječ	

ukvarjati se, ukvarjam se	uslužbenka	vdova
uleči se, uležem se	usnje	vdovec
ulica	usnjen	več
umakniti se, umaknem se	uspelh	večbarven
umazan	uspešen	večer
umazati, umažem	uspeli, uspem	večerja
umeten	usta	večerjati, večerjam
umetnica	ustanova	večerni (toaleta)
umetnik	ustava	večina
umetniški (delo)	ustaviti se, ustavim se	večkrat
umetnost	ustavlјati se, ustavljam se	večposteljni (soba)
umiti (se/si), umijem (se/si)	ustavni	vedeti, vem
umivati (se/si), umivam (se/si)	usten	vedno
umor	ustreliti, ustrelim	vedro
umoriti, umorim	ustrezati ®, ustrežam	veleblagovnica
umreti, umrem	ustrezen ®	veleposlanica
umski ® (delo)	utemeljiti, utemeljim	veleposlanik
uniforma	utihniti, utihnem	veleposlaništvo
unija	utripati, utripam	velik
univerza	utrujen	veliko
unovčiti	utrujenost	velikokrat
upanje	uvažati, uvažam	velikonočni (praznik)
upati, upam	uvoz	velikost
upokojenec	uživati, uživam	veljaven
upokojenka	v	ven
uporaba	vabilo	vendar
uporaben	vabiti, vabim	vera
uporabiti, uporabim	vabljén	verižica
uporablјati, uporabljam	vaditi, vadim	verjeti, verjamem
upoštevati, upoštevam	vagon	verjetno
uprava	vaja	vernica
upravljanje	valuta	vernik
upravlјati, upravljam	vanilija	veroizpoved
upravni (odbor, šola)	vanilijev (sladoled)	verovati, verujem
ura	varčevati, varčujem	verski (sekta)
urad	varnost	ves
uradni (oseba)	varnostni (pas, služba, ukrep)	vesel
urban	varovalka	veselica
urediti se, uredim se	varstvo	veseliti (se), veselim (se)
urednik	Varšava	veselje
urejen	varuh	veslanje
urezati se, urežem se	vas	veslati, veslam
urganca	vaš	vesolje
urin	važen	vest ®
urnik	včasih	veter
usesti se, usedem se	včeraj	veterinar
uslužbenec	včlaniti se, včlanim se	vetrovno

vezalka	vломилка	вплів
vezati, vežem	vломити, вломим	впрашанje
vhod	vložek	впраšати, впрашам
vi	vnetje	врачati se, враčам se
vid	vnuk	vrat
Videm	vnukinja	vrata
viden	voda	vreči, vržem
video (kamera, kaseta)	vodenje	vrečka
videti (se), vidim (se)	vodič	vrednost
videz	vodička	vrednostni ® (pismo)
vihar	voditi, vodim	vrel
vijak	vodja	vreme
vijolica	vodnica	vremenski
vijoličast	vodnik	vreti, vrem
vikati, vikam	vodovodni ® (napeljava)	vrh
vikend	vodstvo	vrniti, vrnem
vilice	vohati, voham	vrniti se, vrnem se
vino	vohun	vroč
vinograd	vohunka	vroče
violina	vojak	vročina
violinist	vojakinja	vročiti ®, vročim
viroza	vojaški	vrsta
virus	vojna	vrt
viseti, visim	vojska	vrtec
viski	volilni (izid, kampanja,	vrteni se, vrtim se
visok	pravica)	vrtnarjenje
vitek	voliti, volim	vrtni (orodje)
viza	volitve	vrtnica
vključen	volivec	vsaj
vključevati, vključujem	volivka	vsak
vključiti, vključim	volja	vse
vklopiti, vklopim	volk	vseeno
vklopljen	volna	vsekakor
vkrcati se ®, vkrcam se	volnen	vsota
vlada	vonj	vstati, vstanem
vladati, vladam	voščilnica	vstaviti, vstavim
vladni	vozen	vstop
vлага	voziček	vstopati, vstopam
vlak	vozilo	vstopiti, vstopim
vlamljati, vlamljam	voziti (se), vozim (se)	vstopnica
vlažen	voznica	vstopnina
vlečni (služba) ®	voznik	všeč
vlečnica	vozniški (dovoljenje)	vtičnica
vljuden	vozovnica	vtipkati, vtipkam
vloga	vožnja	vulkanizer ®
vlom	vpis	vzdevek ®
vlomilec	vpisati se, vpišem se	vzdrževan

vzeti, vzamem	zakaj	zaslužiti, zaslužim
vzgoja	zakleniti, zaklenem	zaspan
vzhajati, vzhaja	zaključiti, zaključim	zastava
vzhod	zaključni (izpit)	zastavljen
vzhodno	zakon	zastoj
vzleteti, vzletim	zakoniti ® (zastopnik)	zastonj
vznemiriti se, vznemirim se	zakonodaja	zastopnik ®
vznemirjen	zakonski (partner, stan)	zaščiten
vzrok	zaleteti se, zaletim se	zaščiti, zašijem
vžgati, vžgem	zaliv	zato
vžigalica	zaljubiti se, zaljubim se	zavarovalnica
vžigalnik	zaljubljen	zavarovan
WC (vece)	zaljubljenec	zavarovanje
z	zamenjati, zamenjam	zavesa
za	zamisel	zaveznica
zabava	zamišlen	zaveznik
zabaven	zamrzniti, zamrznem	zavidati, zavidam
začasen	zamrzovalni (skrinja)	zavijati, zavijam
začenjati, začenjam	zamuda	zavirati, zaviram
začetek	zamuditi, zamudim	zavitek
začeti (se), začnem (se)	zamujati, zamujam	zaviti, zavijem
začetni ® (postaja)	zanemarjen	zavod
začimba	zanič	zavohati, zavoham
začinjen	zanimanje	zavora
zadaj	zanimati (se), zanimam (se)	zavrteti, zavrtim
zadeti, zadanem	zanimiv	zazvoniti, zazvoni
zadeva	zapackan ®	zaželen
zadnji	zaparkiran	zažgan
zadnjič	zapasti, zapadem	zbiranje
zadosti	zapestnica	zbirka
zadovoljen	zapisati, zapišem	zboleti, zbolim
zadrga	zapisnik	zbor
zagledati, zagledam	zapleten	zbuditi se, zbudim se
zagotoviti ®	zapomniti si, zapomnim si	zdaj
zagotovo	zapor	zdajle
zahod	zaposlen	zdajšnji
zahodno	zaposlitev	zdeti se, zdim se
zahtevati, zahtevam	zaposliti (se), zaposlim (se)	zdrav
zahteven	zaposlovanje	zdravilišče
zahvala ®	zapraviti, zapravim	zdravilo
zahvaliti se, zahvalim se	zapreti, zaprem	zdraviti se, zdravim se
zahvaljevati se,	zaprt	zdravje
zahvaljujem se	zaradi	zdravnica
zaiti, zaidem	zasebnik	zdravnik
zajemalka	zaseden	zdravo ®
zajtrk	zaslišati, zaslíšim	zdravstveni (dom, ustanova,
zajtrkovati, zajtrkujem	zaslužek	zavarovanje)

zdržen	zmožen	žebelj
zebsti, zebe	zmrzniti, zmrznam	žeja
zelen	zmrznjen	žejen
zelenjava	zmrzovati, zmrzujem	želeti (si), želim (si)
zelenjavni (juha, krožnik)	značaj	železnica
zelje	znak	železniški (karta, postaja,
zelo	znamenitost	proga)
Zemlja	znamka	želodec
zemljepis	znan	žemlja
zemljevid	znanec	žena
zenf P	znanje	ženin
zet	znanka	ženska
zgodaj	znati, znam	ženski
zgodba	znižanje	žep
zgoditi se, zgodi se	znoreti, znorim	žeton
zgodovina	zob	žganci
zgoraj	zobni (krtača, pasta)	žganje
zgornji	zobobol	žičnica
zgoščenka	zobotrebec	žiro (račun)
zgovoren	zobozdravnik	žitarica
zgradba	zožiti, zožim	živ
zgubiti, zgubim	zračen	živahen
zid	zrak	žival
zima	zraven	živec
zimski	zrezek	živelji P
zjasniti se, zjasni se	zunaj	živeti, živim
zjutraj	zunanji (politika)	živilo
zlat	zvečer	živjo
zlato	zvezza	življenje
zlikati, zlikam	zvezda	življenjski (okolje, standard)
zločinec	zvezek	žlica
zlog	zviti si, zvijem si	žlička
zlom P	zvočnik	žmigavec P
zlomiti si, zlomim si	zvodnica	žoga
zlomljen	zvodnik	žogica
zložljiv	zvok	žrtev
zmaga	zvonec	župan
zmagati, zmagam	zvoniti, zvonim	županja
zmanjkati, zmanjkam	Ž (ženski, ženske)	žur P
zmatran P	žabe P	žvižgati, žvižgam
zmenek	žaga	
zmeniti se, zmenim se	žal	
zmenjen	žalost	
zmeraj	žalosten	
zmešati, zmešam	žar	
zmočiti se/si, zmočim se/si	žarnica	
zmotiti se, zmotim se	že	

D1 Stvarno kazalo

jezikovnih funkcij, splošnih pojmov, posebnih pojmov in sporazumevalnih vzorcev

5 Jezikovne funkcije

1 Dajanje in iskanje informacij

identifikacija in poimenovanje	1.1
poročanje (opisovanje in pripovedovanje)	1.2
popravljanje izjave	1.3
spraševanje	1.4
odgovarjanje	1.5

2 Izražanje in prepoznavanje stališč

dejstveno, vezano na stvarne informacije

trditev	2.1
zanikana trditev	2.2
strinjanje s trditvijo	2.3
nestrinjanje s trditvijo	2.4
omejeno strinjanje	2.5
dopuščanje oz. vladivo	
nasprotovanje	2.6
poizvedovanje po strinjanju oz. nestrinjanju	2.7

dejstveno, vezano na poznavanje/
znanje/vedenje o osebah, stvareh
ali dejstvih

izražanje poznavanja oseb, stvari, dejstev	2.8
poizvedovanje po poznavanju oseb, stvari, dejstev	2.9
izražanje spominjanja	2.10
poizvedovanje po spominjanju	2.11
izražanje stopnje verjetnosti	2.12
poizvedovanje po stopnjah verjetnosti	2.13
izražanje stopnje gotovosti	2.14
poizvedovanje po stopnjah gotovosti	2.15

izražanje nujnosti	2.16
poizvedovanje po nujnosti	2.17
izražanje sposobnosti, zmožnosti, znanja	2.18
poizvedovanje po sposobnosti, zmožnosti, znanju	2.19
izražanje dovoljenja	2.20
izražanje prepovedi	2.21
poizvedovanje po dovoljenju in prošnja za dovoljenje	2.22

hotenjsko

izražanje želje in volje	2.23
poizvedovanje po želji	2.24
izražanje namena	2.25
poizvedovanje po namenu	2.26
izražanje preferenc	2.27
poizvedovanje po preferencah	2.28

izražanje čustev in počutja

izražanje ugodja, sreče	2.29
izražanje neugodja, nesreče	2.30
poizvedovanje po počutju in občutkih	2.31
izražanje naklonjenosti do oseb in stvari	2.32
izražanje nenaklonjenosti do oseb in stvari	2.33
poizvedovanje po všečnosti	2.34
izražanje zadovoljstva	2.35
izražanje nezadovoljstva	2.36
poizvedovanje po zadovoljstvu	2.37
izražanje zanimanja	2.38
izražanje nezanimanja /pomanjkanja zanimanja/odpora	2.39
poizvedovanje po tem, ali koga kaj zanima ali ne	2.40
izražanje presenečenosti	2.41
izražanje nepresenečenosti	2.42

poizvedovanje po presenečenosti	2.43
izražanje upanja	2.44
izražanje razočaranja	2.45
izražanje strahu in skrbi	2.46
poizvedovanje po strahu in skrbi	2.47
tolažba, opogumljanje	2.48
zahvala in izražanje hvaležnosti	2.49
odgovor na izraženo hvaležnost	2.50
opravičevanje	2.51
sprejemanje opravičila	2.52
izražanje odobravanja	2.53
poizvedovanje po odobravanju ali neodobravanju	2.54
izražanje obžalovanja	2.55
izražanje sočustvovanja	2.56

3 Odločanje o poteku dejavnosti

predlog, ponudba, vabilo	3.1
sprejemanje predloga, ponudbe ali vabila	3.2
odklanjanje ponudbe ali vabila	3.3
preverjanje, ali je predlog, ponudba ali vabilo sprejetno ali ne	3.4
priporočilo, nasvet	3.5
spodbujanje	3.6
dovoljenje	3.7
prošnja za dovoljenje	3.8
izražanje zahteve	3.9
izražanje prošnje	3.10
prošnja za pomoč	3.11
ponujanje pomoči	3.12
opozarjanje	3.13
dajanje navodil in usmerjanje	3.14

4 Medsebojni odnosi

vzpostavljanje stika (ogovor in odziv) . . .	4.1
pozdravljanje	4.2
spraševanje po počutju	4.3
odgovor na spraševanje po počutju	4.4
naslavljjanje	4.5
predstavljanje	4.6
odgovor na predstavljanje	4.7
izražanje voščil in pohval	4.8
nazdravljanje	4.9
poslavljjanje	4.10

5 Oblikovanje diskurza

vzpostavljanje stika	5.1
oklevanje pri formulaciji	5.2
popravljanje samega sebe	5.3
uvajanje teme	5.4
izražanje mnenja	5.5
spraševanje po mnenju	5.6
izrekanje nepreverjene informacije	5.7
členjenje sestavin teme	5.8
pojasnjevanje, ponazarjanje s primeri	5.9
poudarjanje	5.10
povzemanje	5.11
spreminjanje teme	5.12
preverjanje, če sogovorec sledi pogovoru	5.13
nakazovanje, da sledimo diskurzu	5.14
prekinjanje sogovorca	5.15
prepuščanje besede sogovorcu	5.16
izražanje želje, da bi nadaljevali ali zaključili misel	5.17
spodbujanje sogovorca, naj nadaljuje	5.18
nakazovanje, da zaključujemo	5.19

telefon

začetek pogovora	5.20
zaključek pogovora	5.21
odziv, če oseba ni dosegljiva	5.22
informacije	5.23

6 Metasporazumevalne funkcije

izražanje nerazumevanja	6.1
izražanje nerazumevanja dela informacije	6.2
preverjanje razumevanja besedila	6.3
prošnja za pojasnilo	6.4
ponavljanje	6.5
iskanje besed ali izrazov	6.6
pomoč pri iskanju besed ali izrazov	6.7
prošnja za pomoč pri govorjenju, oblikovanju diskurza	6.8
pojasnjevanje	6.9
prošnja za črkovanje ali zapis	6.10
črkovanje	6.11

6 Splošni pojmi

1 Identifikacijski

identifikacija	1.1
sprememba stanja	1.2

2 Eksistencialni

obstajanje, neobstajanje	2.1
prisotnost, odsotnost	2.2
dosegljivost, nedosegljivost	2.3
dogajanje	2.4

3 Prostorski

položaj	3.1
oddaljenost	3.2
gibanje, premikanje	3.3
smer	3.4
izvor	3.5
razvrstitev	3.6
mere	3.7
velikost	3.7.1
dolžina	3.7.2
širina	3.7.3
debelina	3.7.4
globina	3.7.5
višina	3.7.6
teža	3.7.7
pritisk	3.7.8
prostornina	3.7.9
površina	3.7.10
temperatura	3.7.11

4 Časovni

razdelitev in poimenovanje enot časa	4.1
ura	4.2
navajanje časa	4.3
hitrost	4.4
preddobnost	4.5
zadobnost	4.6
istodobnost	4.7
zaporednost	4.8
brezčasnost	4.9
nanašanje na sedanjost	4.10
nanašanje na preteklost	4.11
nanašanje na prihodnost	4.12

pravočasnost	4.13
trajanje	4.14
enkratnost	4.15
pogostnost	4.16
nepretrganost	4.17
začasnost	4.18
ponovljivost	4.19
občasnost	4.20
stalnost	4.21
začetnost	4.22
končnost	4.23
trenutnost	4.24

5 Količinski

število	5.1
količina	5.2
stopnja	5.3

6 Pojmi za zaznavanje in označevanje lastnosti

fizične lastnosti	6.1
oblika	6.1.1
dimenzija	6.1.2
vlažnost	6.1.3
vidnost, vidljivost	6.1.4
slišnost	6.1.5
okus	6.1.6
vonj	6.1.7
otip	6.1.8
barva	6.1.9
starost	6.1.10
fizično stanje	6.1.11
dostopnost	6.1.12
čistoča	6.1.13
snov	6.1.14
pristnost	6.1.15
polnost	6.1.16
temperatura	6.1.17
vrednotenje	6.2
vrednost, cena	6.2.1
kakovost	6.2.2
resničnost, neresničnost in pravilnost, nepravilnost	6.2.3
sprejemljivost, nesprejemljivost	6.2.4
ustreznost, neustreznost	6.2.5
zaželenost, nezaželenjenost	6.2.6

uspešnost, neuspešnost	6.2.7
uporabnost, neuporabnost	6.2.8
koristnost, nekoristnost	6.2.9
sposobnost, nesposobnost	6.2.10
pomembnost, nepomembnost	6.2.11
običajnost, neobičajnost	6.2.12
težavnost	6.2.13

7 Pojmi, ki se nanašajo na čustvovanje in mišljenje

izražanje čustvenih stanj	7.1
intelektualno delovanje	7.2
mišljenje	7.2.1
govorjenje in pisanje	7.2.2

7 Posebni pojmi

1 Osebna identiteta

ime	1.1
naslov	1.2
telefon	1.3
datum in kraj rojstva	1.4
starost	1.5
spol	1.6
zakonski stan	1.7
narodnost	1.8
izvor	1.9
poklic	1.10
družina	1.11
vera, veroizpoved	1.12
zanimanje, interesi	1.13
značaj in temperament	1.14
videz	1.15

2 Stanovanje in bivanje

živeti, stanovati	2.1
prostori	2.2
pohištvo in oprema	2.3
lastništvo in cena	2.4
napeljave	2.5
gospodinjski aparati	2.6
hišno in vrtno orodje	2.7
gospodinjska opravila	2.8
opis stanovanja	2.9

3 Osebna razmerja

osebna razmerja	3.1
druženje	3.2
dopisovanje	3.3
organizacija	3.4

4 Izobraževanje

izobraževanje	4.1
predmeti	4.2
stopnja izobrazbe	4.3
izpit	4.4

5 Delo in poklic

poklic	5.1
delo	5.2
iskanje zaposlitve	5.3
pogoji za zaposlitev	5.4
delovne razmere	5.5
sodelavec, sodelavka	5.6
brezposelnost	5.7

6 Kultura, mediji, šport, zabava

prosti čas	6.1
prireditev	6.2
umetnost	6.3
gledališče, film, glasba	6.4
likovna umetnost	6.5
arhitektura	6.6
literatura	6.7
praznik	6.8
religija	6.9
televizija, radio	6.10
računalnik	6.11
tiskani medij	6.12
šport	6.13
družabnost	6.14

7 Promet in potovanje

promet	7.1
vozilo	7.2
voziti (se)	7.3
cesta	7.4
javni prevoz	7.5
avtobus	7.6
taksi	7.7

vlak	7.8
letalo	7.9
ladja	7.10
orientacija	7.11
potovanje	7.12
nastanitev	7.13
prtljaga	7.14
meja	7.15
menjalnica	7.16
dokumenti	7.17

8 Zdravje in higiena

telo	8.1
psihično in fizično počutje	8.2
posebne potrebe	8.3
nega telesa	8.4
zdravje, bolezen, poškodba	8.5
zdravstvena oskrba	8.6
zavarovanje	8.7

9 Nakupovanje

trgovina	9.1
cena	9.2
hrana in pijača	9.3
oblačila in obutev	9.4
kajenje	9.5
gospodinjski predmeti	9.6
kozmetika, čistila	9.7

10 Hrana in pijača

splošno	10.1
hrana	10.2
pijača	10.3
pripravljanje hrane	10.4
merjenje hrane	10.5
lastnosti	10.6
prehranjevanje zunaj doma	10.7

11 Storitve

pošta	11.1
telegram	11.2
telefon	11.3
banka	11.4
policija	11.5
diplomatsko predstavništvo	11.6

medicinska pomoč in pomoč v sili	11.7
avtomehanik	11.8
bencinska črpalka	11.9
frizer, frizerka	11.10
kozmetičarka	11.11
čistilnica	11.12

12 Družba, politika, gospodarstvo

splošno dogajanje	12.1
politično dogajanje	12.2
gospodarsko in družbeno dogajanje	12.3
kriminal in boj proti njemu	12.4
vojna in mir	12.5
družbeni problemi	12.6

13 Okolje in vreme

okolje	13.1
rastline in živali	13.2
ekologija	13.3
vreme	13.4

14 Jezik

jezik	14.1
razumevanje	14.2
pravilnost	14.3

9 Sporazumevalni vzorci

1 Družbene konvencije

Navezovanje stika	1.1
Pozdravljanje in ogovor (uvajanje pogovora)	1.2
Pozivanje	1.3
Poslavljanje	1.4
Sklepanje pogovora	1.5
Predstavljanje	1.6
Vabilo	1.7
Izražanje zahvale	1.8
Opravičevanje	1.9
Izražanje obljube	1.10
Čestitanje	1.11
Druga voščila, izražanje dobrih želja ..	1.12
Izražanje komplimentov (laskanje) ..	1.13
Izrekanje sožalja	1.14

1 Telefoniranje	5 Izražanje mnenja
Navezovanje stika	Izražanje mnenja in povpraševanje
Sklepanje pogovora	po njem 5.1
Ponovno vzpostavljanje stika	Izražanje odnosa do stvari,
Sporočila na avtomatskem odzivniku	ocena stanja 5.2
2 Izmenjava informacij	Utemeljevanje mnenja 5.3
Osebni podatki	Izražanje odnosa do vsebine
Stvarni podatki	povedanega 5.4
Poimenovanje	Strinjanje 5.4.1
Uporaba številk, štetje, ura, datum	Zadržanost 5.4.2
Pritrjevanje	Nestrinjanje 5.4.3
Zanikanje	Visoka stopnja nestrinjanja 5.4.4
Dajanje navodil	
Opis dogodkov	
Govorjenje in spraševanje o načrtih	
Poročanje in spraševanje o tem, kar govorijo drugi	
3 Uresničevanje interesov	6 Primeri daljših besedil
Izražanje potreb in želja	Govorno sporazumevanje
Izražanje dovoljenja	Vabilo – prepričevanje 6.1
Izražanje prepovedi	Telefonski pogovor: rezervacija sobe 6.2
Izražanje prošnje	
Izražanje zahteve	Pisno sporazumevanje
Izražanje predloga	Uradno pismo – vabilo 6.3
Izražanje upanja	Prijava na razpis 6.4
Iskanje pomoči	
Ponujanje pomoči	
Izražanje pritožbe	
Izražanje prednostne izbire, neopredeljenosti	
4 Izražanje počutja in čustvenih stanj	
Počutje	
Čustvena stanja	
Veselje	
Žalost, slaba volja	
Strah, skrb	
Zadovoljstvo	
Nezadovoljstvo	
Jeza	
Obžalovanje	
Zavidanje	

D2 Abecedno kazalo

splošnih in posebnih pojmov

arhitektura	PP 6.6	gospodarsko in družbeno dogajanje	PP 12.3
avtobus	PP 7.6	gospodinjska opravila	PP 2.8
avtomehanik	PP 11.8	gospodinjski aparati	PP 2.6
banka	PP 11.4	gospodinjski predmeti	PP 9.6
barva	SP 6.1.9	govorjenje in pisanje	SP 7.2.2
bencinska črpalka	PP 11.9	hišno in vrtno orodje	PP 2.7
bolezen	PP 8.5	hitrost	SP 4.4
brezčasnost	SP 4.9	hrana	PP 10.2
brezposelnost	PP 5.7	hrana in pijača	PP 9.3
cena	PP 9.2	hrana, lastnosti	PP 10.6
cesta	PP 7.4	hrana, merjenje	PP 10.5
čistila	PP 9.7	hrana, pripravljanje	PP 10.4
čistilnica	PP 11.12	identifikacija	SP 1.1
čistoča	SP 6.1.13	ime	PP 1.1
datum in kraj rojstva	PP 1.4	iskanje zaposlitve	PP 5.3
debelina	SP 3.7.4	istodobnost	SP 4.7
delo	SP 5.2	izobraževanje	PP 4.1
delovne razmere	PP 5.5	izpit	PP 4.4
dimenzija	SP 3.7	izražanje čustvenih stanj	SP 7.1
diplomatsko predstavnštvo	PP 11.6	izvor	SP 3.5, PP 1.9
dogajanje	SP 2.4	javni prevoz	PP 7.5
dogajanje, splošno	PP 12.1	jezik	PP 14.1
dokumenti	PP 7.17	kajenje	PP 9.5
dolžina	SP 3.7.2	kakovost	SP 6.2.2
dopisovanje	PP 3.3	količina	SP 3.7
dosegljivost, nedosegljivost	SP 2.3	končnost	SP 4.23
dostopnost	SP 6.1.12	koristnost, nekoristnost	SP 6.2.9
družabnost	PP 6.14	kozmetičarka	PP 11.11
družbeni problemi	PP 12.6	kozmetika	PP 9.7
druženje	PP 3.2	kriminal in boj proti njemu	PP 12.4
družina	PP 1.11	ladja	PP 7.10
ekologija	PP 13.3	lastništvo in cena	PP 2.4
enkratnost	SP 4.15	letalno	PP 7.9
film	PP 6.4	likovna umetnost	PP 6.5
fizične lastnosti	SP 6.1	literatura	PP 6.7
fizično stanje	SP 6.1.11	medicinska pomoč in pomoč v sili	PP 11.7
frizer, frizerka	PP 11.10	meja	PP 7.15
gibanje, premikanje	SP 3.3	menjalnica	PP 7.16
glasba	PP 6.4	mere	SP 3.7
gledališče	PP 6.4	mišljenje	SP 7.2.1
globina	SP 3.7.5	nanašanje na prihodnost	SP 4.12

nanašanje na preteklost	SP 4.11	pristnost	SP 6.1.15
nanašanje na sedanjost	SP 4.10	pritisk	SP 3.7.8
napeljave	PP 2.5	promet	PP 7.1
narodnost	PP 1.8	prosti čas	PP 6.1
naslov	PP 1.2	prostori	PP 2.2
nastanitev	PP 7.13	prostornina	SP 3.7.9
navajanje časa	SP 4.3	prtljaga	PP 7.14
nega telesa	PP 8.4	računalnik	PP 6.11
nepretrganost	SP 4.17	rastline in živali	SP 13.2
občasnost	SP 4.20	razdelitev in poimenovanje	
običajnost, neobičajnost	SP 6.2.12	enot časa	SP 4.1
oblačila in obutev	PP 9.4	razumevanje jezika	PP 14.2
oblika	SP 6.1.1	razvrstitev	SP 3.6
obstajanje, neobstajanje	SP 2.1	religija	PP 6.9
oddaljenost	SP 3.2	resničnost, neresničnost in	
okolje	PP 13.1	pravilnost, nepravilnost	SP 6.2.3
okus	SP 6.1.6	slišnost	SP 6.1.5
opis stanovanja	PP 2.9	smer	SP 3.4
organizacija	PP 3.4	snov	SP 6.1.14
orientacija	PP 7.11	sodelavec, sodelavka	PP 5.6
osebna razmerja	PP 3.1	spol	PP 1.6
otip	SP 6.1.8	sposobnost, nesposobnost	SP 6.2.10
pijača	PP 10.3	sprejemljivost, nesprejemljivost	SP 6.2.4
počutje, psihično in fizično	PP 8.2	sprememba stanja	SP 1.2
pogoji za zaposlitev	PP 5.4	stalnost	SP 4.21
pogostnost	SP 4.16	starost	SP 6.1.10, PP 1.5
pohištvo in oprema	PP 2.3	stopnja	SP 5.3
poklic	PP 1.10, PP 5.1	stopnja izobrazbe	PP 4.3
policija	PP 11.5	širina	SP 3.7.3
politično dogajanje	PP 12.2	šport	PP 6.13
polnost	SP 6.1.16	število	SP 5.1
položaj	SP 3.1	taksi	PP 7.7
pomembnost, nepomembnost	SP 6.2.11	telefon	PP 1.3, PP 11.3
ponovljivost	SP 4.19	telegram	PP 11.2
posebne potrebe	PP 8.3	televizija, radio	PP 6.10
poškodba	PP 8.5	telo	PP 8.1
pošta	PP 11.1	temperatura	SP 3.7.11, SP 1.17
potovanje	PP 7.12	teža	SP 3.7.7
površina	SP 3.7.10	težavnost	SP 6.2.13
pravilnost jezika	PP 14.3	tiskani medij	PP 6.12
pravočasnost	SP 4.13	trajanje	SP 4.14
praznik	PP 6.8	trenutnost	SP 4.24
preddobnost	SP 4.5	trgovina	PP 9.1
predmeti	PP 4.2	umetnost	PP 6.3
prehranjevanje zunaj doma	PP 10.7	uporabnost, neuporabnost	SP 6.2.8
prireditve	PP 6.2	ura	SP 4.2
prisotnost, odsotnost	SP 2.2	uspešnost, neuspešnost	SP 6.2.7

ustreznost, neustreznost	SP 6.2.5
velikost	SP 3.7.1
vera, veroizpoved	PP 1.12
videz	PP 1.15
vidnost, vidljivost	SP 6.1.4
višina	SP 3.7.6
vlak	PP 7.8
vlažnost	SP 6.1.3
vojna in mir	PP 12.5
vonj	SP 6.1.7
vozilo	PP 7.2
voziti (se)	PP 7.3
vrednost, cena	SP 6.2.1
vrednotenje	SP 6.2
vreme	PP 13.4
začasnost	SP 4.18
začetnost	SP 4.22
zadobnost	SP 4.6
zakonski stan	PP 1.7
zanimanje, interesi	PP 1.13
zaporednost	SP 4.8
zavarovanje	PP 8.7
zaželenjenost, nezaželenjenost	SP 6.2.6
zdravje	PP 8.5
zdravstvena oskrba	PP 8.6
značaj in temperament	PP 1.14
živeti, stanovati	PP 2.1

